TC

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

COĞRAFYA EĞİTİMİ BİLİM DALI

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM ALANINDA SOSYAL AĞLARI KULLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Burhan GÜNCEGÖRÜ

(Doktora Tezi)

İstanbul, 2022

TC

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

COĞRAFYA EĞİTİMİ BİLİM DALI

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM ALANINDA SOSYAL AĞLARI KULLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

(A Study Of Geography Teachers' Use Of Social Networks in Education)

Burhan GÜNCEGÖRÜ

(Doktora Tezi)

Danışman: Prof. Dr. Mehmet ÜNLÜ

İstanbul, 2022

Tüm kullanım hakları

M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.

©2022

ONAY SAYFASI

Burhan GÜNCEGÖRÜ tarafından hazırlanan "Coğrafya Öğretmenlerinin Eğitim Alanında Sosyal Ağları Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi" konulu çalışma 10.10.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu jüri tarafından başarılı bulunmuş ve doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı İmza

TEZ DANIŞMANI: Prof.Dr. Mehmet ÜNLÜ

JÜRİ ÜYESİ : Prof.Dr. Ramazan ÖZEY

JÜRİ ÜYESİ : Prof.Dr. Mesut DOĞAN

JÜRİ ÜYESİ : Prof.Dr. Ali BALCI

JÜRİ ÜYESİ : Prof.Dr. İsmet AKOVA

ÖZGEÇMİŞ

2000 – Selçuk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği mezuniyet

2000 – Yazar/Yayıncı/Coğrafya Öğretmeni

2003 – Yayın Danışmanı/Editör

2003- Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezuniyet

ETİK BEYAN FORMU

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

10/10/2022

Burhan GÜNCEGÖRÜ

ÖNSÖZ

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği günümüzde her alanda çok büyük değişim yaşanmaktadır. Bu değişimin en hızlı yaşandığı alanların başında bilişim ve İnternet teknolojisi ile bunların sunduğu ürünler gelmektedir. Bir Web 2.0 ürünü olan sosyal ağlar günümüzde insan hayatının her aşamasına yön vermektedir. İletişim, sosyal ağlar üzerinden sağlanmakta, e-konferans, e-toplantılar sosyal ağlar üzerinden gerçekleşmekte, yeni çıkan bir ürün, hizmet sosyal ağlar üzerinden kullanıcılara pazarlanmaktadır. Yakın sayılabilecek bir geçmişte insan hayatına giren sosyal ağlar ilk zamanlar sadece bir iletişim ve eğlence aracı olarak görülmüştür. Eğitim alanında kullanımı konusunda eğitimcilerin büyük bir kısmı mesafeli durmuş ve hatta direnç dahi göstermiştir. Sosyal ağların icadı matbaanın icadı ile çok büyük benzerlik gösterir. Matbaanın icadı "*birçok kâtibi işsiz bırakır*" düşüncesi ile bazı kesimlerin direncine maruz kalmış ve faydasız bulunmuştu. Sosyal ağlar için de birçok eğitimcide "*eğitim gibi disiplin gerektiren bir alanda kullanılamaz*" düşüncesi hâsıl olmuştur. Olumlu ve olumsuz yönleriyle sosyal ağlar günümüzün bir gerçeğidir ve her geçen gün insan hayatında daha fazla yer edinmektedir. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg'in ifadesiyle sosyal ağların insan hayatındaki yeri henüz başlangıcın başlangıcın başlangıcıdır. Gelinen nokta bu iken muhtemel ki çok farklı bir gelecek bizi beklemektedir. O halde bize düşen *"Eğitim alanında sosyal ağlardan nasıl faydalanabiliriz?"* sorusuna cevap aramaktır. Bu doğrultuda bir kıvılcım yakma düşüncesi ile ortaya koyduğumuz bu çalışmanın Türkiye'de Coğrafya Eğitimi için faydalı olmasını ümit ediyoruz.

Bu eserin konusunun belirlenmesinden ortaya çıkmasına varıncaya kadar geçen süreçte birçok insanın emeği mevcuttur. Bilimsel çalışmanın kıymetini her fırsatta ifade ederek bu çalışmayı ortaya çıkarmamda beni teşvik eden, severek hazırladığım bu konunun seçiminde fikirleri ile rehberlik eden değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet ÜNLÜ'ye teşekkürlerimi sunarım.

Lisans döneminden itibaren eserleri bize ışık olan, ilmi şahsiyeti ile yol gösteren, yüksek lisans ve doktora eğitimimde büyük emekleri olan kıymetli hocam Prof. Dr. Ramazan ÖZEY'e şükranlarımı arz ederim.

Tez izlemem ve savunmamda yer alan, tez süresince bilgi ve deneyimi ile yol gösteren, yapıcı eleştirileri ile rehberlik eden Prof. Dr. Mesut DOĞAN hocama teşekkür ederim. Bu eserin ortaya çıkmasında beni teşvik eden, çalışma sürecinde desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Ali BALCI hocama ve tez jürimde yer alan Prof. Dr. İsmet AKOVA hocama teşekkür ederim.

Bu sürecin başlangıcından itibaren her daim destek olan, yardımlarını esirgemeyen, bilgisinden faydalandığım Dr. Öğretim Üyesi Salih YILDIRIM hocama teşekkür ederim.

Tez için veri toplama sürecinde anket ve görüşmeye katılarak fikirleri beyan eden değerli Coğrafya Öğretmenlerine, anketlerin uygulanma sürecinde yardımlarını esirgemeyen okul yöneticilerine teşekkür ederim.

Bu çalışmanın en başından sonuna kadar manevi desteğini esirgemeyen, fikirleri ile çalışmama her daim katkı sağlayan, Coğrafya Öğretmeni eşim Hatice'ye, sevgisi ile bana enerji veren kızım Nil Şevval'e sonsuz teşekkürler. Hayatımın her aşamasında bana ışık tutan anneme ve rahmetli babama minnet ve şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Eğitim öğretim faaliyetleri toplumun geleceğine doğrudan yön verir. Bilim, teknoloji, sanat ve siyasete varıncaya kadar her alanda yaşanan değişim ve gelişmeler eğitim öğretimi etkiler. Bu bağlamda yeni bir buluş, yeni bir teknoloji fırsat veya tehdit olarak bu alanda karşımıza çıkabilir. Web 2.0 teknolojisi ile birlikte sosyal ağlar insan hayatının merkezine oturmuştur. Genç kuşaklar için cazibe merkezi haline gelen bilişim teknolojisi ve onun bir ürünü olan sosyal ağlardan eğitim alanında faydalanmak artık zaruret arz etmektedir.

İlk e-postanın atıldığı 1971 yılından sonra İnternet kısa sayılabilecek bir sürede hızla gelişmiştir. Askeri amaç için kullanılmaya başlanan İnternet daha sonra üniversiteler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. İlk alan adı tescili ile birlikte üniversiteler, resmi kurumlar ve kuruluşlar, bankalar, özel şirketler ve eğitim kurumları alan adlarını tescil ettirerek kendilerine ait web sayfaları oluşturmuşlardır. İnternet'in ilk dönemlerinde Web 1.0 teknolojisi ile insanlar sadece web sayfalarında gezinirken Web 2.0 teknolojisi ile birlikte hem üreten hem tüketen konumuna geçmiştir. Web 2.0 teknolojisi ile sosyal ağlar insan hayatına girmeye başladı. Böylece bireyler artık sadece bilgiyi tüketen değil aynı zamanda bilgi üreten, yorum yapan daha özgür bir kullanıcı konumuna geçmiştir. Türkiye'de ADSL tabanlı İnternet hizmetinin devreye girmesinden sonra sosyal ağların kullanımı çok hızlı bir şekilde artmıştır. Akıllı telefonların yayınlaşmasıyla da toplum hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu çalışmamızda da bir Web 2.0 ürünü olan sosyal ağların Coğrafya öğretmenleri tarafından eğitim alanında kullanımları incelenmiştir. Bu doğrultuda;

1. Coğrafya öğretmenleri eğitim alanında sosyal ağlardan nasıl faydalanmaktadır?

2. Coğrafya öğretmenlerinin sosyal ağları kullanma düzeyi kıdem, kurum türü, sınıf düzeyi, sunulan teknolojik imkânlara göre nasıl değişmektedir?

3. Coğrafya öğretmenleri mesleki gelişim amacıyla sosyal ağları hangi düzeyde kullanmaktadır?

4. Coğrafya öğretmenleri geliştirdikleri uygulamaları meslektaşları ile paylaşmak amacıyla sosyal ağlardan nasıl faydalanmaktadır?

5. Coğrafya öğretmenleri proje tabanlı eğitim alanında sosyal ağları nasıl kullanmaktadır?

sorularına yanıt aranmıştır. Bu araştırma için karma desenlerden biri olan "Açımlayıcı Sıralı Karma Yöntem Deseni" tercih edilmiştir. İstanbul ilinin farklı ilçelerinde kıdem, yaş, cinsiyet farklılığı gözetilerek farklı okul türlerinde görev yapan 265 öğretmen ile anket çalışması yapılmıştır. Bu ankete katılan 11 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Nitel verilerin analizinde MAXQDA programından faydalanılırken nicel verilerin analizinde ise SPSS programından faydalanılmıştır.

Nicel verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından geliştirilen anket coğrafya öğretmenlerine uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir kısmı sosyal ağlara üye olup günde ortalama 2-3 saat zamanını sosyal ağlarda geçirmektedir. Öğretmenlerin kıdemi arttıkça sosyal ağlarda geçirilen zaman azalmaktadır. Ağırlıklı olarak iletişim amaçlı kullanılan sosyal ağlar eğitim alanında; bilimsel çalışmalardan haberdar olma, doküman paylaşma, akademik destek alma/destek olma, öğrencilere proje, ödev verme, bunların kontrolünü gerçekleştirme gibi amaçlar için kullanılmaktadır. Sosyal ağlar aracılığı ile başka öğretmeler tarafından uygulanan yeni yöntem ve teknikler meslektaşları için ilhan kaynağı olmaktadır. Nitel araştırma ile daha detaya inildiğinde sosyal ağların gelecekte eğitim alanında daha yaygın kullanılacağı, eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin bu doğrultuda teknolojiden daha aktif bir şekilde faydalanması gerektiği düşüncesi ağırlık kazanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Coğrafya eğitimi, Sosyal ağ, Sosyal medya, Web 2.0, İnternet

ABSTRACT

Educational activities directly guide the future of a society. Changes and developments in every field, including science, technology, art, and politics, affect education. In this context, an invention, a new technology may appear in this field as an opportunity and a threat. With Web 2.0 technology, social networks have become the center of human life. It is now necessary to benefit from information technology, which has become a center of attraction for young generations, and social networks, which are a product of the information technology in the field of education.

The Internet has developed rapidly in a short period of time after the first e-mail was sent in 1971. First it started to be used for military purposes and later it started to be used by universities. With the first domain name registration, universities, official institutions and organizations, banks, private companies, and educational institutions have created their own web pages by registering their domain names. In the early days of the Internet, while people were only browsing web pages with Web 1.0 technology, they became both producers and consumers with Web 2.0 technology. With Web 2.0 technology, social networks began to enter human life. Thus, individuals have become free users who not only consume but also produce and comment on information. After the introduction of ADSL-based Internet service in Turkey, the use of social networks has increased rapidly. With the widespread use of smart phones, they have become an indispensable part of social life. In this study, the use of social networks, which are Web 2.0 products, by Geography teachers in the field of education has been examined. In this context, answers to these questions were searched for:

1. How do geography teachers benefit from social networks in the field of education?
2. How does the level of geography teachers' use of social networks change according to seniority, type of institution, class level, and technological opportunities offered?
3. At what level do geography teachers use social networks for professional development?
4. How do geography teachers use social networks to share the applications they have developed with their colleagues?

5. How do geography teachers use social networks in the field of project-based education?

For this research, “Explanatory Sequential Mixed Methods Design”, which is one of the mixed designs, was preferred. Considering the difference in seniority, age, and gender, a survey was conducted with 265 teachers working in different school types in different districts of Istanbul. Semi-structured interviews were conducted with 11 teachers who participated in this survey. While the MAXQDA program was used in the analysis of qualitative data, the SPSS program was used in the analysis of quantitative data.

In order to obtain quantitative data, the questionnaire developed by the researcher was applied to geography teachers. According to the results obtained, most of the teachers are members of social networks and spend an average of 2-3 hours a day on social networks. As the seniority of teachers increases, the time spent on social networks decreases. Social networks, which are mainly used for communication purposes in the field of education, are also used for purposes such as being aware of scientific studies, sharing documents, getting academic support/support, giving students projects or homework, and checking them. New methods and techniques applied by other teachers through social networks are a source of inspiration for their colleagues. When we go into more detail with qualitative research, the idea that social networks will be used more widely in the field of education in future and that education administrators and teachers should benefit from technology more actively in this direction, gains importance.

Keywords: Geography education, social network, social media, Web 2.0, internet

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI iv

ÖZGEÇMİŞ v

ÖNSÖZ vii

ÖZET ix

ABSTRACT xi

KISALTMALAR LİSTESİ xx

TABLOLAR LİSTESİ xxii

ŞEKİLLER LİSTESİ xxviii

BÖLÜM I: GİRİŞ 1

1. 1. Problem Durumu 1

1.2. Alt Problemler 5

1.3. Araştırmanın Amacı 6

1.4. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi 7

1.5. Sınırlılıklar 8

1.6. Varsayımlar 9

1.7. Terim ve Tanımlar 9

BÖLÜM II: ALANYAZIN İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 10

2.1. Sosyal Medya ve Sosyal Ağ Nedir? 13

2.2. Sosyal Ağların Tarihi Gelişimi 15

2.2.1. Web 1.0 16

2.2.2. Web 2.0 17

2.2.3. Web 3.0 19

2.2.4. Web 4.0 19

2.3. İnternet ve Sosyal Ağların Kronolojisi 20

2.4. Türkiye'de İnternet ve Sosyal Ağların Gelişimi 26

2.5 Türkiye'de Sosyal Medya ve Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanımı 32

2.6. Sosyal Ağlar 33

2.6.1. Facebook 33

2.6.2. Instagram 36

2.6.3. Twitter 38

2.6.4. Youtube 39

2.6.5. Vimeo 40

2.6.6. Dailymotion 41

2.6.7. Tumblr 41

2.6.8. Linkedin 42

2.6.9. Myspace 42

2.6.10. Pinterest 42

2.6.11. Flickr....43
2.6.12. Google+....44
2.6.13. Tiktok....45
2.7. Anlık Mesajlaşma Araçları....45
2.7.1. WhatsApp....45
2.7.2. Facebook Messenger....46
2.7.3. Skype....47
2.8. Literatür Taraması....47
BÖLÜM III: YÖNTEM....62
3.1. Araştırma Modeli....62
3.2. Araştırma Deseni....63
3.3. Çalışma Grubu, Evren ve Örneklem....65
3.4. Veri Toplama Araçları....68
3.5. Süreç....68
3.5.1. Nicel Veri Süreci....68
3.5.1.1. Nicel verilerin analizi....69
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi....70
3.7. Normallik testi....72
3.8. Nitel Veri Süreci....72

3.8.1. Nitel Verilerin Analizi 73

3.8.2. Nitel Boyutta Geçerlilik ve Güvenirlik 74

BÖLÜM IV: BULGULAR ve YORUMLAR 76

4.1 Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Alışkanlığı 76

4.2. Birinci Anket İle İlgili Bulgular 79

4.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 79

4.2.2. Sosyal Ağ Cinsiyet İlişkisi 79

4.2.3. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi 80

4.2.4. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu İlişkisi 81

4.2.5. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu Arasındaki İlişki 82

4.3. İkinci Anket İle İlgili Bulgular 82

4.3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 82

4.3.2. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi 83

4.3.3. Sosyal Ağlar ile Mezun Olunan Fakülte İlişkisi 84

4.3.4. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki 84

4.3.5. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu Arasındaki İlişki 85

4.4. Üçüncü Anket İle İlgili Bulgular 85

4.4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 85

4.4.2. . Sosyal Ağlar ile Cinsiyet Arasındaki İlişki 86

4.4.3. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi 87

4.4.4. Sosyal Ağlar ile Mezun Olunan Fakülte İlişkisi.....88

4.4.5. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu İlişkisi 89

4.4.6. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu İlişkisi.....90

4.5. Dördüncü Anket İle İlgili Bulgular.....91

4.5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 91

4.5.2. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı Arasındaki İlişki 91

4.5.3. Sosyal Ağlar ile Katılımcıların Eğitim Durumu Arasındaki İlişki.....92

4.6. Katılımcıların Sosyal Ağ Alışkanlıkları 93

4.6.1. Birinci Anket İle İlgili Bulgular 93

4.6.1.1. Sosyal ağ alışkanlığı ile ilgili bulgular 93

4.6.2. İkinci anket ile ilgili bulgular 96

4.6.3. Üçüncü anket ile ilgili bulgular 97

4.6.4. Dördüncü anket ile ilgili bulgular.....99

4.7. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyleri Anketinde Yer Alan Maddeler İle İlgili Bulgular.....102

4.7.1. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi ile İlgili Bulgular.....102

4.7.2 Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri 110

4.7.3. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri İle İlgili Bulgular 113

4.7.4. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusunda Yaklaşımları ile İlgili Bulgular 116

4.8. Nitel Bulgular 125

4.8.1. Üye olduğunuz sosyal ağlar hayatınızda nasıl bir anlam ifade ediyor? 126

4.8.2. Üye olduğunuz sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişiminize etkisi açısından neler düşünüyorsunuz? 128

4.8.3. Sosyal ağların coğrafya eğitiminde kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz? 130

4.8.4. Öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden öğrenciler ile iletişim kurmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? 132

4.8.5. Yaşanan pandemi sürecini düşündüğünüzde sosyal ağların bundan sonraki süreçte eğitim alanındaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz? 134

4.8.6. Sosyal ağ/medya okuryazarlığı konusunda kendiniz ve meslektaşlarınız hakkında neler düşünüyorsunuz? 137

BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA 139

5.1. Sonuç 139

5.1.1. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Anlamasına Yönelik Sonuçlar 139

5.1.2. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri ile İlgili Sonuçlar 141

5.1.3. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri İle İlgili Sonuçlar 143

5.1.4. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusunda Yaklaşımları ile İlgili Sonuçlar 144

5.2. Tartışma 146

5.3. Öneriler 150

5.3.1. Eğitimcilere ve Eğitim Yöneticilerine Yönelik Öneriler 150

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 151

KAYNAKÇA 153

EKLER 169

Uygulama İzin Yazısı 169

Anket Soruları 172

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları 177

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AR-GE: Araştırma Geliştirme

ARPANET: Advanced Research Projects Agency Network (Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı)

ATM: Automated Teller Machine

AYT: Alan Yeterlilik Sınavı

BBN: Bolt Beranek ve Newman

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojisi

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemleri

CDÖP: Coğrafya Dersi Öğretim Programı

ENIAC: Electronic Numerical Integrator And Computer (Elektronik sayısal entegreli hesaplayıcı)

HTC: High Tech Computer Corporation

IBM: International Business Machines; (Uluslararası İş Makineleri)

IGTV: Instagram TV

IP: Internet Protocol

IRC: Internet Relay Chat

KMO: Kaiser Meyer Olkin

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NSFNET: The National Science Foundation Network (İnternet Omurga Ağı)

ODTÜ: Ortadoğu Teknik Üniversitesi

ODTÜ-BİDB: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

ÖABT: Öğretmen Alan Bilgisi Testi

SMS: Sort Message Service

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TDK: Türk Dil Kurumu

TELNET: Telecommunication Network

TCP: Transmission Control Protocol

TYT: Temel Yeterlilik Sınavı

ULAKBİM: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi

USENET: User's Network

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı.....65

Tablo 3.2. Araştırmaya Katılanların Mezun Oldukları Fakültelere Göre Dağılımı 66

Tablo 3.3. Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı 66

Tablo 3.4. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılına Göre Dağılımı.....67

Tablo 3.5. Araştırmaya Katılanların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....67

Tablo 3.6. Nicel Verilerin Faktör Analizi 70

Tablo 3.7. Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayısı Tablosu 71

Tablo 3.8. Uygulanan Anket Güvenirlik Katsayısı Tablosu (Cronbach's Alpha.....71

Tablo 3.9. Anketlerin Normallik Testleri.....72

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılanların Sosyal Ağlara Üyelik Durumları.....76

Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklıkları.....78

Tablo 4.3. Katılımcıların Öğretmenlerin Sosyal Ağlarda Geçirdikleri Zaman Süresi 78

Tablo:4.4. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....79

Tablo 4.5. Katılımcıların Cinsiyet Özellikleri.....79

Tablo 4.6. Katılımcıların Kıdem Yılı 80

Tablo 4.7. Katılımcıların Eğitim Durumu 81

Tablo 4.8. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları.....82

Tablo 4.9. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....83

Tablo 4.10. Katılımcıların Kıdem Yılı Özelliği 83

Tablo 4.11. Katılımcıların Mezun Oldukları Fakültelere Göre Dağılımı.....84

Tablo 4.12. Katılımcıların Eğitim Durumu 84

Tablo 4.13. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları.....85

Tablo 4.14. Katılımcıların Demografik Özellikleri 86

Tablo 4.15. Katılımcıların Cinsiyet Özellikleri 86

Tablo 4.16 Katılımcıların Kıdem Yılı 87

Tablo 4.17. Katılımcıların Mezun Oldukları Fakülteler.....88

Tablo 4.18. Katılımcıların Eğitim Durumu 89

Tablo 4.19. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları.....90

Tablo 4.20. Katılımcıların Demografik Özellikleri 91

Tablo 4.21. Katılımcıların Kıdem Yılı 91

Tablo 4.22. Katılımcıların Eğitim Durumu 92

Tablo 4.23. Katılımcıların Demografik Özellikleri 93

Tablo 4.24. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu.....94

Tablo 4.25. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı 94

Tablo 4.26. Sosyal ağların günlük kullanım süreleri.....95

Tablo 4.27. Katılımcıların Sosyal Ağ Alışkanlığı 96

Tablo 4.28. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu.....96

Tablo 4.29. Katılımcıların Sosyal Ağ Kullanım Sıklığı 96

Tablo 4.30. Katılımcıların Sosyal Ağları Günlük Kullanma Süreleri 97

Tablo 4.31. Katılımcıların Demografik Özellikleri 97

Tablo 4.32. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu.....98

Tablo 4.33. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı 98

Tablo 4.34. Katılımcıların Sosyal Ağları Günlük Kullanım Süreleri.....98

Tablo 4.35. Katılımcıların Demografik Özellikleri 100

Tablo 4.36. Katılımcıların Sosyal Ağ Üyeliği.....100

Tablo 4.37. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı 100

Tablo 4.38. Katılımcıların Sosyal Ağlarda Günlük Ortalama.....101

Tablo 4.39. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 1).....102

Tablo 4.40. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 2).....102

Tablo 4.41. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 3).....103

Tablo 4.42. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 4).....104

Tablo 4.43. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 5).....104

Tablo 4.44. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 6).....105

Tablo 4.45. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 7).....105

Tablo 4.46. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 8).....106

Tablo 4.47. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 9).....106

Tablo 4.48. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 10).....107

Tablo 4.49. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 11).....108

Tablo 4.50. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 12).....108

Tablo 4.51. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 13).....109

Tablo 4.52. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 1) 110

Tablo 4.53. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 2) 110

Tablo 4.54. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 3) 111

Tablo 4.55. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 4) 111

Tablo 4.56. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz değerlendirme Düzeyleri (Madde 5) 112

Tablo 4.57. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 6) 112

Tablo 4.58. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 1).....113

Tablo 4.59. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 2).....114

Tablo 4.60. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 3).....114

Tablo 4.61. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 4).....115

Tablo 4.62. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 5).....116

Tablo 4.63. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....116

Yaklaşımları (Madde 1).....116

Tablo 4.64. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....117

Yaklaşımları (Madde 2).....117

Tablo 4.65. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 3).....118

Tablo 4.66. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....118

Yaklaşımları (Madde 4).....118

Tablo 4.67. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....119

Yaklaşımları (Madde 5).....119

Tablo 4.68. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....119

Yaklaşımları (Madde 6).....119

Tablo 4.69. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....120

Yaklaşımları (Madde 7).....120

Tablo 4.70. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....121

Yaklaşımları (Madde 8).....121

Tablo 4.71. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....121

Yaklaşımları (Madde 9).....121

Tablo 4.72. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....122

Yaklaşımları (Madde 10).....122

Tablo4.73. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki.....122

Yaklaşımları (Madde 11).....122

Tablo 4.74. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....123

Yaklaşımları (Madde 12).....123

Tablo 4.75. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....124

Yaklaşımları (Madde 13).....124

Tablo 4.76. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....124

Yaklaşımları (Madde 14).....124

Tablo 4.77. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki....125

Yaklaşımları (Madde 15).....125

Tablo 4.78. Nitel Görüşmeye Dâhil Olan Katılımcıların Demografik Yapısı 126

Tablo 4.79. Üye olduğunuz sosyal ağlar hayatınızda nasıl bir anlam ifade ediyor?.....126

Tablo 4.80. Üye olduğunuz sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişiminize etkisi açısından neler düşünüyorsunuz? 128

Tablo 4.81. Sosyal ağların coğrafya eğitiminde kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz? 130

Tablo 4.82. Öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden öğrenciler ile iletişim kurmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? 132

Tablo 4.83. Yaşanan pandemi sürecini düşündüğünüzde sosyal ağların bundan sonraki süreçte eğitim alanındaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz? 135

Tablo 4.84. Sosyal ağ/medya okuryazarlığı konusunda kendiniz ve meslektaşlarınız hakkında neler düşünüyorsunuz? 137

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Sosyal Ağ ve Sosyal Medya İlişkisi 15

Şekil 2.2. Türkiye'de Hanelerde İnternet Erişimi (Kaynak TUİK, 2022) 29

Şekil 2.4. Türkiye'de İnternet Kullanıcıların Sosyal Ağları Kullanma Oranları (Kaynak, Wearesocial) 31

Şekil 2.5.Dünya'da Yaygın Sosyal Ağların Kullanıcı Sayısı (Kaynak, Wearesocial) 31

Şekil 2.6. Coğrafya Branşı İle İlgili Bazı Facebook Sayfaları 34

Şekil 2.7. Instagram Coğrafya sayfalarından bir örnek 36

Şekil 2.9. Flickr İçerik Arama Ekranı 44

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, problem durumu, varsayımlar ve tanımlamalara yer verilmiştir.

1. 1. Problem Durumu

Coğrafyanın geçmişi, insanoğlunun yeryüzüne ilk ayak basması ile başlar. Temel ihtiyaçlarını gidermek amacıyla çevresiyle etkileşime giren insan, merak duygusuyla da çevresini tanımaya başlamıştır. Bu duyguyla doğan Coğrafya Bilimi, ilk defa Yunan düşünür Eratosthenes tarafından "geo" (yer) ve "graphie" (tasvir) kelimelerinin birleştirilmesinden elde edilen ve yeryüzünün tasviri manasına gelen "Geographie" terimi ile ifade edilmiştir. Bu ifade Eratosthenes'in M.Ö 3. yüzyılda yayınlanan Geographika adlı eserinde de yerini almıştır (Ünlü, 2014, s. 2). Sosyal bilimler ile doğa bilimleri arasında köprü olan coğrafya bilimini çağdaş coğrafi anlayışta salt yeryüzünün tasviri ile sınırlandıramayız. Tasvir kavramı zamanla yerini coğrafi fenomenlerin neden, sonuç, dağılış ve insan ile olan ilişkilerini inceleyen, devletlerin siyasetine, ekonomilerine, yönetime yön veren ilkeleri ortaya koyan çağdaş anlayışa evrilmiştir (Doğanay, 2013, s. 13). Kendi çevresi dışındaki mekânları merak eden insan yakın ve uzak çevresine seyahatler gerçekleştirmiş, Dünya, Güneş, Ay ve gök cisimleri hakkında araştırmalar, ölçümler yapmıştır. Eratosthenes'ten başlayıp günümüze uzanan Coğrafya biliminin hayat hikâyesini Yavan (2014), Antik Coğrafya Dönemi (~MÖ 600 - MS 200~), Klasik Coğrafya (Erken Modern) Dönemi (1650 - 1859), Modern Coğrafya Dönemi (1874 - 1948) ve Çağdaş Coğrafya Dönemi (1953 - günümüz) şeklinde dört ana döneme ayırmıştır (s. 1). Antik Dönemde; bilinen dünyanın haritalanması ve mekânın tasviri ile uğraşılmış, Klasik Dönemde; bilimsel araştırma ve keşiflerle birlikte Avrupa üniversitelerinde coğrafya dersleri okutulmaya başlanmıştır. Modern Dönemde Coğrafya, üniversitelerde bir disiplin haline gelerek belli ülkelerde teşkilatlanmış, günümüz coğrafya anlayışı şekillenmeye başlamış, Çağdaş Dönemde de bölgesel coğrafya anlayışı terkedilmeye başlanmış, Amerikan ve İngiliz coğrafyacıların büyük katkısı ile Beşeri Coğrafya'da çok paradigmalı sosyal bilim kimliği, fiziki coğrafyada ise anatilik bir doğa bilimi kimliği kazanılmıştır (Yavan, 2014 s. 2-3).

Büyük bir mirasın eseri olan Coğrafya bilimi her dönemde farklı yaklaşımlar ile günümüze kadar gelmiştir. Doğası gereği görselliğin hâkim olduğu Coğrafya bilimde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) kullanımı, bilginin daha etkin bir şekilde aktarımını sağlar (Aslan, 2020, s. 1). Coğrafya Dersi Öğretim Programı da (CDÖP), Coğrafya konularının öğretiminde BİT'in kullanılmasını desteklemektedir (MEB, 2018, s. 14). Günümüzde hayatın her alanına sirayet eden teknoloji, (Çubukçu, Tosuntaş, İnci ve Kırcaburun, 2017, s. 31) özgürlüklerine düşkün ve bilişim teknolojilerine bağımlı (Şahin, 2020, s. 95) Z kuşağının adeta genetiğine etki ederken eğitime etki etmemesi elbette düşünülemez (Metin, 2018, s. 80). Z kuşağının bu özelliği ve eğitimde hâkim olan öğrenci merkezli yaklaşımlar, kurumları, karar vericileri ve eğitimcileri teknoloji kullanımı konusunda teşvik etmekte ve hatta zorlamaktadır. Bu bağlamda sınıfların teknoloji ile donatılması, öğretmenlerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanma konusunda yeterli donanıma sahip olması ve hatta lisans döneminde bu eğitimi almaları gerekmektedir (Demirci, Taş, Özel, 2007, s. 51-52). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi'nde de (MEB, 2018) teknolojinin önemine vurgu yapılarak eğitim alanında teknolojiden etkin ve doğru bir şekilde faydalanılacağı ifade edilmektedir (s. 72, 92, 110).

Teknolojide yaşanan baş döndürücü ilerlemeler eğitim-öğretim materyalinin hazırlanmasından, öğrencilere sunumuna ve ölçme-değerlendirme sürecine varıncaya kadar birçok aşamayı etkilemektedir. Tarım toplumunun ihtiyacı olan bilgiyi aktaran Eğitim 1.0'dan çağın ihtiyaçlarını gidermeyi esas alan Eğitim 4.0'a geçen süreçte inovasyon ağırlıklı eğitim ve görsel ağırlıklı öğretim materyalleri oldukça önemli hale gelmiştir (Şahin, 2020, s. 97-99). Eğitimcileri yeni arayışlara yönelten ve hatta yeni bilim dallarının doğuşunu sağlayan bu süreçler web teknolojisinin gelişmesi ile birlikte daha fazla önem kazanmıştır (Gülcü, Solak, Aydın ve Koçak, 2013, s. 198). Web teknolojisi başta olmak üzere hayatının her aşamasında teknoloji ile içe olan, soyut düşünebilen, hızlı kavrayan bir neslin bu özelliği göz önüne alındığında teknoloji odaklı eğitim planlarının yapılması elzemdir (Doğru ve Aydın, 2018, s. 89).

Web içeriklerinin zenginleşmesi ile birlikte tüm dünyada İnternet'in kullanım oranı da artmıştır. Global kullanım oranına bakıldığında Dünya nüfusunun %62.5'i İnternet kullanırken

%67.1'i mobil telefon, %58.4'ü de bir ya da birden fazla sosyal ağı kullanmaktadır. Bu oran Türkiye'de sırasıyla %82, %91.4 ve %80.80'dir (Wearesocial 2022). İnternet ve sosyal ağ kullanım oranının bu kadar yüksek olması eğitim alanında bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bununla birlikte bu oranlar yaptığımız bu çalışmanın ve bu alanda yapılacak başka çalışmaların gerekliliği konusunda da önemli birer göstergedir.

BİT'in önemli ürünlerinde biri olan ve araştırmamızın da konusunu teşkil eden sosyal ağların eğitim alanındaki geçmişi çok eskiye dayanmamaktadır. Hatta yakın zamana kadar eğitim alanında kullanımı da çok yaygın değildi. Fakat 2019 yılında Çin'in Wuhan kentinde başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid 19 salgını eğitim alanında yeni arayışları gündeme getirmiştir. Pandemi ile birlikte yüzyüze eğitime ara verilmiş fakat eğitimin kesintiye uğramaması için çeşitli çözüm yolları aranmıştır. Bu doğrultuda teknolojinin sunduğu fırsatlardan faydalanılarak sosyal ağların da için yer aldığı uygulamaların eğitim alanında kullanılmasını gündeme gelmiştir. Pandemi süreci birlikte dünya genelinde birçok ülkede uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiştir. Bu süreçte eğitim alanında sosyal ağlardan faydalanmak önemli bir alternatif olarak karışımıza çıkmıştır. Pandemi sürecinde eğitimi devam ettirme arayışı ile birlikte zihinde yeni sorular sorulmaya başlanmıştır: Acaba yakın gelecekte eğitim öğretim faaliyetlerinin belli bir bölümü uzaktan yapılabilir mi? Eğitim sosyal ağlar üzerinden sürdürülebilir mi? Kısmen veya tamamen zaman ve mekândan bağımsız bir eğitim modeline geçiş yapılabilir mi? Tüm bu soruların neticesinde "Bu uygulamaların hayata geçmesi durumunda ne gibi yarar ve zararlar bizleri beklemektedir? sorusu da eğitimciler ve eğitim araştırmacıları tarafından sorulmaya başlanmıştır.

Yaptığımız incelemede, sosyal ağların eğitim alanında kullanılması konusunda bazı çalışmaların olduğu görülmüştür. Mevcut çalışmalar sosyal ağların eğitim alanında kullanılmasına dair çok farklı görüşlerin olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal ağların faydalı olduğunu, ihtiyaç olduğunu savunan görüşlere (Ekici ve Kıyıcı, 2012, Ünsal, 2018, Amutha ve John Kennedy, 2015, İşman ve Albayrak, 2014, Feyzioğlu, 2016, Bozanta ve Mardıkyan, 2017, Zachos vd, 2018, Sarsar vd, 2015, Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, Çenesiz ve Özdemir, 2021) karşın öğrencinin dikkatini ders dışı unsurlara yönelteceğine (Abu-Shanab, 2015, Tanrıverdi ve Sağır, 2014, Tonbuloğlu ve İşman, 2016, Bolat, 2018, Amadı ve Ewa (2018,

Özhan, 2019) ve etik sorunlara yol açacağına (Papandrea, 2012, Greenhow ve Lewin, 2016, Zachos vd, 2018) dair muhtelif görüşler mevcuttur.

Sosyal ağlar denice akla öncelikle kullanıcıların arkadaş çevresi ile iletişim ve yeni arkadaşlıklar edinmek gelse de esasında sosyal ağların etki alanı bu sınırları çoktan geçmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda eğitimcilerin sosyal ağları, eğitim ile ilgili materyal paylaşma, duyuru gibi amaçlar için yaygın bir şekilde kullandığı görülmektedir (Feyzioğlu, 2016, s. 90) Sosyal ağlar öğretmenlerin sadece kendi arasında değil öğrenciler ve veliler ile iletişim sağlamak için de önemli birer mecradır. (Vasek ve Handrick, 2016, s. 2). Esasen iletişim teknolojilerinin kullanımı artık tercihten öte neredeyse zarurettir. Yeni nesil artık teknolojiye çok hâkimdir ve çoğunlukla da bu teknolojiyi öğretmenden daha iyi kullanmaktadır. Bu realite ortadayken sosyal ağların eğitim alanında kullanılması elbette daha anlamlı hale gelmektedir (Tiryakioğlu ve Erzurun, 2011, s. 148). Bu aşamada Z kuşağı olarak adlandırılan yeni nesli anlayacak, onların kullandığı teknolojiye yabancı olmayan eğitim kadrosu elbette ki öğrenci ile iletişimi daha kolay sağlayacaktır. Sosyal medyayı benimseme ve kullanma oranı daha yüksek genç öğretmenler bu konuda oldukça avantajlıyken kıdemli öğretmenler ise daha dezavantajlıdır (Feyzioğlu, 2016 s. 88).

Öğretmenlerin, öğrencilere nazaran daha az kullandığı sosyal ağlar öğrenciler için iletişimin önemli bir parçasıdır. Sosyal ağlar aracılığıyla iletilen mesajların öğrencide karşılık bulma ihtimali daha yüksektir. Bu konuda çalışma yürüten Van Vooren ve Bess (2013) sosyal ağ ürünü Twitter'ın eğitim alanında kullanımının başarıyı artırdığını ifade etmiştir (s. 35). Sosyal ağların hayatın her alanına çok hızlı hâkim olmasından dolayı bu teknolojiden uzak kalan eğitimcilerin öğrencileri anlamakta ve onlarla iletişim kurmakta zorlanacaklarını göstermektedir. Nitekim bu durumu bilimsel çalışmalar da desteklemektedir. Zachos, Paraskevopoulou-Kollia ve Anagnostopoulos (2018)'un 2010-2018 yılları arasında yayınlanan 77 araştırmayı kapsayan çalışmasına göre Facebook ve Twitter başta olmak üzere sosyal ağlar yüksek öğretimde online eğitim hayatında yerini almaya başlanmıştır (s. 2). Sosyal ağları, salt akademik bilgiyi anlık olarak öğrenciye en kısa, en etkili yoldan aktaracak bir araç olarak düşünmemek lazım. Eğitim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin birbirini daha kolay anlaması için kullanılabilecek etkili bir araç olarak değerlendirilmelidir. Sosyal ağlar işbirlikli

öğrenmeyi, araştırma, sorgulama becerilerini geliştirdiği gibi öğrenci öğretmen iletişimini de artırmaktadır (Özmen vd. 2012, s. 503).

Sosyal ağların eğitim alanında bilinçli bir şekilde kullanılması büyük önem arz etmektedir. Eğitimcilerin sosyal ağları eğitim alanında deneme yanılma yöntemiyle kullanmaları büyük zaman ve emek kaybına neden olacaktır. Eğitimcilerin bu alanda yetkinliklerinin artırılması için hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesi şüphesiz büyük yarar sağlayacaktır (Korucu ve Sezer, 2016, s. 392).

Sosyal ağların akademik başarıya etkisinin yanında aynı zamanda güvenlik ve etik yönünün de incelenmesi tartışılmaktadır. Güvenlik ve etik konusunda çok büyük problemler medyaya yansımasa da birçok veli ve öğretmen tarafından hâlâ gizemli bir mecra olarak kabul edilen sosyal ağların bu yönü çeşitli araştırmacıların da dikkatini çekmiştir. Greenhow ve Lewin (2016) İngiltere okullarda e-güvenlik ve ahlaki konuda bazı problemlerin yaşandığını ve bu konuda bazı kısıtlamaların olabileceğini belirtmişilerdir (s. 20).

Teknolojiye hâkim, yeniliklere açık eğitim çağındaki Z kuşağı teknolojiyi etkin bir şekilde kullanıyor ve zamanının önemli bir kısmını sosyal ağlarda geçiriyor. Bu kuşak Web 2.0 teknolojisine derinden bağlıdır. Güçlü bir topluluk ruhuna sahiptir. Sabırsızdır, acelecidir, hızlı öğretmek ve öğrendiğini paylaşmak ister (Melville, S. D., vd., 2009, s. 9). Z kuşağının bu özelliğini fark eden eğitim teknolojisi firmaları, eğitim alanında faaliyet gösteren ticari kurum/kuruluşlar, eğitimciler doğal olarak sosyal ağların eğitim alanında kullanmasını desteklemektedir. Zaman ve fiziki mekândan bağımsız olan bu sınırsız dünyaya ait ürün ve uygulamaların genel manada eğitim alanında kullanılma düzeyi ve şekli merak konusu olmuştur. Özel manada ise *"Coğrafya öğretmenleri sosyal ağlardan nasıl faydalanmaktadırlar?"* sorusu araştırmamızın problem cümlesini oluşturmuştur.

1.2. Alt Problemler

1. Coğrafya öğretmenleri eğitim alanında sosyal ağlardan nasıl faydalanmaktadır?

2. Coğrafya öğretmenlerinin sosyal ağları kullanma düzeyi kıdem, kurum türü, sınıf düzeyi, sunulan teknolojik imkânlara göre nasıl değişmektedir?

3. Coğrafya öğretmenleri mesleki gelişim amacıyla sosyal ağları hangi düzeyde kullanmaktadır?

4. Coğrafya öğretmenleri geliştirdikleri uygulamaları meslektaşları ile paylaşmak amacıyla sosyal ağlardan nasıl faydalanmaktadır?

5. Coğrafya öğretmenleri proje tabanlı eğitim alanında sosyal ağları nasıl kullanmaktadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Geçmişte bilginin doğrudan öğrenciye aktarılması esas alınırken günümüzde bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma becerilerini kazandırma önem arz etmeye başlamıştır. Bunun için de bilgiyi aktaran ve bilgi aktarılan bireylerin bazı temel becerilere sahip olması gerekir (Akkoyunlu, 2002, s. 1). Teknolojinin hayatın her aşamasında çok etkin bir şekilde kullanıldığı günümüzde eğitim alanında teknolojiden faydalanmak zaruri bir ihtiyaçtır. Teknoloji içinde Web 2.0 teknolojileri ve onun bir ürünü olan sosyal ağlar ise oldukça önemlidir. Sosyal ağlar "*sınırlı bir sistem içerisinde herkese açık ya da yarı açık profil oluşturmaya imkân sağlayan, bağlantıda bulunduğu diğer kullanıcıların listesini açıkça ortaya koyan ve sistem içerisinde diğerlerinin etkileşimde bulunduğu kişilerin listesini gösteren İnternet tabanlı hizmetler"* olarak ifade edilmektedir (Boyd ve Ellison, 2007; akt. Tonbuloğlu ve İşman, 2014, s. 321). Toplumsal iletişimin ve günlük yaşamın önemli bir parçası olan sosyal ağların (Tanrıverdi ve Sağır, 2014, s. 777) doğru ve etkin kullanımı eğitim alanında çok önemli fırsatlar sunar. Eğitmenlerin sosyal ağları etkin kullanmaları, aktif öğrenme, yaratıcılık, problem çözme, işbirlikli öğrenmeyi destekler. Etkileşimi güçlendirerek öğrencilerin akademik performanslarını yükseltir, sorgulama ve alternatif düşünme becerilerini destekler. İletişim becerilerini geliştirir, katılımcılığı ve sosyal bağlılığı arttırır, akran desteğini güçlendirir ve işbirliğine dayalı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlar (Tiryakioğlu, Erzurum 2011, s. 148). Sosyal ağların eğitim alanında kullanılması elbette bazı zorluklar barındırmaktadır. Web 2.0 uygulamaları önemli fırsatlar sunarken çeşitli tuzakları da barındırmaktadır. Bir yandan iletişimi hızlandırıp zaman tasarrufu sağlarken diğer yandan tasarruf edilen zamanın eğitim amacı dışında kullanılma olasılığı oldukça yüksektir. Her şeyin var olduğu, her şeye ulaşmanın kolayı olduğu bu sanal mekânda aynı zamanda doğru yol ve

yöntemin bilinmemesi durumunda ulaşılması gereken hedef yerine başka hedeflere yönelmek de güçlü bir olasılıktır. Eğitimciler ve araştırmacılara düşen, fırsat ve tehlikeleri detaylı bir şekilde ortaya koymaktır (Greenhow, Robelia ve Hughes, 2009, s. 256).

Tüm bu bilgiler ışığında yaptığımız bu araştırmanın amacı, Coğrafya öğretmenlerinin sosyal ağları kullanma alışkanlıklarının incelenmesidir. Bu doğrultuda şu sorulara cevap aranmaktadır:

Coğrafya öğretmenleri arasında sosyal ağlar hangi düzeyde kullanılmaktadır?

Coğrafya öğretmenleri tarafından sosyal ağlar eğitim alanında etkin bir şekilde kullanılıyor mu?

Sosyal ağları etkin bir şekilde kullanan Coğrafya öğretmenleri bunu nasıl gerçekleştirmektedir?

Sosyal ağların Coğrafya eğitiminde daha etkin bir şekilde kullanılması konusunda Coğrafya öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Bilim dünyasında her geçen gün yeni gelişmeler yaşanmaktadır. Teknolojinin çok hızlı gelişmesi sayesinde hayal dünyasını zorlayan buluşlar hayatımıza girmektedir. Teknolojik yeniliklere açık olan Z kuşağı doğal olarak gelişen teknolojiye daha hızlı adapte olmaktadır. Yeniliklere daha açık olan bu kuşak teknolojiyi aktif bir şekilde kullanmaktadır. Z kuşağının eğitim çağında olduğu göz önüne alındığında teknolojik gelişmelerin eğitimin her aşamasını etkilemesi kaçınılmazdır. Bu kuşağın en çok etkilendiği ve hayatında doğrudan kullandığı teknolojilerden biri de Web 2.0 teknolojisi ve onun ürünü olan sosyal ağlardır. Sosyal ağlar çok geniş bir dünyayı barındırır. Kullanıcılar özgür bir şekilde içerik oluşturabilir, oluşturulan içerikleri düzenleyebilir, başka kullanıcıların paylaşımları ile ilgili yorumlar yapabilirler. Özel bir yazılım bilgisi gerekmeden her kullanıcının içerik üretmesi sosyal ağların önemli avantajlarından birisidir. Zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde paylaşım yapılması kullanıcılara büyük kolaylık sağlamaktadır. Kullanıcıların çok basit adımları takip ederek bir

topluluk oluşturması, kendi aralarında paylaşım gerçekleştirmesi, iletişim ve dönüt açısından oldukça büyük avantajlar sunmaktadır. Sosyal ağların bu çekiciliği Z kuşağını haliyle cezbetmektedir. Hayatımızın her aşamasında yer edinen sosyal ağların kullanılması kaçınılmaz olduğuna göre sosyal ağlardan eğitim alanında faydalanmak büyük önem arz etmektedir.

Eğitim ortamından sosyal ortama, iş ortamına, siyasete kadar birçok alanda geniş kitleler tarafından kullanılan sosyal medya ve sosyal ağlar yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Aydın, 2016, s. 375). Sosyal ağların kullanıcıları arasında öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin çok fazla olduğu düşünüldüğünde bu ağların eğitsel kullanımına yönelik fikir ve çalışmaların olması gerekli ve önemlidir. Bireyler arasında kişisel ya da profesyonel ilişkiler amacıyla kullanılan sosyal ağlar, günlük yaşam tarzının önemli bir parçası haline gelmiş ve gittikçe de önem kazanmaktadır. Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal (2012) gelişen teknoloji ile birlikte sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımının gereklilik arz ettiğini belirterek Myspace, Facebook, Youtube gibi sosyal ağ sitelerinin esasen araştırma ve bilgi edinme amacından ziyade arkadaşlar ile iletişim kurma, yeni arkadaşlıklar edinme ve özel yaşantısını paylaşma gibi amaçlar doğrultusunda kullanıldığını ifade etmektedir (s. 497). Sosyal medya ve sosyal ağların; sosyal hayat ve günlük ilişkilerle birlikte gelecekte eğitim alanında çok daha etkin bir konuma gelmesi beklenmektedir. Öğrenme öğretme süreçlerinin yaşam boyu devam ettiği gerçeği göz önüne alındığında sosyal ağların insan hayatındaki önemi gelecekte artarak devam edecektir (Sarsar, Başbay ve Başbay, 2015, s. 419). Nitekim nüfusumuzun %82'i İnternet kullanıcısı olup %80.80'i de sosyal ağları kullanmaktadır (Wearesocial, 2022). Bu istatistikler, İnternet teknolojisinin ve sosyal ağların eğitim alanında kullanımına dair çalışmaların önemini ortaya koymaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmamızda veri kaynağını teşkil eden denekler ile ilgili sınırlılıklar bulunmaktadır. Araştırmanın nicel boyutu İstanbul ilinde görev yapan coğrafya öğretmenleri ile, nitel boyutu ise ankete katılan öğretmenlerle sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Araştırmaya katılan deneklerin tüm soruları dikkatli bir şekilde okuduğu ve sorulara samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.7. Terim ve Tanımlar

Web 1.0: Kullanıcıları okuyucu olduğu ve sadece bilgiye ulaştığı web platformudur.

Web 2.0: Kullanıcılar tarafından içeriğin geliştirilebildiği ve kullanıcıların işbirliğine imkân sağlayan, bilgi alışverişini destekleyen bir web platformudur.

Web 3.0: İnsan davranışlarının takip edilerek, kontrolün insanlardan yazılımlara devredildiği ve yapay zekânın hâkim olduğu İnternet platformudur.

Web 4.0: Makinelerin kendi arasında iletişim kurduğu, insan beynini anlayıp onun adına karar verebildiği İnternet platformudur.

Eğitim 1.0: Tarım toplumu döneminde ihtiyaç olan bilginin öğretenden öğrenene doğrudan aktarıldığı süreçtir.

Eğitim 2.0: Sanayi toplumunun ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda şekillenen eğitim sürecidir.

Eğitim 3.0: Sanayi toplumu sonrası küreselleşen dünyada toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde dizayn edilen eğitim sürecidir.

Eğitim 4.0: Dijital teknolojinin hâkim olduğu ve bu teknolojinin bireylerin ihtiyaçlarına göre şekillendirildiği eğitim sürecidir.

BÖLÜM II: ALANYAZIN İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

BİT'in genel manada eğitim alanında özel manada ise Coğrafya eğitiminde kullanılması ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmalarda bu teknolojilerin avantaj ve dezavantajı konusunda önemli sonuçlar ortaya konulmuştur.

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte küçük bir köy haline gelen dünyamızda (İşman ve Albayrak, 2014, s. 129) bu süreç şüphesiz uzun bir bilgi birikimi sonucu gerçekleşmiştir. Avcılık-toplayıcılık ile uğraşan toplumdan günümüz modern toplumuna kadar geçen zamanda her alanda olağanüstü yenilikler ve değişimler yaşanmıştır. İnsanlık tarihi, kil tablete yazılan yazıdan yapay zekâya uzanan süreçte muazzam bir dönüşüme sahne olmuştur. Tabiatıyla hayatın her alanı ile ilgili olması nedeniyle bu dönüşümden çok etkilenen alanların başında eğitim ve öğretim de gelir. Yakın bir geçmişe kadar kara tahta ve tebeşir, eğitim öğretim ortamının başlıca araç gereci iken günümüzde teknoloji belirleyici faktör olmuştur. Teknolojik gelişmelere paralel olarak kurumlar da çağa ayak uydurmak amacıyla kendini yenilemek zorunda kalmıştır (Ekici ve Kıyıcı, 2012, s. 157). Bilim ve teknoloji alanında yaşanan geometrik büyüme neticesinde teknoloji kullanımı, zamanla sadece belli iş kollarında belli bireyler tarafından kullanılmanın ötesine geçmiş neredeyse her birey ve sektör için zorunlu hale gelmiştir.

Dünyada 1967 yılında, Türkiye'de ise 1982 yılında kullanılmaya başlanılan ilk Automated Teller Machine (ATM) ile birlikte toplumunun önemli bir kısmı bilgisayar altyapısına sahip makineleri bireysel olarak kullanmaya başlamıştır. İlk ATM'nin kullanılmasından kısa bir süre sonra insanlık çok önemli bir teknolojik gelişmeye daha şahit oldu ve 1973 yılında Dünya üzerinde ilk cep telefonu görüşmesi yapıldı. Türkiye'de ise bu görüşme 1994 yılında gerçekleşti. İletişim alanında günümüzde gelinen noktaya bakıldığında esasında o gün hayal edilmeyen büyük bir devrimin ilk adımları atılmış oluyordu. Tek satırlık ekrana sahip, sadece sesli görüşme ve sonrasında kısa mesaj (Sort Message Service [SMS]) ile iletişime imkân sağlayan ilk cep telefonlarının özelliklerine kısa zaman içinde sürekli yeni özellikler eklendi. Yeni teknolojiler insan hayatına o kadar hızlı girdi ki bu teknolojilere adapte olamayan devasa firmalar ticari manada çok ciddi sıkıntılar yaşadı. Bunun en güzel

örneklerinden biri Nokia firmasıdır. Cep telefonu alanında bir zamanlar dünyanın en büyük üreticisi olan Finlandiyalı Nokia firması yeni teknolojiye karşı kendisini yenileyemediği için büyük bir çöküş yaşadı.

Akıllı telefonların (smart phone) icadı ile birlikte iletişim teknolojisi apayrı bir boyut kazanmıştır. Bugünkü akıllı telefonlara uzanan yolda ilk adımlar 1994 yılında International Business Machines (IBM) tarafından piyasaya sunulan Simon modeli ile atılmıştır. O günkü şartlarda bilgisayar altyapısına sahip olan cihaz faks, çağrı cihazı ve telefon görevini aynı anda gerçekleştiriyordu. 1996 yılına gelindiğinde ise Finlandiya menşeili Nokia firması tarafından geliştirilen Nokia 9000 Communicator modeli, bugün sosyal ağları kullanmamıza imkân sağlayan teknolojinin gelişmesinde önemli bir kilometre taşı olmuştur. 2000 yılına gelindiğinde cep telefonlarında o güne kadar hiç kullanılmamış bir teknoloji kullanılmaya başlandı. Bu teknoloji hiç şüphesiz bir kameraydı. Japon Sharp firması tarafından üretilen J-SH04 model cep telefonu kameralıydı. Sharp firmasının çok büyük beklenti ile ürettiği bu model ne yazık ki beklenen ilgiyi görmedi. Çok ilginçtir ki bu durum cihazın teknolojik özellikleri ile ilgili değildi. Bir cep telefonunda kamera ilk defa kullanılıyordu ve dönemin toplumu tarafından cep telefonundan beklenen sadece konuşma ve mesaj gönderme işlevini yerine getirmekti. Fotoğraf apayrı bir kulvar olarak görülüyor ve bu görevin de fotoğraf makineleri tarafından yerine getirileceği kültürü hakimdi. Bugünün temel ihtiyacı haline gelen ve her akıllı telefonda kullanılan kamera Sharp firması için -kendi dışındaki sebeplerden dolayı- başarısız bir deneyim olarak tarihe geçti.

Takvimler 2007 yılını gösterdiğinde ise iletişim alanında adeta bir çağı kapatıp yeni bir çağı açacak bir gelişme yaşandı. 1976 kurulan Amerika Birleşik Devletlerinin bilgisayar devi Apple firması tarafından 29 Haziran 2007 yılında tanıtılan Iphone model telefonda, safari İnternet tarayıcısı bulunmaktaydı ve telefon kablosuz ağlara bağlanma özelliğine sahipti. Dokunmatik ekrana sahip, sesli mesaj da gönderebilen telefonda o dönemin şartlarına göre oldukça iyi sayılabilen dâhili kamera bulunmaktaydı. Bu büyük buluştan bir yıl sonra ise önemli bir adım daha atılarak onaylanmış milyonlarca uygulamaya sahip App Store faaliyete girdi. 2008 yılında ise Tayvanlı High Tech Computer Corporation (HTC) Android işletim sistemini piyasa sürdü. Bu işletim sistemini piyasaya süren HTC firması ne gariptir ki

teknolojik gelişmelere bir süre sonra ayak uyduramadı ve günümüze geldiğinde akıllı telefon teknolojisi alanında tıpkı Nokia firması gibi hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Akıllı telefonların toplum tarafından çok hızlı bir şekilde kabul görmesi ile bu cihazlar adeta insanoğlunun bir uzvu gibi hayati öneme haiz olmaya başladı. Hatta öyle bir hale geldi ki kullanıcıların telefon ile aşırı zaman geçirmeye başlamasıyla Nomophobia (No mobile phobia - Nomofobi) semptomu insanı esir almaya başladı. Günümüzde toplumun çok önemli bir kesimi artık bu bağımlılığın esiri olma noktasına gelmiştir. Telefon ile çok uzun zaman geçirilmesi neticesinde insan bedeninde çeşitli rahatsızlıklar ortaya çıkmaya başladı. Bu rahatsızlıkların tedavisi için de polikliniklerin açılabileceği toplum arasında konuşulmaya başlanmıştır. 2017 yılına gelindiğinde ise ilk yapay zekâ işlemcisine ait akıllı telefonlar piyasadaki yerini aldı. Tüm bu süreçlerde üretilen muhteşem cihazlarla birlikte yazılım alanında da büyük ilerleme kaydedildi. Geliştirilen uygulamalar ile ticaretten eğitime, sanattan politikaya kadar tüm dünya artık her insanın avucuna sığmaya başladı. Ticaret fiziki sınırları aştı, sanal mağazacılık devrim niteliğinde gelişmelere sahne oldu. Arkadaşlıklar, kişisel diyaloglar fiziki mekândan sanal mekânlara kaymaya başladı.

Yukarıda izah edilen tüm gelişmeler yaşanırken eğitim öğretim faaliyetlerinin elbette bu durumdan etkilenmemesi düşünülemez. Teknolojideki bu gelişmeler ile beraber eğitim, zaman ve mekândan bağımsız yeni bir boyut kazandı. Bu sayede çok büyük öğrenci grupları ile anlık toplantıların, canlı derslerin yapılmaya başlandığı yeni bir döneme girildi. Böylece eğitimciler farklı şehir ve hatta ülkelerde kendi meslektaşları ile toplantılar yapmaya başladı. Oradan edindikleri bilgi ve deneyimleri online derslerinde kullanabilir konuma geldi. Fiziki mekânlarda yapılan konferans, seminer, panel, sempozyum gibi bilimsel aktiviteler sosyal ağlar vasıtasıyla daha sık yapılmaya başlandı. Bu bilimsel faaliyetler ile çok fazla eğitimciye ulaşma imkânı da sağlanmış oldu. Toplumda bu kadar büyük değişime imkân sağlayan ve araştırmamızın da konusunu teşkil eden sosyal ağların doğuşunu, gelişimini incelemekte fayda görüyoruz. Sosyal ağların tarihçesi ve gelişimini incelediğimizde bu konuda bir kavram kargaşasının olduğunu karşımıza çıkmaktadır. “Sosyal ağ” ve “sosyal medya” kavramlarının birçok araştırmacı tarafından kavramın esas anlamı dışında kullanıldığı görülmektedir. Bu iki kavram arasında benzerlik olmasına rağmen esasında birbirinden ayrı kavramlardır.

2.1. Sosyal Medya ve Sosyal Ağ Nedir?

Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı (TDK, 2020) olarak kabul edilen "kavram"ın doğru kullanımı oldukça önemlidir. Coğrafya bilimi başta olmak üzere birçok bilimde görülen kavram kargaşası İnternet ve BİT alanında da yaşanmaktadır. İnternet ile birlikte hayatımıza giren sosyal medya ve sosyal ağ kavramları birbirinden farklı olmasına rağmen birçok kişi tarafından aynı manada kullanılmaktadır. Alanyazın taramalarında bu iki kavramın kesin hatlarla birbirinde ayrılmadığı ve bu konuda oldukça büyük bir anlam kargaşasının mevcut olduğu görülmektedir. Oysa bu iki kavram birbirinden farklıdır. Sosyal medya ve sosyal ağ ile ilgili yapılan sayısız tanım vardır. Her iki kavram için mutabık kalınan bir tanımdan bahsetmek mümkün değildir. Yaygın olarak kullanılan ve benzerlik gösteren tanımlardan yola çıkarak iki kavram arasındaki farkı ele alacağız.

Al-Bahrani ve Patel (2015) **sosyal medyayı**; kullanıcıların birbirleriyle etkileşim kurmasına, yeni topluluklar oluşturmasına ve çeşitli bilgi ve fikirlerin paylaşılmasına izin veren sanal topluluk veya ağlar olarak tanımlamıştır (s. 57).

Özen, Çan, Cam ve Dönmez (2018) **sosyal medyayı,** sosyal ağlar kullanılarak etkileşim sağlamaya yarayan uygulamalar bütünü olarak tanımlamaktadır (s. 64).

Krutka, Nowell, Whitlock (2017) **sosyal medyayı**; genellikle kullanıcıların etkileşim içinde olduğu İnternet tabanlı platformlar olarak tanımlamaktadır (s. 216).

Tiryakioğlu ve Erzurum (2011)'a göre **sosyal medya**; Web 2.0 teknolojisi sonucu ortaya çıkan, erişilebilir ve paylaşılabilir içeriği ifade eder. Kullanıcılar tarafından üretilen içerik sosyal ağ, mikroblog, blog gibi platformlar aracılığı ile paylaşılır (s. 138). Yazarlar **sosyal ağları** ise bireylerin aynı ya da farklı kültür ortamlarındaki insanlar ile iletişim kurmaya yarayan, İnternet üzerinde oluşturulan yaşam platformu olarak adlandırmıştır (s. 135).

Fuchs (2011)'a göre **sosyal ağlar;** kullanıcıların kişisel bağlantı listelerini oluşturmalarını, bu bağlantıları başka kullanıcılar ile paylaşmasını sağlayan, farklı medya içeriklerini barındıran web tabanlı platformlardır (s. 141).

Bursa ve Ünalır (2010) **sosyal ağları**; Web 2.0 teknolojisinin geliştirilmesi ile birlikte hayatımıza giren, ziyaretçilerin ilgi alanlarına göre kendi aralarında iletişim kurarak sanal ortamda oluşturdukları ilişki bütünü olarak ifade etmektedir (s. 682).

Melville vd. (2009) **sosyal ağları**, İnternet uygulamaları veya tarayıcıları vasıtasıyla, sıfırdan içerik oluşturmaya, içeriğin yeniden düzenlemesine, paylaşılmasına imkân sağlayan bir teknoloji olarak tanımlamıştır (s. 15).

Abdul Wahid ve Sajiharan (2019)'a **göre sosyal ağlar;** mekândan bağımsız, insanlar arasında bilgi, dosya, resim, video paylaşmaya yarayan, sohbet etmeye, kolay ve etkili iletişim kurmaya imkân sağlayan sistemlerdir (s. 763).

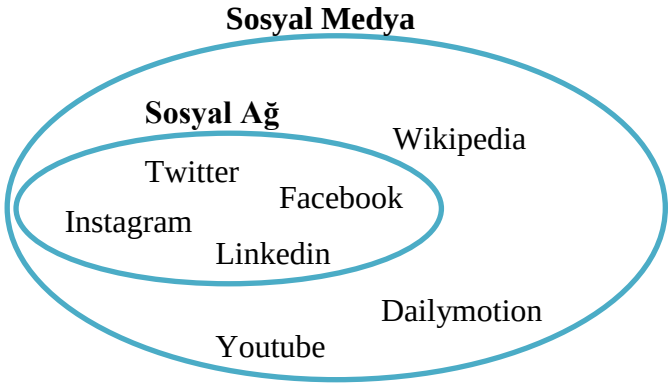
Boyd ve Ellison (2018) **sosyal ağları**, bireyin genel veya özel bir profil oluşturmasına, bağlantısını paylaştığı diğer kullanıcıların bağlantı listesini görmesine imkan sağlayan web ortamları olarak tanımlamıştır. (s. 211).

Polat ve Arabacı (2014), **sosyal ağları** "özellikleri itibariyle birden çok fonksiyona sahip Web 2.0 İnternet teknolojisi tabanlı sanal platformlar" şeklinde ifade etmektedir (s. 266).

Tek bir tanımdan bahsedemeyeceğimiz gibi bu tanımların sayısını artırmak da mümkündür. Ancak şu bir gerçek ki sosyal ağ ve sosyal medya kavramları içe içe geçmiştir. Bu iki kavramı çok keskin hatlar ile birbirinden ayırt etmek oldukça zordur. Aralarında ince nüanslar olmasına rağmen bu kavramlar çoğu zaman birbiri yerine kullanılmaktadır.

İki kavram arasındaki farkı kavrayabilmek için sosyal ağların ortaya çıkış serüvenine kısaca değinmekte fayda var. Yüksek hızlı İnternet ile birlikte ilk sosyal ağlardan biri olan Open Diary kurulmuştur. Bu platform günlük yani blog sitesidir. Yayınlanan bloglarla birlikte ilk defa Weblog kavramı da kullanılmaya başlanmıştır (Kaplan ve Haenlein, 2010, s. 60). Yüksek hızlı İnternet ile birlikte Weblog siteleri yerini Facebook gibi sosyal ağ platformlarına bırakmaya başlamıştır. Bu ağların hızla artmasıyla birlikte sosyal ağ kavramının yerini sosyal medya kavramı almıştır. Dolayısıyla sosyal medya, sosyal ağları da kapsayan şemsiye kavram olarak ifade edilebilir (Durmuş, 2015, s. 113).

Sosyal ağların ayırt edici unsuru *ağ* kavramıdır. Bireyler arasında Web 2.0 teknolojisi kullanılarak bir ilişki, etkileşim gerçekleşiyorsa bu sosyal ağı ifade eder. Şayet karşılıklı bir etkileşim yoksa sosyal ağdan bahsedemeyiz. Örneğin sanal ansiklopedi olan Wikipedia kullanıcıların açık kaynak koduna sahip bir platforma içerik eklemesi ile oluşturulmuş bir sosyal medya ürünüdür. Bu ürünü ortaya koyan kullanıcılar ansiklopediye yeni içerik ekleyebilir, daha önce eklemiş oldukları içerikler üzerinde düzenlemeler yapabilirler. Ancak Wikipedia üzerinde herhangi bir profil oluşturamaz, başka bir kullanıcı ile etkileşimde bulunamazlar. Bu özelliğinden dolayı Wikipedia sosyal medya platformu olup sosyal ağ olarak nitelendirilemez. Buna karşın Facebook, Instagram, Twitter gibi platformlarda kullanıcılar profil oluşturabilir, profillerinde düzenleme yapabilir, başka kullanıcıların ağlarına katılma talebinde bulunabilir, onları kendi ağlarına ekleyebilirler. Bu platformlar, kullanıcılar arasında bir iletişim ve etkileşim esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla bu platformlar sosyal medya ürünü olup aynı zamanda birer sosyal ağdır. Sosyal ağ ve sosyal medyanın sınır ve kapsamı şekil 2.1.'de daha açık bir şekilde görülebilir.

Şekil 2.1. Sosyal Ağ ve Sosyal Medya İlişkisi

2.2. Sosyal Ağların Tarihi Gelişimi

Araştırmamızın konusunu teşkil eden sosyal ağlar şüphesiz çok uzun zaman dilimini kapsayan bilimsel ve teknolojik çalışmaların neticesinde ortaya çıkmıştır. Sosyal ağlar; üyelerin, kullanıcı adı, fotoğraf gibi bilgileri kullanarak genel ve özel bilgilerini paylaştıkları İnternet tabanlı yenilikçi iletişim kanallarıdır (Belal, 2017 s. 1). Sosyal ağları kullanmamızı

sağlayan ana unsurlar bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi cihazlar ile İnternet teknolojisidir. Bugünkü modern bilgisayarların atası olarak adlandırılan ENIAC adlı bilgisayar ABD ordusu tarafından uzun menzilli ve isabet hatası daha az olan füze ve topların hesaplamalarında kullanmak üzere Pennsylvania Üniversitesi'ne yaptırıldı. Savaş amacıyla icat edilen aygıt tüm insanlık tarihi için de bir dönüm noktası olmuştur. ENIAC'ın icadında olduğu gibi İnternet'in icadında da ilk adımlar ABD ordusu tarafından atılmıştır. ABD savunma sistemi için kurulan Advanced Research Projects Agency Network (ARPANET) i1e İnternet teknolojisinin de ilk adımları atılmıştır (Wikipedia-1). İnternet teknolojisinin kullanılmaya başlanmasından sosyal ağların ortaya çıkışına kadar geçen süreç çok uzun bir zamana yayılmamıştır. Sosyal paylaşım ağlarının ilk temeli günümüzden yaklaşık elli yıl öncesine dayanır. 1971 yılında iki bilgisayar arasında atılan bir mail ile bilgisayar ağları arasındaki yazılı iletişim devri başlamıştır. O tarihten günümüze varıncaya kadar geçen süreç içerisinde donanım ve yazılım alanında çok büyük mesafeler alınmış ve sosyal ağların kullanımı günümüzdeki seviyeye ulaşmıştır. Günümüze kadar gelinen noktada ve geleceğe uzanan yolda web teknolojisinin önemli dönüm noktaları vardır. Bunlar Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0 ve Web 4.0. Bu teknolojileri daha detaylı tanımakta fayda vardır.

2.2.1. Web 1.0

Tasarlandığı ilk dönemlerde sunucuda depolanan sayfaları yayınlayarak kullanıcıların erişimine sağlayan "*www*" basit bir "okuma/yazma" ortamıydı (Berners-Lee, 1999, akt. Albion, 2007, s. 5). İnternet teknolojisinin insan hayatına girmesiyle birlikte bir nevi ilk kuşak denilebilecek süreçte Web 1.0 uygulamalarının hâkim olduğu dönemde kullanıcılar İnternet ortamında kendilerine sunulan bilgilerden tek taraflı istifade ediyordu. Başka bir ifadeyle kullanıcı pasif durumdaydı, içerik ekleyemiyor dolayısıyla bilgi üretemiyordu. Web 2.0 uygulamaları bu durumu tamamen değiştirmiştir. Yüksek hızda İnternet ile birlikte Web 2.0 uygulamaları kullanılmaya başlanmış ve iletişimde yepyeni bir dönem açılmış oldu (Cheung ve Lee, 2010; akt., Şişman-Eren, 2014, s. 230). Web 1.0 uygulamalarında kullanıcı sadece okuyabilen konumunda iken Web 2.0 uygulamaları ile hem okuyan hem yazan konumuna geçmiştir (McManus, 2005, akt. Greenhow, Robelia, ve Hughes, 2009, s. 247). Web 2.0 uygulamalarının hayata geçmesi ile birlikte kamu ve özel kurumların web sitelerinin

ziyaretleri azalmış kurumlar da kendilerini ifade etmek için kısa sürede binlerce kişiye ulaşma imkânı sağlayan sosyal ağları kullanmaya başlamışlardır (Gümüş, 2018, s. 190).

2.2.2. Web 2.0

Tim O'Reilly tarafından ikinci nesil İnternet hizmeti olarak adlandırılan "Web 2.0" kavramı (Bal, 2019, s. 18), 2004 yılında O'Reilly Media tarafından düzenlenen "What is Web 2.0" konferansında ortaya çıkmıştr (Mandiber, 2012, s. 4). Bu kavramı ortaya koyan da Tim O'Reilly'dir (Albion, 2007, s. 4, Vural ve Bat, 2010, s. 3354). İlk zamanlar Web 2.0 ile ilgili kavram kargaşası olmakla birlikte bu terim çok hızlı bir şekilde benimsendi ve 1.5 yıl içinde Google arama motorunda 9.5 milyon defa alıntılandı (O'Reilly, 2012, s. 18). Blog, wiki, RSS, podcasting gibi sosyal ağları kapsayan Web 2.0, kullanıcıların işbirliği yapmasına ve içerik oluşturmasına imkân tanımaktadır (Lai ve Turban 2008, s. 388).

Web 2.0 ile insan hayatında yer almaya başlayan sosyal ağlar, ilk akıllı telefonların kullanılmasından kısa bir süre sonra popüler olmaya başlamıştır. 2005 yılında Myspace ve Facebook gibi sosyal ağlar ABD'de gençler arasında oldukça yaygın hale gelmişti. Genç kuşağın önemli bir kısmı sosyal ağları kısa süre içinde benimsemiş, sosyal ağlarda oldukça uzun zaman geçirmeye başlamıştır (Boyd, 2007, s. 1). ABD ile birlikte dünyanın birçok yerinde sosyal ağlara olan ilginin çok hızlı bir şekilde yükselmesi ile birlikte genç kuşağın neden sitelere akın ettiği sorusu da sorulmaya başlanmıştır. O'Boyle (2014) Facebook'un kurulmasından sonra bireylerin ve toplumun iletişim şeklinin değişerek yeni bir iletişim şeklinin doğduğunu ifade etmektedir (s. 58).

Sosyal ağlar, kullanıcıların kişisel bağlantı listelerini oluşturmalarını, bu bağlantıları başka kullanıcılar ile paylaşmasını sağlayan, farklı medya içeriklerini barındıran web tabanlı platformlardır (Fuchs, 2011, s. 141). Özellikle kolay kullanılabilir ve esnek yapılarından dolayı kullanıcı dostu olarak ifade edilen sosyal ağlar kitleler arası iletişimi yeniden şekillendirmiştir (Özmen vd, 2012, s. 497). Bilgisayarlar arasında mail yoluyla başlayan sosyal veri alışverişi Linkedin, Myspace, Facebook, Instagram, Flick, Digg, Reddit, Youtube, Twitter, Timber, Foursquare, Pinterest, Snapchat, Google Plus, Vine, Pheed, Sulia, Thumb, Tinder, Periscobe gibi sosyal ağlar sayesinde geniş topluluklar tarafından yaygın bir şekilde

kullanılmaktadır. Bu sosyal ağların ortaya çıkışından günümüze gelinceye kadar geçen süreçte önemli adımları kronolojik olarak izah etmekte fayda vardır.

İlk defa 1954 yılında Barnes tarafından kullanılan "Sosyal Ağ" kavramının somut bir ürünü olan sosyal ağ sitelerinin ilk örnekleri SixDegrees 1997 yılında (Uslu ve Hamarat, 2016, s. 27, Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, s. 135) ve Classmates.com (Özmen vd., 2012, s. 498) 1995 yılında kurulmuştur. Sosyal ağların aktif bir şekilde hayatımızda yer alması Web 2.0 teknolojilerinin kullanılması ile başlamıştır. Web 2.0 araçları ile birlikte İnternet, artık üretilen hazır bilginin kullanıcıya sunulduğu bir mecra olmaktan çıkıp bilginin kullanıcılar tarafından üretilip şekillendirildiği bir mecraya dönüşmüştür (Petter, 2005, s. 3). Sosyal ağlar kullanıcıların herkese açık veya kişiselleştirilmiş profil oluşturmasına, diğer kullanıcılar ile etkileşime geçebilmesine, yapılan paylaşımların görüntülenebilmesine olanak sağlayan mecralar olarak ifade edilir (Seçkiner-Bingöl ve Tahtalıoğlu, 2017, s. 2407). Bu mecralar aracılığı ile aynı düşünceye sahip insanlar birbiri ile duygu ve düşüncelerini paylaşmak amacıyla bir araya gelerek sanal topluluklar oluşturmaktadır (Uslu ve Hamarat, 2016, s. 27)

Web 2.0 araçları geleneksel öğrenme yöntem ve araçlarına göre bazı avantajlara sahiptir. Kullanıcılara çok fazla seçenek sunarak kullanıcıların öğrenmeyi farklı etkinliklerle gerçekleştirmesine olanak tanımaktadır (Mutlu, 2015, s. 119). Sosyal ağlar kullanıcıların herkese açık veya kişiselleştirilmiş profil oluşturmasına, diğer kullanıcılar ile etkileşime geçebilmesine, yapılan paylaşımların görüntülenebilmesine olanak sağlayan mecralar olarak ifade edilir (Boyd ve Ellison, 2007, s. 211). Teknolojinin hızlı gelişmesi ile birlikte hayatın bir parçası haline gelen akıllı cihazlar ile günlük hayatta paylaşılan bir şey sanal âlemde paylaşılmaya başlanmış ve yapılan bu paylaşımlar sosyal medya olarak tanımlanmıştır (Özsarı, Batdal Karaduman, 2016, s. 381). Sosyal medya ve sosyal ağlar günümüzde artık hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu doğrultuda dikkat edilmesi gereken husus genç kuşakların bu teknolojiyi etkili, faydalı ve bilinçli bir şekilde kullanmaları konusunda yol gösterici çalışmalar yapmaktır (Aydın, 2016, s. 385). Kullanıcıyı, bilgiyi tüketen konumundan bilgi üreten konumuna dönüştüren Web 2.0 araçları sahip olduğu avantajlar sayesinde sınıf içinde ve sınıf dışında öğretmen ve öğrenciye birçok alanda kullanım kolaylığı sağlamaktadır (Eyüp, 2022, s. 312).

2.2.3. Web 3.0

Web 2.0 uygulamaları tüm dünyada çok kızlı bir şekilde kabul gördü. Çünkü bu teknoloji insan hayatını kolaylaştırdı. Zaman ve mekâna bağlı olan insanı adeta zaman ve mekândan bağımsız hale getirdi. Web 2.0 teknolojisi insana bilgiyi çok kolay bir şekilde üretme fırsatı verdi. Ancak bununla birlikte bilgi kirliliği problemini de ortaya çıkardı. Bu aşamada Web 3.0 teknolojisi devreye girdi. Amaç kullanıcıyı en doğru bilgiye en kısa süre ulaştırmaktı. Web 2.0 teknolojisinde bilgiyi sadece insan anlayıp yorumlarken Web 3.0 teknolojisinde ise bilgisayarlar bilgiyi anlayıp yorumlamaktadır (Kapan ve Üncel, 2020, s. 283-284). Web 3.0 teknolojisinden önce kullanıcı sanal âlemde yapmak istediği işi kendisi yapmakta ve ulaşmak istediği bilgiye kendisi ulaşmaktaydı. Ancak semantik zekâ, yapay zekâ veya anlamsal Web olarak da adlandırılan Web 3.0 teknolojisi kullanıcıların alışkanlıklarını, ilgi alanlarını, davranışlarını incelemeyi hedefliyor. İçeriğin kullanıcılar tarafından nasıl arandığı ve görüntülendiği esasına dayanan Web 3.0, kullanıcıların geçmiş aramaları ve ilgi alanlarına göre web ortamını düzenlemeyi amaçlıyor. Kurum ve kuruluşlar bu teknolojiden faydalanarak kullanıcıların alışkanlıklarını belirliyorlar (Ersöz, 2020, s. 61). Dijital içeriklerin kontrolünün insandan alıp makinelere devretmeye başlanmasıyla kullanıcıları için yeni bir dönem başlamış oldu. Çünkü kullanıcıların davranışlarının incelenmesiyle çok zengin dijital içerikler depolanıyordu. Makineler tarafından kullanıcıların erişim, iletişim geçmişi ve sosyal ağ hareketleri dikkate alınarak ilgi alanlarına göre ticari üründen, eğitim ve yatırıma kadar hayatın her alanına dair ürün ve hizmet seçimi sunulmaya başlandı. Böylece web uygulamaları basit birer uygulamanın çok ötesine geçerek birer akıllı asistan konumuna geçmeye başladı.

2.2.4. Web 4.0

Web 3.0 kullanıcıların alışkanlıklarını takip eden uygulamaları üretmeyi hedeflerken Web 4.0 bunu bir adım daha ileri taşıyarak akıllı makinelerin davranışları ile web teknolojisini entegre etme esasına dayanmaktadır. Temelinde üretimin daha verimli hale getirilmesi yatan Web 4.0 teknolojisi, insan ve makine zekâsının ortak bir ürünü olarak tasarlanmaktadır. Kullanıcı ihtiyaç duyduğu bilgi için İnternet ortamında arama yaparken Web 4.0 ile makinaların da ihtiyaç duydukları bilgiler için arama yapması beklenmektedir. Hatta birçok

aşamada insanın devre dışı bırakılarak makinalar tarafından karar verme süreçlerinin yaşanacağı beklenmektedir (Ersöz, 2020, s. 63).

Web 4.0'ı sadece üretimi ileri bir aşamaya taşıyacak teknoloji olarak değerlendiremeyiz. Web 2.0 ürünü olan sosyal ağların ilk ortaya çıkış amacı sınıf arkadaşlarını bulmak veya yeni arkadaşlar edinmekti. Oysa bugün ticaretten eğitime varıncaya kadar birçok sektörde sosyal ağlardan aktif bir şekilde faydalanılmaktadır. Sosyal ağların ortaya çıktığı ilk günde, günümüze gelinen noktayı hayal etmek elbette kolay değildi. Geçmişte yaşanan bu tecrübeden yola çıkarak Web 4.0 uygulamalarının eğitim alanında çok büyük roller üstlenebileceğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Öğrencilerin erişim, iletişim geçmişi, sosyal ağ bağlantıları incelenerek kendisi için uygun olan meslekler, alması gereken eğitimler Web 4.0 uygulamaları ile hazırlanabilir. Bunu biraz daha ileri taşırsak öğretmenin aynı şekilde erişim, iletişim geçmişi, sosyal ağ bağlantıları incelenerek alanı ile ilgili yeni gelişmeler, derslerinde kullanabileceği materyaller, alması gereken kurslar, eğitimler vb. uygulamalar akıllı yazılımlar sayesinde otomatik hazırlanıp kendisine sunulabilir.

2.3. İnternet ve Sosyal Ağların Kronolojisi

1969 - ABD savunma sistemi için Advanced Research Projects Agency Network (ARPANET) kuruldu. ARPANET modern manadaki İnternet'in ilk atası olarak kabul edilir (Başlar, 2013, s. 776). Askeri amaçlı bu proje ile California ile Utah arasındaki askeri birlikler arasında iletişim kurulması amaçlanmıştı.

1971 – İlk mikro işlemci icat edildi. Bilgisayar mühendisi Ray Tomlinson tarafından ilk e-posta gönderildi.

1972 – Farklı mekânlardaki bilgisayarları birbirine bağlamak amacıyla TELNET adlı ağ protokolü kullanılmaya başlandı (www.rfc-editor.org).

1973 – BBN (Bolt Beranek ve Newman) şirketi tarafından, ARPANET'in oluşturduğu ağ için bir protokol seti geliştirmek için internetworking projesi hayata geçirildi (Wikipedia.org).

1977 – ABD, Norveç ve Birleşik Krallıktaki birimleri arasında üç ağdan oluşan Transmission Control Protocol (TCP) **ve** Internet Protocol (IP) testini gerçekleştirdi.

1979 - Tom Truscott ve Jim Ellis tarafından Usenet sistemi geliştirildi (wikipedia.org). Bu sistem, ABD'deki üniversiteler arasında mesaj, haber ve güncel gelişmelerin paylaşılmasını amaçlıyordu. Esasında Usenet, World Wide Web'in bir nevi haberciydi. Hizmete girdikten bir süre sonra bilgi alışverişi, fikir ve mesaj paylaşımı için etkin bir mecra haline geldi (Usenetserver.com, 2020).

1983 – ARPANET, TCP/IP protokollerine geçti.

1984 – Yaygın olarak kullanılan domain adı com olarak kabul edilmiştir.

1985 – symbolics adıyla ilk domain tescil edildi.

1988 - IRC (Internet Relay Chat) geliştirildi. IRC, dosya ve bağlantı paylaşımı gibi hizmetleri vermeyi amaçlıyordu. Günümüzde bildiğimiz manadaki anlık bildirimlerin ilk temellerini oluşturmuştur.

1991 – 1990'lı yılların başına kadar İnternet sadece hükûmetler, askeri kuruluşlar ve üniversiteler tarafından kullanılmaktaydı (Kanwar ve Taprial, 2017 s. 18). Bugünkü manada bildiğimiz World Wide Web (www) dünyada ilk defa kullanılmaya başlandı.

1994 – Dünya'daki ilk sosyal paylaşım sitesi olan Friends United, Birleşik Krallık'ta kuruldu. Bu sitenin amacı kişilerin eski okul arkadaşlarını bulmasıydı.

1994 – Sosyal paylaşım ağı Geocities Kasım 1994'te Kaliforniya'da kuruldu. Bu girişim ile Davit Bohnet kullanıcıların kendi web sitelerini oluşturmalarına imkân sağlıyordu. Site kurulduktan 5 hafta sonra 600.000 ziyaretçiye ulaşarak önemli bir başarıya imza attı. Bir yıl sonra ise 1.400 web sitesine ev sahipliği yapmaya başladı. Sitenin kullanıcı sayısı sırasıyla Ekim 1995'te 10 bin, Ağustos 1996'da 100 bin, Ekim 1997'de ise 1 milyona ulaştı (Milligan, 2017, s. 137-139)

1995 – 17 Kasım'da sosyal paylaşım ağı classmates.com Randy Conrads tarafından kuruldu. Sitenin amacı kullanıcıların anaokulu, ilkokul, lise, kolej, işyerindeki arkadaşları ile ABD ordusundaki askerlerin kendi sınıf arkadaşlarını bulmalarına yardımcı olmaktı (Kanwar ve Taprial, 2017, s. 23)

1996 – İsrailli beş mühendis (Yossi Vardi, Arik Vardi, Amnon Amir, Sefi Vigiser, Yair Goldfinger.) tarafından anlık mesajlaşma programı olan ICQ geliştirildi. Program dünya çapında çok kısa zamanda hızlı popüler hale geldi (web.archive.org).

1997 – İlk modern sosyal ağ olarak bilinen SixDegrees.com kuruldu (Uslu ve Hamarat, 2016, s. 27, Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, s. 135). Kullanıcıların profil oluşturmasına ve başka kullanıcılar ile arkadaş olmasına imkân sağlıyordu. Yoğun ilgi göre site kısa sürede 1 milyon kullanıcıya erişti. Buna rağmen 2001 yılında kapandı (The history and evulotion of social media). Aynı yıl Benjamin Sun, Peter Chen, Grace Chang, Michael Montero, and Calvin Wong tarafından AsianAvenue'nin kısaltılmışı olarak asianave.com kuruldu.

1999 – Microsoft tarafından Messenger kuruldu. Messenger, kullanıcıların sanal isim yerine gerçek isim ile sisteme kaydolması üzerine inşa edilmişti. Anlık mesajlaşma ve dosya paylaşımına imkân sağlamasından dolayı kullanıcıların çok büyük beğenisini kazandı. Bugün toplumun çok büyük kesimi tarafından kullanılan WhatsApp'ın 2000'li yıllardaki versiyonu olarak da ifade edilebilir. Aynı yıl Rus sosyal paylaşım ağı livejournal.com kuruldu. Amerikalı bilgisayar programcısı Brad Fitzpatrick tarafından kurulan sitenin amacı yetişkin insanların kendi arasında sosyal paylaşım yapmasını sağlamaktı (Wikipedia.org). Kullanıcılar birbirini takip edip kendi aralarında gruplar kurabiliyordu. O güne kadar hizmet veren sosyal ağlara yeni bir anlayış getiren site günümüzdeki sosyal ağlara çok benzerlik göstermesi ile öne çıkıyordu. Amerika'da yayın hayatına başlayan site parça parça Rusya taşınarak zamanla tüm hizmeti bu ülkeden vermeye başladı (Wikipedia.org).

2000 – Özellikle İspanyol kullanıcıların bir araya gelip profil oluşturmasına ve paylaşım yapmasına imkân sağlayan MiGente.com kuruldu. Yapısı itibarıyla Facebook'a çok benziyordu. Onu Facebook'tan ayıran en önemli fark; kişi kendi bilgilerini özelleştirmediği

müddetçe tüm bilgileri herkese açıktı. Kendi listesinde bulunmayan kişiler de kendisine ait bilgileri görebilir paylaşımlarına yorum yazabilirdi (Byrne, 2008, s.16).

2001 – Omar Wasow tarafından Afrikalılara ve Amerikalılara hitap etmek amacıyla oluşturulan blackplanet.com, arkadaşlık, iş ilanları, sosyal ve siyasi paylaşım yapılması amacıyla kuruldu (Wikipedia.org).

2002 – Frienster.com sitesi kuruldu. O güne kadar kurulan sitelere göre biraz daha farklıydı. Kullanıcıların büyük çoğunluğu (%90'dan fazla) Asya kökenliydi. Kullanıcıların kendi arkadaşlarını ve arkadaşlarının arkadaşlarını keşfetmesine izin vererek kısa sürede ilgi alanı haline geldi (The history and evulotion of social media).

2003 – İş insanlarına ve çalışma hayatındaki insanlara hitap etmek amacıyla Linkedin.com kuruldu. Çalışma hayatına ait kişisel bilgiler başta olmak üzere kullanıcıların profillerini oluşturdukları ve kendi aralarında iletişim kurdukları bir mecraydı (The history and evulotion of social media). 2003 yılının sosyal ağlar konusunda belki de en önemli gelişmesi Justin Timberlake tarafından myspace.com'un kurulmasıdır. Çok hızlı bir şekilde büyüyen site 2005 yılında en fazla ziyaretçiye sahip sosyal ağ haline geldi ve başarısını 2008 yılına kadar sürdürdü (Kanwar ve Taprial, 2017, s. 25). Bu yılın diğer bir önemli gelişmesi de Skype'ın kurulmasıydı. Özellikle uluslararası görüntülü ve sesli görüşmeler için cazip bir mecra olarak kullanıcılara sunuldu.

2004 – San Fransisco'da, Ramu Yalamanchi tarafından sosyal paylaşım ağı Hi5.com kuruldu (The history and evulotion of social media). 2007 yılında Myspace'den sonra ikinci, 2008 yılında ise Myspace ve Facebook'tan sonra üçüncü büyük sosyal paylaşım ağı haline geldi. ABD'de kurulan bu site Asya, Latin Amerika ve Orta Afrika'dan büyük bir kullanıcı kitlesine sahipti (The history and evulotion of social media). Takvimler 4 Şubat 2004'ü gösterdiğinde sosyal hayattan eğitime ve ticarete kadar her alanda büyük hâkimiyet kuracak olan Facebook, Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg ve arkadaşları tarafından kuruldu. Kullanıcılar arasında kişisel mesajlaşmadan, etkinlik oluşturmaya, gruplar kurmaya, diğer kullanıcıların duvarına mesaj yazmaya varıncaya kadar birçok özelliği ile kısa sürede büyük rağbet gördü. 2008 yılında gelindiğinde en çok kullanıcıya sahip sosyal ağ konumuna

yükseldi ve o günden bugüne hiçbir sosyal ağ Facebook'u geçemedi (Kanwar ve Taprail, 2017, s. 19). Bu yılda kurulan Multiply aile dostu olarak bilinen bir sosyal ağ yapısına sahipti (The history and evulotion of social media). Sosyal ağ açısından çok haraketli geçen bu yılda Google da, Orkut ile bu kervana katıldı. Özellikle Brezilya ve Hindistan'da popüler hale geldi. 2004 yılının önemli gelişmelerinden biri Ning'in kurulmasıydı. Ning, SaaS yöntemi ile hizmet vermekteydi. Sosyal paylaşım sitesi kurmak isteyen kurum ve kullanıcılar çok rahat bir şekilde Ning üzerinden kendi sitelerini oluşturabiliyorlardı. Görüntü ve video ile paylaşımı esas alan Flickr yine bu yılda kuruldu (Britannica.com). Bu yılın önemli bir diğer önemli gelişmesi de Revver'ın kurulmasıydı. Kullanıcılar ile gelir paylaşımı yapan site video içeriklerinin sisteme yüklenmesine ve izlenmesine olanak sunuyordu. Çevrimiçi bağlantı paylaşmaya imkân tanıyan Digg de yine bu yılda kuruldu (digg.com).

2005 – Kendisinden bir yıl önce kurulan Revver'e benzerlik gösteren Youtube, Steve Chen, Chad Hurley ve Jawed Karim tarafından Kaliforniya'da kuruldu. Müzik, video klipler, amatör klipler, eğitim videoları gibi çeşitli paylaşımlara imkân veriyordu. Zamanla çok büyük ilgi gören site 2006 yılında Google tarafından satın alındı. Günümüzde bireysel kullanıcılar, şirketler, basın yayın kuruluşları uygulama üzerinde kendilerine ait kanallar kurabilmektedir. Kullanıcılar site üzerinde açtıkları kanallarda, ticaret, kültür, müzik, sinema, sanat, politika, çevre, eğitim gibi hayatın her alanına hitap eden yayınlar yapmaktadır (Britannica.com). Youtube'nin önemli özelliklerinden birisi de eğitim alanında yaptığı altyapı yatırımlarıdır. Özellikle ABD'nin eğitim kurumları ve üniversiteler incelendiğinde Youtube-edu ağını eğitim alanında etkin bir şekilde kullandıkları görülmektedir.

2006 – Dünya bu tarihte 140 karakter sınırı ile tanıştı. 2006 Temmuz'da Twitter kuruldu. İletilmek istenen mesajın sınırlı sayıda karakter ile anlatılmasına imkân sunun site kısa sürede popüler hale geldi. Karakter sayısının sınırlı olması nedeniyle kullanıcılar vermek istedikleri mesajları çok yalın bir şekilde iletmek zorundaydılar. 140 olan karakter sınırı esnetilerek 280'e çıkarılmıştır. Günümüzde tüm dünya üzerinde kişilerin, kurum/kuruluşların ve devletlerin kamuoyuna aktarmak istedikleri mesajların iletildiği en etkili mecra haline gelmiştir.

2007 – Mikroblog sitesi Tumblr kuruldu. Uygulama ile kullanıcılar blog tarzı sitelerde ses, video, fotoğraf, metin, bağlantı vb içerikleri paylaşabiliyorlardı. Sade ve kolay kullanılabilir bir yapıya sahip olmasından dolayı kısa sürede büyük ilgi gördü (The history and evulotion of social media). Kullanıcılar özgün paylaşımlar yapabildikleri gibi ilgi alanlarına göre paylaşım ve içeriklerden faydalanma imkânına sahipler.

2009 – Sosyal ağların çok rağbet görmesiyle birlikte birçok şirket bu alanda yatırım yapmaya başladı. 2009 yılına gelindiğinde bugüne kadar kurulan sosyal ağlardan farklı olarak kullanıcıların bulundukları yeri belirtmesine ve bunu diğer kullanıcılar ile paylaşmasına imkân sağlayan Check in sitesi Foursquare kuruldu (foursquare.com)

2010 – Bu yılın en önemli gelişmesi Pinterest'in kurulmasıydı. Ben Silbermann, Evan Sharp ve Paul Sciarra tarafından 2009 yılının Aralık ayında Kaliforniya'da kurulan site Mart 2010'da kullanılmaya başlandı. Beklenenin çok üstünde rağbet gördü. Kullanıcıların çoğunluğu bayanlardan oluşmaktadır. Kategorik fotoğraf yapısından dolayı moda ve ticaret alanında oldukça popüler hale gelmiştir (wikipedia.org). Günümüzdeki en yaygın sosyal ağlardan biri olan Instagram, Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından bu yılın Ekim ayında kuruldu. Kuruluşundan iki yıl sonra Facebook tarafından satıl alınarak faaliyetine devam etti. Uygulama, 1 milyar kullanıcıya ulaştığı 2018 yılında bünyesine yeni nesil televizyon IGTV'yi kattı.

2011 – Stanford Üniversitesi öğrencileri Evan Spiegel, Bobby Murphy ve Reggie Brown tarafından anlık fotoğraf paylaşım uygulaması Snapchat kuruldu (Wikipedia.org). Uygulama, kullanıcıların 1 ile 10 saniye arasında izlenebilecek şekilde paylaşım yapmalarına imkân veriyordu. Uygulamanın en önemli özelliği paylaşımların birkaç saniye sonra yok olmasıydı (Utz, Muscanell ve Khalid, 2015, d. 141). Aynı yıl dünyanın en büyük arama motoru olan Google tarafından sosyal paylaşım ağı olan Google Plus kullanıma sunuldu. Google tarafından daha önce geliştirilen Google Buzz, Google Friend Connect ve Orkut'un ardından dördüncü sosyal ağ projesiydi.

2012 – Belli konumdaki insanların flört amacıyla karşılaşmasını amaç edinen Tinder uygulama olarak kuruldu (Tinder.com). Twitter kurucuları Evan Williams ve Biz Stone

tarafından Medium kuruldu. Twitter'da 140 karakter sınırına takılmak istemeyen kullanıcıları hedefliyordu. Kullanıcılar görsel unsurları ve metni bir arada kullanarak paylaşım yapabiliyordu (Sosyal Medya Tarihçesi).

2013 – Maksimum 6 saniyelik video paylaşımına imkân sağlayan Vine, Twitter tarafından Ocak ayında tanıtıldı. Kullanıcılar, çektikleri videoları Facebook ve Twitter üzerinden paylaşabiliyordu. Yayın hayatını sürdürdüğü dört yıllık süreçte 200 milyondan fazla kullanıcıya ulaşan uygulama 2017 yılında kapandı (Wikipedia.org).

2015 – Bu yıla kadara faaliyet gösteren sosyal paylaşım ağlarından daha farklı bir çizgiye sahip Periscope yayına başladı. Twitter tarafından geliştirilen uygulama ile kullanıcılar herhangi bir sınırlama bulunmaksızın canlı yayın yapabiliyordu. Filtreleme özelliği bulunmamasından dolayı şiddet, cinsellik, yasadışı yayınlar gibi yayınların kolaylıkla yapılabildiği bir mecra idi. 2022 yılından itibaren önceki yayınları arşivinde barındırmaya devam etme kararı almakla birlikte yayın hayatını sonlandırma kararı almıştır (www.pscp.tv).

2.4. Türkiye'de İnternet ve Sosyal Ağların Gelişimi

Teknoloji çok hızlı bir şekilde gelişmekte ve sektörler teknolojiden etkin faydalanma konusunda dönüşüm süreçleri geçirmektedir. Bireylerin teknolojiye ayak uydurması ve teknolojiden faydalanması yaşadıkları ülkenin gelişmişlik düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, dış dünya ile bağlantıları ve yönetim anlayışları, ülke halkının teknolojiyi kullanması üzerinde belirleyici rol oynar. Ekonomik açıdan gelişmiş, bireysel özgürlüklere açık ve daha demokratik yönetim anlayışına sahip Amerika ve Avrupa kıtasındaki ülkelerde teknoloji daha etkin kullanırken bireyler üzerinde devlet kontrolünün etkin olduğu İran, Çin, Suudi Arabistan, Kuzey Kore gibi ülkelerde ise sosyal ağlar başta olmak üzere İnternet'in özgür kullanımı daha zor olmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye sosyal ağların gelişimi, İnternet'e ve sosyal ağlara erişim konusunda ilerleme kaydetmiş önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye'de sosyal ağların gelişimini incelerken bilgisayar ve İnternet teknolojisinin ülkemizdeki serüvenini de kısaca ele almakta fayda vardır.

Türkiye'de ilk bilgisayar 1960 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından kullanılmaya başlanmış ve o tarihlerde 3-4 ay süren işlemler bilgisayar sayesinde 1 saatte yapılmıştır (Akdoğan, 2012, s. 62). Atılan bu önemli adımla bilgisayar, zaman-emek tasarrufu ve bilimsel güvenirlik açısında önemli bir çığır açmıştır. Üniversiteler ve devlet kurumlarında bilgisayardan faydalanmanın nasıl olacağı konusunda çeşitli düşünceler ortaya konulmuştur. Bu düşüncelerin hayata geçirilmesi ise bir üniversite tarafından mümkün olmuştur. Türkiye'nin bilişim ve bilimsel çalışmalar konusunda öncü kurumu olan ODTÜ bünyesinde 1964 yılında ODTÜ-BİDB (Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı) adıyla Elektronik Hesap Bilimleri Merkezi kurulmuştur. Bu merkez Türkiye'de bilişim alanındaki yatırım ve gelişmelerin ana omurgasını oluşturmuştur. 1964 yılında IBM 1620, 40 KB ana bellek, 1 kâğıt şerit okuyucu (IBM 1621), 1 kart okuyucu/delici (IBM 1622), 1 satır yazıcı (IBM 1443) kiralanması ile başlayan altyapı yatırım sürecini yeni yatırımlar takip etmiştir. Kurumlar ve araştırmacılar tarafından bilgisayarın benimsenmesi ile birlikte 1970'li yıllarda "herkes için bilgisayar", 1980'li yıllarda ise "herkes için İnternet" fikri çok hızlı bir şekilde kabul gördü (Keser 2011, s. 86).

ODTÜ'nün başarılı çalışmaları neticesinde 12 Nisan 1993 tarihinde 64 K'lık kiralık hat (leased line) ile Washington NSFNET (İnternet omurga ağı) üzerinden Türkiye ve ABD arasında ilk İnternet bağlantısı gerçekleştirilmiştir (ODTÜ Tarihçe). İnternet'in ülkemizde kullanılmaya başlandığı 12 Nisan günü her yıl İnternet günü olarak kutlanır. ODTÜ'yü, Ege Üniversitesi (1994), Bilkent Üniversitesi (1995), İstanbul Teknik Üniversitesi (1996) ve Boğaziçi Üniversitesi (1996)'nin İnternet bağlantıları takip etti. Türkiye dünya ülkeleri arasında İnternet'i kullanan 53. ülke (Işık, 2007, s. 12) olmasına rağmen1990'lı yılların ortalarından itibaren altyapının da hızla gelişmesi ile birlikte İnternet; e-posta, tanıtım, pazarlama (Güvenir, 2005, s. 9) ticaret, sosyal ağlar, magazin, kültürel faaliyetler, sanat, bilim ve eğitim gibi birçok alanda dikkatleri üzerine çekmiştir.

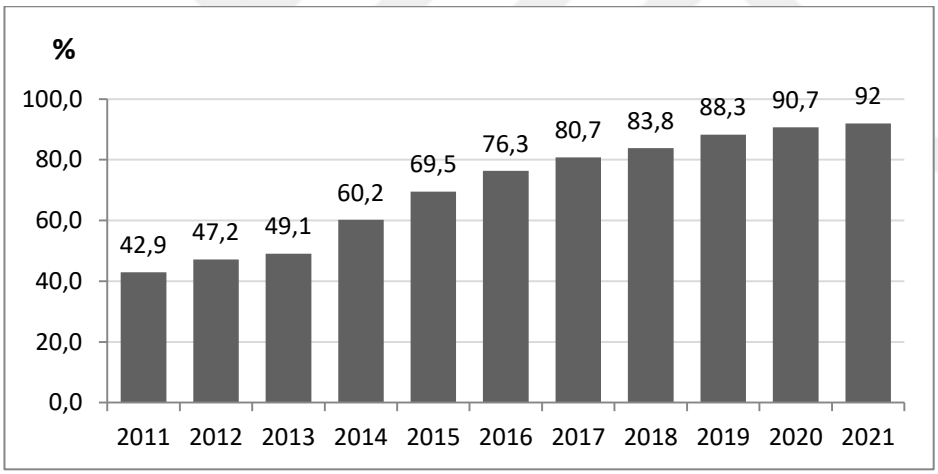
Türkiye'de İnternet'in bilim ve eğitimde kullanılması amacıyla atılan önemli adımlardan biri 1996 yılında TUBİTAK'a bağlı Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM)'in kurulmasıdır. Bu ağ sayesinde Türkiye'deki akademik kuruluşlar birbirine ve küresel araştırma ağlarına bağlanmaktadır. ULAKBİM, bilimsel araştırma ve AR-GE çalışmalarına da

büyük katkı sunmakla birlikte araştırmacılar için zaman ve emek konusunda da ciddi tasarruf sağlamaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'de yayınlanan tüm dergileri dergipark.org.tr çatısı altında toplayarak güvenilir bilgiye kolayca erişim olanağı sunmaktadır.

1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında İnternet'e karşı büyük bir merak olmasına rağmen donanım ve erişim ücretlerinin pahalı olması İnternet kullanımının önündeki en büyük engeldi. O dönemlerde bilgisayar ve İnternet belli gelir düzeyine sahip hanelerde mevcuttu. Eğitim, araştırma, merak duygusu gibi faktörlere bağlı olarak o dönemde İnternet kafe yepyeni bir sektör olarak doğdu. Özellikle orta ve alt gelir düzeyine sahip semtler başta olmak üzere kentlerin neredeyse her bölgesinde bu işletmeler yaygınlaşmaya başladı. İnternet kullanmak amacıyla bu işletmelerin yolunu tutan çocuk ve gençler yeni yeni yaygınlaşan sosyal ağları keşfediyor, okul ödevlerini araştırıyor ve çeşitli bilgisayar oyunları ile bu mekânlarda tanışıyordu. Bu işletmeler, zamanla öyle bir aşamaya geldi ki öğrenciler ve gençlerin oyun bağımlısı haline geldiği, içeriğin denetlenmediği, şiddet, cinsellik içeren sitelere, yasadışı içeriklere rahatlıkla erişilebildiği mekânlara dönüştü. O dönem itibarıyla birçok ailede bilgisayar ve İnternet bulunmamasına rağmen ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin İnternet'te araştırma yapmaya yönlendirecek ödevler vermesi nedeniyle öğrenciler zorunlu olarak bu mekânlara akın ediyordur. Ödev siteleri adıyla yayın yapan sitelerden işletme sahipleri tarafından konu başlığı aranarak hazır bilgi çıktı olarak alınıyor, öğrencilerin önemli bir kısmı bu bilgileri hiç okumadan öğretmenlerine teslim ediyordu. İnternet kafe olarak hizmet veren birçok işletmenin camında "ödev hazırlanır" ifadesi karşımıza çıkıyordu. Bu durumdan hem işletmeci hem de birçok öğrenci memnundu. Öğrencilerin önemli bir kısmı işletme sahibine ödev konusunu söyler işletme sahibi ödevini hazırlayıp çıktısını teslim eder, öğrenci ise bu arada oyun oynamakla veya İnternet'te gezinmekle zaman geçirirdi. Bu durumun sakıncaları konusunda medyada sık sık haberler çıkıyor, pedagoglar durumun sonuçları hakkında tespitlerde bulunuyordu.

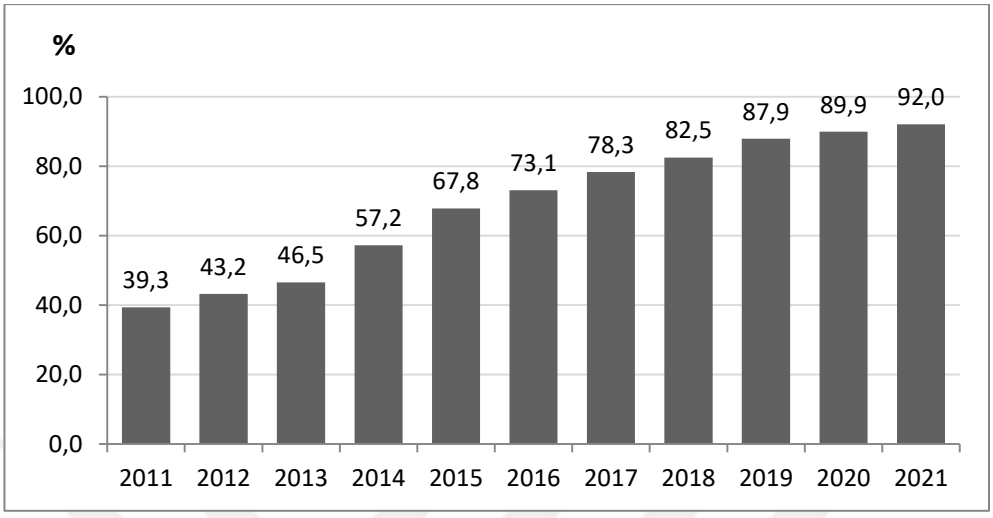
Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de 2000'li yıllarında başında IRC (Internet Relay Chat) uygulaması oldukça yaygındı. O dönemin önemli sosyal ağı olarak adından söz ettiren bu uygulama ile kullanıcılar muhtelif sunucular üzerinde sohbet etme imkânı buluyordu. Anlık mesajlaşma ve dosya paylaşımına imkân veren bu uygulamayı kullanan *#zurna* sohbet odası

Türkiye'de sanal dünyanın en popüler mecrasıydı. Türkiye'de İnternet'in yaygınlaşmasını ve sosyal ağların daha geniş kitleler tarafından kullanılmasını sağlayan önemli gelişme ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) hizmetinin kullanılmaya başlanmasıdır. ADSL teknolojisinden önce, İnternet kullanıldığında sabit hatlara gelen aramalar alınamıyor, telefon hattı meşgul ediliyordu. ADSL teknolojisi hem daha ucuzdu hem de telefon hattını meşgul etmiyordu. ADSL teknolojisinden önce kullanıcı İnternet'e erişmek için erişim paketi ve İnternet kullanımı için ayrı ayrı ücret ödemek zorunda kalıyordu. Bu durum doğal olarak birçok kullanıcı için büyük bir külfetti. 2003 yılında başlayan ilk uygulamadan sonra kısa süre içinde ülkenin her tarafında ADSL teknolojisi yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandı. Hizmete girdiği yıl yaklaşık 500.000 aboneye ulaşan geniş bant İnternet, 2013 yılında hanelerin %46,5'inde, 2021 yılında ise %92'sinde kullanılmaya başlandı (Şekil, 2.2).

Şekil 2.2. Türkiye'de Hanelerde İnternet Erişimi (Kaynak TUİK, 2022)

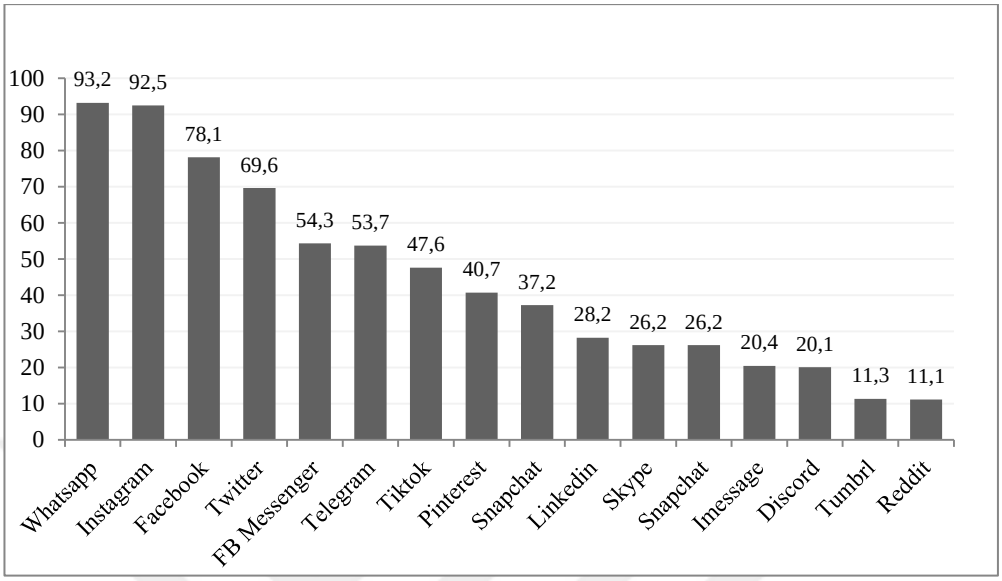
ADSL teknolojisi kullanılmadan önce Türkiye'de hanelerin %39.3'ünde İnternet bağlantısı varken bu oran ADSL teknolojisinin kullanımı ile birlikte hızla artmıştır. 2011 yılında İnternet kullanan hane oranı %39.3 iken bu oran hızla artmaya başlamış ve 2021 yılında %92'ye ulaşmıştır (Şekil 2.3). Hanelerdeki genişbant bağlantı oranı ile İnternet bağlantı oranının aynı oranda olması tüm hanelerin genişbant İnternet teknolojisini kullandığını göstermektedir.

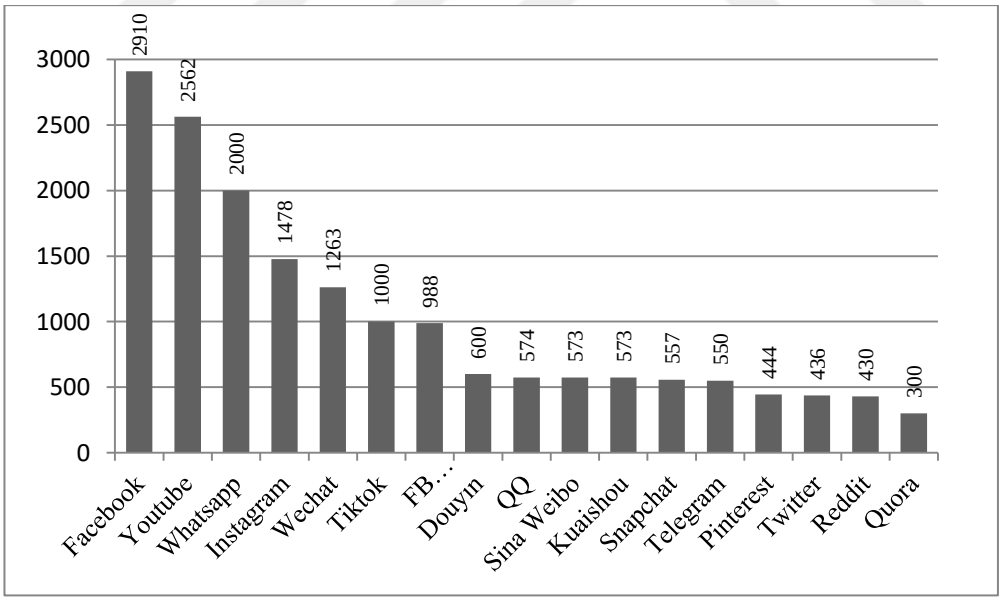
Şekil 2.3. Türkiye'de Evde Genişbant Bağlantı İle İnternet Erişimi Olan Hane Sayısı (Kaynak: TUİK, 2022)

İnternet, Türkiye'de kullanılmaya başlandığı ile yıllarda çoğunlukla bilgi edinme ve habere erişim amacıyla kullanılmaktaydı. İnternet teknolojisinin gelişmesiyle beraber kullanılmaya başlanan Web 2.0 araçları (İşman ve Albayrak, 2014, s. 129) sosyal ağlara olan rağbeti artırmıştır. Bu çerçevede insanlar yeni çevre edinme, eski arkadaşları ile irtibat kurma, yeni arkadaşlıklar edinme, flört etme vb amaçlar için İnternet'e yönelmiştir.

Günümüzde Türkiye'de İnternet'i kullanan kullanıcıların ilgi alanlarına göre tercih ettikleri mecralar da farklılık göstermektedir. Aşağıdaki grafik incelendiğinde en yüksek kullanıcı oranını %93,2 ile WhatsApp oluşturmaktadır. WhatsApp uygulamasını Instagram, Facebook ve Twitter takip etmektedir (Şekil 2.4). Facebook tüm dünyada en fazla kullanılan sosyal ağ iken Türkiye'de ise üçüncü sırada yer almaktadır. Instagram, Türkiye'de %92,5'lik kullanım oranı ile en fazla kullanılan ikinci sosyal ağ iken dünyada ise dördüncü sırada yer almaktadır (Şekil 2.5).

Şekil 2.4. Türkiye'de İnternet Kullanıcıların Sosyal Ağları Kullanma Oranları (Kaynak, Wearesocial)

Şekil 2.5.Dünya'da Yaygın Sosyal Ağların Kullanıcı Sayısı (Kaynak, Wearesocial)

Zaman ve emekten büyük tasarruf sağlaması sayesinde bilgisayar teknolojisi çok hızlı bir şekilde benimsendi. Teknoloji ve medyanın insan hayatına olağanüstü hâkimiyeti ile beraber bilgisayar okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı kavramları her geçen gün

önem kazanmaya başlamıştır (Keser, 2011, s. 86). Bu kavramların toplum hayatında yer edinmesi ile birlikte ülkemizde bu alanda yüksek lisans tezleri (Aldemir, 2004; Kızılaslan, 2007; Kızıl, 2007; Ocak, 2008; Demiralay, 2008; Özlapman, 2008; Ata, 2011; İleri, 2011; Balcı, 2013; Kurtulmuş, 2014; Gülmez, 2015; Taşçı, 2016; Gülnar, 2016; Demir, 2017; Kavak, 2018; Tatlı, 2018; Yasa, 2018; Dardağan, 2019; Özgün, 2019; Atakişi, 2019; Fırat, 2019; Kıymacı, 2019; Özgüven, 2019; Akdoğan, 2019;) ve doktora tezleri (Çakmak, 2010; Altun, 2010; Bilici, 2011; Tüzel, 2012; Tutkun, 2013; İnan, 2013; Yazgan, 2013; Kartal, 2013, Görmez, 2014; Tan, 2015; Koç, 2016; Karataş, 2017; Kaplan, 2017; Yaylak, 2017; Özel, 2018; Ulusoy, 2018; Dolanbay, 2018; Erdem, 2018; Aydemir, 2019) hazırlanmış ve akademik çalışmalar yapılmıştır.

2.5 Türkiye'de Sosyal Medya ve Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanımı

Bilişim teknolojilerinin eğitimden sosyal, ekonomik ve kültürel hayata varıncaya kadar toplumun yaşantısını tümüyle etkilediği 21. yüzyıl, bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmıştır. Web tabanlı teknolojilerin yaygınlaşması ile birlikte bireylerin eğitim ihtiyaçlarında da değişimler meydana gelmiştir. Bu teknolojiler eğitime farklı bir bakış açısı getirerek geleneksel okul/sınıf formatı yerine sosyal ve informal öğrenme ortamlarını gündeme getirmiştir (Ekici ve Kıyıcı, 2012, s. 157). Bireyler arası iletişimin yeni bir boyut kazandığı bu çağda kullanıcılar sosyal ağ sitelerinde gerçek kimliklerini kullanarak/gizleyerek paylaşımlar yapmakta fikir ve düşüncelerini açıklamaktadırlar. Öğrenme-öğretme ortamlarının teknolojiden bağımsız düşünülemediği günümüzde hayatın her aşaması ile iç içe geçmiş olan sosyal ağların eğitim alanında da etkin bir şekilde kullanılması büyük önem taşımaktadır (Özmen vd., 2012, s. 497; Ekici ve Kıyıcı, 2012, s. 157) Bu doğrultuda öğretmenler ve öğrenciler tarafından büyük ilgi gören sosyal ağların (Tonbuloğlu ve İşman, 2014, s. 323) avantajlarından faydalanmak şüphesiz eğitime önemli katkılar sunacaktır. Callan ve Johnstone (2017)'a göre okullarda ve yükseköğretim kurumlarında teknoloji altyapısı uygundur. Eğitimciler kendi araştırmaları için teknolojiden faydalanmaktadır. Ancak eğitim alanında birçok fırsat sunulmasına rağmen öğretmenlerin önemli bir kısmı hâlâ yeni teknolojileri eğitim ortamında kullanmayı benimsememiştir. Araştırmacılar bunu eğitimcilerin öğrenme ve öğretme ile ilgili inanç ve tutumları ile açıklamaktadır (s. 11).

Türkiye'de sosyal ağlar denilince akla eğlence, arkadaşlık, flört, ticaret gelse de eğitim alanında da bu ağların kullanımı oldukça yaygındır. Sosyal ağlar; akademisyenlerin, üniversite öğrencilerinin, öğretmenlerin, özel eğitim kurumlarının, özel kursların, yükseköğretim kurumlarının kurup yönettiği mail grupları, forumlar, sayfalar aracılığı ile eğitim amaçlı kullanılmaktadır. Karşılıklı etkileşimi sağlayan Web 2.0 teknolojileri işbirlikli çalışmayı desteklemekte (Callen ve Johnston, 2017, s. 10), sosyal etkileşimin fiziki mekândan bağımsız olarak sanal mekânlarda da devam etmesini sağlayarak eğitim alanında önemli fırsatlar sunmaktadır (Uslu ve Hamarat, 2016, s. 27). Teknolojide yaşanan gelişmelerin ve sosyal medyanın insan hayatındaki etkisine bakıldığında eğitimcilerin buna kayıtsız kalması düşünülemez. Eğitim planlayıcısı ve öğretmenlerin sosyal medyayı derinlemesine tanıması ve eğitim alanında sosyal medyanın olanaklarından faydalanması büyük önem arz etmektedir (Sarsar vd., 2015, s. 419). Araştırmanın mahiyeti doğrultusunda bu bölümde sosyal ağların sadece ortaöğretimde kullanımına değinilecektir.

2.6. Sosyal Ağlar

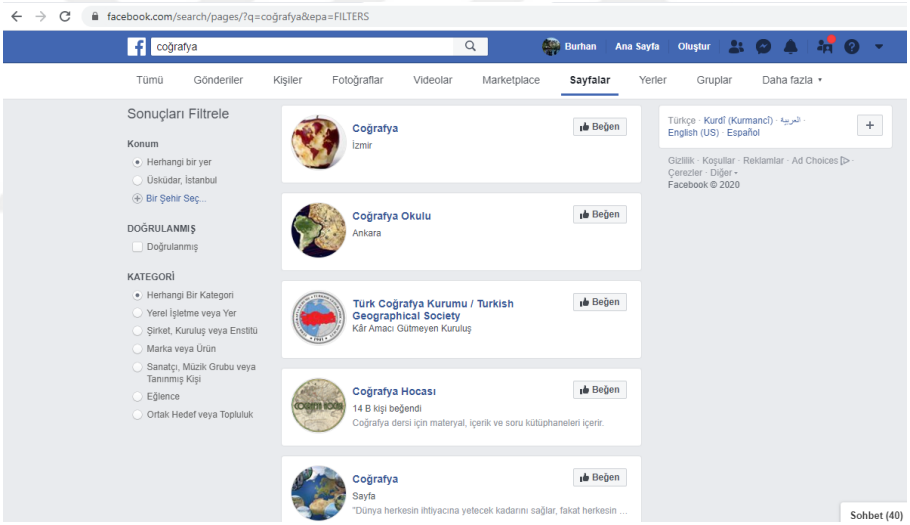
Bu başlık altında yayın olarak kullanılan sosyal ağlar detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

2.6.1. Facebook

Facebook Türkiye'de eğitim amacıyla birçok kurum ve kişi tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Kurumlar; kurumsal kimlik inşa etme, duyuru, etkinlik ve faaliyetlerden haberdar etme, kurumu tanıtma, veli ve kurum arasında bağ oluşturma amacıyla Facebook'u kullanmaktadır. Özel eğitim kurumları bu amaçlara ilave olarak kurumlar arası rekabet çerçevesinde daha bilinir ve tercih edilir kurum olmak amacıyla da Facebook'tan faydalanmaktadır. Facebook'un eğitimde kullanımı Facebook sayfası ve Facebook grubu olmak üzere iki yöntemle yürütülmektedir. Facebook sayfası bir veya birkaç sayfa yöneticisi/editörü tarafından yönetilmekte ve içerikler bu kişiler tarafından oluşturulmaktadır. Büyük ölçüde gönüllülük esasına dayalı yönetilen bu sayfalarda yönetici ve editörlerin ayırdığı zaman ölçüsünde paylaşımlar yapılmaktadır. Bu sayfalarda akademik metin, video, animasyon, fotoğraf gibi derslerle ilgili içeriklerin yanı sıra branşla ilgili güncel gelişmeler, duyurular vb içerikler paylaşılmaktadır. İçerik, sayfa yöneticileri tarafından belirlenmekte,

kullanıcılar sadece yorum veya beğeni yoluyla etkileşimde bulunmaktadır. Facebook kullanıcıları sayfaları takip edebilir, paylaşımları beğenerek sayfaya katkıda bulunabilir. Kullanıcıların içerik paylaşamayıp sadece yorum veya beğeni yoluyla etkileşime geçebildiği sayfalar gruplara nazaran canlılığın daha az olduğu mecralardır.

Türkiye'de ortaöğretimde okutulmakta olan ana branşlara ait Facebook grupları ve Facebook sayfalarını araştırmak amacıyla araştırma yapılmıştır. Bunun için Facebook'ta ilgili branşı temsil edecek anahtar kelimeler yazılarak arama yapılmıştır. Arama neticesinde sayfalar ve gruplar sekmelerine ayrı ayrı tıklanarak listelenen gruplar arasından araştırmanın amacına uygun olan gruplar seçilmiştir (Şekil 2.6). Bunlardan Coğrafya grup ve sayfaları detaylı incelenirken diğer branşlara ait gruplara ise ana hatları ile yer verilmiştir.

Şekil 2.6. Coğrafya Branşı İle İlgili Bazı Facebook Sayfaları

Coğrafya branşı ile ilgili "Coğrafya, Coğrafi Bilgi Sistemler, CBS" kelimeleri taranarak yapılan araştırmada 107 adet Facebook grubu ve 103 adet Facebook sayfası tespit edilmiştir. Gruplar genellikle coğrafya öğretmenleri tarafından oluşturulurken sayfalar ise çoğunlukla üniversitelerin coğrafya bölümlerine aittir. Bununla birlikte yine coğrafya öğretmenleri tarafından yönetilen sayfalar da mevcuttur.

Facebook coğrafya grupları incelendiğinde genel olarak dört ana başlıkta toplandıkları görünmektedir. Bunlar;

Akademik paylaşımların yapıldığı gruplar: Bu gruplarda panel, konferans, eğitim gibi bilimsel faaliyetlere ait duyurular, akademik faaliyetlere ait video kayıtları, coğrafya bilimine ait yazılı ve görsel doküman paylaşımı şeklinde paylaşımlar yapılmaktadır. Bu tür gruplarda coğrafya öğretmenleri ile birlikte akademisyenler tarafından paylaşımların yapıldığı görülmektedir.

KPSS sınavına hazırlanan öğrencilerin yoğunlaştığı gruplar: Bu tür gruplar Coğrafya Öğretmenleri ile birlikte Coğrafya bölümü mezunları ve KPSS sınavına hazırlanan farklı bölümlerden öğrencilerin üye olduğu gruplardır. Gruptaki paylaşımların çok büyük bir kısmı sınava hazırlanan öğrencilerin çözmekte zorlandıkları sorulardan oluşmaktadır. Sorulara, gruba üye öğretmen ve öğrenciler tarafından cevap verilmektedir. Gruplar incelendiğinde sorulara çok kısa süre içinde fazla miktarda yorum yapıldığı görülmektedir.

Ortaöğretim Coğrafya öğretmenlerinin kendi arasında paylaşımlarda bulunduğu gruplar: Coğrafya öğretmenlerinin paylaşımlar yapmak üzere kurdukları gruplardır. Coğrafya branşı ile ilgili etkinlik, seminer, eğitim, proje gibi duyuların yanı sıra fotoğraf, video, animasyon, ders notları, kitap tanıtımları bir paylaşımlar yapılmaktadır. Öğretmenlerin çözerken tereddütte kaldıkları sorular gruplarda paylaşılmakta bu sorulara kısa süre içinde çok fazla yorum yapılmaktadır. Öğretmenlerle birlikte grupta yer alan akademisyenler de zaman zaman yorumları ile konulara müdahil olmaktadır. Böylece öğretmen kendi bilgisini yenilemekte ve tereddütte kalınan hususlar kolaylıkla aydınlatılmaktadır.

Coğrafi Bilgi Sistemleri (Geographical İnformation System) ile ilgili paylaşımların yapıldığı gruplar: Coğrafi Bilgi Sistemleri 2005 yılında yayınlanan Coğrafya Dersi Öğretim Programı (MEB, 2005) ile birlikte Ortaöğretim Coğrafya müfredatına girmesine rağmen uygulamaya hâkim olmayan öğretmenler çeşitli arayışlara girmiştir. Bu doğrultuda CBS'ye hâkim akademisyen, öğretmen, lisans öğrencileri veya coğrafya branşı dışında kullanıcılar tarafından Facebook grupları oluşturulmuştur. Bu gruplarda akademisyen, öğretmen ve lisans öğrencileri tarafından paylaşımlar yapılmaktadır. CBS tabanlı programlar ile üretilen materyallerin paylaşıldığı gruplarda kısa videolar eşliğinde eğitimler verilmektedir. Doküman paylaşımı ile öğretmenlerin derste kullanabileceği dokümanları nasıl üreteceği konusunda detaylı bilgiler verilmektedir. CBS eğitimlerine ait paylaşımların Facebook grupları üzerinden

yapılması ile birlikte Türkiye'nin farklı yerlerinde görev yapan Coğrafya öğretmenleri bu eğitimlerden haberdar olmuştur. Bu paylaşımların oluşturduğu farkındalığın da etkisiyle birçok kurum tarafından öğretmenlere CBS eğitimleri verilmiştir.

2.6.2. Instagram

Coğrafya bilimi yapısı itibarıyla görsel figürler üzerinden öğretimin çok etkili olduğu bir disiplindir. Instagram da yapısı itibarıyla fotoğraf, resim, görsel unsurların paylaşımı üzerine inşa edilmiş bir mecradır. İnsanların gezip gördükleri yerleri, beğendikleri herhangi bir görsel unsuru, ürettikleri bir objeyi, satışını yaptıkları bir ürünü takipçileri ile paylaştıkları bir sosyal ağ olarak hayata başlamıştır. Instagram çok kısa bir zaman diliminde tüm dünyada beğeni toplamış günümüzde milyonlarca kullanıcıya ulaşmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde turizm, sanat, spor, ticaret, gibi sektörlerle birlikte eğitim sektörü de Instagram'dan faydalanmaya başlamıştır. Instagram'da coğrafya ile ilgili sayfaların büyük bir kısmı bireysel kullanıcılar tarafından oluşturulmuştur. Bununla birlikte üniversitelerin Coğrafya Öğretmenliği ve Coğrafya bölümleri tarafından açılan sayfalarda da bölümle ilgili paylaşımların yanısıra coğrafya bilimi ile ilgili paylaşımlar yapılmaktadır. Fakat bu tür sayfalarda takipçi sayısı ve etkileşim daha az olmaktadır.

Şekil 2.7. Instagram Coğrafya sayfalarından bir örnek

Instagram'da "Coğrafya, CBS, Coğrafi, KPSSCoğrafya" gibi anahtar kelimeler taranarak yapılan araştırmada Coğrafya branşı ile ilgili olan 74 sayfa tespit edilmiştir. Bu sayfaların üye sayısı 52 ile 358.000 arasında değişmektedir. Üye sayısı 100 binin üzerinde beş sayfa mevcuttur. Bununla birlikte #cografya hasthagı taranarak yapılan aramada Coğrafya ile ilgili 500 bin civarında paylaşımın yapıldığı görülmektedir. Facebook grupları ile karşılaştırıldığında Instagram sayfalarındaki takipçi sayısı oldukça fazladır. Bu durum üzerinde Instagram'ın görsel paylaşım temelli olması, ilgili sayfaların hitap kitlesinin AYT, TYT, ÖABT, KPSS sınavlarına hazırlanan genç kullanıcılar olması etkili olmuştur.

Üye sayısı 100 binden fazla olan gruplarda, KPSS Coğrafya ve ÖABT ağırlıkta olmak üzere AYT ve TYT sınavına ait paylaşımlar yapılmaktadır. Bu gruplarda her gün birden fazla görsel paylaşılmaktadır. Görsellerin çok büyük bir kısmı sorulardan oluşmaktadır. Kullanıcılar tarafından doğru cevaplar yorum olarak yazılmakta, tereddütte kalınan sorular ile ilgili tartışmalar neticesinde doğru cevaplara ulaşılmaktadır. Sorular ile birlikte seyrek de olsa sınavlara yönelik dokümanlar, coğrafya bilimine ait görsel öğeler, fotoğraflar, haritalar, grafikler, format gereği kısa videolar paylaşılmaktadır. Birçok sayfada paylaşılan görseller için belli format geliştirilmiş bir nevi kurumsal kimlik inşa etme yolunda adımlar atılmıştır. Sayfalar arasında farklılık göstermekle birlikte bazı sayfalarda gönderiler için ortalama 10 civarında yorum yapılırken bazı sayfalarda bu sayı 40'ın üstüne çıkmaktadır.

Instagram'ın sağladığı çok önemli imkânlardan biri de canlı yayına olanak sunmasıdır. Herhangi bir Instagram üyesi tarafından başlatılan canlı yayına bir veya birden fazla kişi davet edilmekte, canlı yayını başlatan kullanıcının takipçileri tarafından yayın takip edilebilmektedir. 2019 yılında Çin'in Wuhan eyaletinde başlayan ve tüm dünyayı saran Covid19 virüsünden kaynaklanan pandemi sonrası birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de eğitime zorunlu ara verilmişti. Bu süreçte ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde televizyon ve sosyal ağlar üzerinden eğitime devam edilmiştir. Pandemi döneminde Coğrafya bilimine gönül vermiş dernek ve kuruluşlar tarafından halka açık canlı yayınlar yapılmıştır. Bu canlı yayınların duyuruları Instagram ve farklı sosyal ağlardan yapılmaktaydı. Farklı branşlara ait akademisyenler tarafından canlı yayında gerçekleştirilen e-konferanslar ile coğrafya eğitiminden, proje hazırlamaya ve coğrafyanın farklı dallarına kadar birçok konu Coğrafya

öğretmenlerinin, öğrencilerin ve akademisyenlerin istifadesine sunulmuştur. Pandemi sürecinden önce, sosyal ağların bu özelliğinden çok fazla faydalanılmamıştı. Bu süreçte yapılan canlı yayınlara rağbetin yüksek olması, bundan sonraki süreçlerde eğitimde sosyal ağlardan faydalanılacağı hususunda ciddi bir kanaat oluşturmuştur.

2.6.3. Twitter

Twitter, ifade edilmek istenen düşünceyi 280 karakter ile anlatmaya imkân veren metin ağırlıklı bir sosyal ağdır. Metnin yanı sıra görsel unsurlar da düşünceyi ifade etme aracı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde 400 milyon civarında kullanıcısı bulunmaktadır. Türkiye'de ise bu sayı 16.1 milyon civarındadır (Wearesocial, 2022).

Twitter'da "Coğrafya, CBS, KPSS" gibi anahtar kelimeler ile yapılan taramada bu kelimelerin kullanıldığı birçok hesabın olduğu görülmüştür. Bu hesapların büyük bir kısmı Coğrafya öğretmenleri, Coğrafya dernek ve kuruluşları, akademisyenler ve coğrafyacılara aitken bir kısmı da coğrafya ile herhangi bir ilgisi bulunmayan kişilere aittir. Coğrafya ile ilgisi olan hesaplardan düzenli paylaşımlar yapılmadığı görülmüştür. Bazı hesaplardan sadece birkaç paylaşım yapılırken, bazı hesaplardan da düzensiz aralıklarla paylaşımlar yapılmıştır. Yapılan paylaşımların içeriğini günlük siyasi gelişmeler, gündemde bulunan konular, spor, kültür, sanat, coğrafya ve eğitim ile ilgili içerikler oluşturmaktadır. Facebook ve Instagram grup ve sayfalarının aksine doğrudan coğrafya branşı ile ilgili soru, doküman, fotoğraf, video gibi paylaşımların oldukça seyrek yapıldığı görülmüştür. Twitter'ın daha çok gündem konuları ve fikir paylaşımına hitap eden bir sosyal ağ olması dolayısıyla kullanıcı sayısı diğer sosyal ağlara nazaran daha azdır. Bununla birlikte ortaöğretim ve yükseköğrenim öğrencileri, Twitter'dan ziyade gençlere daha çok hitap eden Instagram ve Facebook'a daha fazla rağbet göstermişlerdir. Twitter'da Coğrafya branşı ile ilgili en düzenli paylaşımlar Coğrafya dernek ve kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Bu kuruluşlardan Coğrafya Eğitimi Derneği'nin @TCED2017 hesabından eğitim, kurs, etkinlik, duyurular, Coğrafya ile ilgili güncel konular, kitap tanıtımları vb konularda düzenli şekilde Tweetler atılmaktadır.

Twitter'da gündem oluşturanın etkili yollardan biri belirli zamanlarda sabit bir hasthag ile paylaşım yapmaktır. Bu doğrultuda eğitim alanında uzun zamandan beri belli hasthag ile

paylaşım yapılmaktadır. Ağustos 2014 yılından itibaren @Egtkonus hesabından her Çarşamba #egtkonus hasthagı kullanılarak üç soru-cevap etkinliği yapılmaktadır. 17.5 bin takipçisi bulunan hesaptan akademisyen, öğretmen, eğitim yöneticileri ve diğer kullanıcılara yönelik paylaşımlar yapılmaktadır. Bu paylaşımlar neticesinde birçok konuda önemli sorunlara çözüm getirecek fikirler ortaya çıkmaktadır.

2.6.4. Youtube

2005 yılında hobi amaçlı video paylaşımına imkân veren bir site olarak kurulduktan kısa bir süre sonra ünü tüm dünyaya yayıldı. O güne kadar sade ara yüz ve basit kullanıma sahip bir video paylaşım sitesi mevcut değildi. Bu alandaki boşluğu iyi değerlendiren Youtube her geçen gün daha işlevsel alt yapı ve ara yüzle büyümeye devam etti. Bu büyümeyi fark eden Google 2006 yılında Youtube'u kendi bünyesine kattı. Özgür bir paylaşım imkânı sunan sitede müzik, klip, amatör videolar ile başlayan süreç zamanla çok geniş bir yelpazeye yayıldı. Bu doğrultuda eğitime dair içerikler de sitede yerini almaya başladı. Youtube üzerinden okul öncesinden yükseköğrenime varıncaya kadar tüm branşlar bazında her kademede eğitim içeriklerine ulaşmak mümkündür. Diğer platformlardan farklı olarak bu ağda okul öncesi öğrenciler için bile Coğrafya dersine ait içeriklere rastlamak mümkündür. Bu yaş grubunun ilgisini çekebilmek için film karakterlerinden sıklıkla faydalanılmıştır. Örneğin tüm dünyada çok meşhur olan Pepe karakterinden faydalanılarak küre üzerinde ülke ve kıtaların yerleri çocuklara öğretilmeye çalışılmıştır. Yine çocukların çok sevdiği Ayas gibi çizgi film karakterleri kullanılarak coğrafyaya ait çeşitli konularak çocuklara sevdirilmektedir.

Sosyal Bilgiler dersi ile Coğrafya dersi konularını kapsayan içeriklerin yayınlandığı yüzlerce Youtube kanalı tespit edilmiştir. Bazı kanallar, gerçek sınıfın sanal ortama taşınmış birer versiyonu gibi işlev görmektedir. Profesyonel çekimler ile akıllı tahtalar eşliğinde işlenen konular ve soru çözüm videoları düzenli aralıklarla sisteme yüklenmektedir. Her video ortalama bir ders saati kadar sürmektedir. Coğrafya ile ilgili Youtube kanalları özellikle TYT, AYT ve ÖABT sınavlarına yönelik içerikler barındırmaktadır. Mezun olup bu sınavlara hazırlanan adaylar için söz konusu kanallar adeta birer okul ortamı gibi hizmet vermektedir. Söz konusu kanal sayısı çok fazla olmakla birlikte abonesi fazla olan ve paylaştıkları

içeriklerin fazla beğeni aldığı kanal sayısı çok fazla değildir. “Coğrafya, AYT, TYT, ÖABT” gibi anahtar kelimeler kullanılarak yapılan taramada 600’den fazla Youtube kanalı tespit edilmiştir. Kanal sayısı çok fazla olmasına rağmen belli bir sistematiğe sahip, özgün, takipçilerin düzenli ve doyurucu içeriğe ulaşabileceği kanal sayısı oldukça sınırlıdır. Mevcut kanalların çok büyük bir kısmının abone sayısı binden azdır. Abone sayısı 1000 ile 100 bin arasında 77 kanal mevcuttur. 100 bin ile 1 milyon arasında aboneye sahip 8 kanal mevcutken 1 milyondan fazla aboneye sahip kanal sayısı ise 3’tür. Abone sayısı bir milyon üstü ve bir milyona yakın kanallar adeta düzenli birer eğitim kurumu gibi faaliyet göstermektedir. Bu kanallarda aynı zamanda ders anlatan öğretmenlerin hazırladıkları sınava hazırlık dokümanlarının tanıtımı yapılmakta içerikler yayınlarla da desteklenmektedir.

Ekonomik açıdan Youtube kanallarının diğer sosyal ağlara göre önemli farklılığı vardır. Kanalın abone sayısı ve videonun izlenme süresine bağlı olarak kanal sahibi reklam geliri elde etmektedir. Abone sayısı ve izlenme oranı arttıkça elde edilen gelir de artmaktadır. Bu bağlamda artan gelir kanalın daha özgün içeriklerle zenginleştirmesi konusunda kanal yöneticilerini teşvik etmektedir.

2.6.5. Vimeo

2004 yılında kurulan video paylaşım sitesi olan Vimeo her türlü video paylaşımına olanak sunmakla beraber film paylaşım platformu olarak bilinir. Diğer video paylaşım sitelerine göre kontrolün fazla olduğu Vimeo daha çok yetişkinlere hitap eder. Filtreleme özelliği sayesinde ulaşılmak istenen içeriğe daha kolay bir şekilde ulaşılabilmektedir. Profesyonel içerik üreticilerin yoğun olduğu sitede özgün içerik oranı oldukça yüksektir. Şifreleme özelliği sayesinde kullanıcılar içeriklerin sadece belli kişiler tarafından izlenmesini sağlayabilir. Benzer sitelere göre içeriklerin ses ve görüntü kalitesi oldukça yüksektir.

Coğrafya ile ilgili anahtar kelimeler kullanılarak yapılan taramada sınırlı sayıda kullanıcı, grup ve kanal tespit edilmiştir. Toplam 2828 video, 2 kullanıcı, 2 kanal ve 7 grup tespit edilmiştir. Bu içerikler adet bazında Youtube ve diğer video paylaşım sitelerindeki içeriklerle kıyaslanmayacak kadar azdır. Siteye yüklenen içeriklerin çok büyük bir kısmı da çok eski tarihlidir. Vimeo’nun faaliyete geçtiği ilk zamanlarda eklenen içerikler olduğu görülmektedir.

Platformun film, bilim ve sanatsal içeriklere hitap etmesinden dolayı ilk dönemlerde eklenen eğitim amaçlı içeriklerden sonra çok fazla içerik yüklenmediği görülmektedir. Eğitim amaçlı içerikler için daha çok Youtube platformu tercih edilmiştir.

2.6.6. Dailymotion

Youtube ve Vimeo gibi bir sosyal video paylaşım sitesi olan Dailymotion 2005 yılında kurulmuştur. Müzik, haber, spor ve eğlence videolarının ağırlıkta olduğu bir platformdur. Birçok haber sitesi haber içerikleri ile ilgili videoları bu platforma yükler. Böylece video izleme sayısına bağlı olarak bir gelir kaynağı da oluşturmuş olur. Kullanıcılar da ilgi alanlarına göre kanal açıp kendi videolarını siteye yükleyebilirler. Anahtar kelimeler aranarak yapılan taramada Coğrafya ile ilgili kanal ve video sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Toplam 40 civarında videoya rastlanılmıştır. Bunların çok büyük bir kısmı yaklaşık 10 yıl öncesine ait olup çok az izlenmiştir. Dailymotion sitesinde Coğrafya'ya ait içeriklerin daha az olması üzerinde, aynı alanda faaliyet gösteren Youtube sitesinin bilinirliğinin daha fazla olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

2.6.7. Tumblr

Tumblr 2007 yılında ABD'de kurulmuş bir sosyal ağ sitesidir. Yapısı itibarıyla Twitter ile benzerlik göstermektedir. Video, ses, metin, bağlantı, fotoğraf paylaşımına izin veren ağ 2018 yılına kadar dünya üzerinde en fazla kullanıcı sayısına sahip ilk dört ağ arasında iken günümüzde 321 milyon kullanıcısı ile popüler sosyal ağlara nazaran daha az kullanıcıya sahiptir (Stastica, 2022). Tumblr.com sitesinde "Coğrafya, AYT, TYT, KPSS" gibi anahtar kelimeler tarandığında yaklaşık 20 kullanıcı tespit edilmiştir. Bunlardan Coğrafya ile ilgili paylaşım yapan kullanıcı sayısı ise 6'dır. Bu kullanıcıların paylaşımları KPSS sınavına yönelik sorular, çeşitli coğrafi oluşumların gösterildiği videolar, Coğrafya'ya ait fotoğraf ve metinlerdir. Bu bilgiler ışığında Coğrafya ile ilgili içeriklerin Tumblr.com sitesinde oldukça az olduğu söylenebilir. Tumblr, Twitter ile benzer yapıya sahip olması nedeniyle daha sade tasarıma sahip olan Twitter'ın gölgesinde kalmıştır.

2.6.8. Linkedin

Dünyanın en büyük sosyal ağlarından biri olan Linkedin profesyonel iş, ve cv paylaşımlarını esas alan bir platformdur. Kullanıcılar eğitim durumlarını, iş deneyimlerini, ilgi alanlarını paylaşmaktadırlar. Kullanıcılar bu ağ aracılığı ile kendi yeteneklerine uygun iş ilanları bulabilirler. Temel mantığı bu olsa da iş paylaşımı dışında da çok sayıda insan ağa üye olmaktadır. Linkedin ağında fotoğraf, metin, müzik, video gibi paylaşımlar da yapılmaktadır. Ancak bu amaçla kurulan bir platform olmadığı için bu tür paylaşımlar daha nadir yapılmaktadır. Eğitim amaçlı kullanımı sınırlıdır. Öğretmenler kendileri için uygun iş fırsatlarını bulabilmektedir. Bu ağ aracılığı ile eğitim alanındaki kurum ve kuruluşların ilan, etkinlik ve bildirimlerine ulaşılabilmektedir.

2.6.9. Myspace

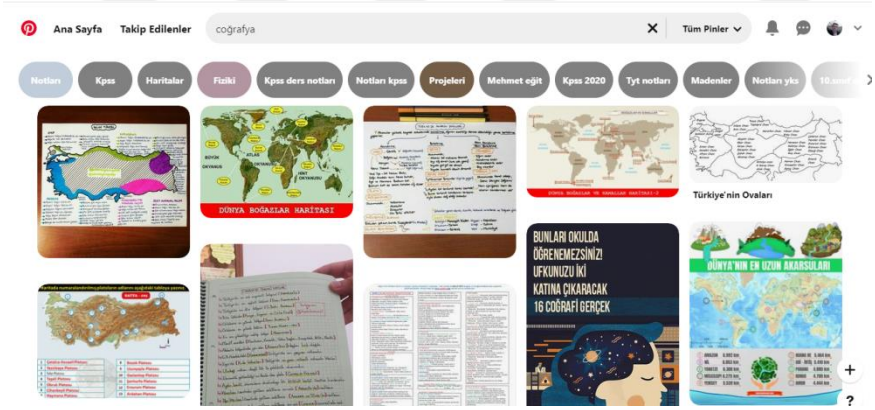
2003 yılında ABD'de kurulan Myspace çok zengin içerik paylaşımına imkân tanıyan bir platformdu. Kullanıcılar resim, video, müzik, metin gibi paylaşımlar yapabiliyordu. Kısa sürede hızlı büyüyen site özellikle müzik içeriklerinin paylaşımı konusunda popüler hale geldi. Dünya çapında yüz milyonlarca kullanıcıya erişmesine rağmen 2019 yılında veri aktarımı sırasında arşivinin büyük bir kısmını kaybetti. Günümüzde siteye erişim sağlanamamaktadır.

2.6.10. Pinterest

2009 yılında Ben Silbermann, Evan Sharp ve Paul Sciarra tarafından kurulan ve Mart 2010'da ziyarete açılan fotoğraf paylaşım sitedir. Çok geniş fotoğraf kategorisine sahip yapısından dolayı ticaret, sanat ve moda alanında oldukça popüler hale gelmiştir. Kullanıcılar kendilerine ait fotoğraf, video ve metin gibi içerikleri platforma yükleyebilir. Not tahtası veya mantar panosuna benzerlik gösterir. Kullanıcılar fikir, fotoğraf, video gibi içerikleri siteye eklerler. Bu içeriklerin her biri Pin olarak adlandırılır. Pinlere tıklandığından pini oluşturan kullanıcının belirlediği yönlendirmeye göre ya Pinterestte gezinmeye devam edebilir ya da herhangi bir sosyal ağ veya İnternet sitesine yönlendirilebilirsiniz. Kurulduktan sonra hızlı büyüyen site Türkiye'de en fazla kullanılan sekizinci sosyal ağdır. Coğrafya gibi görsel unsurların çok fazla önem arz ettiği bir disiplin için çok cazip bir mecradır. Harita, grafik,

diyagram, fotoğraf gibi görsellerden birçok coğrafi oluşumun anlatımını içeren video ve animasyonlara varıncaya kadar sayısız görselin paylaşımına imkân sunmaktadır. Coğrafya ile ilgili anahtar kelimeler kullanılarak yapılan tarama neticesinde sayısız içeriğe erişilmiştir. Tarama yapılan herhangi bir içeriğe benzer içerikleri de kategorik olarak kullanıcılara sunmaktadır (Şekil, 2.8). Bu özelliği sayesinde daha az zaman ve emek harcayarak istenilen içeriklere ulaşılabilir. Sade bir ara yüze sahip olmasından dolayı kullanıcılar aradıkları içeriklere kolaylıkla ulaşabilirler.

Pinterest'i diğer sosyal ağlardan ayırıp hızlı bir şekilde büyümesini sağlayan en önemli özelliği herhangi bir pine benzer pinin rahatlıkla bulunabilmesidir. Örneğin herhangi bir heyelan pinini incelerken o pinin üzerindeki arama butonuna basarak benzer pinlere erişebilirsiniz. Bu zincir sürekli sizi yeni pinlere ulaştırarak devam eder. Bu özellik herhangi bir coğrafi olayı en güzel anlatacak görsele ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Platformdaki herhangi bir pin paylaşılabilir, başka ağlara gönderilebilir veya indirilebilir.

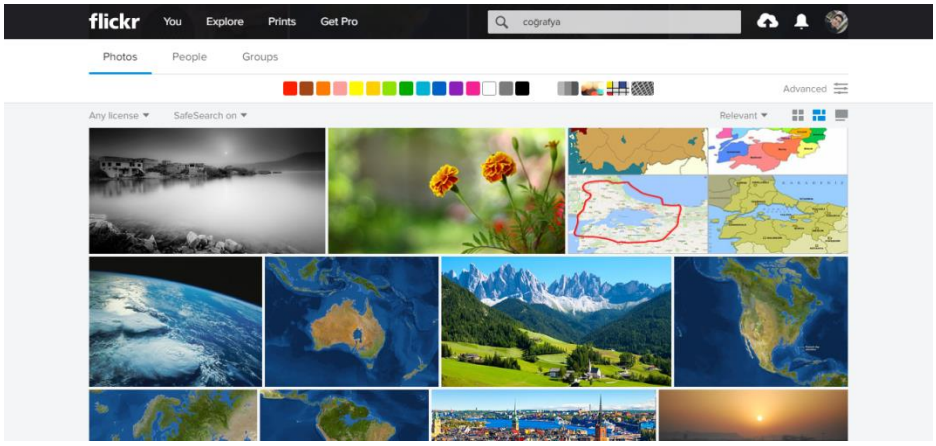
Şekil 2.8. Pinterest içerik arama ekranı

2.6.11. Flickr

Yahoo bünyesinde hizmet veren Flickr 2004 yılında kurulmuştur. Ağırlıklı olarak profesyonel ve amatör fotoğrafçıların çektikleri fotoğraf ve videoları paylaştıkları bir platformdur. 10 farklı dilde hizmet veren sitenin Türkçe dil desteği bulunmamaktadır. Sitenin alt yapısı fotoğraf meraklılarına göre dizayn edilmiştir. Örneğin yüklenen fotoğrafa ait başlık, detay bilgiler, hastgah gibi bilgiler eklenebilmektedir. Aynı zamanda kişi etiketleme, albüm

seçme, içeriğin paylaşılacağı kişileri seçme, içeriğin özgünlüğünü teyit etme, telif sorunu içerip içermediğin belirtme, başka kullanıcıların fotoğrafı hangi amaçlarla kullanabileceğine karar vermeye varıncaya kadar birçok detaya yer vermektedir. Kullanıcılar siteye yükledikleri içerikleri Coğrafya bilimi için çok önemli olan harita üzerinde işaretleyebiliyorlar. Böylece başka kullanıcılar harita üzerinde gezinerek içeriklere ulaşma imkânına sahip olabilir. İnternet ortamında bilgiye ait güvenirliğin çok fazla tartışıldığı günümüzde Flickr sitesi bilginin kaynağı ve güvenirliği konusunda oldukça iyi bir konuma sahiptir. Sade ve kullanıcı dostu ara yüzü sayesinde anahtar kelimeler taranarak fotoğraf, kişi ve gruplar içerisinde arama yapılabilir. Bu arama genel kullanıcılar için yapılabildiği gibi kullanıcının kendi paylaştığı içerikler içinde de yapılabilir.

Coğrafya ile ilgili anahtar kelimeler kullanılarak yapılan taramada toplamda sadece 7-8 kullanıcının olduğu görülmüştür. Bu kullanıcılar tarafından çok az sayıda içerik paylaşılmıştır. Yapılan taramada daha çok karşımıza coğrafi oluşum ve unsurlara ait fotoğraflara rastlanılmaktadır (Şekil, 2.9). Fotoğraf ağırlıklı paylaşımların yapıldığı Instagram'a göre Flickr'da doğrudan Coğrafi bilgi paylaşmaya yönelik veya sınavlara hazırlık amaçlı paylaşımlara pek rastlanmamaktadır.

Şekil 2.9. Flickr İçerik Arama Ekranı

2.6.12. Google+

Kullanıcılar Gmail hesabı ile aktif oldukları ağ ile Google'a ait Google Talk, Google Hangout gibi uygulamaları kullanabiliyordu. Sesli ve görüntülü iletişimin yanı sıra müzik,

metin, ses, video gibi içerikler de kullanıcılar arasında paylaşılabiliyordu. İnternet teknolojisi alanında çok başarılı olan Google sosyal ağlar konusunda yaptığı girişimlerde istediği başarıyı elde edememiştir. 2008 yılında Google Friend Connect, 2010 yılında Google Buzz, 2014 yılında Orkut adlı sosyal ağları kuran Google istediği başarıyı yakalayamadı. Bu ağları kapatan Google, 2011 yılında kurulmuş olan Google+ ile sosyal ağ alanında başarıyı yakalamayı hedeflemiştir. 2018 yılı itibarıyla 198 milyon kullanıcıya kadar ulaştı. Ancak 2019 yılının Mart ayında bu sosyal ağı da kapatma kararı aldı (Wikipedi, 32).

2.6.13. Tiktok

Ses müzik ve video paylaşma amacıyla 2015 yılında Çin'de yayın hayatına başlayan platform kısa süre içinde tüm dünyada çok büyük kullanıcı kitlesine ulaştı. Türkiye'de en fazla kullanılan yedinci sosyal ağ olan Tiktok son zamanlarda çok tartışılan bir platform olarak gündeme gelmiştir. Özellikle genç kuşakları ahlakî açıdan uygun olumsuz yönde etkileyecek fazla içerik barındırması uygulamanın en çok tartışılan yönüdür. Türkiye'de sosyal ağ kullananların %47.6'sının üye olduğu platforum dünya çapında bir milyardan fazla üyesi bulunmaktadır.

2.7. Anlık Mesajlaşma Araçları

2.7.1. WhatsApp

What's Up (N'aber) kelimesinin kısaltılması ile türetilen WhatsApp 2010 yılında hizmet vermeye başlayan bir anlık mesajlaşma uygulamasıdır. Kaliforniya'da Eski Yahoo! çalışanları Biran Acton ve Jan Koum tarafından kurulmuştur. Günümüzde 180'den fazla ülkede 2 milyardan fazla insan tarafından kullanılmaktadır. Her yaş grubunun kolaylıkla kullanabildiği uygulama uçtan uca şifreleme özelliği ile güvenli bir uygulama olarak kabul edilir (https://www.WhatsApp.com/about/). Uygulama adından söz ettirdikten sonra Facebook tarafından satın alınmıştır. Mobil kullanım ile başlayan uygulamanın zamanla web versiyonu da geliştirilmiştir. Uygulama ile video, metin, fotoğraf ve dosya paylaşımı yapılabilmektedir. Kullanıcılar istedikleri takdirde gönderip aldıkları tüm içerikleri yedekleyebilirler. Karşılıklı iki kullanıcı arasında anlık mesajlaşmanın yanı sıra gruplar da oluşturulabilir. WhatsApp'ta iki

farklı grup türü bulunmaktadır. Bunlardan WhatsApp yayın gruplarında sadece grup yönetici gruba ileti gönderebilir. Bu tür gruplar ilan ve duyuru gibi amaçlar için kullanılır. WhatsApp gruplarında ise gruba üye olan her kullanıcı ileti gönderebilir. Bu sayede aynı ileti birden fazla kişiye iletilebilir. Grubun her üyesi paylaşımlar ile ilgili görüş yazabilir. Eğlence, aile, sanat, eğitim, ticaret, siyaset, arkadaşlık vb amaçlarla oluşturulan bu gruplardan herhangi birine WhatsApp kullanıcılarının önemli bir kısmı üyedir. Eğitim camiası da bu gruplardan aktif bir şekilde faydalanmaktadır. Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında aktif bir şekilde kullanılan bu gruplar aracılığı ile duyurular, etkinlik bilgilendirmeleri, okullarla ilgili iş ve işlemlere dair bilgilendirmeler yapılmaktadır. Bununla birlikte okul, ilçe, il zümre öğretmenleri gibi gruplar arıcılığı ile zümreler kendi aralarında işbirliği yapmaktadır. Öğretmenlerin de dâhil oldukları öğrenci gruplarında da soru ve ödev gibi konularda öğretmenler öğrencilere destek olmaktadır. WhatsApp uygulaması kişiye özel telefon numarası aracılığı ile kullanılmaktadır. Bu nedenle öğretmen ve öğrencilerin WhatsApp'ı ne derece kullandıkları ancak yapılacak saha çalışması ile mümkün olabilmektedir.

WhatsApp grupları eğitim dışında da birçok resim ve özel kurum tarafından kullanılmaktadır. Bu gruplar aracılığı ile yapılan duyurular hukuki olarak bağlayıcılığı olmasa da kişi ve kurumlar tarafından resmi duyuru gibi kabul edilmektedir. Bu sayede kişilere daha kolay ulaşılmakta iş ve işlemler konusunda zamandan tasarruf edilmektedir. Ticari kurumlar da WhatsApp işletme hesabı kullanarak oluşturdukları kataloglar ile müşterilerine ulaşmaktadır.

2.7.2. Facebook Messenger

Facebook tarafından 2011 yılında geliştirilen sesli ve görüntülü görüşme uygulamasıdır. Uygulamanın mobil ve web versiyonları bulunmaktadır. Bireysel görüşmeler için kullanılabilen uygulama yurt içi ve yurt dışı görüntülü görüşmeler için aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Canlı ders anlatımları için oldukça güzel bir uygulamadır.

2.7.3. Skype

2003 yılında yayınlanan uygulama İnternet üzerinden düşük maliyet ile telefon görüşmesi yapmayı amaçlıyordu. Sürekli geliştirilen uygulama milyonlarca kişinin aynı anda telefon görüşmesi yapmasına imkân sağlamaktadır. Ses ve görüntü kalitesinin çok yüksek olması sayesinde basın yayın kuruluşları tarafından canlı yayınlar için tercih edilen bir ağdır. Uygulama ile sesli ve görüntülü konuşma ile birlikte doküman aktarımı da yapılabilmektedir. Skype'ın önemli özelliklerinden biri de online toplantılara imkân sağlamasıdır. Bu özelliği sayesinde aynı anda 50 kişi ile toplantı yapılabilir, ders anlatılabilir. 2019 yılında Çin'in Wuhan kentine ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid19 virüsü yüzbinlerce insanın ölümüne sebep olmuş dünya üzerinde hayatı durma noktasına getirmiştir. Bu süreçte ülkemiz başta olmak üzere birçok ülkede eğitime ara verilmiştir. Uzaktan eğitimin yapıldığı bu dönemde Skype'ın toplantı özelliği oldukça önemli bir boşluğu doldurmuştur. Uygulamanın sanal sınıf özelliği sayesinde birçok öğretmen ağ üzerinden eğitime devam etmiştir.

2.8. Literatür Taraması

Web 2.0 teknolojilerinin inanılmaz bir hızla gelişmesi ile birlikte bu teknoloji ticaretten eğitime, sosyal ve sanatsal faaliyetlere varıncaya kadar hayatın her aşamasında çok aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Krutka vd., 2017, s. 216). Bu süreçte Web 2.0 teknolojileri doğrudan ve dolaylı olarak eğitim alanında etkili olmuştur. Bu teknolojilerin eğitim alanında kullanılması ile ilgili İlköğretim seviyesinden yükseköğretim seviyesine varıncaya kadar çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalar, çoğunlukla ortaöğretim (Tanrıverdi&Sağır, 2014; Tosun, 2016; Ök, 2013; Keskin, 2014; Uzun, 2016; Tuğlu, 2017; Karademir, 2017; Özhan, 2019; Yağcı&Işık, 2015; Kocaş, 2017; Şişman-Eren, 2014; Alican&Saban, 2013; Abu-Sahanab, 2015;) ve yükseköğretim (Karal&Kokoç, 2010; Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013; Ersöz, 2016; Ulu&Baş, 2019; Koç&Karabatak, 2011; Kuzu, 2014; Kırcaburun, 2017; Kasalak, Kasalak ve Oral, 2013; Öztürk&Akgün, 2012; Erdemci, 2017; Ünal, 2015; Vural&Bat, 2010; Bozanta&Mardıkyan, 2017; Ekici&Kıyıcı, 2012; Sarsar vd, 2015; Karaman, 2010; Bolat, 2018; Gökdaş vd., 2014; Davis vd, 2012; Gikas&Grant,

2013; Amadı & Ewa, 2018; Belal, 2017; Tess, 2013; Krutka vd, 2017; Mingle&Adams, 2015; Gafni&Deri, 2012; Zachos vd 2018; 2018; Aljasir, Bajnaid, Elyas, Alnawasrah, 2017; Ero vd, 2017;) öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlığı üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmacıların tamamına yakınının yükseköğretimde görev yapmalarından dolayı araştırma sahası da büyük ölçüde öğretmen adayları ile üniversite öğrencilerinden oluşmuştur. Araştırmamız için yapılan yerli ve yabancı kaynak taraması neticesinde Web 2.0 teknolojisinin farklı branşlarda kullanımı konusunda araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak bu teknolojinin Coğrafya öğretmenleri tarafından eğitim alanında kullanımı konusunda pek araştırmaya rastlanmamıştır. Bu konuda benzer düşünceler Çenesiz ve Özdemir (2021, s. 30-40) tarafından da dile getirilmiştir. Bundan dolayı literatür taramasında ortaöğretim öğrencileri, üniversite öğrencileri, akademisyenler ve öğretmenlerin sosyal ağları/sosyal medyayı benimseme ve kullanma alışkanlıkları dikkate alınmıştır.

Web 2.0 araçlarının eğitim alanında kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar genel olarak üç ana grupta toplanabilir. Bunlar;

1. Üniversite öğrencilerinin ve öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı
2. Ortaokul ve lise öğrencilerinin Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı
3. Öğretmenlerin ve akademisyenlerin Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı

Üniversite öğrencilerinin ve öğretmen adaylarının Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı konusunda yapılan bazı çalışmalar şunlardır:

Rai (2017) Sosyal ağların gençler üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle gerçekleştirdiği çalışmasında öğrencilerin İnternet'i aktif kullandığını, büyük çoğunluğunun (%73) sosyal ağlara üye olduğunu, Facebook uygulamasının çok popüler olduğunu ve öğrencilerin Google+'ı takip ettiğini belirtmiştir. Araştırmaya göre günümüz gençleri teknolojiyi kullanma konusunda doğal yeteneklere sahiptir. Çalışmanın bulgularına göre sosyal ağlar en fazla iletişim, eğlence, sosyalleşme, dünyanın herhangi bir yerindeki son gelişmelerden haberdar olmak amacıyla kullanılmaktadır. Rai'ye göre öğretmenler, öğrenciler ve yöneticiler, eğitimde çevrimiçi sosyal ağ sitelerinin kullanımını araştırmalıdır. Geleneksel

olarak kullanılan yöntemlere mobil bağlantı, blog, video paylaşım vb. gibi çeşitli iletişim araçlarını dâhil edebilirler. Sosyal ağlar çeşitli öğrenme stilleriyle entegre edilerek öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi yaratılabilir. Öğrencilerin kullanımı için sosyal ağlara akademik içerik yükleyebilirler.

Bolat (2018)'ın öğretmen adayları arasında sosyal medya kullanımı konusunda yaptığı araştırmaya göre; öğretmen adaylarının yarısından fazlası günde en az bir defa sosyal medyayı kullanmakta ve sosyal medyada günlük ortalama 2-4 saat zaman harcamaktadır. Bu uzun sürenin öğretmen adaylarını olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmazdır. Sosyal ağlar içinde en yaygın olanlar Facebook ve Instagram'dır. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı sosyal ağları arkadaşları ile iletişim kurmak için kullanmaktadır. Öğretmen adayları sosyal ağlara farklı anlamlar yüklemektedir: Sosyal ağları eğitim sürecinin bir parçası olarak kabul etmektedirler. Ayrıca sosyal ağların en önemli fonksiyonu olarak ödev yapma, eğitici sohbet, sınavlara hazırlık ve soru çözme olarak görülmektedir.

Gafni ve Deri (2012), dört akademik kurumdaki yedi farklı mühendislik bölümünden toplam 103 lisans öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin neredeyse tamamının (%96) bir Facebook hesabı olduğunu, Facebook'un öğrenciler için önemli yararlar sağlayabildiğini ifade etmiştir. Ancak Facebook kullanımının da öğrenme sürecine zarar verebildiğinin de göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte, Facebook'un bir öğrenme platformu olarak tasarlanmadığı ancak öğrenme sürecinden Facebook'tan aktif bir şekilde faydalanılabilir.

Amutha ve John Kennedy (2015) öğretmen adayları arasında sosyal ağların farkındalığı ve kullanımı adlı çalışma için üç farklı kurumdan 300 öğretmen adayı ile anket çalışması yapmıştır. Araştırmacılara göre sosyal ağlar iletişim alanında devrim yaratmıştır. Tüm dünyada hem eğitim hem eğlence alanında kullanılmaktadır. Sosyal ağları, çift uçlu kılıca benzeten araştırmacılar etkili bir şekilde kullanım için her öğrencinin eğitilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Öğrenciler tarafından yaygın olarak benimsenen Facebook gibi sosyal ağlar eğitim ve iletişim alanında değerli bir kaynak olma potansiyeline sahiptir.

Ersöz (2016), Sosyoloji bölümü öğrencilerinin Facebook kullanım alışkanlığını ölçmek amacıyla Gazi, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi öğrencilerini kapsayan bir araştırma yapmıştır. Nicel yöntemle yapılan araştırmada anket tekniği kullanılmış ve deneklere açık uçlu sorular ile çoktan seçmeli sorular yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre denekler Facebook'u bilgi almak, arkadaşlarla iletişim kurmak, zaman geçirmek ve etkinliklerden haberdar olmak amacıyla kullanmaktadırlar. Deneklerin Facebook'ta kişisel bilgilerini paylaştığı, önemli bir kısmının (%26) yaptığı paylaşımların beğenilmesini ve yorumlanmasını önemsediği görülmüştür.

Ünsal (2018) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada Youtube, Instagram ve WhatsApp'ın yayın olarak kullanılan sosyal ağlar olduğu ortaya konulmuştur. Bu uygulamalar daha eski olan Facebook ve Twitter'dan daha fazla kullanılmaktadır. Bununla birlikte öğretmen adayları, günlük çalışmalarında, derslerinde ve eğlence amaçlı Web 2.0 teknolojilerini yaygın olarak kullanmaktadır. Web 2.0 teknolojileri eğitimin yanı sıra her alanda temel bir araçtır.

İşman ve Albayrak (2014) Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören öğrenciler ile nitel araştırma desenlerinden olgu bilim araştırması ile "Sosyal Ağlardan Facebook'un Eğitime Yönelik Etkililiği" adlı araştırmayı gerçekleştirmişlerdir. Araştırma kapsamında Okullarda Yönetim ve Bilişim Sistemleri dersi için bir Facebook grubu oluşturulmuştur. Ders materyalleri, ödevler bu gruba yüklenerek duyurular, paylaşımlar da buradan yapılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin sorularına da buradan cevaplar verilmiştir. Sekiz haftalık eğitimden sonra 23 öğrenciye "Facebook grubunun derste kullanımının etkililiği hakkındaki görüşleriniz nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda öğrenciler, erişim, iletişim, duyuruların takibi, çalışma grubuna katkıda bulunma, sınıf içi işbirliğini artırma gibi birçok konuda Facebook'u faydalı görmüşlerdir. Facebook, ilgili öğretim görevlisi için de duyuruların öğrencilere hızlı erişilmesi, olası problemlerin önceden çözülmesi gibi konularda da faydalı olmuştur.

Eyüp (2022) Türkçe Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarını Kullanma Yetkinliklerinin İncelenmesi adlı çalışmasında Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan 156 Türkçe öğretmenine anket uygulamıştır. Elde dilen bulgulara göre Türkçe öğretmenlerinin Web 2.0

araçlarını kullanma yetkinliklerinin orta seviyenin altında olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kıdem yılları, görev yerlerinin de Web 2.0 araçlarının kullanımı üzerinde etkisinin olmadığı ortaya konulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40'ı Web 2.0 araçlarının kullanımı konusunda eğitim almıştır. Bu öğretmenler, diğer öğretmenlere nazaran Web 2.0 araçlarını daha etkin kullanmaktadır.

Erol, Sevim, Ulutaş, Sevli, Başer (2015)'in, öğretmen adaylarının sosyal medyayı kullanma düzeylerinin incelenmesi amacıyla Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören 206 öğretmen adayı üzerinde yaptığı çalışmaya göre adaylar sosyal medyada isimlerini, fotoğraflarını, üniversite bilgilerini paylaşmış fakat politik görüşlerini ifade etmekten sakınmışlardır. Adaylar sosyal medyayı aynı zamanda iletişim ve araştırma amaçlı kullanmaktadır. Bununla birlikte kadın öğretmen adayları sosyal medyayı iletişim, araştırma ve paylaşım amacıyla erkek adaylardan daha fazla kullanmaktadır.

Aljasir vd (2017) tarafından anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilen Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımı: Elde Edilen Tatbikatlar ve Kullanıcılarının Tipolojisi adlı çalışma Suudi Arabistanlı öğrencilerin Facebook kullanma alışkanlıkları ile Facebook kullanıcılarının tipolojisini incelemeye yöneliktir. Araştırma sonucuna göre İslami kimliğin etkin olduğu Suudili öğrencilerin Facebook uygulamasını kişisel ve akademik amaçlar ile sosyal ve politik amaçlar doğrultusunda kullandığı tespit edilmiştir. Araştırmacı, çalışması neticesinde Facebook kullanıcılarını üç ana grupta toplamıştır. Bunlar: Facebook'u eğlence ve keyif almak amacıyla kullanan geniş nominal kullanıcılar, sosyal ve politik meselelerle uğraşmayan yüksek seçici kullanıcılar ve güncel olayları tartışan sınırlı kullanıcılardır.

Ekici ve Kıyıcı (2012) sosyal ağların eğitim alanında kullanılması adlı çalışma için Uşak Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ikinci sınıfta okuyan 104 öğrenciye anket uygulamıştır. Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi deney ve kontrol grupları üzerinde klasik yöntem ve Facebook uygulaması destekli yöntemle işlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Facebook destekli grubun daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Sosyal ağlar ile sağlanan sosyal etkileşimin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Kuzu (2014) tarafından Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayları Arasında Çevrimiçi Sosyal Ağların Öğretim Amaçlı Kullanımı adlı doktora tezi hazırlanmıştır. Araştırmada karma desen yöntemleri arasından eşzamanlı çoklu desen yaklaşımı kullanılmıştır. Yedi farklı üniversitede okuyan öğrenciler üzerinde anket uygulaması, yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup görüşmesi ve çevrimiçi sosyal ağ etkinlik kayıtları yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının çevrimiçi sosyal ağları iletişim kurma, arkadaşlık, güncel gelişmelerden haberdar olma, akademik yarar gibi amaçlar için kullandıkları görülmüştür. Göze çarpan önemli bir husus da akademik yarar kullanım amacının eğlence ve arkadaşlık ilişkilerinden daha önce gelmesidir. Yazar, bu durum üzerinde deneklerin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü'nde okumalarının etkili olduğunu düşünmektedir. Nitekim bölüm yapısı itibarıyla çevrimiçi sosyal ağlar, doküman paylaşımı ve duyurular için oldukça uygun bir mecradır.

Ortaokul ve lise öğrencilerinin Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı konusunda yapılan bazı araştırmalar şunlardır:

Abu-Shanab (2015) tarafından Facebook kullanımının ortaokul öğrencileri üzerindeki etkisini ölçmeye dayalı bir çalışma yapılmıştır. Anket ve öğrencilerin not ortalamasının kullanıldığı çalışmada Facebook'ta veya İnternet'te geçirilen zaman arttıkça, öğrencilerin görevlerini ihmal ettiği ve düşük akademik performans sergilediği ortaya konulmuştur. Genel not ortalaması ile Facebook'ta harcanan zaman ölçülmüş olup Facebook'ta harcanan zaman arttıkça öğrencilerin not ortalamasının düştüğü görülmüştür.

Bozanta ve Mardıkyan (2017) öğrencilerin sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanımı, kendi arasındaki iletişimi, öğrencilerin öğretim üyeleriyle etkileşimi ve öğrencilerin derse katılımını incelemişlerdir. Çalışma sonucunda sosyal medyanın eğitim alanında olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir. Sosyal medya kullanımı öğrenciler arasında etkileşimi artırdığı gibi öğrenci ve öğretim üyeleri arasında da etkileşimi artırmıştır. Sosyal medya, öğrencilerin derse katılımı ile işbirlikli öğrenmeyi olumlu yönde etkilemiştir.

Tanrıverdi ve Sağır (2014) tarafından İstanbul'da 1167 lise öğrencisi üzerinde üç farklı ölçek kullanılarak öğrencilerin sosyal ağ kullanım amacı ve sosyal ağları benimseme

düzeyinin öğrenci başarısına etkisini belirlemeye yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin sosyal medyayı, iletişim, eğitim ve tanıma/tanınma amaçlı kullandıkları görülmüştür. Eğitim alanında ise öncelikle kaynak ve materyal paylaşımı, işbirliği ve iletişim amaçlı kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte sosyal medyayı daha seyrek kullanan öğrencilerin sık kullanan öğrencilere nazaran daha başarılı olduğu vurgulanmıştır. Bu da sosyal medyayı kullanma düzeyi ile akademik başarı arasında ters orantı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tosun (2016) meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ağları kullanma alışkanlığını tespit etmeye yönelik araştırmasında Kırklareli ilinde 519 meslek lisesi öğrencisi üzerinde çoktan seçmeli ve açlık uçlu sorulardan oluşan anket uygulaması yapmıştır. Araştırma neticesinde öğrencilerin en fazla Facebook uygulamasını kullandıkları ve buna günlük ortalama 1-3 saat arasında zaman ayırdıkları görülmüştür. Tosun'a göre karma öğretim ya da döndürülmüş öğretim ile gençlerin sosyal ağlarda geçirdiği zaman daha verimli hale getirilebilir.

Alican ve Saban (2013) sosyal medya konusunda ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmaya göre; ortaokul ve lise öğrencileri sosyal medya ile ilgili kısmen olumlu bir tutuma sahiptir. Bu durum göz önüne alındığında, sosyal medyanın eğitimin bir parçası haline getirilerek bunun bir fırsata dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Öğretmenler sosyal medya üzerinden materyal paylaşabilir, ödev verebilir ve bunların kontrolünü yapabilir. Bu avantajdan yararlanarak öğrencilerin ve öğretmenlerin erişebileceği 7/24 çevrimiçi bir sınıf yaratılabilir. Oluşturulan bu çevrimiçi sınıf öğrencilerle ders hakkında tartışmaya, fikir ve kavramları birbirleriyle münazara etmeye olanak sunabilir.

Şişman-Eren (2014) ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada; ortaokul öğrencilerinin, lise öğrencilerine göre sosyal medyayı ders hazırlığı için daha fazla kullandıklarını belirlemiştir. Şişman-Eren, ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı ders amaçlı kullanmalarını, performans ödevlerini hazırlarken bu ortamları tercih etmeleriyle açıklamaktadır. Lise öğrencilerinin sosyal medyayı daha az kullanmalarını yükseköğretime geçiş ve yerleştirme sınavlarına odaklanmaları ile açıklamıştır.

Carpenter ve Krutka (2015) Dijital Çağda Teknoloji ve Bağlam Öğretimi adlı çalışmasında; sosyal medyanın yaygınlaşması, insanların etkileşimini önemli ölçüde artırdığını belirtmiştir. Buna karşın sosyal medyayı kullanarak eğitim seviyesini yükseltmenin nasıl başarılacağı ise henüz belirsizliğini koruyor. Öğrenciler, öğretmenler ve idareciler için sosyal medya teorik bir meseleden fazlasıdır. Sosyal medya ile ilgili resmi politikalar ve okul uygulamaları doğrultusunda bazı karar vericiler sosyal medya sitelerini engellerken bazıları da yenilikçi amaçlar için sosyal medyanın kullanılmasını benimsemektedir. Bununla birlikte, sosyal medya kullanımı gelecekte azalmayacağına göre öğretmen adaylarının bu teknolojilerin okulda oynayacağı role hazırlıklı olması gerekecektir. Öğretmenler, sosyal medyanın öğretme ve öğrenmeye nasıl katkı sağlayacağı konusundaki vizyon sahibi olmalıdır. Asıl soru sosyal medyanın kullanılıp kullanılmayacağı değil nasıl daha iyi kullanılacağıdır.

Amadı ve Ewa (2018) deneysel karşılaştırmalı araştırma deseni kullanarak River State Üniversitesi (Nijerya) öğrencileri üzerinde sosyal ağlar ve akademik performans arasındaki bağlantıyı incelemişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu sosyal ağların akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediğini, ders çalışma süresini kısalttığını, ders esnasında ve kütüphane ortamında dikkatlerini dağıttığını, motivasyonu olumsuz yönde etkilediğini ifade etmiştir. Sosyal medyanın akademik başarıyı azaltmasındaki en önemli faktör çok fazla zaman almasıdır (s. 26).

Sosyal ağların eğitimde kullanılması konusunda bazı araştırmacıların çeşitli tereddütleri mevcuttur. Mingle ve Adams (2015) Gana'da sosyal ağların akademik performansa etkisi konusunda yaptıkları çalışmada, sosyal ağların bilgi, tecrübe, fikir paylaşımı gibi birçok olumlu yanı olmasına rağmen doğru kullanılmadığı takdirde akademik performansı kötü etkileyebileceğini ifade etmektedir (s. 45).

Öğretmenlerin ve akademisyenlerin Web 2.0 araçlarına karşı tutumu ve kullanımı konusunda yapılan bazı çalışmalar şunlardır:

Öğretmen eğilimlerini konu alan önemli çalışmalardan biri Vasek ve Hendrick (2016) tarafından yapılan Öğretmen, Sosyal Medya ve Ücretsiz Konuşma adlı çalışmadır. Araştırmacılara göre; Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmenler, öğrencilerle ve velilerle

iletişimi geliştirmek, müfredatı zenginleştirmek ve meslektaşlarıyla profesyonel görüşmeler yapmak için sosyal medyayı rutin olarak kullanırlar. Ancak, öğretmenlerin sosyal medyayı kullanmalarının da karanlık bir tarafı vardır. Medya raporları, uygun olmayan sosyal ağlara bağlanan öğrenci ve öğretmenlerin öyküleriyle doludur. Öğretmenlerin ifade haklarını ve sosyal medyanın pedagojik faydalarını uygun sınırlamalara ihtiyaç duyarak dengeleyen sosyal medya politikaları geliştirmek için bir çerçeve önerilmektedir. Yöneticiler, öğrencileri ve öğrenme ortamını sosyal medyanın uygunsuz kullanımlarından korumak için sorumluluk almalıdır. Nitekim bu ahlaki bir zorunluluktur. Bunu yapmamak, okulu ile toplum arasındaki güven bağını zedeler. Sosyal medyanın öğretmenler ve öğrenciler tarafından uygun olmayan bir şekilde kullanılmasının önlenmesi için okul yöneticileri önleyici tedbirler almalı. Bunun için yöneticiler sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanım sınırlarını açıkça tanımlayan politikaların uygulanmasını sağlamalıdır.

Özmen vd (2012) sosyal ağların eğitim ortamındaki işlevselliği üzerine yaptıkları çalışmada sosyal ağların hayatın her alanına olduğu gibi eğitime de etki ettiğini ifade etmiştir. Sosyal ağların sunduğu birçok olanak mevcuttur. Araştırmacılara göre sosyal ağlar "Öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır." Yazarlar, sosyal ağların eğitime katkısına rağmen bu alanda yapılmış çalışmaların azlığına değinmektedir. Sosyal ağlar özellikleri gereği öğretmen, öğrenci ve yöneticiler tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır.

Sumuer ve Yıldırım (2014) sınıf öğretmenlerinin Facebook kullanımı üzerine yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin Facebook'u aileleri, arkadaşları ve çalışma ortamlarındaki insanlarla iletişim kurmak için kullandıklarını ortaya koymuşlardır. Facebook kullanım alışkanlığı konusunda erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna karşın genç sınıf öğretmenleri Facebook'u daha aktif bir şekilde kullanırken daha ileri yaşlara sahip öğretmenler ise daha az kullanmaktadır. Bu durum üzerinde kıdemli öğretmenlerin bilgisayar kullanma alışkanlıklarının az olması etkili olmaktadır.

Korucu ve Sezer (2016) tarafından Konya'nın Çumra ilçesinde ortaokul ve liselerde görev yapan farklı branşlardan 30 öğretmen üzerinde "Web 2.0 Teknolojilerini Kullanma Sıklığının Ders Başarısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışma için Nitel Araştırma Yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin sosyal ağları etkin bir biçimde kullandıkları, sosyal ağlara günlük ortalama 1-3 saat arası zaman ayırdıkları, eğitsel amaçlı web sitelerinde ayrıca günlük 0,6-1,8 saat bir zaman geçirdikleri görülmüştür. Araştırmacılar, öğretmenlerin yeni nesil web teknolojilerini daha etkin kullanmaları için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Sosyal ağlarda gelişigüzel bilgi yığılması ve teknolojinin sık yenilenmesinden dolayı Eba'da içerik niteliğinin iyileştirilmesi önem arz etmektedir.

Van Vooren ve Bess (2013) Öğretmen Tweetlerinin Fen Bilgisi dersinin başarısına etkisini ölçmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmaya göre dijital çağda öğretmenler, öğrencilerin teknik becerilerinin çok gerisinde kalmıştır. Çoğu öğretmenin uzak olduğu teknoloji öğrenciler tarafından sınıf için iletişim aracı olarak tercih edilmektedir. Öğrenciler iletişim kurmak için Facebook, Twitter ve diğer sosyal ağları kullanırken, öğretmenler yüz yüze konuşmayı, telefon görüşmesini ve e-posta yoluyla yanıt vermeyi tercih etmektedir. Öğretmenin Twitter kullanımı ile öğrenci akademik başarısı arasındaki ilişkiyi analiz etmek için, Bess tarafından yürütülen bir korelasyon çalışmasında, sekizinci sınıf fen bilgisi öğrencilerinden Twitter'ı kullanan ve kullanmayan iki örneklemden veri toplanmıştır. Her iki gruba uygulanan bilimsel testler Twitter kullanımı ile öğrenci performansı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ortaokul fen dersinde daha yüksek akademik başarı elde edildiğini ortaya koyan bu araştırmanın sonuçları, Twitter'ın öğretmen ile öğrenci arasında iletişim aracı olarak tercih edebileceğini göstermektedir. Geleceğin öğretmenleri teknoloji kullanımı konusunda daha esnek olmalı, teknolojinin kullanılacağı pedagojik yöntemler geliştirilmelidir.

Tiryakioğlu ve Erzurum (2011) Anadolu Üniversitesi öğretim elemanlarının Facebook'u bir eğitim aracı olarak kullanıp kullanmadıklarını saptamaya yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretim elemanlarının Facebook'u benimsedikleri, yoğun bir şekilde kullandıkları ve eğitim amacıyla kullanmaya da

sıcak baktıkları görülmüştür. Öğrencilerin mobil ağları her yerde sürekli kullanmalarından dolayı bu uygulamanın eğitim alanında kullanımı daha anlamlı hale gelmektedir. Sosyal ağlar kaynak paylaşımı, duyuru, grup ödevleri, video paylaşımı, sunular, uygulamalar için kullanılabilir. Ancak Facebook'un salt eğitim amaçlı kullanımından ziyade daha çok iletişim ve paylaşım amaçlı kullanımının uygun olduğu belirtilmiştir.

Menteşe (2013) Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri konulu yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Araştırma için Ankara ilinde resmi devlet okullarında görev yapan öğretmenler ve yöneticilere anket uygulanmıştır. Araştırma neticesinde; yöneticilerin büyük oranda teknolojiyi takip etmediği, bu doğrultuda Fatih Projesinin uygulamaya geçmesi ile birlikte yöneticilere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği, öğretmen ve yöneticilerin yaş ve kıdemi ile sosyal medyayı kullanma oranı arasında ters orantı olduğu, branşa göre sosyal medya kullanım oranları arasında farklılıklar olduğu, sosyal medyanın eğitimde kullanılması durumunda motivasyonu artıracağı, öğretmen öğrenci iletişimini hızlandıracağı, sınavlar konusunda daha hızlı ve detaylı geri bildirim sağlanacağı, eğitim ortamını zenginleştireceği sonucuna varılmıştır.

Greenhow ve Lewin (2016) Sosyal Medya ve Eğitim ilişkisini analiz etmeye yönelik çalışmasında; okulların dijital araçların potansiyelinden yararlanırken İngiltere'deki okullarda e-güvenlik konusunda bazı sıkıntıların olduğunu, ahlaki konulardan dolayı da bazı sosyal ağlar ile ilgili kısıtlamaların olacağını belirtmektedir. Araştırmacılar çalışma neticesinde; hem resmi hem de gayrı resmi bağlamda öğrenme için sosyal medyanın potansiyel faydalarından yararlanmak için daha fazla araştırma ve çalışmanın gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırmaya göre sosyal medyanın kullanımı konusundaki çalışmalar yükseköğrenim üzerinde yoğunlaşmıştır.

Tonbuloğlu ve İşman (2014) tarafından İstanbul ili Sancaktepe ve Ümraniye ilçelerinde 19 öğretmen ile gerçekleştirilen "Öğretmenlerin Sosyal Ağları Kullanım Profillerinin İncelenmesi" adlı çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, sosyal ağları çoğunlukla haber, video, fotoğraf, karikatür gibi paylaşımları için kullanmaktadır. Öğretmenler, sosyal ağlar aracılığı ile kişisel, özel bilgiler, günlük siyaseti konu alan paylaşımlar, etik olmayan hususlar, argo ifadeler gibi

hususları paylaşmamaya özen gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal ağların olumlu özelliklerinin yanı sıra çok zaman alması ve bilgi kirliliğine sahip olması gibi olumsuz özelliklerinin de olduğu ifade edilmiştir.

Zachos vd (2018), 2010-2018 yılları arasında eğitimde sosyal medya kullanımı konusunda yayınlanan 77 adet çalışmayı inceleyerek çeşitli bulgulara ulaşmıştır. Bu doğrultuda sosyal medyanın günümüzde durmadan gençlerin hayatını etkilediğini, eğlence ve bilgi dışında birçok eğitim uygulaması ve sürecin içine girdiğini ifade etmiştir. Sosyal ağlar içinde etkinliği en fazla olan uygulama Facebook'tur. Ancak uygulamanın bazı yönleriyle suiistimal edildiği kanısındadır. Araştırmalarda edinilen ortak kanaat sosyal ağların eğitim alanında kullanılması yönündedir. Hâkim olan görüş sosyal ağların öğrencilerin iletişimine ve işbirliğine olumlu katkılar sağladığı yönündedir**.** Çalışmada dikkat çeken önemli bir husus da şudur ki; yapılan çalışmalar, sosyal ağların eğitim alanında kullanma konusunda öğretmenleri cesaretlendirmesine rağmen öğretmenler sosyal ağları eğitimde kullanmada yeterince hevesli görünmemektedir.

Feyzioğlu (2016) Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri adlı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Çalışmanın evrenini Ankara örneklemini ise Gölbaşı ilçesi oluşturmuştur. Bu doğrultuda Gölbaşı ilçesinde İlköğretim okullarının ortaokul kısmında görev yapan öğretmen ve yöneticilere anket uygulanmıştır. Araştırma neticesinde sosyal medyanın eğitimde kullanılması konusunda olumlu görüşler belirtilmiş, özellikle sınıf içi-sınıf dışı materyale kolayca ulaşma, meslektaşlar arasında materyal paylaşma, dersler konusunda duyuru yapma, ders ortamını zenginleştirme, öğrenci motivasyonunu artırmada sosyal medyanın olumlu etkisinin olacağı ile ilgili olumlu görüşler belirtilmiştir.

Özhan (2019) Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi adlı doktora tezi hazırlamıştır. Nitel ve nicel araştırma desenlerinin kullanıldığı çalışmada öncelikle öğretmen ve öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış, akabinde 1296 kullanıcıyı kapsayan anket çalışması yapılmıştır. Araştırma neticesinde sosyal ağların öğrencilerin çevreleri ile iletişimi ve güncel olaylardan haberdar olmayı kolaylaştırmıştır. Öğrenciler sosyal medyayı kendi aralarında iletişim kurmak ve özellikle ödevlerde birbirine yardım etmek amacıyla kullanmaktadır.

Bununla birlikte sosyal ağların en büyük handikabı; öğrencilerin bu mecrada çok fazla zaman harcamaları, bunun aile içi iletişimi azaltması ve buna bağlı olarak aile içi çatışmaların yaşanmasıdır. Sosyal ağlar, okul içi disiplini azaltmakta, sorunların sosyal medya üzerinden paylaşılmasından dolayı okul için sorunların çözümünü zorlaştırmakta, öğrencilerin dikkatini dağıtmakta, derse konsantrasyonu azaltmaktadır. Tüm bu durumlar da akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir.

Davis, Deil-Amen, Rios-Aguilar, Gonzalez Canche (2012) Yükseköğretimde Medya Kullanımı konusunda bir rapor hazırlamıştır. Hazırlanan rapora göre üniversite öğrencileri arasında sosyal medya kullanımını doğrudan inceleyen ve öğrencilerin başarı düzeyine etkisini ele alan araştırmalar sınırlıdır. Son dönemdeki ulusal verilere göre, kolej öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, hem akademik hem de sosyal konularla ilgili olarak birbirleriyle ve kurumlarıyla bağlantı kurmak için sosyal medyayı kullandıkları görülmüştür. Bununla birlikte, sosyal medya teknolojisinin eğitimde nasıl kullanıldığı ya da etkilerinin nasıl olduğu konusunda detaylı araştırmalar mevcut değildir.

Papandrea (2012) ABD'de sosyal medya-öğretmen-öğrenci ilişkileri ve yasal değişiklikleri konu aldığı çalışmasında çeşitli yasal düzenlemeleri ve adli örnekleri incelemiştir. Ülkenin eğitim yetkilileri, öğretmenlerin öğrencileri ile sosyal medya üzerinden uygunsuz iletişim kurma konusunda endişeliler. Bu doğrultuda devlet okulu öğretmenlerinin sosyal medya kullanımları konusunda mücadele ediliyor. Bu bağlamda öğretmenler mesai dışı zamanlarında uygun olmayan veya profesyonel kabul edilmeyen içerik yayınlama konusunda sürekli sıkıntı yaşıyorlar. Bu amaçla birçok kurum ve yasama organı öğretmenlerin sosyal medya yoluyla öğrenciler ile iletişimi kısıtlayıcı düzenlemeler ortaya koymuştur. Buna karşın öğretmenler de, öğrencilerini sosyal medyada yayınladıkları içerikten dolayı sıkça cezalandırmaktadır.

Öztürk ve Talas (2015) sosyal medya eğitimi ve etkileşimi üzerine bir araştırma yapmışlardır. Buna göre toplumu bu denli etkileyen sosyal ağlar bazı davranışlarımızı ve alışkanlıklarımızı da değiştirmektedir. Sosyal ağ teknolojileri birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da çeşitli fırsatları bünyesinde barındırmaktadır. Sosyal ağların birçok özelliği eğitim öğretim sürecini desteklemekte, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci

etkileşimini artırmaktadır. Öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini geliştirmeleri konusunda da destek olmaktadır.

Sarsar vd (2015) öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı ile ilgili araştırma yapmışlardır. Araştırmaya katılanlar beklentilerini kişisel ve mesleki olarak iki ana kategoride ifade etmişlerdir. Beklentilerin karşılandığı, sosyal medyanın öğretme-öğrenme süreci için verimli ve gerekli bulunduğu ortaya konulmuştur. Sosyal ağlar özellikle iletişimi ve materyal paylaşımını kolaylaştırmaktadır. Araştırma bulgulara göre öğrenme ortamında kullanılan sosyal medya; keyif alma, doyum sağlama, mesleki ve kişisel olarak katkı elde etmenin yanı sıra başarıyı olumlu yönde etkilemektedir.

Mazman (2009) Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı adlı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu doğrultuda Facebook'un eğitsel anlamda kullanılması, benimsenmesi ve kullanım amacı incelenmiştir. İnternet üzerinden 606 denek ile anket uygulaması yapılmıştır. Facebook'un eğitsel kullanımını tespit etmek amacıyla yapısal eşitlik modeli test edilmiştir. Test sonucuna göre yazarın ifadesiyle "Facebook'un benimsenmesinin yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliği ile anlamlı ve olumlu bir ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır". Facebook'un kullanımının kolay olması, yardım seçeneğinin bulunması, ihtiyaç halinde diğer kullanıcılardan kolaylıkla yardım alınabilmesi Facebook'un benimsenmesini kolaylaştıran önemli etkenlerden biri olmuştur. Facebook uygulaması, bireylerin bir arada çalışmasını ve hızlı iletişim kurabilmesine olanak tanımakta ve bu yönüyle de eğitimde önem arz eden hızlı ve etkili iletişim için oldukça büyük önem taşımaktadır. Uygulama özellikle çok geniş kitlelerin aynı konu hakkında materyal paylaşmasına, yorum yapmasına ve görüş belirtmesine imkân tanıdığı için işbirlikli öğrenimi kolaylaştırmaktadır.

Yaylak (2017) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin sosyal medyayı kullanması adlı doktora tezi hazırlamıştır. Bu çalışmada öğretmenler sosyal medyayı basit, kullanılabilir olduğunu, eğitim alanında faydalı bulduklarını ve benimsediklerini dile getirmişlerdir. Ancak buna rağmen öğrencilere sosyal medyayı tavsiye etmediklerini de dile getirmişlerdir. Sosyal medya kullanımının görev yapılan kurum, bölge ve kıdeme göre farklılık göstermediği yazar tarafından dile getirilmiştir. Sosyal medyanın artık hayatın bir gerçeği olduğu ve bu

doğrultuda zamanı boşa harcamayacak şekilde eğitim amaçlı kullanımının eğitimi olumlu yönde etkiyeceği de araştırmada dile getirilmiştir.

Literatür araştırması neticesinde sosyal ağların eğitim alanında kullanılmasını faydalı olduğunu belirten araştırmacılar olduğu gibi eğitimi olumsuz yönde etkilediğini ve etik yönden bazı sorunların doğuracağın ifade edilen araştırmacılar da olmuştur.

Öğrenmeyi olumlu yönde etkileyen Web 2.0 uygulamaları (Ekici ve Kıyıcı, 2012), temel bir ihtiyaç olup (Ünsal, 2018, Amutha ve John Kennedy, 2015) eğitim alanında kullanımı faydalı bulunmuştur (İşman ve Albayrak, 2014, Feyzioğlu, 2016, Bozanta ve Mardıkyan, 2017, Zachos vd, 2018, Sarsar vd, 2015, Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, Çenesiz ve Özdemir, 2021, Yaylak, 2017). Ancak doğru kullanılmadığı takdirde öğrenme öğretmen sürecine zarar verebilir (Gafni ve Deri, 2012, Mingle ve Adams, 2015). Sosyal medyanın avantajlarından faydalanılarak eğitimin alanında daha etkin kullanımı araştırılmalıdır ve bu konuda politikalar geliştirilmelidir (Alican ve Saban, 2013, Carpenter ve Krutka, 2015).

Öğrenciler sosyal ağlarda çok zaman geçirmekte ve bu durum da akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir (Abu-Shanab, 2015, Tanrıverdi ve Sağır, 2014, Tonbuloğlu ve İşman, 2016, Bolat, 2018, Amadı ve Ewa (2018). Bununla birlikte öğrencilerin İnternet'te çok fazla zaman harcaması aile içi iletişimi azaltmaktadır. Okul içi disiplini azaltmaktadır (Özhan, 2019). Bu olumsuz yönlerine karşın sosyal ağlar öğrencilerin araştırma, sorgulama, problem çözme becerilerini geliştirmektedir (Özmen vd, 2012).

Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin yeni nesil web teknolojilerini daha etkin kullanmaları için teknolojinin kullanılacağı pedagojik yöntemler geliştirilmeli (Van Vooren ve Bess, 2013) ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sayısı artırılmalıdır (Korucu ve Sezer, 2016).

Bazı öğretmen ve öğrencilerin paylaşımlarında ahlaki konularda sorunların yaşanma ihtimali yüksektir (Papandrea, 2012, Greenhow ve Lewin, 2016, Zachos vd, 2018). Bu nedenle sosyal medyanın uygun olmayan şekillerde kullanılmaması için tedbirler alınmalı ve sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanım sınırlarını açıkça tanımlayan politikaların uygulanması sağlanmalıdır (Vasek ve Hendrick, 2016).

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma deseni (modeli), sistematik, sınırları açık bir şekilde belirlenmiş (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 75), araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır (Büyüköztürk, 2011, s. 1). Bilimsel araştırmalarda, araştırma yönteminin amaca uygunluğu oldukça önemlidir. Bununla birlikte araştırma tekniklerinin iyi bilinmesi de amaca ulaştırmayı kolaylaştıran önemli bir unsurdur (Karasar, 2010, s.75).

Sosyal bilimlerde laboratuvar araştırma anlayışının eleştirildiği günümüzde, yöntem seçimi tartışmaları artmış ve bundan eğitim alanındaki araştırmaları yöntemleri de etkilenmiştir (Fırat, Kabakçı Yurdakul, Ersoy, 2014, s. 66). Sosyal bilimlerde yapılan çalışmaların doğası gereği bazı araştırmalar için sadece nitel veya nicel araştırma deseninden faydalanmak gerçekçi sonuçlara ulaşmamıza engel teşkil edebilir. Bu durumda nitel ve nicel araştırmayı kapsayan karma araştırma yöntemi tercih edilir. Karma araştırma yönteminde araştırma sorunun hem nitel hem nicel desene uygun olması ve bununla birlikte desenlerin birbirine göre önceliği oldukça önemlidir (Alkan, Şimşek ve Erbil, 2019, s. 567).

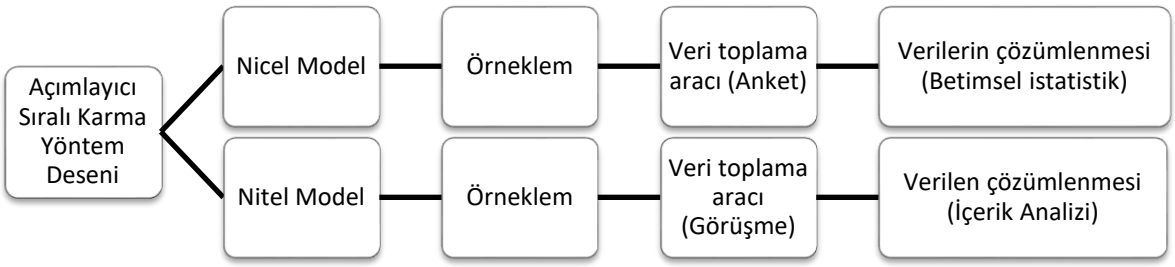
Sosyal Bilimler alanında yapılan araştırmalarda tek bir yöntemden faydalanmak bazen yanıltıcı olabilir. Bu doğrultuda tek bir paradigmanın cevaplayamadığı araştırma sorularını yanıtlamak için nicel ve nitel yöntemler arasında köprü görevi gören ve daha bütüncül bir yaklaşım sergileyen karma yöntem kullanılır (Onwuegbuzie ve Leech, 2004, s. 770-771) . Bu yöntem 1990'lı yılların başından itibaren sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Baki ve Gökçek, 2012, s. 2) Araştırmamız için kullanılacak olan karma yöntem araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Karma yöntem araştırması birden fazla deseni kullanan bir stratejisi benimser (Brannen, 2005, s. 4; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004, s. 17). En az bir nitel ve bir nicel teknik kullanılarak (Katıtaş, 2019, s. 6259) bu tekniklerin avantajlı yönlerinden faydalanmaya imkân tanır. Aynı zamanda araştırma soruları ile ilgili yöntem ve yaklaşımları seçme konusunda da oldukça fazla olanak sunar (Baki ve Gökçek, 2012, s. 3). Tunalı, Gözü ve Özen (2016, s. 107) nitel ve nicel yöntemlerin

bir arada kullanıldığı karma yöntemi halen olgunlaşmakta olan bir paradigma olarak ifade etmektedir. Fırat, vd (2014) karma deseni; nitel ve nicel yöntemlerin basit bir birleşiminden ziyade bunların güçlü yanlarının birbirini destekler nitelikte kullanıldığı kapsamlı entegrasyon çalışması olarak tanımlamaktadır. Karma desen nicel ve nitel tekniği birlikte kullandığı için daha detaylı analiz imkânı sunar (Creswell, 2006), veri setini bütünleştirmeyi sağlar ve bu bütünleşmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkarır (Creswell, 2017).

3.2. Araştırma Deseni

Araştırmamızın mahiyeti ve ulaşılmak istenen hedefler dikkate alınarak Karma Araştırma Yöntemi tercih edilmiştir. 40 civarında desenin kullanıldığını karma araştırma yönteminin desenleri (Tashakkori ve Tedlie, 2003; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 355) Çeşitleme (triangulation), Gömülü (İçeyerleşik) (embedded), Açıklayıcı (explanatory) ve Açımlayıcı (explaratory) desenlerdir (Creswell, Plano Clark, 2007; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 355).

Araştırma bu doğrultuda karma desenlerden biri olan "Açımlayıcı Sıralı Karma Yöntem Deseni" dir. Bu araştırma deseni ile birinci aşamada nicel veri toplanır, bulgular analiz edilir. İkinci aşamada ise nitel verilerin analizi yapılır. Nicel sonuçların açıklanmasında nitel sonuçlardan istifade edilir (Creswell, 2017, s. 224). Araştırma sonuçlarında beklenmeyen, izahı zor bulguların açıklanmasında bu desenin kullanılması oldukça büyük fayda sağlar (Katıtaş, 2019, s.6254). İki aşamalı olan bu desen türünde zaman içinde yeni temalar ortaya çıkabilme ihtimaline bağlı olarak anket ve görüşme sorularının yeni temalara göre yeniden düzenlenmesi gerekebilir (Alkan vd. 2019, s. 567).

Şekil 3.1. Açımlayıcı sıralı karma yöntem deseni şeması

Pozitivist bir düşünce ürünü olan nicel yöntemin amacı genellenebilir neden sonuç ilişkilerini açıklayan bilgiyi üretmektir (Türnüklü, 2001, s. 8). Ekiz'e (2015) göre "Nicel araştırmanın temel çalışma ilkesi, elde edilen bulguların bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi, ölçülebilmesidir" (s. 99). Araştırmanın nicel boyutunda Survey (Tarama) Yöntemlerinden Anket Tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem ile geniş gruplar üzerinde yürütülen araştırmalarda katılımcıların bir olgu ve olayla ilgili tutumlarının ortaya çıkarılması hedeflenir (Karakaya, 2014, s. 59). Sosyal Bilimler alanında araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılan anket tekniğine, gözlemleri standartlaştırmak üzere başvurulur (Cemaloğlu, 2014, s. 135).

Araştırmamız için karma anket türü uygun görülmüştür. Bu doğrultuda İnternet üzerinden ve karşılıklı görüşme ile veri toplama yoluna gidilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda uygulanan anketler için kapalı uçlu ve açık uçlu sorulara yanıt aranmıştır. Açık uçlu sorular veri toplama ve verileri analiz etme konusunda fazla emek gerektirmesine rağmen (Ekiz, 2015, s. 120) araştırma ile ilgili detay ve sıra dışı bilgiye ulaşmaya imkân sağlaması nedeniyle oldukça değerlidir. Farklı türlerde anket soru formatları olmakla birlikte yaygın olarak kullanılanlar; derecelendirme, matrix, sıralama ve kelimelerin anlamaları ile ilgili sorulardır (Frankfort-Nachmias ve Nachmias, 1996, akt. Ekiz, 2015, s. 121). Araştırmamızda bu formatlardan derecelendirme ve matrix formatlarının kullanılması uygun görülmüştür.

Nitel araştırma ile ilgili alanyazınında çok sayıda farklı tanımlamalar yapılmıştır. Herkes tarafından kabul edilen bir tanımın güç olduğunu belirten Yıldırım ve Şimşek (2013) nitel araştırmayı "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak ifade etmişlerdir (s. 45). Nitel araştırma bir sosyal olayı, doğal ortamı ve doğal oluşumu içinde tasvir eden bir araştırma türüdür. Nitel araştırmalarda veriler gözlem, mülakat ve anket yoluyla toplanır. Zaman alıcı olması dolayısıyla küçük örneklemler üzerinde çalışılır (Ilgar ve Ilgar, 2013, s. 199). Nitel araştırmada veri toplamak için en yaygın kullanılan yöntemler görüşme, gözlem ve yazılı materyallerin incelenmesidir (Karataş 2015, s. 64).

Araştırmanın nitel boyutunda Yarı Yapılandırılmış Görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik nitel ve nicel araştırma yöntemleri tarafından ortaklaşa kullanılmaktadır. Nitel araştırmada kullanılan görüşme tekniği; çalışmaya katılan kişilerin neyi neden düşündüğünü tespit etmeye çalışarak ilgili konu hakkındaki samimi düşünceleri derinlemesine incelemeyi hedefler (Ekiz, 2015, s. 62).

3.3. Çalışma Grubu, Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde farklı ilçelerde ve farklı okul türlerinde görev yapan Coğrafya Öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel boyutu için kıdemleri, cinsiyetleri, okul türleri, görev yaptıkları ilçeler birbirinden farklı 265 öğretmene anket uygulanmıştır. Anket uygulanan öğretmenler arasından seçilen 11 öğretmen ile de yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması Basit Olasılıklı Örnekleme Yöntemi ile yapılmıştır. Bu örnekleme türünde katılımcıların çalışmaya dâhil olabilme şansları eşittir (Ekiz, 2015, s. 104).

Araştırmacı tarafından gönüllülük esasına dayanılarak anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ankete yanıt veren öğretmenlerin demografik yapısı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	117	44,2
Erkek	148	55,8
Toplam	265	100

Bu tabloya göre deneklerin %44,2'sini kadınlardan oluşurken %55,8'ini ise erkeklerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımında kadın ve erkek oranı arasında çok belirgin bir farklılık görünmemektedir. Araştırmaya katılanların mezun oldukları fakülte türüne göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırmaya Katılanların Mezun Oldukları Fakültelere Göre Dağılımı

Mezun Olduğu Fakülte	N	%
Eğitim Fakültesi	159	60
Fen Edebiyat Fakültesi	106	40
Toplam	265	100

Bu tablodan elde edilen sonuçlara bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin %60'e Eğitim Fakültesi mezunu iken %40'ı ise Fen Edebiyat Fakültesi mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.3. Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim durumu	N	%
Lisans	169	63,8
Yüksek Lisans Devam Ediyor	8	3,0
Yüksek Lisans	87	32,8
Doktora Devam Ediyor	1	0,4
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %63,8'i lisans mezunu iken, %3'ü yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. %32,8'i yüksek lisans mezunu iken %0,4'ü ise doktora eğitimine devam etmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık üçte biri lisansüstü eğitimi mezunu veya eğitime devam etmektedir.

Çalışma için anket soruları yanıtlayan öğretmenlere yaş bilgisi sorulmamıştır. Bunun yerine araştırmaya daha doğru katkı sunacağı kabul edilerek kıdem yılı bilgisi sorulmggguştur. Öğretmenlerin kıdem yıllarına göre dağılımı ise aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 3.4. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılına Göre Dağılımı

Kıdem yılı	N	%
0-5	12	4,5
6-10	65	24,5
11-15	68	25,7
16-20	14	5,3
21-25	62	23,4
25+	44	16,6
Toplam	265	100

Tablo 3.4. incelendiğinde araştırmaya katılanların %4,5'ini 0-5 kıdem yılı aralığında, %24,5'i 6-10 kıdem yılı aralığında, %25,7'si 11-15 kıdem yılı aralığında, %5,3'ü 16-20 kıdem yılı aralığında, %23,4'ü 21-25 kıdem yılı aralığında, %16,6'sı ise 25+ kıdem yılı aralığında yer almaktadır. Bu oranlar doğrultusunda araştırmaya katılanların çok az bir kısmını mesleğe yeni başlamış olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını ise 6-15 kıdem yılı aralığında yer almaktadır.

Tablo 3.5. Araştırmaya Katılanların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Görev yaptığı okul türü	N	%
Anadolu Lisesi	175	66,04
Fen Lisesi	7	2,64
Meslek Lisesi	41	15,47
İmam Hatip Lisesi	42	15,85
Toplam	265	100

Araştırmaya katılanların %66,04'ü Anadolu Lisesi'nde, %2,64'ü Fen Lisesi'nde, %15,47'si Meslek Lisesi'nde, %15,85'i ise İmam Hatip Lisesi'nde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan İstanbul ilinde bulunan Sosyal Bilimler Liseleri ile Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinden çalışmaya katılan herhangi bir öğretmen olmamıştır. Tablodaki bilgiler doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı Anadolu Liselerinde görev yapmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma için nicel veri toplamak için Tarama (Survey) Yöntemlerinden Anket Tekniği kullanılmıştır. Anket sorularının seçiminde büyük ölçülü derecelendirme sorularının düzenlemesini içeren Matrix soru tekniği (Ekiz, 2015, s. 122) tercih edilmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin eğitim alanında sosyal ağ kullanım alışkanlığını tespit etmeye yönelik soru havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşü ve danışman görüşü alınarak bu sorular arasında seçim yapılmış ve akabinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın nitel veri toplama bölümünde Görüşme Tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği yapılanmış, yarı yapılanmış ve yapılanmamış olmak üzere üç farklı yöntemle uygulanır (Karasar, 2010, s. 167-168). Yapılanmış görüşme yönteminde önceden hazırlanan, hangi soruların nasıl sorulacağı ve hangi verilerin toplanacağı en ayrıntılı şekilde saptanmış ve görüşmecinin hareket alanı oldukça sınırlandırılmıştır. Bu teknikte tasnif ve sayısallaştırma oldukça kolaydır. Yapılanmamış görüşme yönteminde ise sorular ana hatları ile önceden şekillendirilmiş olmakla birlikte yeni soruların sorulma ihtiyacı da olabilir. Bu iki yöntemin arasında bir ortamda yer alan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yöntemi (Karasar, 2010, s. 167-168; Ekiz, 2015, s. 62-63; Yıldırım ve Şimsek, 2013, s. 148-149) nitel veri toplamak için kullanılmıştır.

3.5. Süreç

3.5.1. Nicel Veri Süreci

Sağlıklı sonuçların alınabilmesi için oldukça titiz bir çalışma süreci takip edilmiştir. Detaylı alanyazın taraması yapıldıktan sonra ulaşılmak istenen amacı en iyi şekilde yansıtan anket sorularının hazırlanması için çalışma yapılmıştır. Bu doğrultuda detaylı bir soru havuzu hazırlanmıştır. Bu havuzdan seçilen sorular danışman ve uzman görüşü doğrultusunda yeniden şekillendirilmiştir. Anket sorularının uygulanabilmesi için gerekli yasal izin başvurusu yapılmıştır. Onay sürecinden sonra anketlerin uygulama aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada İstanbul ilinin Anadolu ve Avrupa yakasının farklı ilçelerindeki okullarda görev yapan Coğrafya öğretmenleri tercih edilmiştir. Anket uygulaması için farklı türde okulların olmasına

özen gösterilmiştir. Aynı zamanda farklı sosyoekonomik gelişmişliğe sahip bölgeler de tercih edilerek daha güvenilir sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Anketin uygulanmasında İnternet üzerinden erişim ve yüz yüze görüşme olmak üzere iki farklı yöntem tercih edilmiştir. Yüz yüze anketin uygulanmasında okullar ziyaret edilerek anket öğretmenlere elden teslim edilmiştir. Öğretmenlerin ders yoğunluğu göz önüne alınarak anketi geniş zamanda daha rahat doldurmaları için anketler öğretmenlere bırakılmış bir hafta sonra okullar tekrar ziyaret edilerek dağıtılmış olan anketler toplanmıştır. İnternet üzerinden erişim için Google Form (https://docs.google.com/forms/u/0/) altyapısı kullanılmıştır. Önceden hazırlanmış olan sorular "form oluştur" seçeneği kullanılarak sisteme girilmiş ve İnternet tabanlı anket formu oluşturulmuştur. Yazılı anketi tercih etmeyen katılımcılara İnternet tabanlı anket formu linki gönderilmiştir. Anketler tamamlandıktan sonra "yanıtlar" sekmesi kullanılarak veriler Excel formatına dönüştürülmüştür. Yüz yüze uygulanan anketler de kodlanarak bu Excel dokümanına eklenmiştir.

3.5.1.1. Nicel verilerin analizi

Nicel verilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından dört bölümden oluşan anket geliştirilmiştir. Yapılan pilot uygulama neticesinde gerekli revizyonlar yapılmış ve anket uygulamasına geçilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesi amacıyla anketler kategorize edilmiştir. Çelişkili yanıtların olduğu formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan ilgili maddelerin frekans ve yüzdelik dağılımları ele alınmıştır. Kişisel bilgi formu dışında anketin diğer dört bölümü ile ilgili güvenirlik ve normallik testleri uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25 programı kullanılmıştır.

Araştırmada uygulanan anketlerin anlamlılığını test etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır Bu testin sonuçlarına göre şayet normal dağılım ortaya çıkıyorsa parametric testler, normal dağılım ortaya çıkmıyorsa non-parametric testler uygulanır. Elde edilen sonuçlara göre normal dağılıma sahip olunmadığından parametrik testin varsayımları sağlanamamaktadır. Bu doğrultuda araştırmamız için non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri tercih edilmiştir. Bunlardan "Cinsiyet" ve "Mezun

olunan fakülte" için Mann-Whitney U testi, "Kıdem yılı", "Eğitim" ve "Görev yapılan eğitim kurumu" için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Analiz kapsamında 4 farklı anket incelenmiş ve 3 anket için faktör analizi uygulanması uygun bulunmuştur. Rotasyon olarak Varimax metodu kullanılırken faktör dönüşümleri için regresyon modeli tercih edilmiştir.

Tablo 3.6. Nicel Verilerin Faktör Analizi

	Barlett's Test	KMO	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör	4.Faktör
1. Anket	p:0,000	0,759	0,528-0,800	0,383-0,867	0,657-0,749	0,885
2. Anket	p:0,000	0,695	0,519-0,868	0,586-0,797		
4.Anket	p:0,000	0,877	0,542-0,820	0,646-0,874	0,585-0,872	

Barlett's Test'i sonuçlarına göre ölçekte bulunan değişkenlerin birbirlerine bağımlı oldukları, faktör analizi için uygun oldukları görülmektedir (**p:** 0,000). Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri ölçeğin örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu test eder ve **0,5**'in üzerindeki değerler bizim için yeterlidir. Tabloda faktörlerin yük aralıklarına da yer verilmiştir.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi

Kullanılan anketlerin güvenirlik analizi için Cronbach's Alpha değerlerine bakılmıştır. Bir testin güvenirliğini kestirmek amacıyla kullanılan bu yöntemde katsayının 0.7 ve üzerinde olması halinde ölçek iyi kabul edilir (Kılıç, 2016, s.47). Katsıyı sıfıra yaklaştıkça ölçeğin güvenirliği azalırken 1'e yaklaştıkça da güvenirlik artar.

Tablo 3.7. Cronbach’s Alpha Güvenirlik Katsayısı Tablosu

Güvenirlik katsayısı (Cronbach’s alpha)	Yorum
≥0.9	Mükemmel
0.7≤α<0.9	İyi
0.6≤α<0.7	Kabul edilebilir
0.5≤α<0.6	Zayıf
α<0.5	Kabul edilemez

Bu çalışma için araştırmacı tarafından geliştirilen anketlerin Cronbach’s alpha katsayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.8. Uygulanan Anket Güvenirlik Katsayısı Tablosu (Cronbach’s Alpha)

Anket	(Cronbach’s Alpha)
Birinci anket	0,746
İkinci anket	0,759
Üçüncü anket	0,894
Dördüncü anket	0,890

Araştırmacının geliştirdiği anketin güvenirlik katsayısına bakıldığında birinci bölümün 0,746, ikinci bölümün 0,759, üçüncü bölümün 0,894, dördüncü bölümün ise 0,890 olduğu görülmektedir. Cronbach’s alpha katsayısının 0,6 ve üzeri olduğu durumlarda uygulanan anketler kabul edilebilir güven aralığına sahiptir. Bu doğrultuda araştırmacının geliştirmiş olduğu anketler 0,7≤α<0,9 aralığında yer almaktadır. Dolayısıyla uygulanan anketlerin güvenirlik katsayısının iyi olduğu görülmektedir.

3.7. Normallik testi

Araştırmada uygulanan anketlerin anlamlı/anlamsız olduğunu tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır Testin sonuçlarının normal dağılım göstermesi durumunda parametric testler uygulanırken normal dağılım göstermeyen durumlarda ise nonparametric testler uygulanır. Bu doğrultuda araştırmamız için nonparametric testler uygulanmıştır

Tablo 3.9. Anketlerin Normallik Testleri

Anketler	Normallik test sonucu
1. Anket	H0: red (p=0,00)
2. Anket	H0: red (p=0,00)
3. Anket	H0: red (p=0,00)
4. Anket	H0: red (p=0,00)

Ankete bulunun her dört bölüm için H0 reddedilebilir ve ölçeklerin normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir.

3.8. Nitel Veri Süreci

Anket sorularının hazırlanma sürecinde olduğu gibi görüşme sorularının hazırlanmasında da titiz bir süreç takip edilmiştir. Soru havuzu oluşturularak danışman ve uzman görüşüne sunulmuştur. Danışman ve uzmanların tespitleri doğrultusunda sorular üzerinde tekrar gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu doğrultuda sekiz adet olan soru altı adete indirilmiştir.

Bu araştırma için Karma Yöntem Desenlerinden Açımlayıcı Sıralı Karma Yöntem Deseni kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın nitel bölümü için görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda kullanılan temel tekniklerden oluşan görüşme tekniği (Aull Davies, 1999, s.93) önceden hazırlanmış sorularla karşılıklı iletişim kurularak karşıdakinin görüşlerini samimi bir şekilde ortaya konmasını amaçlar. Bu tekniğin önemli amaçlarından biri katılımcının düşünce dünyasına inerek onun şahsi duygu ve kanaatlerine ulaşmaktır (Baltacı, 2019, s.374). Araştırmacı önceden uygun bir görüşme ortamını hazırlayarak katılımcıların düşüncelerini samimi bir şekilde ortaya

koymalarını sağlar (Yıldırım, 2019, s.76, Baltacı, 2019, s.374). Diğer tekniklere nazaran katılımcılarının düşüncelerinin daha derinlemesine ortaya koymasını amaçlayan bu teknik ile sorular önceden hazırlanarak kişinin düşüncelerinin sistematik bir şekilde ortaya konması amaçlanır (Türnüklü, 2000, s.544, Braun ve Clarke, 2013, akt. Karahan vd, 2022, s.84). Diğer birçok teknikle elde edilemeyen derinlemesine bilgiye görüşme tekniği ile erişilebilir (Karahan vd, 2022, s.84). Bu yöntemde detaylı ve derinlemesine verilerin elde edilebilmesi katılımcıların görüş, düşünce ve endişelerini detaylı bir şekilde dile getirmesine bağlıdır (Türkkan vd, 2022, s.90).

Araştırmacı tarafından bu araştırma için görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile sorular önceden hazırlanmış olmakla birlikte daha detaylı bilgilere ulaşmak için görüşme esnasında sonda sorular ilave edilir. Sondalar, araştırmanın amacına dair daha detay bilgilere erişime imkân tanır. Böylece ulaşılmak istenen hedefe de daha kısa sürede ulaşılır (Beytekin ve Kılıç, 2021, s.43). Bu yöntemin sağladığı önemli avantajlardan biri de araştırmacının ana temadan kopmadan görüşmenin akışını yönlendirebilmesidir (Yıldırım, 2019, s.77). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde soruların çok açık ve net olması birbirinin tekrarı olmaması ve soru sayısının az olması ulaşılmak istenen amaç için oldukça önemlidir (Eysenbach ve Köhler, 2002; Seidman, 2006, akt. Baltacı, 2019, s.374)

3.8.1. Nitel Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme için okul türü, kıdem, cinsiyet, ilçe farklılığı gözetilerek ankete katılan öğretmenler arasından seçim yapılmıştır. Yapılan ön görüşme neticesinde yüz yüze görüşmeyi kabul eden katılımcılar ile doğrudan görüşme yapılmıştır. Çalışmanın amacına uygun olarak e-görüşmeyi kabul eden deneklerle de WhatSapp ve Skype üzerinden görüntülü ve sesli görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin sadece bu doktora çalışması için kullanılacağı, deneklerin kimliklerinin gizli tutulacağı, görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılacağı konusunda katılımcılar bilgilendirilmiştir.

Görüşmeye katılan 11 katılımcı K1, K2, K3 K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11 şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların ses kaydı titiz bir şekilde dinlenerek gerekli notlar alınmış ve

sonrasında transkriptler oluşturulmuştur. Transkriptlerin içeriz analizi için MAXQDA programı kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden görüşme tekniğinde verilerin analizinde çok sık tekrarlanan ve katılımcılar tarafından üzerinde durulan kavram ve ifadelere ait kodlar oluşturulur. Bu doğrultuda kategori ve temalar oluşturulur (Baltacı, 2019, s. 377). Nitel verilen analizinde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu doğrultuda üç yöntem öne çıkmaktadır. Birinci yöntemde yeri geldikçe katılımcının doğrudan ifadelerine de yer verilerek elde edilen verilere büyük ölçüde verilerin özgünlüğü muhafaza edilir. İkinci yöntemde betimsel yaklaşım çerçevesinde kodlar, kategoriler ve temalara gidiş şeklinde bir yol takip edilir. Üçüncü yöntemde ise araştırmacı betimsel ve tematik analiz ile birlikte kendi yorumlarıyla da veri analizi yapar. Araştırma için bu yöntemlerden herhangi bir tanesi veya her üçü de aynı anda kullanılabilir (Baltacı, 2017; Guba ve Lincoln, 1994; Maxwell, 2008; Pope vd., 2006, akt. Baltacı, 2019, s.377).

3.8.2. Nitel Boyutta Geçerlilik ve Güvenirlik

Bilimsel araştırmalarda, geçerlilik ve güvenirlik araştırmanın en önemli unsurları arasında yer alır (Başkale, 2016, s.23, Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020, s.175). Araştırma sürecinde veri toplama yöntemlerinin çeşitlilik göstermesi (Baltacı, 2019, s.377), verilere ulaşma basamaklarının detaylı bir şekilde belirtilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2013), araştırma sonuçları açıklanırken katılımcıların ifadelerine doğrudan yer verilmesi (Beytekin ve Kılıç, 2021, s.44) araştırmanın geçerliliği ve güvenirliği için oldukça önemlidir. Araştırma neticesinde elde edilen verilen doğruluk derecesini ifade eden geçerlilik araştırmada ölçüm yapılan konu ile ilgiliyken geçerlilik ise araştırmada ölçümü yapılan konu ile ilgilidir (Aslan, 2020, s. 69). Sosyal bilimlerin doğası gereği nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenirliğin tamamen sağlanması elbette ki her zaman mümkün olmayabilir. Ancak araştırmanın geçerlilik ve güvenirliğini yükseltecek koşuları oluşturmak mümkündür (Cohen, Manion ve Morrison., 2007, s.133).

Araştırmacı tarafından bu araştırmanın geçerlilik ve güvenirliğini sağlamak için uzman görüşleri de dikkate alınarak veri toplama araçları hazırlanmıştır. Araştırmada olumsuz durumları minimum düzeye indirmek için araştırmanın sınırları belirlenmiştir. Çalışma grupları belirlenirken

çalışmanın amacına doğrudan hizmet edecek şekilde belirtilen kriterler çerçevesinde katılımcılar seçilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilen analizi ayrıntılı bir şekilde yapılmıştır.

3.8.3. Araştırmacının Rolü

Araştırma sürecinin tüm aşamalarında araştırmacının rolü oldukça önemlidir. Araştırma konusunun seçiminden araştırma deseninin tercihine, anketlerin uygulanması, görüşmenin yapılması ve verilerin analizine kadar geçen süreçte sağlıklı sonuçların ortaya konulması için araştırmacı titiz bir süreç yürüterek önemli rol oynamıştır. Araştırma sürecinin tüm aşamalarında danışman desteği ve uzman görüşü alarak objektif sonuçların ortaya çıkması için titiz bir çalışma süreci yürütmüştür. Araştırmacı nicel ve nitel veri formalarının oluşturulması ve bu formlardan objektif verilerin elde edilmesi sürecinde de önemli rol oynamıştır. Bu doğrultuda anket formları danışman ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Anketlerin uygulanma sürecinde evreni temsil edecek katılımcılar seçilmiştir. Katılımcıların düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edecekleri zaman ve mekân seçilerek araştırmanın amacına hizmet edecek verilerin elde edilmesini amaçlamıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ele alınmıştır. Araştırmanın alt problemlerine ait nicel ve nitel bulgular detaylı bir şekilde ele alınarak tablo halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

4.1 Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Alışkanlığı

Üç sorudan oluşan bu bölümde kullanıcıların sosyal ağları kullanma alışkanlığı ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılanların Sosyal Ağlara Üyelik Durumları

Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	N	%
Evet	242	91,3
Hayır	23	8,7
Toplam	265	100

Tabloyu incelediğimizde araştırmaya katılan öğretmenlerin %91.3'ü bir veya birden fazla sosyal ağa üye olduğunu belirtmiştir. %8.7'si ise herhangi bir sosyal ağa üye olmadığını ifade etmiştir. Sosyal ağa üye olmadığını ifade edenlerin %70'i WhatSapp uygulamasını aktif olarak kullandığını ifade etmektedir. Bu durumda ankete katılan öğretmenlerin bir bölümü (n=16) WhatsApp uygulamasını bir sosyal ağ olarak görmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Oysaki karşılıklı bağlantı kurmaya imkân sağlayan Web 2.0 araçları sosyal ağ olarak kabul edilir. Geriye kalan %30'luk kesim ise WhatSapp uygulaması da dahil olmak üzere hiçbir ağı kullanmamaktadır. Herhangi bir sosyal ağa üye olmadığını beyan edip WhatSapp uygulaması kullandığını ifade eden bir öğretmen *"Sosyal ağların zamanı heba ettiğini düşünüyorum"* şeklinde bir açıklama yapmıştır. Aynı katılımcı *"Sosyal ağlar aracılığı ile meslektaşlarım ile görüş alışverişinde bulunurum"* sorunun açıklama kısmında WhatSapp aracılığı ile *"Yazılı çalışmaları, zümreler, toplantılar, sosyal aktivite çalışmaları için WhatSapp'tan faydalanırım"* şeklinde açıklamada bulunmuştur. Aynı şekilde sadece WhatSapp uygulamasını kullanan öğretmenlerin benzer konularda meslektaşları ile bu uygulama üzerinden iletişime geçmektedir. Sosyal ağlardan sadece WhatSapp'ı kullanıp sosyal ağlara üye olmadığını belirten öğretmenler bunun gerekçesini şu ifadeler ile dile getirmektedir.

Zamanı heba ettiğini düşünüyorum

Gereksiz buluyorum

Sosyal ağların kuruluş amacına hizmet etmediği için

Faydalı görmüyorum.

Zamanımı çaldığını düşünüyorum.

Verimli geçirebileceğim zamanları çaldığını düşünüyorum.

Sosyal medya asıl amacından farklılaştığı için

Gerekli görmüyorum.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde sosyal ağları kullanmayan katılımcıların kullanmama sebepleri arasında popüler cevaplar gereksiz görülmesi, ihtiyaç duyulmaması ve zaman kaybı olarak olarak sıralanabilir. Katılımcılar sosyal ağları kullanarak meslektaşları ile meslekî bilgi, seminerler, konferanslar, doküman paylaşımları, özlük hakları, teknolojik gelişmeler, ders araç gereci hazırlama, soru çözümü konularında görüş alışverişinde bulunmaktadırlar. Herhangi bir sosyal ağa üye olmadığını belirten öğretmenler anket uygulamasının üçüncü bölümünde;

İkilemde kaldıkları konularda sorular soruyorlar.

Anlayamadıklarını soruyorlar.

Çelişkide kaldıkları konularda soru soruyorlar.

Tereddütte kaldıkları ya da anlayamadıkları şeyleri soruyorlar.

ifadelerini dile getirmişlerdir. Branşları hakkında ikilemde kaldıklarında sosyal medya aracılığı ile yardım arayan katılımcılar genelde tatminkâr sonuçlar elde ediyor. Zümre arkadaşlarından yeterli desteği gördüklerini belirtiyorlar. Sosyal ağlar aracılığı ile projeler yapma imkânı yakalamış katılımcıların tercih ettiği konular genellikle çevre, bilimsel konular ve TUBITAK projeleri olarak görülmektedir. Sosyal ağlar aracılığı ile öğrencilere ödev, proje görevleri sunan katılımcılar genelde öğrencilerince olumlu geri dönüşler aldıklarını belirtiyorlar.

Tablo 4.2. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklıkları

Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	N	%
Her gün	245	92,5
2-3 günde bir	16	6,0
Her hafta	4	1,5
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %92,5'i sosyal ağları her gün kullanırken, %6'sı 2-3 günde bir, %1,5'i ise haftalık sosyal ağları kullanmaktadır. Tablo 4.2'den de anlaşılacağı üzere ankete katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı sosyal ağları her gün kullanmaktadır.

Tablo 4.3. Katılımcıların Öğretmenlerin Sosyal Ağlarda Geçirdikleri Zaman Süresi

Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	N	%
0,5	12	4,5
1,0	118	44,5
2,0	72	27,2
3,0	31	11,7
4,0	7	2,6
5,0	6	2,3
Toplam	246	

Günlük kullanım süreleri incelendiğinde katılımcıların %4,5'i sosyal ağlarda günlük yarım saat zaman geçirirken %44,5'i bir saat, %27,2'si 2 saat, %11,7'si üç saat, %2,6'sı dört saat, %2,3'ü ise beş saat zaman geçirmektedir. Sosyal ağlarda geçirilen süre değişkenlik göstermekle beraber katılımcıların yaklaşık yarısı 1 saat ve daha az zaman harcarken %88'i 3 saat ve altında zaman harcamaktadır.

4.2. Birinci Anket İle İlgili Bulgular

4.2.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik bilgiler ve ölçekler arasında anlamlı ilişkileri arayabilmek için istatistiksel testler uygulanmıştır. "Cinsiyet" ve "Mezun olunan fakülte" için Mann-Whitney U testi, "Kıdem yılı", "Eğitim" ve "Görev yapılan eğitim kurumu" için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo:4.4. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	1.Faktör *S5, S6, S7, S8,S9,S12*	2.Faktör *S1, S10, S11, S13*	3.Faktör *S2, S3*	4.Faktör *S4*
Cinsiyet	p: 0,205	p: 0,000	p: 0,780	p: 0,026
Kıdem Yılı	p: 0,000	p: 0,000	p: 0,156	p: 0,038
Mezun olduğu fakülte	p: 0,097	p: 0,181	p: 0,308	p: 0,853
Eğitim	p: 0,001	p: 0,000	p: 0,817	p: 0,002
Görev yapılan eğitim kurumu	p: 0,001	p: 0,007	p: 0,241	p: 0,072

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalan değerler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

4.2.2. Sosyal Ağ Cinsiyet İlişkisi

Aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Katılımcıların Cinsiyet Özellikleri

	Cinsiyetiniz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Sosyal eğitmenler, gelişmeleri takip edip paylaşanlar (2.Faktör)	Kadın	117	156,64	18327,00
	Erkek	148	114,31	16918,00
	Toplam	265		
İletişim için kullananlar (4.Faktör)	Kadın	117	144,78	16939,00
	Erkek	148	123,69	18306,00
	Toplam	265		

Cinsiyet ve faktörler arasındaki ilişkiyi incelediğimizde 2. ve 4. faktörün anlamlı olduğunu görüyoruz. Burada erkek katılımcıların sosyal ağlarda aktif olma, sosyal ağlar aracılığı ile kendi alanları ile ilgili gelişmeleri takip etme gibi sorulara daha yüksek puanlar verdiği görülmektedir. Buna karşın kadın katılımcılar, sosyal ağları iletişim için kullanma tarzı sorulara daha yüksek puan vermiştir.

4.2.3. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi

Sosyal ağlar ile kıdem yılı arasındaki ilişki incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.6. Katılımcıların Kıdem Yılı

	Kıdem yılınız	N	Mean Rank
Sosyal ağları eğitici bulan kesim (1.faktör) *S5, S6, S7, S8, S9, S12*	1-5	12	158,17
	6-10	65	145,31
	11-15	68	114,50
	16-20	14	219,64
	21-25	62	119,47
	25+	44	128,05
	Toplam	265	
Alanı ile ilgili gelişmeleri takip edip paylaşan (2.faktör) *S1, S10, S11, S13*	1-5	12	71,83
	6-10	65	153,37
	11-15	68	142,68
	16-20	14	49,64
	21-25	62	141,85
	25+	44	118,68
	Toplam	265	
Sosyal ağları iletişim Amaçlı kullananlar (4.faktör) *S4*	1-5	12	83,17
	6-10	65	130,18
	11-15	68	150,43
	16-20	14	156,50
	21-25	62	132,18
	25+	44	117,50
	Toplam	265	

Kıdem yılı tablosu incelendiğinde, kıdem yıllarının kendi içerisinde anlamlı farklılıkları olsa da belli bir yılın altında veya üstünde kalan katılımcılar için genel bir yorum yapmak doğru olmayacaktır. Örneğin 16-20 yıllık kıdemli katılımcılar eğiticilik sorularına çok yüksek puan verirken sosyal aktivite, haber takibi gibi sorulara çok düşük puan vermişlerdir.

4.2.4. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu İlişkisi

Yapılan analiz sonucunda sosyal ağlar ile eğitim durumu arasındaki ilişkide aşağıdaki tabloda yer alan sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4.7. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Eğitim durumu	N	Mean Rank
Sosyal ağları eğitici bulan kesim (1.Faktör) *S5, S6, S7, S8,S9,S12*	Lisans	169	132,77
	Yüksek Lisans devam ediyor	8	38,50
	Yüksek lisans	87	140,75
	Doktora devam ediyor	1	253,50
	Toplam	265	
Alanı ile ilgili Gelişmeleri takip edip Paylaşanlar (2.Faktör) *S1, S10, S11, S13*	Lisans	169	150,55
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	28,50
	Yüksek lisans	87	109,9
	Doktora devam ediyor	1	7,50
	Toplam	265	
Sosyal ağları iletişim Amaçlı kullananlar (4.faktör) *S4*	Lisans	169	126,06
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	225,50
	Yüksek lisans	87	137,07
	Doktora devam ediyor	1	212,50
	Toplam	265	

Sosyal ağlar ile eğitim durumu arasındaki ilişkiyi gösteren tablo incelendiğinde Yüksek Lisans eğitimi alan katılımcıların iletişim için sosyal ağları daha fazla kullandığı, fakat onun dışında eğitim ve haberleşme için sosyal ağları pek tercih etmediği görülmektedir. Lisans ve yüksek lisans katılımcılarının her ölçekte yüksek puanlar verdiğini görmekteyiz.

4.2.5. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu Arasındaki İlişki

Sosyal ağlar ile görev yapılan eğitim kurumu arasındaki ilişki incelendiğinde aşağıdaki tabloda yer alan bulgular elde edilmiştir.

Tablo 4.8. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları

	Görev yapılan eğitim kurumu	N	Mean Rank
Sosyal ağları eğitici bulan kesim (1.faktör) *S5, S6, S7, S8, S9, S12*	Anadolu Lisesi	175	130,83
	Fen Lisesi	7	156,79
	Meslek Lisesi	41	101,48
	İmam Hatip Lisesi	42	168,83
	Toplam	265	
Alanı ile ilgili gelişmeleri takip edip paylaşanlar (2.faktör) *S1, S10, S11, S13*	Anadolu Lisesi	175	122,86
	Fen Lisesi	7	103,50
	Meslek Lisesi	41	155,45
	İmam Hatip Lisesi	42	158,24
	Toplam	265	

Görev aldığı eğitim kurumuna bakıldığında Meslek Lisesinde görev alan katılımcılar sosyal ağları eğitici bulma ifadelerine diğer katılımcılardan daha düşük puan vermişlerdir. Meslek Lisesini, sırasıyla Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi takip etmektedir. Bu faktöre en yüksek puanı 168,83 ile İmam Hatip Lisesi'nde görev yapan öğretmenler vermiştir. 2. faktör ile ilgili bulgulara bakıldığında en düşük puanın Fen Lisesinde görev alan katılımcılar tarafından verildiği görülmektedir. Fen Lisesi'ni, Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi takip ederken bu faktöre en yüksek puan ise İmam Hatip Lisesi'nde görev yapan öğretmenler tarafından verilmiştir.

4.3. İkinci Anket İle İlgili Bulgular

4.3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik bilgiler ve uygulanan anketler arasındaki ilişkiyi anlamak için istatistiksel testler uygulanmıştır. "Cinsiyet" ve "Mezun olunan fakülte" için Mann-Whitney U testi,

“Kıdem yılı”, “Eğitim” ve “Görev yapılan rğitim kurumu” için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 4.9. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	1.Faktör *S5, S6, S7, S8,S9,S12*	2.Faktör *S1, S10, S11, S13*
Cinsiyet	p: 0,129	p: 0,317
Kıdem Yılı	p: 0,000	p: 0,051
Mezun olduğu fakülte	p: 0,037	p: 0,412
Eğitim	p: 0,000	p: 0,186
Görev yapılan eğitim kurumu	p: 0,010	p: 0,000

Tabloda verilen **p** değerinin **0.05**’in altında kalması durumunda anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda kıdem yılı ile birinci faktör arasında, mezun olunan fakülte ile birinci faktör arasında, eğitim durumu ile birinci faktör arasında ve görev yapılan eğitim kurumu ile birinci ve ikinci faktör arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

4.3.2. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi

Tablo 4.10. Katılımcıların Kıdem Yılı Özelliği

	Kıdem yılınız	N	Mean Rank
	1-5	12	158,17
Sosyal ağları iletişim	6-10	65	145,31
ve gelişime açık	11-15	68	114,50
bulan kesim (1.faktör)	16-20	14	219,64
S2, S4, S5, S6	21-25	62	119,47
	25+	44	124,41
	Toplam	265	

Kıdem yılı incelendiğinde 1.faktöre 11-15 kıdem yılına sahip katılımcılar diğer katılımcılardan daha düşük puanlar vermiştir. 16-20 kıdem yılına sahip grup bu maddelere en yüksek puanları veren katılımcıları oluşturmaktadır. Kıdem yılı ile teknoloji ve sosyal ağ kullanımı arasında ters bir orantı olduğu konusunda yaygın bir kanaat hâkimdir. Oysa tablodaki sonuçlar bunu doğrulamamaktadır. 16-20 kıdem yılı arasındaki katılımcılarda sosyal ağların gerek eğitim amaçlı gerek iletişim amaçlı kullanımının diğer kıdem yıllarına göre daha yaygın olduğu görülmektedir. Nitekim 21-25 kıdem yılı puan ortalamasının da 11-15 kıdem yılı puan ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde kıdem yılı 25+

üzeri olan katılımcıların puanlarının 11-15 ile 21-25 kıdem yılına sahip kullanıcıların puanlarından daha yüksek olduğu da görülmektedir.

4.3.3. Sosyal Ağlar ile Mezun Olunan Fakülte İlişkisi

Tablo 4.11. Katılımcıların Mezun Oldukları Fakültelere Göre Dağılımı

	Mezun olunan fakülte	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Sosyal ağları iletişim ve	Eğitim	160	124,09	19730,00
gelişime açık bulanlar (1.Faktör)	Fen Edebiyat	105	144,10	14986,00
S2, S4, S5, S6	Toplam	265		

Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu katılımcılar iletişim ve gelişim kategorisindeki dört maddeye Eğitim Fakültesi mezunlarına kıyasla daha yüksek puanlar vermişlerdir. Eğitim Fakültesi mezunu katılımcıların puan ortalaması 124,09 iken Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarını puan ortalaması ile 144,10 olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3.4. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki

Tablo 4.12. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Eğitim durumu	N	Mean Rank
Sosyal ağları iletişim	Lisans	169	142,56
ve gelişime açık	Yüksek lisansa devam ediyor	8	25,50
bulanlar (1.Faktör)	Yüksek lisans	87	120,99
S2, S4, S5, S6	Doktora devam ediyor	1	156,50
	Toplam	265	

Sosyal ağları iletişim ve gelişime açık bulan kategoride yer alan maddelere verilen yanıtlara göre eğitim durumuna göre katılımcıların puan ortalaması şu şekilde gerçekleşmiştir. Lisans 142,56, Yüksek Lisans devam ediyor 25,50, Yüksek Lisans 120,99 ve doktora devam ediyor 156,50. Bu doğrultuda sosyal ağları iletişim ve gelişime en çok açık bulan kesim "Doktora devam ediyor" iken bunu sırasıyla "Lisans", "Yüksek Lisans" ve "Yüksek Lisans devam ediyor" takip etmektedir.

4.3.5. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu Arasındaki İlişki

Tablo 4.13. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları

	Görev yapılan eğitim kurumu	N	Mean Rank
Sosyal ağları iletişim ve gelişime açık bulanlar (1.Faktör) *S2, S4, S5, S6*	Anadolu Lisesi	175	141,22
	Fen Lisesi	7	81,50
	Meslek Lisesi	41	103,99
	İmam Hatip Lisesi	42	129,49
	Toplam	265	
Sosyal kesim (2.faktör) *S1, S3, S7*	Anadolu Lisesi	175	142,59
	Fen Lisesi	7	97,50
	Meslek Lisesi	41	78,57
	İmam Hatip Lisesi	42	146,37
	Toplam	265	

Sosyal ağlar ile görev yapılan eğitim kurumu ilişkisini tespit yönelik ankete verilen yanıtlar doğrultusunda iki faktör ortaya çıkmışlar. Bunlardan 1.Faktör "Sosyal ağları iletişim gelişime açık bulan kesim", 2. Faktör ise "Sosyal kesim" olarak ifade edilmiştir. Bu doğrultuda 1.Faktör için en yüksek puanı 141,22 ile Anadolu Lisesi'nde görev yapan katılımcılar verirken bunu sırasıyla 129,49 puan ile İmam Hatip Lisesi, 103,99 puan ile Meslek Lisesi ve 81,50 puan ile Fen Lisesi'nde görev yapan katılımcılar vermiştir. 2.Faktör için puan ortalamasının görev yapılan eğitim kurumuna göre değiştiği görülmektedir. Bu doğrultuda en yüksek puanı 146,37 ile İmam Hatip Lisesi'nde görev yapan öğretmenler vermiştir. Bunu 142,59 puan ile Anadolu Lisesi, 97,50 ile Fen Lisesi, 78,57 ile Meslek Lisesi'nde görev yapan katılımcılar takip etmektedir.

4.4. Üçüncü Anket İle İlgili Bulgular

4.4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili Tablo 4.14'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.14. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	1.Madde	2.Madde	3.Madde	4.Madde	5.Madde
Cinsiyet	p: 0,003	p: 0,000	p: 0,016	p: 0,528	p: 0,081
Kıdem Yılı	p: 0,001	p: 0,003	p: 0,004	p: 0,007	p: 0,000
Mezun olunan fakülte	p: 0,104	p: 0,976	p: 0,757	p: 0,046	p: 0,313
Eğitim	p: 0,014	p: 0,049	p: 0,015	p: 0,003	p: 0,052
Görev yapılan eğitim kurumu	p: 0,009	p: 0,000	p: 0,001	p: 0,005	p: 0,000

Tabloda verilen **p** değerinin **0.05**'in altında kalması durumunda anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda "Cinsiyet" ile 1.madde, 2.madde ve 3.madde arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kıdem yılı ile anketin bu bölümünde yer alan beş madde ile anlamlı bir ilişki mevcuttur. Mezun olunan fakülte ile 4. ve 5. maddeler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Eğitim durumu ile 5. madde hariç tüm maddeler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Son olarak "Görev yapılan eğitim kurumu" ile tüm maddeler arasında anlamlı bir ilişki olduğu tabloda görülmektedir.

4.4.2. . Sosyal Ağlar ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Sosyal ağlar ile cinsiyet arasındaki ilişki için aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.15. Katılımcıların Cinsiyet Özellikleri

	Cinsiyetiniz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
1. Sosyal ağlar üzerinden	Kadın	117	144,52	16764,00
öğrencilere araştırma,	Erkek	148	118,22	16906,00
proje ve ödev gönderirim	Toplam	265		
2. Sosyal ağlar	Kadın	117	147,60	17122,00
aracılığıyla öğrencilerin	Erkek	148	115,72	16548,00
ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum	Toplam	265		
3. Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp	Kadın	117	142,94	16723,00
hazırlayacakları ödev/performans	Erkek	148	121,30	17467,00
ödevleri veririm	Toplam	265		

Yukarıdaki tabloda cinsiyet durumu ile 3 madde arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu doğrultuda kategorilere erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre daha düşük puanlar vermelerine rağmen bu farkın çok fazla olduğu söylenemez.

4.4.3. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı İlişkisi

Sosyal ağlar ile kıdem yılı arasındaki ilişki incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.16 Katılımcıların Kıdem Yılı

	Kıdem yılınız	N	Mean Rank
1. Sosyal ağlar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim	1-5	12	151,33
	6-10	65	136,55
	11-15	68	150,18
	16-20	14	114,92
	21-25	62	126,30
	25+	44	93,09
	Toplam	265	
2. Sosyal ağlar aracılığıyla öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum	1-5	12	201,33
	6-10	65	116,94
	11-15	68	138,34
	16-20	14	112,42
	21-25	62	126,07
	25+	44	127,00
	Toplam	265	
3. Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm	1-5	12	195,50
	6-10	65	123,53
	11-15	68	146,90
	16-20	14	122,33
	21-25	62	115,13
	25+	44	123,86
	Toplam	265	
4. Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum	1-5	12	187,00
	6-10	65	134,93
	11-15	68	140,89
	16-20	14	123,00
	21-25	62	108,03
	25+	44	128,14
	Toplam	265	

	1-5	12	198,67
5. Öğrenciler proje ve	6-10	65	127,75
ödev gibi konularda	11-15	68	153,14
sosyal ağ üzerinden	16-20	14	122,00
iletişim kurulmasını	21-25	62	102,50
benimsiyorlar	25+	44	124,45
	Toplam	265	

Kıdem yılı ve tüm gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Burada en fazla göze çarpan grup 1-5 kıdem yılına sahip olan gruptur. 1-5 kıdem yılına sahip katılımcılar diğer tüm gruplara göre en yüksek puanları vermiştir. Diğer grupların puanları birbirlerine yakın olarak dağılmıştır.

4.4.4. Sosyal Ağlar ile Mezun Olunan Fakülte İlişkisi

Sosyal ağlar ile mezun olunan fakülte ilişkisine dair aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4.17. Katılımcıların Mezun Oldukları Fakülteler

	Mezun olunan fakülte	N	Mean Rank	Sum of Ranks
4. Öğrencilerin eğitim alanında	Eğitim	160	123,82	19192,00
sosyal ağları kullanmalarını	Fen Edebiyat	105	141,50	14999,00
faydalı buluyorum	Toplam	265		

Tablo 4.17 incelendiğinde "Öğrencilerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum" maddesine Fen Edebiyat mezunu katılımcıların daha yüksek puan verdiği görülmektedir. Eğitim Fakültesi mezunlarının bu madde için puan ortalaması 123,82 iken Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının puan ortalaması ise 141,50'dir.

4.4.5. Sosyal Ağlar ile Eğitim Durumu İlişkisi

Tablo 4.18. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Eğitim durumu	N	Mean Rank
1. Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim	Lisans	167	133,89
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	59,75
	Yüksek lisans	84	128,96
	Toplam	259	
2. Sosyal ağlar aracılığıyla öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum	Lisans	167	135,29
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	79,25
	Yüksek lisans	84	124,32
	Toplam	259	
3. Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm	Lisans	168	134,53
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	59,00
	Yüksek lisans	85	130,81
	Toplam	261	
4. Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum	Lisans	168	139,58
	Yüksek lisansa devam ediyor	8	64,00
	Yüksek lisans	85	120,34
	Toplam	261	

Eğitim durumları incelendiğinde diğer sonuçlarda da karşılaştığımız gibi Yüksek Lisansa devam eden katılımcılar ile diğer katılım grupları arasında ciddi bir fark vardır. Yüksek Lisansa devam eden katılımcılar diğer katılımcılara göre sosyal ağları etkin kullanmada daha düşük puanlar kullanmışlardır. Bu kategoride en yüksek puan Lisans mezunu katılımcılara aitken bu grubu sırasıyla Yüksek Lisans mezunları ve Yüksek Lisans devam eden katılımcı grubu takip etmektedir.

4.4.6. Sosyal Ağlar ile Görev Yapılan Eğitim Kurumu İlişkisi

Tablo 4.19. Katılımcıların Görev Yaptıkları Eğitim Kurumları

	Görev yapılan eğitim kurumu	N	Mean Rank
1. Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim	Anadolu Lisesi	170	124,12
	Fen Lisesi	7	136,43
	Meslek Lisesi	41	119,41
	İmam Hatip Lisesi	41	163,85
	Toplam	259	
2. Sosyal ağlar Aracılığıyla öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum	Anadolu Lisesi	170	128,65
	Fen Lisesi	7	217,50
	Meslek Lisesi	41	87,48
	İmam Hatip Lisesi	41	163,20
	Toplam	259	
3. Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm	Anadolu Lisesi	171	120,52
	Fen Lisesi	7	176,00
	Meslek Lisesi	41	129,17
	İmam Hatip Lisesi	42	167,94
	Toplam	261	
4. Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum	Anadolu Lisesi	171	121,06
	Fen Lisesi	7	247,50
	Meslek Lisesi	41	118,38
	İmam Hatip Lisesi	42	164,38
	Toplam	261	

Sosyal ağların eğitim alanında etkin kullanımı konusunda yapılan anket çalışmasında Fen Lisesi ve İmam Hatip Lisesinde görev yapan katılımcıların yüksek puan verdiği görülmüştür. Buna karşın Meslek Lisesi ve Anadolu Lisesinde görev alan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha düşük puan verdikleri görülmektedir. Dört maddenin yer aldığı bu tabloda söz konusu durum tüm maddeler için geçerlidir.

4.5. Dördüncü Anket İle İlgili Bulgular

4.5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıların demografik özellikleri ilgili aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 4.20. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör
Cinsiyet	p: 0,530	p: 0,111	p: 0,065
Kıdem yılı	p: 0,005	p: 0,006	p: 0,000
Mezun olduğu fakülte	p: 0,267	p: 0,4416	p: 0,604
Eğitim durumu	p: 0,001	p: 0,000	p: 0,001
Görev yapılan eğitim kurumu	p: 0,717	p: 0,229	p: 0,143

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalan değerler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda kıdem yılı ile 1., 2. ve 3. faktör arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Aynı şekilde eğitim durumu ile 1., 2. ve 3. faktör arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Cinsiyet, mezun olunan fakülte ve görev yapılan eğitim kurumu ile 1., 2. ve 3. faktör arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

4.5.2. Sosyal Ağlar ile Kıdem Yılı Arasındaki İlişki

Sosyal ağlar ile kıdem yılı arasındaki ilişki için araştırma neticesinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 4.21. Katılımcıların Kıdem Yılı

	Kıdem yılınız	N	Mean Rank
	1-5	12	147,50
1. Öğretmen odaklı	6-10	65	151,08
pozitif (1.Faktör)	11-15	68	105,87
(M1,M2,M4,M5,M6,	16-20	14	173,50
M8,MS11,M15)	21-25	62	133,69
	25+	44	130,41
	Toplam	265	

	1-5	12	103,17
2. Öğrenci odaklı	6-10	65	144,77
pozitif (2.Faktör)	11-15	68	139,19
(M3, M12, M13, M14)	16-20	14	67,64
	21-25	62	124,44
	25+	44	147,05
	Toplam	265	
	1-5	12	140,50
	6-10	65	102,95
3. Öğretmen ve öğrenci	11-15	68	150,28
odaklı negatif (3.Faktör)	16-20	14	206,50
(M7, M9, M10)	21-25	62	157,27
	25+	44	91,05
	Toplam	265	

Tablo incelendiğinde 16-20 yıllık kıdeme sahip katılımcıların öğretmen odaklı pozitif ve negatif sorulara diğer gruplara göre daha yüksek puan verirken öğrenci odaklı pozitif sorulara daha düşük puanlar vermişlerdir. 11-15 yıllık kıdeme sahip katılımcılarda öğretmen yerine öğrenci odaklı pozitif sorulara daha yüksek puan verirken negatif sorulara da yüksek puan vermeyi tercih etmişlerdir. Negatif sorulara en düşük puan veren grup en yüksek kıdeme sahip katılımcılardan oluşmaktadır.

4.5.3. Sosyal Ağlar ile Katılımcıların Eğitim Durumu Arasındaki İlişki

Tablo 4.22. Katılımcıların Eğitim Durumu

	Eğitim durumu	N	Mean Rank
1. Öğretmen odaklı	Lisans	169	144,45
pozitif (1.Faktör)	Yüksek Lisans devam ediyor	8	71,50
(M1, M2, M4, M5, M6, M8	Yüksek Lisans	87	115,10
M11, M15)	Doktora devam ediyor	1	247,50
	Toplam	265	
	Lisans	169	142,57
2. Öğrenci odaklı pozitif	Yüksek Lisans devam ediyor	8	17,50
(2.Faktör)	Yüksek Lisans	87	125,91
(M3, M12, M13, M14)	Doktora devam ediyor	1	56,50
	Toplam	265	

	Lisans	169	127,63
3. Öğretmen ve öğrenci	Yüksek Lisans devam ediyor	8	52,00
odaklı negatif (3.Faktör)	Yüksek Lisans	87	149,62
(M7, M9, M10)	Doktora devam ediyor	1	242,50
	Toplam	265	

Katılımcıların eğitim durumu dikkate alındığında her üç kategoride en yüksek puanın Doktoraya devam eden katılımcılar tarafından verildiği görülmektedir.

4.6. Katılımcıların Sosyal Ağ Alışkanlıkları

4.6.1. Birinci Anket İle İlgili Bulgular

4.6.1.1. Sosyal ağ alışkanlığı ile ilgili bulgular

Sosyal ağ alışkanlıkları ile anketler arasında anlamlı ilişkiler arayabilmek için istatistiksel testler uygulanmıştır. Anketteki üç soru için iki farklı test uygulanmıştır. Bu doğrultuda 1. soru için Mann-Whitney U testi, 2. ve 3. sorular için de Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Ulaşılan bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.23. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Sosyal ağ alışkanlıkları	1.Faktör *M5,M7,M8,M9,M12*	2.Faktör *M1,M10,M11,M13*	3.Faktör *M2,M3*	4.Faktör *M4*
Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	p: 0,530	p: 0,003	p:0,043	p:0,575
Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	p: 0,661	p: 0,028	p:0,000	p:0,041
Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	p: 0,139	p: 0,000	p:0,006	p:0,488

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalan faktörler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Buna göre "Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?" maddesi ile 2. ve 3. faktörler arasında anlamlı ilişki olduğu söylenebilir. "Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız" maddesi ile 2. 3. ve 4. faktörler arasında anlamlı bir ilişki varken "Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?" maddesi ile de 2. ve 3. faktör arasında

anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu doğrultuda aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu

	Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Eğitici bulan kesim (1.Faktör) *(M5,M7,M8,M9,M12)*	Evet	242	126,49	30611,00
	Hayır	23	201,48	4623,00
	Toplam	265		
Sosyal eğitmenler, gelişmeleri takip edip paylaşanlar (2. Faktör) (*M1,M10,M11,M13)*	Evet	242	128,69	31142,00
	Hayır	23	178,39	4103,00
	Toplam	265		
Sosyal ağların eğitim alanında kullanımına kuşku ile yaklaşanlar (3. Faktör) (*M2,M3)*	Evet	242	130,06	31475,00
	Hayır	23	163,91	3770,00
	Toplam	265		

Sosyal ağlarda üyeliği bulunmayan katılımcıların sosyal ağların eğitim alanında pozitif etkisine yönelik maddelere daha yüksek puan verdikleri görülmektedir. Buna karşın sosyal ağlara kuşku ile bakılması konusunda da aynı şekilde yüksek puan vermeyi tercih etmişlerdir. Sosyal ağlara üyeliği bulunan katılımcılar sosyal ağların eğitim alanındaki pozitif etkisine dair maddelere diğer gruba göre daha düşük puan verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.25. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı

	Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	N	Mean Rank
Sosyal eğitmenler, gelişmeleri sosyal ağlar aracılığı ile takip edip paylaşanlar (2.Faktör) (*M1,M10,M11,M13)*	Her gün	245	133,11
	2-3 günde bir	16	108,75
	Her hafta	4	223,50
	Toplam	265	
Eğitimde kullanmaya kuşku ile bakanlar (3.Faktör) (*M2,M3)*	Her gün	245	135,73
	2-3 günde bir	16	66,50
	Her hafta	4	231,50
	Toplam	265	
Sosyal ağları iletişim amaçlı kullananlar (4.Faktör) *(M4)*	Her gün	245	133,30
	2-3 günde bir	16	107,75
	Her hafta	4	215,50
	Toplam	265	

Yukarıdaki tabloya göre katılımcıların sosyal ağları kullanım sıklıklarına bakıldığında sosyal ağları 2-3 günde bir kullanan katılımcılar tüm kategorilerde en düşük puanı veren grup olarak görülmektedirler. Sosyal ağların kullanım sıklığını her gün ve her hafta olarak belirten katılımcılar tüm kategoriler için yakın değerler kullanmışlardır.

Tablo 4.26. Sosyal ağların günlük kullanım süreleri

	Sosyal ağlarda ortalama günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	N	Mean Rank
Sosyal eğitmenler, gelişmeleri sosyal ağlar aracılığı ile takip edip paylaşanlar (2.Faktör) *(M1,M10,M11,M13)*	0,5	12	169,83
	1,0	118	149,50
	2,0	72	94,10
	3,0	31	84,35
	4,0	7	84,57
	5,0	6	119,83
	Toplam	246	
Sosyal ağların eğitimde kullanımına kuşku ile yaklaşanlar (3.Faktör) (*M2,M3)*	0,5	12	97,17
	1,0	118	117,83
	2,0	72	136,80
	3,0	31	122,74
	4,0	7	65,57
	5,0	6	199,50
	Toplam	246	

Yukarıda tablo incelendiğinde sosyal ağlara üye olan kullanıcıların yaklaşık yarısına yakını (118 kullanıcı) günlük ortalama bir saatlik zamanını sosyal ağlarda geçirmektedir. Bunu sırasıyla sosyal ağlarda iki ve üç saat zaman harcaya kullanıcılar takip etmektedir. Günlük ortalama dört saat ve üzeri zamanı sosyal ağlarda geçiren kullanıcı sayısı oldukça azdır. Sosyal ağlarda günlük ortalama kullanım süresine göre sosyal-aktif ağ kullanılması maddelerine verilen puan ortalaması düşmektedir. 5 saat ve fazlası kullanımlar dışarıda bırakılarak düşünüldüğünde süre arttıkça sosyal-aktif kullanımın azaldığı söylenebilir.

4.6.2. İkinci anket ile ilgili bulgular

İkinci anket ile ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4.27. Katılımcıların Sosyal Ağ Alışkanlığı

Sosyal ağ alışkanlıkları	1.Faktör *M5,M7,M8,M9,M12*	2.Faktör *M1,M10,M11 M13*
Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	p: 0,005	p: 0,940
Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	p: 0,002	p: 0,097
Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	p: 0,001	p: 0,046

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalması durumunda değerler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda "Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?" ve "Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?" maddeleri ile 1. faktör arasında, "Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?" maddesi ile de 1. ve 2. faktör arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

Tablo 4.28. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu

	Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
İletişim ve gelişim kesimi (1.faktör) *(M5, M7, M8, M9, M12)*	Evet	240	127,95	30709,00
	Hayır	23	174,22	4007,00
	Toplam	263		

Sosyal ağlara üye olan katılımcıların iletişim ve gelişim ile ilgili sorulara kullanmayanlara oranla daha düşük puanlar vermeyi tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 4.29. Katılımcıların Sosyal Ağ Kullanım Sıklığı

	Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	N	Mean Rank
İletişim ve gelişim kesimi (1.faktör) *(M5, M7, M8, M9, M12)*	Her gün	243	128,39
	2-3 günde bir	16	156,00
	Her hafta	4	255,50
	Toplam	263	

İletişim ve gelişim sorularına verilen puanlar kullanım sıklığına göre artış göstermiştir. Sosyal ağların kullanım sıklığı azaldıkça puan ortalamasının arttığı görülmektedir.

Tablo 4.30. Katılımcıların Sosyal Ağları Günlük Kullanma Süreleri

	Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	N	Mean Rank
İletişim ve gelişim kesimi (1.faktör) *(M5, M7, M8, M9, M12)*	0,5	12	174,50
	1,0	117	128,17
	2,0	71	109,73
	3,0	31	92,74
	4,0	7	155,71
	5,0	6	174,17
	Toplam	244	
Sosyal kesim (2.Faktör) *(M1,M10,M11,M13)*	0,5	12	115,83
	1,0	117	129,04
	2,0	71	107,58
	3,0	31	128,29
	4,0	7	92,29
	5,0	6	190,17
	Toplam	244	

Sosyal ağların kullanım süreleri incelendiğinde ortalama bir puan olan 3 saati işaretleyen katılımcılar her iki faktör için de düşük puan vermeyi tercih etmişlerdir. Her iki kategoride de en yüksek süre grubunda bulunan katılımcılar en yüksek puanları vermişlerdir. Tablo 4.30 incelendiğinde katılımcıların yaklaşık yarısının sosyal ağlara günlük ortalama bir saat ve daha az zamanı ayırdığı görülmektedir.

4.6.3. Üçüncü anket ile ilgili bulgular

Kullanıcıların anketlere verdikleri yanıtlar doğrultusunda üçüncü anket ile ilgili elde edilen bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.31. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Sosyal ağ alışkanlıkları	1.Madde	2.Madde	3.Madde	4.Madde	5.Madde
Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	**p:** 0,000	**p:** 0,155	**p:**0,054	**p:**0,000	**p:**0,000
Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	**p:** 0,596	**p:** 0,233	**p:**0,359	**p:**0,660	**p:**0,045
Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	**p:** 0,000	**p:** 0,000	**p:**0,000	**p:**0,000	**p:**0,000

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalan değerler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda birinci madde ile 1., 4. ve 5. faktör arasında, ikinci madde ile 5. faktör arasında ve üçüncü madde ile tüm faktörler arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur. Aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

Tablo 4.32. Katılımcıların Sosyal Ağlara Üyelik Durumu

	Herhangi bir sosyal ağa üye misniz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma proje ve ödev gönderirim	Evet	242	125,17	29540,00
	Hayır	23	179,57	4130,00
	Toplam	265		
Öğrenciler, proje ve ödev gibi konularda sosyal ağlar üzerinden iletişim kurulmasını benimsiyorlar	Evet	242	126,04	29997,50
	Hayır	23	182,33	4193,50
	Toplam	265		

Herhangi bir sosyal ağa üye olan katılımcılar sorulara daha düşük puan verme eğilimindeyken kullanmayanlar daha yüksek puan vermişlerdir. Burada sosyal ağ kullanmayan katılımcılar kullananlara nazaran pasif sosyal ağ destekleyicisi olarak görülebilir.

Tablo 4.33. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı

	Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	N	Mean Rank
Öğrenciler proje ve ödev gibi konularda sosyal ağ üzerinden iletişim kurulmasını benimsiyorlar	Her gün	241	130,26
	2-3 günde bir	16	121,25
	Her hafta	4	214,50
	Toplam	261	

Sosyal ağları her hafta kullanan katılımcılar, öğrencilerin sosyal ağlar aracılığı iletişim maddesine diğer katılımcılara nazaran daha yüksek puan vermişlerdir. Sosyal ağları her gün veya iki üç günde bir kullanan katılımcı grupları ise birbirine yakın puanlar vermeyi tercih etmişlerdir.

Tablo 4.34. Katılımcıların Sosyal Ağları Günlük Kullanım Süreleri

	Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	N	Mean Rank
1. Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim	0,5	12	96,50
	1,0	117	140,47
	2,0	71	100,87
	3,0	29	127,79
	4,0	7	51,93
	5,0	6	96,50
	Toplam	242	
2. Sosyal ağlar aracılığıyla öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yarımcı olurum	0,5	12	148,83
	1,0	117	142,95
	2,0	71	93,78
	3,0	29	107,76
	4,0	7	54,57
	5,0	6	121,00
	Toplam	242	
3. Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/ performans ödevleri veririm	0,5	12	133,17
	1,0	118	138,35
	2,0	72	99,05
	3,0	29	135,21
	4,0	7	51,71
	5,0	6	92,00
	Toplam	244	
4. Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum	0,5	12	131,00
	1,0	118	141,42
	2,0	72	92,93
	3,0	29	112,62
	4,0	7	151,71
	5,0	6	102,00
	Toplam	244	
5. Öğrenciler, proje ve ödev gibi konularda sosyal ağlar üzerinden iletişim kurulmasını benimsiyorlar	0,5	12	118,50
	1,0	118	139,58
	2,0	72	97,90
	3,0	29	105,72
	4,0	7	118,50
	5,0	6	175,50
	Toplam	244	

Günlük kullanım saatleri ile tüm sorular arasında anlamlılık görülse de tabloda ayırıcı bir anlamlılık görülmektedir. Sosyal ağlara ortalama günlük bir saatlik zaman ayıran kullanıcılar birinci, ikinci ve üçüncü maddeler için en yüksek puanı vermişlerdir. Dördüncü madde için en yüksek puanı sosyal ağlara ortalama dört saat zaman harcayanlar, beşinci madde için de ortalama beş saat zaman harcayanlar vermişlerdir.

4.6.4. Dördüncü anket ile ilgili bulgular

Kullanıcıların verdikleri yanıtlar doğrultusunda dördüncü anket ile ilgili elde edilen bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.35. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kullanıcıların sosyal ağ alışkanlıkları	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktörü
Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	**P:**0,000	**p:** 0,778	**p:**0,000
Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	**p:** 0,021	**p:** 0,001	**p:**0,070
Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	**p:** 0,000	**p:** 0,113	**p:**0,000

Tabloda verilen **p** değerlerinde **0.05**'in altında kalan değerler arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda birinci madde ile 2. ve 3. faktör arasında, ikinci madde ile 1. ve 2. faktör arasında, üçüncü madde ile 1. ve 3. faktör arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aşağıda, aralarında anlamlı fark olduğu düşünülen değişkenlerin kıyaslamaları gösterilmiştir.

Tablo 4.36. Katılımcıların Sosyal Ağ Üyeliği

	Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Öğretmen odaklı pozitif (1. Faktör)	Evet	242	125,73	30427,00
	Hayır	23	209,48	4818,00
	Toplam	265		
Öğrenci odaklı pozitif (2.Faktör)	Evet	242	133,41	32285,00
	Hayır	23	128,70	2960,00
	Toplam	265		
Öğrenci ve öğretmen odaklı negatif (3.Faktör)	Evet	242	140,37	33969,00
	Hayır	23	55,48	1276,00
	Toplam	265		

Herhangi bir sosyal ağ üyeliği bulunmayan katılımcıların öğretmen odaklı pozitif maddelere yüksek puanlar verdiği görülmektedir. Sosyal ağ üyeliği bulunan katılımcılar öğretmen ve öğrenci odaklı negatif maddelere yüksek puan vermeyi tercih etmişlerdir.

Tablo 4.37. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklığı

	Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız?	N	Mean Rank
Öğretmen odaklı pozitif (1.faktör)	Her gün	245	129,27
	2-3 günde bir	16	177,50
	Her hafta	4	183,50
	Toplam	265	
Öğrenci odaklı pozitif (2.faktör)	Her gün	245	131,05
	2-3 günde bir	16	185,25
	Her hafta	4	43,50
	Toplam	265	

Katılımcıların sosyal ağ kullanım sıklığına göre öğretmen odaklı pozitif maddelere verdiği puanlar yükselmektedir. Bu kategoride en yüksek puan sosyal ağları her hafta kullanan katılımcılardan gelirken sosyal ağları her gün kullanan katılımcılardan daha düşük puanlar gelmiştir. Diğer yandan her hafta sıklığında sosyal ağları kullanan katılımcıların öğrenci odaklı pozitif sorulara verdiği puanlar diğer katılımcılara göre çok düşüktür.

Tablo 4.38. Katılımcıların Sosyal Ağlarda Günlük Ortalama Harcadıkları Zaman

	Sosyal ağlarda günlük ortalama kaç saat zaman harcarsınız?	N	Mean Rank
Öğretmen odaklı pozitif (1.Fatkör)	0,5	12	194,17
	1,0	118	129,82
	2,0	72	104,22
	3,0	31	150,26
	4,0	7	34,57
	5,0	6	54,83
	Toplam	246	
Öğretmen ve öğrenci odaklı negatif (3.Faktör)	0,5	12	103,32
	1,0	118	156,63
	2,0	72	117,26
	3,0	31	89,71
	4,0	7	121,83
	5,0	6	121,00
	Toplam	246	

Günlük sosyal ağ kullanım alışkanlıklarına göre, kullanım süreleri bazında anlamlılıklar görüldüğü halde artış ya da azalışa göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Öğretmen odaklı pozitif maddeler kapsamında en yüksek puanı sosyal ağlarda ortalama 0,5 saat zaman harcayan kullanıcılar verirken en düşük puanı ise 4 saat zaman harcayan kullanıcılar vermiştir.

Öğretmen ve öğrenci odaklı negatif maddeler için de en yüksek puanı sosyal ağlarda 1 saat zaman geçiren kullanıcılar verirken en düşük puanı ise 3 saat zaman harcayan kullanıcılar vermiştir.

4.7. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyleri Anketinde Yer Alan Maddeler İle İlgili Bulgular

4.7.1. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi ile İlgili Bulgular

Tablo 4.39. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 1)

Sosyal ağları eğitim amacıyla kullanırım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	85	32,08
Katılıyorum	127	47,92
Nötr	33	12,45
Katılmıyorum	16	6,04
Kesinlikle katılmıyorum	4	1,51
Toplam	265	100

"Sosyal ağları eğitim amacıyla kullanırım" maddesini öğretmenlerin %80'i "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" şeklinde yanıtlayarak sosyal ağları eğitim amacıyla kullandığını beyan etmiştir. Öğretmenlerin çok az bir kısmı (%7,55) "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtını verirken %12,45'i ise nötr seçeneğini tercih etmiştir.

Tablo 4.40. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 2)

Sosyal ağları arkadaşlık ve iletişim amaçlı kullanırım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	77	29,43
Katılıyorum	155	58,87
Nötr	16	6,04
Katılmıyorum	4	1,51
Kesinlikle katılmıyorum	11	4,15
Toplam	265	100

Tablo 4.40'ta görüldüğü üzere sosyal ağların arkadaşlık ve iletişim amaçlı kullanım oranı oldukça yüksektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %88,3'ü bu maddeye "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtların esasında sosyal ağların ortaya çıkış amacı ile paralellik arz ettiği görülmektedir. Sosyal ağların öncülerinden olan SixDegress ve Classmates.com siteleri bu amaç doğrultusunda kurulmuştur. İlk örneklerinden sonra birçok ağ aynı amaca hizmet etmek için ortaya çıkmış ve zamanla eğitim alanında da sosyal ağlardan istifade edilmeye başlanmıştır. Araştırmaya katılanların çok az bir kısmı (%5,66) "Kesinlikle katılmıyorum" ve "Katılmıyorum" şeklinde yanıt vermiştir. Öğretmenlerin %6,04'lük kısmı ise "Nötr" seçeneğini tercih etmiştir.

Tablo 4.41. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 3)

Sosyal ağlar aracılığıyla elde ettiğim bilgilerin doğruluğuna kuşku ile bakarım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	99	37,36
Katılıyorum	105	39,62
Nötr	41	15,47
Katılmıyorum	20	7,55
Kesinlikle katılmıyorum	0	0,00
Toplam	265	100

"Sosyal ağlar aracılığıyla elde edilen bilgilerin doğruluğuna kuşku ile bakarım" maddesini araştırmaya katılan öğretmenlerin %37,36'sı "Kesinlikle katılıyorum", %39,62'ise "Katılıyorum" şeklinde yanıtlamıştır. Öğretmenlerin %76,98'sinin bu ifadeyi onaylaması sosyal ağlardan elde edilen ve doğruluğu onaylanmamış bilgiye kuşkuyla bakıldığını göstermektedir. Sosyal ağlar, bilgiye ulaşmayı kolaylaştırırken bilginin kaynağı ve doğruluğu sürekli tartışma konusu olmuştur. Bu ifadeye çekimser kalan öğretmen oranı %15,47 iken "Katılmıyorum" yanıtı veren öğretmen oranı ise %7,55'tir. Hiçbir katılımcının "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtını tercih etmemesi ise oldukça manidardır.

Tablo 4.42. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 4)

Eğitim alanında sosyal ağlardan gelen yardım taleplerine cevap veririm	N	%
Kesinlikle katılıyorum	21	7,92
Katılıyorum	115	43,40
Nötr	81	30,57
Katılmıyorum	35	13,21
Kesinlikle katılmıyorum	13	4,90
Toplam	265	100

"Eğitim alanında sosyal ağlardan gelen yardım taleplerine cevap veririm" maddesine katılımcıların yarından fazlası (%51,32) "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" cevabı vermiştir. Bu oran eğitim alanında bilgi paylaşımında sosyal ağların önemini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda mesleki dayanışmada sosyal ağların kolaylaştırıcı bir faktör olduğu da karşımıza çıkmaktadır. Dikkat çekici bir husus da katılımcıların %30,57'si "nötr" yanıtını vermiştir. Sosyal ağlardan gelen yardım talebine katılımcıların %18,11'nin karşılık vermediğini görülmektedir.

Tablo 4.43. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 5)

Öğretmenlerin sosyal ağlardan elde ettikleri hazır sunum ve materyalleri kullanmalarını doğru bulmuyorum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	68	25,66
Katılıyorum	142	53,58
Nötr	27	10,19
Katılmıyorum	21	7,92
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

Tablo 4.43 incelendiğinde katılımcıların 79,24'ü "Öğretmenlerin sosyal ağlardan elde ettikleri hazır sunum ve materyalleri kullanmalarını doğru bulmadığını" ifade etmiştir. Katılımcıların %10,19'u "Nötr" cevabı verirken %7,92'si "Katılmıyorum", %2,64'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Ancak buna rağmen sosyal ağlar aracılığıyla oluşturulan grup, sayfa ve platformlar incelendiğinde sunum ve materyal paylaşımının oldukça fazla olduğu, belli kullanıcılar tarafından bu paylaşımların çok sıklıkla yapıldığı

görülmektedir. Paylaşılan materyallerin bir kısmı bazı öğretmenler tarafından doğrudan alıp kullanılırken bazı öğretmenler ise materyal üzerinde çeşitli değişikler yapmaktadır.

Tablo 4.44. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 6)

Sosyal ağları pasif kullanırım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	23	8,68
Katılıyorum	114	43,02
Nötr	64	24,15
Katılmıyorum	48	18,11
Kesinlikle katılmıyorum	16	6,04
Toplam	265	100

Tablo 4.44. incelendiğinde araştırmaya katılan kullanıcıların önemli bir kısmının sosyal ağlar aracılığı ile paylaşılan bilgiyi tüketme konumunda olduğu görülmektedir. "Sosyal ağları pasif kullanırım" maddesine katılımcıların %8,68'i "Kesinlikle katılıyorum", %43,02'si ise "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. Bu oranlar dikkate alındığında katılımcıların %51,70'inin pasif kullanıcı olduğu görülmektedir. Katılımcıların %24,15'i "Nötr", %18,11'i "Katılmıyorum", %6,04'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" ifadesini kullanmıştır. Pasif kullanıcı oranının yüksek olması bilgi paylaşım sürecini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 4.45. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 7)

Sahip olduğum bazı bilgilerin yanlış olduğunu sosyal ağlar aracılığıyla fark ediyorum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	8	3,02
Katılıyorum	105	39,62
Nötr	81	30,57
Katılmıyorum	60	22,64
Kesinlikle katılmıyorum	11	4,15
Toplam	265	100

"Sahip olduğum bazı bilgilerin yanlış olduğunu sosyal ağlar aracılığıyla fark ediyorum" maddesini katılımcıların %3,02'si "Kesinlikle katılıyorum", %39,62'si ise "Katılıyorum" şeklinde yanıtlamıştır. Katılımcıların %42,64'ünün sahip olduğu bazı bilgilerin yanlışlığını sosyal ağlar vasıtasıyla fark etmesi sosyal ağların Coğrafya eğitiminde oldukça önemli bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcıların sadece %26,79'nun aykırı görüş beyan etmiştir. Bu sonuçlar sosyal ağların eğitim alanındaki konumu hakkındaki oldukça dikkat çekicidir.

Tablo 4.46. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 8)

Sosyal ağların eğitimde kullanımını faydalı buluyorum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	80	30,19
Katılıyorum	124	46,79
Nötr	50	18,87
Katılmıyorum	4	1,51
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı sosyal ağların eğitimde kullanımını faydalı bulmaktadır. Nitekim katılımcıların %30,19'u bu maddeye "Kesinlikle katılıyorum", %46,79'u da "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. Bu doğrultuda katılımcıların %76,98'i olumlu görüş beyan etmiştir. "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı veren katılımcı oranı toplamda %4,15 olup bu katılımcılar aynı zamanda herhangi bir sosyal ağa üye olmadığını ifade eden katılımcılardır. Bu maddeye "Nötr" yanıt veren katılımcı oranı %18,87 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4.47. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 9)

Daha önce hiç kullanmadığım yöntem ve tekniklerden sosyal ağlar vasıtasıyla haberdar oldum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	57	21,51
Katılıyorum	101	38,11
Nötr	52	19,63

Katılmıyorum	44	16,60
Kesinlikle katılmıyorum	11	4,15
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan Coğrafya öğretmenlerinin %59,62'si daha önce hiç kullanmadıkları yöntem ve tekniklerden sosyal ağlar vasıtasıyla haberdar olduğunu ifade etmiştir. Yeni yöntem ve tekniklerin kullanımının sosyal ağlar aracılığıyla paylaşılması sosyal ağların önemini vurgulamaktadır. Katılımcıların %19,63'ü nötr kalırken, %16,60 ve %4,15'i sırasıyla "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir.

Tablo 4.48. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 10)

Sosyal ağlar vasıtasıyla haberdar olduğum yöntem ve teknikleri derslerimde uygulamaya başladım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	41	15,47
Katılıyorum	117	44,15
Nötr	48	18,11
Katılmıyorum	52	19,62
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

Tablo 4.47 ve Tablo 4.48'de yer alan maddeler birbiri ile bağlantılıdır. Bir önceki maddede katılımcıların %59,62'si sosyal ağlar aracılığı ile yeni yöntem ve tekniklerden haberdar olduğunu ifade ederken bu maddede ise katılımcıların %59,62'si haberdar olduğu yeni yöntem ve teknikleri derslerinde kullanmaya başladığını beyan etmiştir. Bu beyan sosyal ağların eğitim alanındaki etkisi açısından oldukça manidardır. Katılımcıların %18,11'si nötr kalırken %19,62'si "Katılmıyorum", %2,64 "Kesinlikle katılmıyorum" şeklinde yanıt vermiştir.

Tablo 4.49. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 11)

Sınıfta uyguladığım yöntem ve teknikleri sosyal ağlar aracılığıyla meslektaşlarım ile paylaşırım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	27	10,19
Katılıyorum	111	41,89
Nötr	71	26,79
Katılmıyorum	44	16,60
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,53
Toplam	265	100

Coğrafya öğretmenlerinin sosyal ağları anlama düzeyi anketinin 9, 10 ve 11. maddeleri birbiri ile bağlantılı olup verilen yanıtların bu bağlantıyı desteklediği görülmektedir. Madde 11'de öğretmenlerin %52,08 "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" seçeneklerini işaretlemiştir. Bu oranlar sosyal ağların bilgi paylaşımı konusunda etkili olduğunu, yeniliklerin öğretmenler arasında yayılması hususunda teşvik edici olduğunu göstermektedir. Ankete katılan öğretmenlerin %26,79'u nötr kalırken %16,60'ı "Katılmıyorum", %4,53'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" seçeneklerini işaretlemiştir. Bu maddeye olumsuz yanıt veren katılımcıların yaklaşık yarıdan fazlasının herhangi bir sosyal ağa üye olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin yarıda fazlası kendi dersinde uygulamış olduğu yeni yöntem ve teknikleri sosyal ağlar aracılığıyla meslektaşları ile paylaşmaktadır. 9 ve 11. maddede katılımcıların yaklaşık %60'ı yeni yöntem ve tekniklerden sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olduğunu ve bunları derslerinde kullanmaya başladığını ifade etmiştir.

Tablo 4.50. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 12)

Sosyal ağlar vasıtasıyla elde ettiğim hazır sunum ve dokümanları derslerimde kullanırım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	61	23,02
Katılıyorum	156	58,87
Nötr	29	10,94
Katılmıyorum	12	4,53
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

Tablo 4.50'ye göre katılımcıların %81,89'u sosyal ağlar vasıtasıyla elde ettikleri hazır sunum ve dokümanları derslerinde kullanmaktadır. Etkileşimli tahtaların kullanılması ile birlikte görsel materyallerin kullanımı da artmıştır. Çeşitli nedenlere bağlı olarak görsel materyal hazırlamakta zorlanan öğretmenlerin hazır sunum ve dokümanlara yöneldikleri görülmektedir. Araştırmacı tarafından sosyal ağlarda yapılan incelemede Coğrafya dersinin her sınıf ve kazanımına ait çok fazla sunum ve dokümanın olduğu görülmüştür. Bunların bir kısmı oldukça nitelikli bir şekilde hazırlanmışken bir kısmının da daha düşük niteliğe sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların sosyal ağlar aracılığı ile elde ettikleri sunum ve dokümanları kendi okul ve sınıf seviyesini göz önüne alıp gerekli revizyonları yapmadan kullanmaları tartışmaya açık bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların %10,94'ü bu madde için "Nötr" yanıtı verirken %4,53'ü "Katılmıyorum", %2,64'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtını vermiştir.

Tablo 4.51. Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi (Madde 13)

Bazı konuları öğrencilerin sosyal ağları kullanacağı yöntemlerle işlerim	N	%
Kesinlikle katılıyorum	52	19,62
Katılıyorum	97	36,60
Nötr	64	24,15
Katılmıyorum	45	16,98
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

Katılımcılar "Bazı konuları öğrencilerin sosyal ağları kullanacağı yöntemlerle işlerim" maddesine %19,62 "Kesinlikle katılıyorum", %36,60 "Katılıyorum", %24,15 "Nötr", %16,98 "Katılmıyorum", %2,64 ise "Kesinlikle katılmıyorum" şeklinde yanıt vermişlerdir.

4.7.2 Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri

Tablo 4.52. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 1)

Mesleğim ile ilgili sempozyum, kongre vb çalışmalardan sosyal ağlar üzerinden haberdar olurum	N	%
Evet	156	58,87
Hayır	15	5,66
Kısmen	94	35,47
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan katılımcıların %58,87'si mesleği ile ilgili sempozyum, kongre vb çalışmalardan sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olduğunu ifade etmiştir. Kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan duyuruların hedef kitlelere ulaşmasında sosyal ağların oldukça etkili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu kanallar aracılığı ile ilgili etkinliklere ait başvuru ve kayıtların da kabul edilmesi katılımcılar için önemli bir kolaylık olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların %35,47'si bu maddeye "Kısmen" cevabı verirken %5,66'sı ise "Hayır" cevabı vermiştir. Bu maddeye "Hayır" yanıtı veren katılımcıların %20'si aynı zamanda herhangi bir sosyal ağa üye olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4.53. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 2)

Kanun, yönetmelik, yönerge gibi bilgi ve yeniliklerden sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olurum	N	%
Evet	113	42,64
Hayır	31	11,70
Kısmen	121	45,66
Toplam	265	100

"Kanun, yönetmelik, yönerge gibi bilgi ve yeniliklerden sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olurum" maddesine katılımcıların %42,64'ü "Evet", %45,66'sı "Kısmen", %11,70'i ise "Hayır" cevabı vermiştir. Madde 1'de yer alan "Mesleğim ile ilgili sempozyum, kongre ve yeniliklerden sosyal ağlar üzerinden haberdar olurum" ifadesine "Evet" verenlerin oranı %58,87 iken bu maddeye "Evet" yanıtı verenlerin oranı ise %42,64'e düşmüştür. Bu durum

üzerinde kanun, yönetmelik ve yönergelerin sosyal ağlar aracılığı paylaşımının daha az olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.54. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 3)

Sosyal ağlar aracılığı ile meslektaşlarım ile görüş alışverişinde bulunurum	N	%
Evet	102	38,49
Hayır	35	13,21
Kısmen	128	48,30
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %38,49'u "Sosyal ağlar aracılığı ile meslektaşlarım ile görüş alışverişinde bulunurum" maddesine "Evet" yanıtını verirken %48,30'u ise "Kısmen" yanıtı vermiştir. Bu maddeye "Hayır" yanıtı veren katılımcı oranı ise %13,21 olarak karşımıza çıkmaktadır. "Evet" ve "Kısmen" cevabı veren katılımcı oranının oldukça yüksek olduğu (%86,79) görülmektedir. Oranın bu kadar yüksek olmasında sosyal ağlar aracılığı ile iletişimin çok hızlı ve kolay olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Katılımcılar arasında sosyal ağlara üye olma oranının %91,3 gibi çok yük bir orana sahip olmasının da bu durum üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 4.55. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 4)

Branşım ile ilgili ikilemde kaldığım konularda öncelikle sosyal ağlar aracılığı ile yardım isterim	N	%
Evet	38	14,34
Hayır	139	52,45
Kısmen	88	33,21
Toplam	265	100

"Branşım ile ilgili ikilemde kaldığım konularda öncelikle sosyal ağlar aracılığı ile yardım isterim" maddesine katılımcıların %14,34'ü "Evet" %52,45'i "Hayır" %33,21'i ise "Kısmen" yanıtı vermiştir. Ulaşılabilirliği kolay olmasına rağmen tereddütte düşülen konularda sosyal ağlara başvuru oranının nispeten düşük olduğu görülmektedir. Sosyal ağlar da dâhil olmak

üzere sanal mekânlarda ulaşılan bilginin kaynağının her zaman bilimsel kaynaklara dayanmaması ve bilgi kirliliğinin çok fazla olması bilginin güvenirliliğine gölge düşürmektedir. Katılımcıların ikilemde kaldıkları konularda sosyal ağları çok fazla tercih etmemiş olmaları bu durumla ile açıklanabilir.

Tablo 4.56. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz değerlendirme Düzeyleri (Madde 5)

Sosyal ağlar aracılığıyla edindiğim bilgiler, yeni yöntem ve teknikleri derslerimde kullanmam konusunda beni teşvik ediyor	N	%
Evet	116	43,77
Hayır	19	7,17
Kısmen	130	49,06
Toplam	265	100

Tablo 4.56'da yer alan maddeye katılımcıların %43,77'si "Evet", %7,17'si "Hayır", %49,06'sı ise "Kısmen" yanıtı vermiştir. Katılımcıların yanıtları arasında "Hayır" oranının oldukça düşük olması sosyal ağlarının deneyim paylaşımı konusunda oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Öğretmenler arasında bilgi ve deneyim paylaşımı konusunda sosyal ağların pozitif bir etkiye sahip olduğu ve aynı zamanda bunu teşvik ettiği söylenebilir.

Tablo 4.57. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri (Madde 6)

Sosyal ağlar aracılığı ile edindiğim fikirler proje tabanlı çalışmalar üretmemi sağlar	N	%
Evet	112	42,26
Hayır	27	10,19
Kısmen	126	47,55
Toplam	265	100

"Sosyal ağlar aracılığı ile edindiğim fikirler proje tabanlı çalışmalar üretmemi sağlar" maddesine katılımcıların %42,26'sı "Evet", %47,55'i ise "Kısmen" yanıtı vermiştir. Bu maddeye katılımcıların sadece %10,19'u "Hayır" cevabı vermiştir. Bir önceki maddede olduğu gibi bu maddeye de verilen yanıtlar sosyal ağların deneyim transferi konusunda oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Bu maddeye "Evet" yanıtı veren katılımcılara bu sorunun devamında "Bugüne kadar yaptığınız bir çalışma/proje var mı?" sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar "*Çevre kirliliği konuları, TÜBİTAK yarışmaları, TÜBİTAK 4006, Erasmus çalışmaları, sınıf düzeyinde etkinlikler"* konusunda çalışma/proje yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu madde de bir önceki maddede olduğu gibi sosyal ağların deneyim transferi konusunda pozitif etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

4.7.3. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Tablo 4.58. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 1)

Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim	N	%
Kesinlikle katılıyorum	39	14,72
Katılıyorum	125	47,17
Nötr	48	18,11
Katılmıyorum	41	15,47
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,53
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan katılımcılar "Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim" maddesine %14,72 oranında "Kesinlikle katılıyorum", %47,17 oranında "Katılıyorum" yanıtı vermişlerdir. Bu maddeye katılımcıların %18,11'i "Nötr", %15,47'si "Katılmıyorum", %4,53'ü "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. 2020 yılından itibaren pandemi döneminde uzaktan eğitime geçilmesi ile birlikte sosyal ağlar oldukça önem kazanmıştır. Bu dönemde birçok sosyal ağ uygulaması öğretmen ve öğrenci arasında eğitim içeriklerinin paylaşılmasında köprü görevi görmüştür. Nitekim bu maddenin

devamında katılımcılara "1. Maddeye "Kesinlikle katılıyorum" veya "Katılıyorum" yanıtı verdiyseniz öğrenciler olumlu geri bildirimde bulunuyor mu" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya gelen yanıtlardan bazıları şu şekildedir: *Öğrenciler ara sıra olumlu geri dönüş yapıyor. Evet ödev takibi kolay oluyor. Geri bildirimi kendim takip ediyorum. Whatsapp üzerinden olumlu dönüşler alıyorum. Evet, sınıfta dinlemedikleri şeyleri sosyal ağlar aracılığı ile kaydediyorlar. İkilemde kaldıkları ve anlayamadıklarını soruyorlar. Google classroom üzerinde ödev kontrolleri yapıyorum. Pandemi döneminde yollanan ödevler geri döndü.*

Tablo 4.59. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 2)

Sosyal ağlar aracılığı ile öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	60	22,64
Katılıyorum	142	53,58
Nötr	37	13,97
Katılmıyorum	21	7,92
Kesinlikle katılmıyorum	5	1,89
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan katılımcıların %76,22'si sosyal ağlar aracılığı ile öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. Bu oranlar sosyal ağlar aracılığı ile öğretmen ve öğrenciler arasında güçlü bir iletişimin olduğunu göstermektedir. Sosyal ağların bu özelliği Coğrafya eğitimi alanında önemli bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların sadece %9,81'i bu doğrultuda öğrencilerin yardım taleplerine olumsuz yanıt vermiştir.

Tablo 4.60. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 3)

Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm	N	%
Kesinlikle katılıyorum	46	17,36
Katılıyorum	101	38,11
Nötr	60	22,64

Katılmıyorum	53	20,00
Kesinlikle katılmıyorum	5	1,89
Toplam	265	100

"Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm" ifadesine katılımcıların %7,36'sı "Kesinlikle katılıyorum", %38,11'i "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. %22,64'ü "Nötr" yanıtı verirken %20,'si "Katılmıyorum", %1,89'u ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Nitel görüşmede katılımcılar özellikle proje, performans ödevi gibi çalışmalar için sosyal ağlar üzerinden gerek bireysel iletişim gerekse de gruplar halinde iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.61. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 4)

Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	44	16,60
Katılıyorum	127	47,92
Nötr	57	21,51
Katılmıyorum	25	9,44
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,53
Toplam	265	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %64,52'si "Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarını faydalı buluyorum" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtı vermişlerdir. Bu maddeye katılımcıların %21,51'i "Nötr", %9,44'ü "Katılmıyorum", %4,53'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermişlerdir. Olumsuz görüş beyan eden öğretmen oranının %13,97 gibi düşük bir oranda kaldığı görülmektedir. Tablodaki bu değerlere bakıldığında öğrencilerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarına öğretmenler olumlu yaklaşmaktadır.

Tablo 4.62. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri (Madde 5)

Öğrenciler, proje ve ödev gibi konularda sosyal ağlar üzerinden iletişim kurulmasını benimsiyorlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	53	20,00
Katılıyorum	139	52,45
Nötr	48	18,12
Katılmıyorum	21	7,92
Kesinlikle katılmıyorum	4	1,51
Toplam	265	100

Bu bölümde yer alan 3.madde, 4.madde ve 5.madde birbiri ile bağlantılıdır. Bu üç madde bir arada değerlendirildiğinde öğretmenlerin sosyal ağlar aracılığı ile öğrencilerle iletişime sıcak baktıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %72,45'i proje ve ödev gibi konularda sosyal ağlar üzerinde iletişim kurulmasını olumlu karşılamaktadır. Nitekim bu maddeye katılımcıların %20'si "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı verirken %52,45'si "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. Bu maddeye "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı veren katılımcı oranı sırasıyla %7,92 ve %1,51 olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.7.4. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusunda Yaklaşımları ile İlgili Bulgular

Tablo 4.63. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 1)

Eğitim alanında sosyal ağları kullanmak motivasyonumu artırır	N	%
Kesinlikle katılıyorum	33	12,45
Katılıyorum	93	35,09
Nötr	57	21,51
Katılmıyorum	63	23,78
Kesinlikle katılmıyorum	19	7,17
Toplam	265	100

Tablo 4.63'te yer alan "Eğitim alanında sosyal ağları kullanmak motivasyonumu artırır" ifadesine katılımcıların %12,45 "Kesinlikle katılıyorum", %35,09'u "Katılıyorum", %21,51'ü "Nötr", %23,78'si "Katılmıyorum", %7,17'si ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Bu maddeye katılımcıların %30,95'i olumsuz yanıt verirken %47,54'ü ise olumlu yanıt vermiştir. Araştırmanın 3.bölümünde yer alan 4.maddede katılımcıların yaklaşık %65'i eğitim alanında sosyal ağların kullanımını faydalı bulmasına rağmen sosyal ağların eğitim alanında motivasyonu artırdığını ifade eden katılımcı oranı nispeten daha düşük kalmıştır.

Tablo 4.64. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 2)

Eğitim amaçlı oluşturulan sosyal ağ gruplarında yer almayı faydalı buluyorum	N	%
Kesinlikle katılıyorum	55	20,75
Katılıyorum	140	52,83
Nötr	40	15,10
Katılmıyorum	15	5,66
Kesinlikle katılmıyorum	15	5,66
Toplam	265	100

"Eğitim amaçlı oluşturulan sosyal ağ gruplarında yer almayı faydalı buluyorum" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtı verenlerin oranı sırasıyla %20,75 ve %52,83 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu maddeye "Nötr" yanıtı veren katılımcı oranı %15,10 iken "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı verenlerin oranı aynı olup %5,66'dır. Coğrafya öğretmenlerinin üye olduğu birçok sosyal ağ gruplarının olduğu görülmektedir. Bunlar; veli grupları, şube bazında öğrenci grupları, rehber öğretmen sınıf grupları, okul öğretmenler grubu, zümre öğretmenler grupları, il ve ilçe zümre öğretmenler grupları, üniversite arkadaşlık grupları, mail grupları gibi gruplardır. Bu grupları vasıtasıyla iletişim ve paylaşımların oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Coğrafya öğretmenlerinin eğitim ile ilgili birçok soruya bu gruplar aracılığı ile yanıt aradığı görülmektedir.

Tablo 4.65. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 3)

Eğitim alanında sosyal ağları kullanmayan öğretmenler öğrenciler nezdinde yetersiz kalır	N	%
Kesinlikle katılıyorum	24	9,06
Katılıyorum	52	19,62
Nötr	77	29,06
Katılmıyorum	89	33,58
Kesinlikle katılmıyorum	23	8,68
Toplam	265	100

"Eğitim alanında sosyal ağları kullanmayan öğretmenler öğrenciler nezdinde yetersiz kalır" maddesine katılımcıların %9,06'sı "Kesinlikle katılıyorum", %19,62'si "Katılıyorum" yanıtı verirken %29,06'sı ise çekimser kalmıştır. Bu maddeye katılımcıların %33,58 "Katılmıyorum", %8,68'si ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermişlerdir. Bağlantılı maddeler incelendiğinde sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda olumlu yönde görüş birliği bulunması ile birlikte öğretmenlerin sosyal ağları kullanmaması da bir yetersizlik olarak görülmemektedir.

Tablo 4.66. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 4)

Sosyal ağlar öğretmenlerin bilgi ve becerisini artırması açısından eğitim alanında olumlu katkı sağlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	49	18,49
Katılıyorum	143	53,96
Nötr	39	14,72
Katılmıyorum	15	5,66
Kesinlikle katılmıyorum	19	7,17
Toplam	265	100

Tablo 4.66'da yer alan maddeye katılımcıların %18,49'u "Kesinlikle katılıyorum", %53,96'sı ise "Katılıyorum" yanıtı vermiştir. Bu doğrultuda katılımcıların %72,45'inin sosyal ağların öğretmenlerin bilgi ve becerisini artırması açısından eğitim alanında olumlu katkı

sağladığı yönünde hemfikirdir. Bu maddeye "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı verenlerin oranı sırasıyla %5,66 ve %7,17'dir.

Tablo 4.67. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 5)

Sosyal ağlar öğrenciler açısından eğitim alanında olumlu katkı sağlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	42	15,85
Katılıyorum	120	45,28
Nötr	69	26,04
Katılmıyorum	27	10,19
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,64
Toplam	265	100

"Sosyal ağlar öğrenciler açısından eğitim alanında olumlu katkı sağlar" ifadesine katılımcıların %15,85'i "Kesinlikle katılıyorum", %45,28'i "Katılıyorum", %26,04'ü "Nötr", %10,19'u "Katılmıyorum", %2,64'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğretmenlerin %60'tan fazlası sosyal ağların öğrenciler açısından eğitim alanında katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu oranlar sosyal ağların günümüzde ve gelecekte eğitim alanında kullanımı konusunda çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4.68. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 6)

Sosyal ağlar kanalıyla elde edilen bilgi ve materyal zaman açısından tasarruf sağlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	81	30,57
Katılıyorum	110	41,51
Nötr	36	13,58
Katılmıyorum	19	7,17
Kesinlikle katılmıyorum	19	7,17
Toplam	265	100

Katılımcıların çok büyük bir kısmı (%72,08'i) sosyal ağlar kanalıyla elde edilen bilgi ve materyallerin zaman açısından tasarruf sağladığını düşünmektedir. Buna rağmen anketin "Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Anlama Düzeyi" bölümünde yer alan "Öğretmenlerin sosyal ağlardan elde ettikleri hazır sunum ve materyalleri kullanmalarını doğru bulmuyorum" maddesine katılımcıların %79,24'ü "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtı vermişlerdir. Bu doğrultuda sosyal ağlar aracılığıyla elde edilen materyallerin zaman konusunda tasarruf sağlamasına rağmen bunun doğru bulunmadığı konusunda katılımcı görüşü ağırlık kazanmaktadır. Araştırmanın bu maddesine katılımcıların %13,58'i "Nötr", aynı oranla %7,17'si "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir.

Tablo 4.69. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 7)

Öğretmenlerin sosyal ağlara üye olması öğrenciler üzerinde olumsuz örnek oluşturur	N	%
Kesinlikle katılıyorum	15	5,66
Katılıyorum	14	5,28
Nötr	46	17,36
Katılmıyorum	113	42,64
Kesinlikle katılmıyorum	77	29,06
Toplam	265	100

"Öğretmenlerin sosyal ağlara üye olması öğrenciler üzerinde olumsuz örnek oluşturur" maddesine katılımcıların %5,66'sı "Kesinlikle katılıyorum", %5,28'i "Katılıyorum", %17,36'sı "Nötr", %42,64'ü "Katılmıyorum", %29,06'sı ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin sosyal ağlara üye olmasının öğrenciler üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.70. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 8)

Öğretmenlerin sosyal ağları eğitim alanında kullanmaları başarılarını artırır	N	%
Kesinlikle katılıyorum	28	10,57
Katılıyorum	105	39,62
Nötr	81	30,57
Katılmıyorum	32	12,08
Kesinlikle katılmıyorum	19	7,16
Toplam	265	100

Katılımcıların yarıdan fazlası (%,50,29) öğretmenlerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarının başarılarını artırdığını ifade etmiştir. Bu maddeye katılımcıların %10,57'si "Kesinlikle katılıyorum", %39,62'i "Katılıyorum", %30,57'si "Nötr", %12,08'i "Katılmıyorum", %7,17'si ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir.

Tablo 4.71. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 9)

Öğretmenlerin sosyal ağlara üye olması eğitim alanı dışında fazla zaman geçirmesine sebep olur	N	%
Kesinlikle katılıyorum	27	10,19
Katılıyorum	104	39,25
Nötr	53	20,00
Katılmıyorum	65	24,53
Kesinlikle katılmıyorum	16	6,04
Toplam	265	100

Bu maddeyle sosyal ağlar ile zaman israfı arasındaki ilişki ölçülmeye çalışılmıştır. "Öğretmenlerin sosyal ağara üye olması eğitim alanı dışında fazla zaman geçirmesine sebep olur" ifadesine katılımcıların %10,19'u "Kesinlikle katılıyorum", %39,25'i "Katılıyorum", %20'si "Nötr", %24,53'ü "Katılmıyorum", %6,04'ü ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı

vermiştir. Bu doğrultuda katılımcıların yaklaşık yarısı sosyal ağların öğretmenlerin eğitim alanı dışında fazla zaman geçirmesine neden olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.72. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 10)

Sosyal ağlardan elde edilen hazır sunum ve materyaller öğretmenleri tembelleştirir	N	%
Kesinlikle katılıyorum	27	10,19
Katılıyorum	70	26,42
Nötr	43	16,22
Katılmıyorum	101	38,11
Kesinlikle katılmıyorum	24	9,06
Toplam	265	100

"Sosyal ağlardan elde edilen hazır sunum ve materyaller öğretmenleri tembelleştirir" ifadesine katılımcıların %10,19'u "Kesinlikle katılıyorum", %26,42'si "Katılıyorum", %16,22'si "Nötr", %38,11'i "Katılmıyorum", %9,06'sı ise "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı vermiştir. Bu doğrultuda katılımcıların yaklaşık yarısı hazır sunum ve materyallerin öğretmenleri tembelleştirdiği konusunda hemfikirdir. Buna karşın önceki bölümlerde katılımcıların %81,89'u hazır sunum ve materyalleri dersinde kullandığını (Tablo 4.50), %79,24'ü de bunu doğru bulmadığını beyan etmiştir (Tablo 4.43). Bu yönüyle bu üç maddede elde edilen bulgular oldukça manidardır.

Tablo4.73. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 11)

Öğretmenlerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmaları günümüzde zorunlu bir ihtiyaçtır	N	%
Kesinlikle katılıyorum	49	18,49
Katılıyorum	112	42,26
Nötr	53	20,00
Katılmıyorum	32	12,08
Kesinlikle katılmıyorum	19	7,17
Toplam	265	100

Katılımcılar %18,49 “Kesinlikle katılıyorum”, %42,26 “Katılıyorum” yanıtlarıyla öğretmenlerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmalarının zorunlu bir ihtiyaç olduğunu ifade etmişlerdir. %60’ın üzerindeki bu oran eğitim alanında sosyal ağlardan faydalanmanın önemini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu oranlar sosyal ağların coğrafya eğitimi alanında kullanımı ile ilgili bilimsel çalışmaların ve hizmetiçi eğitim çalışmalarının bir ihtiyaç olduğunu bize göstermektedir. Bu maddeye katılımcıların %20’si “Nötr” kalırken, %12,08’si “Katılmıyorum”, %7,17’si ise “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtı vermiştir.

Tablo 4.74. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 12)

Sosyal ağların eğitim alanında kullanılması öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkiler	N	%
Kesinlikle katılıyorum	51	19,25
Katılıyorum	101	38,11
Nötr	77	29,06
Katılmıyorum	28	10,57
Kesinlikle katılmıyorum	8	3,02
Toplam	265	100

“Sosyal ağların eğitim alanında kullanılması öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkiler” maddesine katılımcıların %19,25’i “Kesinlikle katılıyorum”, %38,11’i “Katılıyorum” yanıtı verirken %29,06’sı ise “Nötr” kalmıştır. “Katılmıyorum” yanıtı verenlerin oranı %10,57 iken “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtı verenlerin oranı ise %3,02 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu maddeye olumlu yanıt verenlerin oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal ağlar günümüzün bir gerçeği olup hayatın her alanına hâkimdir. Muhtemel ki bu realiteden yola çıkan katılımcıların yaklaşık %60’u bu maddedeki ifadeye katıldığını beyan etmiştir.

Tablo 4.75. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 13)

Öğretmenlerin sosyal ağlar kanalıyla öğrencilere rehberlik etmesi öğrenci başarısını artırır	N	%
Kesinlikle katılıyorum	35	13,21
Katılıyorum	103	38,87
Nötr	78	29,43
Katılmıyorum	40	15,09
Kesinlikle katılmıyorum	9	3,40
Toplam	265	100

"Öğretmenlerin sosyal ağlar kanalıyla öğrencilere rehberlik etmesi öğrenci başarısını artırır" ifadesine "Kesinlikle katılıyorum" ve "Katılıyorum" yanıtı verenlerin oranı sırasıyla %13,21 ve %38,87'dir. "Nötr" kalanların oranı %29,43 iken "Katılmıyorum" yanıtı verenlerin oranı %15,09, "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı verenlerin oranı ise %3,40 olarak gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda anketi yanıtlayan katılımcıların yarıdan fazlası öğretmenlerin sosyal ağlar aracılığı ile öğrencilere rehberlik etmesinin öğrenci başarısını artırdığı görüşündedir.

Tablo 4.76. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 14)

Sosyal ağlar, öğrencilere verilen ödev ve projelerin daha etkin bir şekilde kontrol edilmesini sağlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	51	19,25
Katılıyorum	97	36,60
Nötr	64	24,15
Katılmıyorum	45	16,98
Kesinlikle katılmıyorum	8	3,02
Toplam	265	100

“Sosyal ağlar, öğrencilere verilen ödev ve projelerin daha etkin bir şekilde kontrol edilmesini sağlar” maddesine katılımcıların %19,25’i “Kesinlikle katılıyorum”, %36,60’ı “Katılıyorum” yanıtı verirken %24,15’i ise “Nötr” kalmıştır. Katılımcıların %16,98’i “Katılmıyorum” yanıtı verirken %3,02’si ise “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtı vermiştir. Bu yanıtlar çerçevesinde baktığımızda katılımcıların yarıdan fazlası (%55,85) ödev ve projelerin kontrolünde sosyal ağların faydalı olduğu görüşündedir. Bu konuda olumsuz yanıt veren öğretmenlerin oranı tüm katılımcıların yaklaşık beşte biri kadardır.

Tablo 4.77. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusundaki Yaklaşımları (Madde 15)

Sosyal ağlar, sınıf dışında da öğrenci-öğretmen iletişimini devam ettirdiği için eğitime katkı sağlar	N	%
Kesinlikle katılıyorum	53	20,01
Katılıyorum	131	49,43
Nötr	36	13,58
Katılmıyorum	33	12,45
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,53
Toplam	265	100

Sınıf dışında öğrenci öğretmen iletişiminde sosyal ağların katkısını ölçmeyi amaçlayan bu maddeye verilen yanıtlar doğrultusunda katılımcıların yaklaşık %70’inin olumlu görüş beyan ettiği görülmüştür. Bu madde için katılımcıların %20,01’i “Kesinlikle katılıyorum”, %49,43’ü “Katılıyorum”, %13,58’i ise “Nötr” yanıtı vermiştir. “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtı verenlerin oranı sırasıyla %12,45 ve %4,53 olarak gerçekleşmiştir.

4.8. Nitel Bulgular

Araştırmanın nicel uygulama kısmına katılan katılımcılardan seçilen 11 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara 6 soru yöneltilmiş, sondalarla soruları açacak ifadelere yer verilmiştir. Görüşme sonucunda her soruya verilen cevaplardan elde edilen veriler doğrultusunda tema, kategori, kodlar oluşturulmuş ve bunlara ait

istatistiksel bilgilere yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler katılım sırasına göre K1,K2,K3… şeklinde kodlanarak bazılarının fikirlerine doğrudan yer verilmiştir. 11 kişiden oluşan katılımcılar 5 kadın ve 6 erkekten oluşmuştur (Tablo 4.78). Araştırmanın bu bölümünde görüşme neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.78. Nitel Görüşmeye Dâhil Olan Katılımcıların Demografik Yapısı

Cinsiyet	N	%
Kadın	5	45
Erkek	6	55
Toplam	11	100

4.8.1. Üye olduğunuz sosyal ağlar hayatınızda nasıl bir anlam ifade ediyor?

Katılımcılara yöneltilen birinci soru ile sosyal ağların kendi hayatlarındaki önemine dair bilgilere ulaşılmak istenmiştir. "Kullanım amacı, ayrılan zaman, sosyal ağların gerekliliği" gibi sondalar ile soru derinleştirilmiştir. Görüşme neticesinde birinci sorunun ana teması *Sosyal ağların Coğrafya Öğretmenlerinin hayatındaki yeri* olarak belirlenmiştir. Bu temaya uygun kodlar ise *aile içi iletişim, güncel görüşmelerden haberdar olma, iş amaçlı kullanma* olarak karşımıza çıkmıştır.

Tablo 4.79. Üye olduğunuz sosyal ağlar hayatınızda nasıl bir anlam ifade ediyor?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Sosyal ağların Coğrafya öğretmenlerinin hayatındaki yeri	Aile içi iletişim	K1,2,3,4,5,6,8,9,10,11	10	48
	Güncel gelişmelerden haberdar olma	K1,2,3,8,10,11	6	28
	İş amaçlı kullanma	K1, 3, 6, 7, 9	5	24

Aile içi iletişim

Sosyal ağların Coğrafya öğretmenlerinin hayatındaki yeri temasına *aile içi iletişim* kodu %48'lik oran ve f:10 frekansı ile temaya en fazla katkı sağlayan birinci koddur. Katılımcıların bu tema ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Sosyal ilişkiler ve aile içi iletişim amaçlı kullanıyorum. Özellikle WhatsApp'ın hayatımız için gerekliliği var ve vazgeçilmezdir. Birçok ses, yazı, video ve kişisel görüşmelerimi WhatsApp üzerinden gerçekleştiriyorum (K6).

Aile içi paylaşımlar için oluşturduğumuz gruplar ile geniş aile içindeki tüm paylaşımların çoğu buradan yapılıyor. Bazen çok fazla zaman alsa da aile bağlarını güçlendirdiğini düşünüyorum (K11)

Güncel gelişmelerden haberdar olma

Bu temaya ait üç kod elde edilmiştir. Temanın *güncel gelişmelerden haberdar olma* kodu %28'lik oran f:6 frekanslı ile temaya en fazla katkı sağlayan ikinci koddur. Katılımcıların bu tema ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Sosyal ağların hayatımızdaki sosyalleştirme yönünü de önemsiyorum. Normal şartlarda ulaşmakta zorlandığımız birçok insana rahat bir şekilde ulaşabiliyoruz (K2.)

Özellikle güncel gelişmeleri takip etmek için Youtube üzerinden yapılan yayınları ve videoları takip ediyorum. Kısıtlanma olmadığı için yorumcular daha özgür bir şekilde düşünceleri ifade ediyorlar. Facebook'a daha önce üyeydim. Fakat zaman kaybına sebep oluyordu. O yüzden artık pek kullanmıyorum. Yaygın olarak WhatsApp ve Youtube'u kullanıyorum (K10).

İş amaçlı kullanma

Temanın son kodu *iş amaçlı kullanma* adlı koddur. Bu kod %24'lük oran ve f:5 frekansı ile temaya en az katkı sağlayan kod olarak karşımıza çıkmaktadır. Kod ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

Okulun resmi duyurularının yapıldığı WhatsApp grubu var. Artık tüm resmi duyurular o gruplar üzerinden çok hızlı bir şekilde yapılıyor (K9).

4.8.2. Üye olduğunuz sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişiminize etkisi açısından neler düşünüyorsunuz?

Görüşmenin ikinci sorusu ile katılımcıların kişisel ve mesleki gelişiminde sosyal ağların rolüne dair bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda yeni teknolojilerden haberdar olma, katılımcıların branşları ile ilgili sorunların çözümü, coğrafya öğretmenlerinin akademik yardım ve destek talebinden bulunma ve bu taleplere cevap vermede sosyal ağların etkisi sorgulanmış ve önemli bulgulara ulaşılmıştır. Görüşmede elde edilen yanıtlar çerçevesinde ana tema *Sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişime etkisi* olarak belirlenmiştir. Temaya ait, kod, katılımcı, frekans ve yüzdelere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4.80. Üye olduğunuz sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişiminize etkisi açısından neler düşünüyorsunuz?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişime etkisi	Branşla ilgili duyurulardan haberdar olma	K1,2,4,5,7,8,9,10,11	9	43
	Mesleki bilgi ve doküman paylaşma	K1,2,3,6,7,9,11	7	33
	Genç nesille iletişimi kolaylaştırma	K2,6,8	3	14
	Özel ilgi alanlarını destekleme	K4,7	2	10

Branşla ilgili duyurulardan haberdar olma

Sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişime etkisi temasına ait dört kod elde edilmiştir. Bunlardan *branşla ilgili duyurulardan haberdar olma* kodu en yüksek oran (%43) ve frekans (f:9) ile temaya en fazla katkı sağlayan koddur. Bu kod ile ilgili öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Facebook'ta birçok alanda paylaşım yapılıyor. Şayet bunlar olmasaydı Coğrafya ile ilgili birçok gelişmeden haberdar olamazdım. Zaten hepsini takip etmem de mümkün olmazdı. Onlar vasıtasıyla birçok şeyden haberdar olabiliyorum. Şahsen benim açımdan çok kıymetli. Facebook çok küçümseniyor fakat Facebook grupları hâlâ çok işe yarıyor (K4).

Instagram'da bazı hocalar var. Facebook veya Youtube'da bir şey yapacaklarsa Instagram'a link bırakıyorlar. Buradan fragmanı izliyorsun detaya bakmak için ya yine

Facebook ya da Youtube'a bakıyorsun. Instagram'ın şöyle bir güzelliği var. Herkesi çabuk haberdar ediyor. Çünkü hikâyelerde her şey çabuk göz önüne düşüyor (K8).

Mesleki bilgi ve doküman paylaşma

Mesleki bilgi ve doküman paylaşma adlı ikinci kod %33 ve f:7 frekansı ile temaya en fazla katkı sağlayan ikinci koddur. Araştırmaya katılan öğretmenler bu kod ile ilgili aşağıdaki görüşleri dile getirmişlerdir.

Eskiden belli konferans ve seminerler yapılırdı, hizmet içi eğitimler çok nadirdi. Her yere fiziki olarak ulaşılırdı ve bir şeyler yapılırdı. Diğer öğretmenlerle okul dışında iletişim çok mümkün değildi. Örneğin şimdi WhatsApp üzerinden bir Coğrafya grubuna üyeyim. Bütün coğrafi gelişmeleri oradan takip edebiliyorum. Üye olanların önemli bir kısmı kendi alanında çok aktif olan kişiler. Coğrafya ile ilgili ne varsa oraya düşüyor ve çok güzel paylaşımlar yapılıyor (K9).

Üye olduğum öğretmen grupları var. Daha çok Facebook gruplarında alan ile ilgili paylaşımlar yapılıyor. Bunlardan faydalanıyorum, pek bir paylaşım yaptığımı söylenemez. Nadir de olsa yorum yaparak katkıda bulunuyorum (K11).

Bazen Coğrafya öğretmenlerinin hangi konuyu nasıl anlattıklarını, daha farklı bir anlatımlarının olup olmadığını görmek için Youtube kanallarına göz atıyorum (K7).

Gruplarda bir öğretmen bir soru sorduğunda yetkin biri devreye girip açıklama yapınca o sorun çözülüyor (K6).

Mesleki anlamda hiç tanımadığımız bir araya gelmediğimiz insanlarla Facebook gruplarında bir araya gelebiliyoruz, yeni konulardan haberdar olabiliyoruz, tartışabiliyoruz, birbirimizin yaptığı çalışmalardan haberdar olabiliyoruz. Bu gibi şeyleri düşündüğümüzde sosyal ağ hesaplarının çok gerekli olduğunu düşünüyorum (K3).

Genç nesille iletişimi kolaylaştırma

Genç nesille iletişimi kolaylaştırma kodu %14 oran ve f:3 frekansı temaya en fazla katkı sağlayan üçüncü kod olup bu kod ile ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Mesleğimiz gereği öğrencilerle ilgileniyoruz. Z kuşağına hitap etmenin yolu iyi bir İnternet kullanıcısı olmaktan geçer. Onlara yeni bir şeyleri daha iyi anlatabilmek için sosyal ağların gerekli olduğunu düşünüyorum (K8).

Özel ilgi alanlarını destekleme

Özel ilgi alanlarını destekleme kodu %10 ve f:2 frekansı ile temaya katkı sağlamıştır. Bu kod ile ilgili öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Birçok ilgi alanım için sosyal ağlarda zaman geçiriyorum. Örneğin karavana özel ilgim var. Facebook'taki karavan grupları ile karavan hayatı hakkında çok bilgi sahibi oldum. Takip ediyorum herkes deneyimini orada paylaşıyor. Bu kadar deneyimi para ile satın almak mümkün değil (K7).

4.8.3. Sosyal ağların coğrafya eğitiminde kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz?

Görüşmenin üçüncü sorusunda sosyal ağların Coğrafya Eğitimi alanında kullanımı konusunda katılımcılara soru yöneltilmiştir. Öğrencilere yapılan duyurular, grup çalışmaları, öğrenciler arasında işbirliği, araştırma ve proje ödevleri alanında sosyal ağların kullanımı sondaları ile soru detaylandırılmıştır. Bu doğrultuda üçüncü sorunun ana teması *Coğrafya Eğitiminde sosyal ağların kullanımı* olarak belirlenmiştir. Temaya ait kodlar, katılımcılar, frekanslar ve oranlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4.81. Sosyal ağların coğrafya eğitiminde kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Coğrafya eğitiminde sosyal ağların kullanımı	Öğrenciler ile iletişimi kolaylaştırıyor	K1,2,3,5,6,7,8,9,10	9	69
	Zaman ve emekten tasarruf sağlıyor	K1,4,7,11	4	31

Öğrenciler ile iletişimi kolaylaştırıyor

İki kodun oluşturduğu temanın birinci kodu *öğrenciler ile iletişimi kolaylaştırıyor* kodudur. Bu kod temaya %69 oran ve f:9 frekansı ile katkıda bulunmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenler kod ile ilgili şu görüşleri dile getirmişlerdir.

İş amaçlı aktif bir şekilde kullanıyorum. Okulda başkanlar grubu oluşturuyorum. Öğrencilere vereceğim iş ve görevleri başkanlar aracılığı ile öğrencilere ulaştırıyorum. Şahsi olarak da belli şeyleri öğrenme, hobi amaçlı kullanıyorum (K3).

Öğretmenler için sosyal ağ çok önemli. Öğrenciler sosyal ağların öznesi haline gelmiş durumda. Neredeyse tüm sosyal ağları kullanıyorlar. Mesleki açıdan işimizi kolaylaştırdığını düşünüyorum. Elimizdeki telefonlar ile herhangi bir sosyal ağ üzerinden çok kısa sürede çok fazla öğrenciye istediğimiz zaman ulaşabiliyoruz (K5).

Eğitim alanında tabi işimizi kolaylaştırıyor. Öğrencilere WhatsApp'tan düzenli olarak kaynaklar, testler, dokümanlar gönderiyorum. Ödevlerini WhatsApp üzerinden topluyorum. Bu da işimizi kolaylaştırıyor (K9).

Zaman ve emekten tasarruf sağlıyor

Temanın *zaman ve emekten tasarruf sağlıyor* adlı ikinci kodu %31 oran ve f:4 ile temaya katkıda bulunmuştur. Bu tema ile ilgili bazı öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Sosyal ağlar üzerinden gönderdiğimiz bu kadar dokümanları yüz yüze öğrencilere ulaştırmak mümkün değil. Sosyal ağlar üzerinden herkese kolay ulaştığımız için erişebilirlik açısından tabi avantaj sağlıyor (K4).

Her sınıf ile ilgili WhatSapp grubu açıyorum. Okul ile ilgili duyuruları oradan paylaşıyorum. Sınıfta Coğrafya başkanı seçiyorum. Ders ve sınav ile ilgili duyuru ve dokümanları bu öğrenciler vasıtasıyla grupta paylaşıyorum. Bu sayede tüm öğrencilere kolaylıkla ulaşıyorum (K11).

4.8.4. Öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden öğrenciler ile iletişim kurmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Araştırmanın dördüncü sorusunda öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden iletişimine ve bu iletişimin etik yönüne dair bulgulara ulaşılmak istenmiştir. Sosyal ağlar üzerinden iletişim ile öğrencileri daha yakından tanımanın eğitimde bir fırsat mı, öğrenci öğretmen arasındaki mesafeyi azalttığı için bir tehlike mi, iletişim sınırlarının belirsizliğinden dolayı etik yönden tartışılır bir mecra mı olacağına dair sondalar ile soru genişletilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda bu sorunun ana teması *sosyal ağlar üzerinden iletişimin etik yönü* olarak belirlenmiştir. Temaya ait kod, katılımcı, frekans ve yüzdelere tablo 4.82'de yer verilmiştir.

Tablo 4.82. Öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden öğrenciler ile iletişim kurmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Sosyal ağlar üzerinden iletişimin etik yönü	Sınıf düzeyindeki ilişkiyi aşmamalı	K1,2,4,5,7,10,11	7	37
	Öğretmen ve öğrenci arasında sınır belirlenmeli	K1,3,5,6,8,9	6	32
	Etik konular eğitimde önemsenmeli	K2,5,10,11	4	21
	Öğrenciler ölçüyü ayarlamakta zorlanıyor	K1,7	2	10

Sınıf düzeyindeki ilişkiyi aşmamalı

Dört koddan oluşan temaya en fazla katkıyı *sınıf düzeyindeki ilişkiyi aşmamalı* kodu katmıştır. Kodun oranı %37 iken frekansı ise f:7 olarak gerçekleşmiştir. Bu koda ait bazı öğretmen görüşleri ise şu şekildedir.

Facebook, Instagram gibi kişilerin birbiri ile doğrudan arkadaş oldukları ortamları çok doğru bulmuyorum. Çünkü öğretmen de öğrenci de birçok şeyi paylaşabiliyor o ortamlarda. Öğretmen ve öğrenci birbirinin özel hayatı ile ilgili her şeyi görmemeli, paylaşmamalı (K2).

Öğrenci ve öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden arkadaş olmasını çok da doğru bulmuyorum. Zaten pek öğrenci takipçim yok. Sosyal ağlardan gelen takip isteklerine yanıt da

vermiyorum. Biraz daha mahremiyetten yanayım. Okulla ilgili zaten WhatsApp üzerinden bana ulaşabilirler. Sadece mezun öğrencilerle sosyal ağlar üzerinden haberleşiyorum (K5).

Öğretmen öğrenciye saygınlığını sınıf ortamında oluşturabilmişse öğrencinin ona sosyal ağlar üzerinden ulaşabilmesinde aynı sınır aynı kaideler üzerinde olabileceğini düşünüyorum. Yüz yüze oluşan iletişimi sosyal medyaya taşıyoruz. Eğer öğretmen öğrencisine sınıf ortamında gerekli saygınlığı kuramamışsa online durumlarda daha laubali daha sıkıntılı durumlarla karşılaşabilir. Bunun biraz yüz yüze olan durumun sonucu olduğunu düşünüyorum. Yüz yüze nasıl diyalog varsa online ortamda da aynı diyalog olur (K4).

Öğretmen ve öğrenci arasında sınır belirlenmeli

Öğretmen ve öğrenci arasında sınır belirlenmeli kodu temaya %32'lik oran ve f:6 frekansı ile katkıda bulunmuştur. Kod ile ilgili şu görüşler dile getirilmiştir.

Öğrenci ve öğretmen arasında belli bir mesafe olması gerekir. Öğrenci arkadaşlık kurmak istiyorsa akranları ile ilişkisi ön planda olmalıdır. Rolü icabı öğretmen ile öğrencinin arkadaş olmasını tasvip etmiyorum (K8).

Sınırların iyi çizildiği, çerçevenin iyi çizildiği takdirde öğretmen öğrenci etkileşiminde bunun bir problem oluşturacağını düşünmüyorum. Mesela ben öğrencilerle konuşurken belirli bir saatten sonra mesaj yazılmaması gerektiğini belirtiyorum. Bunun biraz özel yaşamı ihlal eden bir yanı var (K9).

Sosyal ağları öğrencilerle iletişimi amaçlı kullandığımız ilk zamanlar kolay ulaşılabilir olduğumuz için bazı sıkıntılara sebep oldu. Öğrencilerin gerekli gereksiz her konuda bize ulaşmasından dolayı neredeyse yirmidört saat mesai yapıyorduk (K3).

Öğretmenin yaklaşımı öğretmen ve öğrenci arasındaki sınırları belirler (K6).

Etik konular eğitimde önemsenmeli

Eğitim alanında oldukça önemli bir kod bu temada ortaya çıkmıştır. *Etik konular eğitimde önemsenmeli* kodu %21'lik oran ve f:4 frekansı ile temada yer edinmiştir. Bu kod ile ilgili öğretmenler aşağıdaki görüşleri dile getirmişlerdir.

Sosyal ağlar üzerinden belli paylaşımlar yapılabilir ancak bunun sınıf düzeyindeki ilişkiyi aşmaması gerekir. Etik problemleri eğitimde çok önemsemek lazım. Öğretmen öğrenci ilişkisinde etik değerlere dikkat etmek önemli bir husus (K5).

Öğretmen sınır koymazsa öğrenci sınırları bilemez. Bu da etik sorunları ortaya çıkarabilir. Bu da eğitim ortamını olumsuz etkiler (K2).

Pandemi döneminde uzaktan eğitim verilirken öğrencilerin görüntülerini açması konusunda bazı öğretmenler zorlama yapıyordu. Öğrencilerin dersi dinleyip dinlemediğini görmek için kamera açmalarını istiyorlardı. Ben ise böyle bir şey istemiyordum. Ev halidir çeşitli kaygılardan dolayı öğrenci görüntü açmak istemeyebilir. Görüntü açmaya zorlamayı etik bulmuyorum (K10).

Öncelikle anne baba sonra da okula çok büyük görev düşüyor. İyi bilinçlendirme yapmak lazım. Özellikle aile içi şiddet ve çeşitli sorunlar yaşayan öğrenciler sosyal ağlar üzerinden yanlış yönlendirilebilir (K11).

Öğrenciler ölçüyü ayarlamakta zorlanıyor

Temanın son kodu olan *öğrenciler ölçüyü ayarlamakta zorlanıyor kodu* %10 oran ve f:2 frekansı ile temaya katkıda bulunmuştur. Bu kod ile ilgili dile getirilen bazı görüşler şunlardır:

Her konuda öğrencilere cevap vermek onların sorularını yanıtlamak çok zaman alıyor. Çoğunlukla öğrenciler ölçüyü ayarlamakta zorlanıyorlar (K7).

4.8.5. Yaşanan pandemi sürecini düşündüğünüzde sosyal ağların bundan sonraki süreçte eğitim alanındaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz?

2019 yılında Çin'de başlayıp Türkiye'yi de etkileyen pandemi sürecinde okullarda eğitime ara verilmesi ile birlikte sosyal ağların eğitim hayatındaki yeri önem kazanmıştır. Pandemi sonrası süreçte de sosyal ağların gelecekte eğitim alanındaki konumu tartışılmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda beşinci soruda online eğitimin bundan sonraki süreçte hayatımızdaki yeri, yeni eğitim teknolojilerinin ortaya çıkaracağı değişim sondaları ile soru derinleştirilmiş ve önemli bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular çerçevesinde sorunun ana

teması *sosyal ağların gelecekte eğitimdeki yeri* olarak belirlenmiştir. Temaya ait kod, katılımcı, frekans ve yüzdelik değerlere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4.83. Yaşanan pandemi sürecini düşündüğünüzde sosyal ağların bundan sonraki süreçte eğitim alanındaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Sosyal ağların gelecekte eğitimdeki yeri	Teknolojinin gelişmesi sosyal ağlara yönlendirecektir	K1,2,4,7,8,9,11	7	50
	Rahat anlatım ortamı sosyal ağlara yönlendirecektir	K7,9,10	3	22
	Kaliteli sunum sosyal ağlara yönlendirecektir	K5,8	2	14
	Online eğitim yüz yüze eğitimin yerini alamayacaktır	K3,6	2	14

Teknolojinin gelişmesi sosyal ağlara yönlendirecektir

Temaya en fazla katkı sağlayan *teknolojinin gelişmesi sosyal ağlara yönlendirecektir* kodu %50 oran ve f:7 frekansı ile karşımıza çıkmaktadır. Bu kod ile ilgili dile getirilen bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Pandemi sürecinden sonra okullarda yüz yüze eğitim tekrar başladıktan sonra okuldaki destekleme kurslarına talep çok azaldı. Nedenini çocuklara sordum. Çünkü kendime güveniyorum alanımda çok deniyim sahibiyim. Öğrenci bana "Hocam lütfen bunu şahsi algılamayın. Sizle alakası yok. Ben buraya gelmek için bir saat zaman harcıyorum. Dönerken de bir saat. Burada anlatılacak konuyu evde Youtube'da yarım saatte izliyorum. Yolda harcayacağım zamanı da deneme çözmek için harcıyorum. Böylece zamanı daha verimli kullanıyorum." Zamanla ben de buna alıştım. Zaman değişiyor, devir değişiyor bizim buna adapte olmamız lazım. (K4).

Pandemi süreci ve teknolojik gelişmelerin de zorlaması ile birlikte gelecekte hem yüz yüze eğitim, hem online eğitimin birlikte yürütüldüğü sistemlerin gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Hepsinin okulda verilmesi yerine bir kısmının da online şekilde olması gerektiğini düşünüyorum (K9).

Doğrusu eğitimin dört duvar arasına hapsetmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Pandemi bu fırsatı ortaya çıkardı. Pandemi ile birlikte sosyal ağları daha fazla kullanmak zorunda kaldık. Teknolojik gelişmeler de bu yönde bir trendi teşvik ediyor (K11).

Çocuklar gelecekte eğitim alanındaki eksikliklerini dijital ortamlarda kapatacaklar. Özellikle son sınıflar okulu artık zorunlu görmeyecekler. Okul ne kadar kaliteli olursa olsun öğretmenler ne kadar iyi olursa olsun (K1).

Rahat anlatım ortamı sosyal ağlara yönlendirecektir

Rahat anlatım ortamı sosyal ağlara yönlendirecektir kodu %22'lik oran ve f:3 frekansı ile temaya katkıda bulunmuştur. Bu kod ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şunlardır.

Öğretmen kendini çok güzel bir şekilde ifade edebiliyor. Herhangi bir gürültü ve engel ile karşılaşmıyor. Bu biz öğretmenler için çok güzel bir durum (K7).

Öğrencilerin sosyal ağlara çok fazla bağlanması hep olumsuz bir durum olarak söylenir. Oysaki bu olumsuz yanlarının yanında sundukları fırsatları da değerlendirmek pozitif yönde çok ciddi bir şekilde katkı sağlayabilir diye düşünüyorum. Bizim sosyal ağlara karşı çıkmamızın bir açıklaması yok. Bundan nasıl güzel şekilde faydalanabilirim, buna uygun araçlar geliştirebilirim bunun hesabını yapmak lazım. Basit, ulaşılabilir, herkese hitap eden bir sistem oluşturmak lazım (K10).

Kaliteli sunum sosyal ağlara yönlendirecektir

Temanın bu kodu %14'lük oran ve f:2 frekansı ile temaya katkıda bulunmuştur. Tema ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Öğrenciler sosyal ağlar üzerinden çok iyi öğreniyorlar. Bazı Youtube kanallarında öğretmenler konuları çok güzel anlatıyorlar, çok güzel sunuyorlar. Özellikle sınavlara hazırlanmada çok güzel katkı sunuyorlar. Bu bir imkândır bunu kullanmak gerekir (K5).

Online eğitim yüz yüze eğitimin yerini alamayacaktır

Temaya %14 oranıyla katkı sağlayan bu kod ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Hayat gittikçe dijitalleşiyor. Eğitimin online kanallara kaymasını normal karşılıyorum. Eğitim kendi içinde bazı özellikler barındırıyor. Öğrencilere daha kalıcı davranışlar

edindirme açısından online eğitimin hiçbir zaman yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını düşünüyorum (K3).

Tabi bazı durumlarda örneğin kar tatili veya başka nedenlerden dolayı yüz yüze gelinemeyecek durumlarda online eğitimin şık bir seçenek olacağını ama eğitimin doğası gereği hiçbir zaman ana amaç olamayacağını düşünüyorum. Ana amaç olsa bile eğitimi niteliksiz hale getireceğini düşünüyorum (K6).

4.8.6. Sosyal ağ/medya okuryazarlığı konusunda kendiniz ve meslektaşlarınız hakkında neler düşünüyorsunuz?

Görüşmenin son sorusunda sosyal ağ/medya okuryazarlığı konusunda öğretmenlerin kendileri ve meslektaşları hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Soru, sosyal ağların verimli bir şekilde kullanımı, sosyal ağların coğrafya eğitimi alanında nasıl kullanılacağı, öğrenciler karşısında sosyal ağlar ve teknolojiye hâkim olma sondaları ile genişletilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde sorunun ana teması *sosyal ağ okuryazarlığı* olarak belirlenmiştir. Temanın kodları, katılımcılar, frekans ve yüzdelik değerlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4.84. Sosyal ağ/medya okuryazarlığı konusunda kendiniz ve meslektaşlarınız hakkında neler düşünüyorsunuz?

Tema	Kod	Katılımcı	Frekans	%
Sosyal ağ okuryazarlığı	Bilinçli kullanma taraftarıyım	K2,4,6,7,8,11	6	55
	Öğretmenler için eğitimler düzenlenmeli	K5,9,10	3	27
	Öğretmenler sosyal ağları daha çok önemsemeli	K1,K3	2	18

Bilinçli kullanma taraftarıyım

Temaya %55 oranı ile en fazla katkı sağlayan *bilinçli kullanma taraftarıyım* kodu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Medya okuryazarlığı gibi kavram sınırları tam belli bir kavram mıdır? Tanımlaması yapılabilir mi? Medya okuryazarlığım var ifadesinin karşılığı somut karşılığı nedir? Bunun anlamı sosyal ağları bilinçli kullanıyorum demektir herhalde. Evet büyük oranda bilinçli

kullanıyorum. Bana katkıda bulunduğu düşündüğüm şeylerden faydalanıyorum. Yazılı ve görsel kaynakları kullanıyorum (K2).

Dijital dünya, sosyal ağlar gibi konularda az çok hâkim olduğumu düşünüyorum. Çok boş değilim çok üst düzey de değilim. Kat edeceğim mesafe var. Meslektaşlarım için de aynı şeyleri düşünüyorum. Çok iyi olanlar da var, yol kat etmesi gerekenler de var (K8).

Öğretmenler için eğitimler düzenlenmeli

Temaya %27 oranı ile katkı sağlayan *öğretmenler için eğitimler düzenlenmeli* kodu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Sosyal ağları günlük iletişim için kullanıyorum. Ancak eğitimde nasıl daha faydalı kullanılacağına dair hizmet içi eğitim çalışmaları olursa daha faydalı olacağını düşünüyorum (K9).

Öğretmenler sosyal ağları daha çok önemsemeli

Temaya %18 oranı ile en az katkı sağlayan *öğretmenler sosyal ağları daha çok önemsemeli* kodu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir.

Sosyal medya, İnternet dünyası büyük bir kirlilik içeriyor. Dolayısıyla da öğretmenler öğrencilere sosyal ağları kullanma konusunda güzel örnekler verirse öğrenciler de bana göre gittikçe dijitalleşen dünyada en azından doğru bir şekilde kullanma konusunda faydalı olacağını düşünüyorum (K1).

Bence herkes sosyal medyanın büyük bir güç olduğunu, değişim, dönüşümün bir parçası olduğunu düşünüyor artık. Tabi dediğim gibi çok da büyük bir kirlilik söz konusu. Bu kirliliği doğru rehberlikle bertaraf etme konusunda bize de büyük bir görev düşüyor. Söylediklerimizle değil yaptıklarımızla örnek olmalıyız. Sosyal ağları nasıl kullanacaklarını onlara yine biz öğreteceğiz (K3).

BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Bu bölümde, elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın tümü ile ilgili sonuç ve tartışmalara yer verilecektir. Nicel bulgular nitel bulgular ile karşılaştırılıp araştırmanın alt problemleri ile ilgili detaylı analizler yapılacaktır. Araştırmada elde edilen sonuçların bundan sonraki araştırmalara ışık tutması konusunda fikirler ortaya konulacaktır. Bununla birlikte araştırmanın ana omurgasını oluşturan Coğrafya öğretmenlerinin sosyal ağların avantajlarından faydalanması, Coğrafya eğitimi alanında sosyal ağların kullanımı, sosyal ağların avantajlı ve dezavantajlı yönlerinin fark edilmesi konusunda görüş ve önerilere yer verilecektir. Araştırmanın sonuç bölümünde öğretmenlerin sosyal ağlara genel bakışına, sosyal ağları kullanım amacına, öğretmenlerin sosyal ağlar aracılığıyla elde edilen bilgilere bakış açısına, sosyal ağların öğretmenlerin mesleki hayatındaki önemine, sosyal ağların öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim boyutuna, sosyal ağların öğretmenler arasındaki mesleki paylaşım ve bilgi transferindeki etkisine dair sonuçlara yer verilecektir.

5.1.1. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Anlamasına Yönelik Sonuçlar

Araştırmada uygulanan birinci anket neticesinde elde edilen sonuçlara bu bölümde yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin büyük bir kısmının sosyal ağları eğitim alanında aktif bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Yaygın olan kanaatin aksine sosyal ağların kullanım düzeyi ile kıdem yılı arasında doğru orantı bulunmamaktadır. Kıdem yılından ziyade öğretmenlerin teknolojiye olan yatkınlığının sosyal ağların kullanımı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bireysel yetenek ve yatkınlığın sosyal ağların kullanımı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal ağların ortaya çıkış amacına paralel olarak Coğrafya Öğretmenlerinin büyük bir kısmının da sosyal ağları arkadaşlık ve iletişim amaçlı kullandığı görülmüştür. Zamanla çok geniş bir kullanım alanına hizmet etmeye başlayan sosyal ağların Coğrafya Öğretmenleri tarafından da eğitim amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Eğitim alanında; çoğunlukla öğrencilere yapılacak duyurular, ödevler, etkinliklerden haberdar etme amacıyla

kullanılmaktadır. Bazı coğrafya öğretmenleri de iş dışında, ilgi alanlarına dair gelişmeleri ve grupları takip etmek amacıyla sosyal ağlardan faydalanmaktadır. Bununla birlikte araştırmaya katılan çok az sayıda katılımcının sosyal ağları herhangi amaç için kullanmadığı görülmüştür.

Tüm sanal mecralarda olduğu gibi sosyal ağlar aracılığıyla da elde edilen bilgilerin doğruluğuna kuşku ile bakıldığı görülmektedir. Bilgilerin bilimsel bir sorumluluk bilinciyle paylaşılmaması, bilgilerin doğruluğunu kontrol ve teyit edecek bir mekanizmanın bulunmaması sosyal ağlar aracılığıyla paylaşılan bilgilerin doğruluğuna gölge düşürmektedir. Öğretmenlerin makale, kitap bölümü gibi bilimsel kaynaklar referans gösterilerek yapılan paylaşımlar ile akademisyenler tarafından yapılan paylaşımlara daha çok itimat ettiği görülmüştür. Bununla birlikte sosyal ağlarda çok sık paylaşım yapıp yardım taleplerine sürekli cevap veren kullanıcıların paylaşımlarına duyulan güvenin de yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaklaşık yarısının sosyal ağlar aracılığıyla meslektaşlarının yardım taleplerine olumlu yanıt verdikleri görülmektedir. Bu bağlamda sosyal ağların mesleki dayanışma ve bilgi/tecrübe paylaşımı konusunda önemli katkı sağladığı söylenebilir.

Sosyal ağlar aracılığıyla sunum ve materyal paylaşımının çok yaygın olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan katılımcılar hazır sunum ve materyal kullanımını doğru bulmadıklarını ifade etmiştir. Okul türü ve sınıflar arasındaki akademik seviye farklılığı varlığı dikkate alındığında bu tespitin oldukça kıymetli olduğu söylenebilir. Sosyal ağlar aracılığıyla paylaşım yapan katılımcılarla birlikte herhangi bir paylaşım yapmayıp sosyal ağları pasif kullanan büyük bir öğretmen kitlesinin varlığı da mevcuttur.

Sosyal ağların katılımcılara sağladığı önemli faydalardan biri de bilgi paylaşımın fazla ve hızlı olmasıdır. Bu sayede katılımcıların önemli bir kısmı, sahip olduğu bazı bilgilerin yanlışlığını sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımlar sayesinde fark ettiğini belirtmiştir. Özellikle Coğrafya eğitiminde doğru bilinen bazı yanlışların sosyal ağlar aracılığıyla düzeltilmesi ve bunun da paylaşımlar vasıtasıyla geniş kitlelere ulaştırılması bu bağlamda önem arz etmektedir.

Sosyal ağların önemli fonksiyonlarında biri de bilgi ve materyallerin kısa sürede geniş kitlelere ulaştırılmasıdır. Coğrafya Eğitimi özelinde bunun sağladığı önemli katkılardan biri öğretmenlerin yeni yöntem ve tekniklerden haberdar olmaları ve bunları derslerinde

kullanmaya başlamasıdır. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir kısmı sosyal ağlar aracılığı ile yeni yöntem ve tekniklerden haberdar olduğunu ve bunları derslerinde kullanmaya başladığını belirtmiştir. Bu bağlamda özellikle Facebook sayfa ve gruplarında yapılan paylaşımlar ile Youtube kanallarında yapılan yayınların beğeni ve paylaşım oranları ile sayfa/kanal büyüklüğü de bunu teyit etmektedir. Coğrafya öğretmenlerinin bu noktada hem faydalanan hem faydalanılan olduğu görülmektedir. Katılımcıların çok büyük kısmı yapılan paylaşımlardan faydalanırken çalışmalarını paylaşan öğretmen oranının daha düşük olduğu söylenebilir.

Sosyal ağların öğretmen ve öğrenciler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmasının bazı öğretmenler tarafından avantaja çevrildiği görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmenler daha hızlı ve etkili iletişim kurmak için öğrencilerle sosyal ağlar üzerinden iletişim kurduğunu ifade etmiştir. Görüşme sürecinde özellikle proje çalışması, öğrencilerin grup halinde yaptıkları çalışmalar, soru cevap gibi konularda sosyal ağların aktif bir şekilde kullanıldığı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

5.1.2. Öğretmenlerin Sosyal Ağlar Konusundaki Öz Değerlendirme Düzeyleri ile İlgili Sonuçlar

Sosyal ağların eğitim alanında sağladığı önemli katkılardan biri haber ve bilgi paylaşımının geniş kitlelere hızlı bir şekilde ulaştırılmasıdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı konferans, sempozyum ve kongre gibi bilimsel toplantılardan sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte pandemi sürecinden sonra Coğrafya/Coğrafya Eğitimi ile ilgili kurum, kuruluş ve dernekler sosyal ağlar üzerinden yaptıkları e-konferans, e-kurslar ile çok sayıda Coğrafya Öğretmeni, Akademisyen ve Coğrafya bölüm öğrencisine ulaşmışlardır. Böylece daha az zaman ve emek harcanarak mekândan bağımsız bir şekilde bilgi ve deneyim paylaşımına imkân sunulmuştur. Instagram üzerinden yapılan canlı yayınlar ile alanında uzman akademisyenler tarafından e-konferanslar, e-kurslar düzenlenmiştir.

Kanun, yönetmelik, yönerge gibi hukuki konularda doğal olarak sürekli değişimler olmakta ve bunların takibi öğretmenler için önem arz etmektedir. Bu hususların basılı evrak

üzerinden takibi zor olmakta ve bazen önemli konularda mağduriyetler yaşanmaktaydı. Twitter, Facebook, Instagram, WhatsApp grupları başta olmak üzere sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımlar ile mevzuatta yaşanan değişiklikler çok hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Görüşme bölümünde bazı katılımcılar, basılı evraklarda yer alan mevzuat ile ilgili bilgilerin okunmasının fazla zaman almasından dolayı her öğretmen tarafından okunmadığını ifade etmişlerdir. Bunun yerine sosyal ağlar aracılığı ile paylaşılan özet bilgilerin öğretmenler için oldukça cazip olduğunu ifade etmişlerdir. Böylece öğretmenler gerek özlük konularında gerekse de branşları ile ilgili konularda kanun ve yönetmeliklerden hızlı bir şekilde haberdar olmaktadırlar.

Coğrafya öğretmenlerinin alanları ile ilgili tereddüt yaşadıkları akademik konular için başvurdukları en önemli mecranın sosyal ağlar olduğu görülmektedir. Gerek uygulanan anketlerden elde edilen sonuçlara göre gerekse de sosyal ağ sayfa ve grupları incelendiğinde bu durum açıkça görülmektedir. Sosyal ağların yaygınlaşmasından önce Coğrafya Öğretmenleri çoğunlukla Google mail grupları aracılığıyla görüş alışverişinde bulunmaktaydı. Sosyal ağ çeşitliliğinin ve kullanıcı sayısının artmasıyla Coğrafya Öğretmenleri kendi aralarında ve akademisyenlerle sosyal ağlar aracılığı ile görüş alışverişinde bulunmaya başlamışlardır. Bu bağlamda akademisyenler ve Coğrafya Öğretmenleri yardım taleplerine kayıtsız kalmamakta ve yapılan paylaşımlara yorum yaparak destek olmaktadırlar. Yardım taleplerine hem akademisyenlerin hem Coğrafya Öğretmenlerinin cevap vermesinden dolayı Coğrafya Öğretmenleri görüş alışverişinde bulunmak için sosyal ağları tercih etmeye başlamışlardır. Elde edilen anket sonuçlarına göre Coğrafya Öğretmenlerin çok büyük bir kısmının akademik konularda yardım talep etmek için öncelikle sosyal ağları tercih ettiği görülmektedir.

Sosyal ağların Coğrafya Eğitimine önemli katkılarından birisi de akademik bilgi ve tecrübe paylaşımının öğretmenleri yenilikler konusunda teşvik etmesidir. Öğretmenler, sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımların, yeni yöntem ve teknikleri derslerinde kullanmaları konusunda kendilerini teşvik ettiğini ifade etmişlerdir. Teoride bilinen fakat Coğrafya Eğitiminde nasıl kullanılacağı birçok öğretmen tarafından bilinmeyen bazı yöntem ve tekniklere ait uygulamaların sosyal ağlar üzerinden paylaşılması bu yöntem ve tekniklerin Coğrafya Derslerinde kullanımını yaygınlaştırmıştır. Örneğin altı şapkalı düşünme tekniği ve

balık kılçığı tekniğinin uygulandığı paylaşımlar bu konuda güzel bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Coğrafya Eğitimindeki önemli hususlardan biri de proje tabanlı eğitimdir. Sosyal ağların proje tabanlı eğitime etkisini ölçmeye yönelik anket sorularından elde edilen sonuçlara göre sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımlar Coğrafya Öğretmenlerini proje tabanlı çalışmalar üretme konusunda teşvik etmektedir. Özellikle TUBİTAK başta olmak üzere ulusal ve uluslararası proje çalışmalarının sosyal ağlar üzerinden paylaşılması proje deneyimi az olan veya hiç olmayan öğretmenleri de proje üretme konusunda teşvik etmektedir. Bu sayede yeni projeler ortaya çıkmaktadır.

5.1.3. Öğretmenlerin Sosyal Ağları Sınıfta Kullanma Düzeyleri İle İlgili Sonuçlar

Coğrafya Öğretmenlerinin sosyal ağları sınıfta kullanma düzeylerini ölçmeye yönelik anket sonuçlarına göre önemli bulgular elde edilmiştir. Sosyal ağlar üzerinden araştırma, proje ve ödev paylaşımını ölçmeye yönelik anket sonuçlarına göre katılımcıların büyük bir kısmının sosyal ağları bu amaç doğrultusunda kullandığı görülmektedir. Sosyal ağlardan özellikle anlık iletişim aracı olan WhatsApp bu amaç için yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Pandemi döneminde yaygın kullanılan bu uygulama pandemi sonrası dönemde de kullanılmaya devam edilmiştir. Zaman tasarrufu sağlasa da Coğrafya Öğretmenlerinin bu konuda bazı çekinceleri mevcuttur. Birçok okulda öğretmenler, derslerine girdikleri tüm sınıflara ait WhatsApp gruplarına dâhil edilmiştir. WhatsApp grup sayısının fazla olması ve gruplar üzerinden öğretmenlere yöneltilen soru çokluğundan dolayı öğretmenler her soruya cevap verememektedir. Buna ilaveten günün her saatinde gruplar üzerinden soru yöneltilmesi bazı öğretmenleri bu noktada tereddütte sevk etmektedir. Bu noktada özel yaşama saygı ve iletişimin zamanlaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler ile birlikte okul yöneticileri tarafından da teşvik edilen veli WhatsApp grupları da aynı şekilde yasal ve etik sınırları ile iletişim boyutu muğlak bir husus olarak varlığını korumaktadır. Bütün bu belirsizliklere rağmen öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olma konusunda imtina eden öğretmen sayısı oldukça azdır. Bahsedilen sakıncalara rağmen takibin ve değerlendirmenin kolay olmasından dolayı sosyal ağlar proje/performans ödevlerinin verilmesi, teslim alınması, geri dönütlerin yapılması için öğretmenler tarafından

kullanılmaktadır. Nitel görüşme aşamasında bazı öğretmenler WhatsApp üzerinden iletişimin kolay olmasına rağmen etik kurallar ve yasal çerçeve konusunda düzenlemenin de gerekli olduğunu dile getirmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, öğrencilerin sosyal ağları eğitim alanında kullanmalarını faydalı bulmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çok az bir kısmı bu konuda olumsuz görüş beyan etmiştir. Olumsuz görüş beyan eden katılımcıların büyük bir kısmının da herhangi bir sosyal ağa üye olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda nicel bulgulara göre öğrencilerin de sosyal ağlar üzerinden iletişimi benimsedikleri görülmektedir.

5.1.4. Öğretmenlerin Sosyal Ağların Eğitim Alanında Kullanma Konusunda Yaklaşımları ile İlgili Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlara göre sosyal ağların öğretmenlerin motivasyonunu artırdığı görülmektedir. Bunun üzerinde, olumlu örnek paylaşımının fazla olması, yeni bilgi, birikim ve tecrübe paylaşımının yaygın yapılması, sosyal ağlarda gezinirken eğitimde ile ilgili paylaşımlara sık rastlanılmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Eğitimde olumlu örneklerin sosyal ağlar üzerinden geniş kitlelere ulaştırılması ve bu doğrultuda olumlu geri dönütlerin alınması da öğretmenlerin motivasyonunu artırmaktadır. Buna karşın araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık üçte biri ise sosyal ağların kendi motivasyonları üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığını ifade etmişlerdir.

Eğitim amaçlı oluşturulan sosyal ağ gruplarında yer almanın öğretmenler açısından faydalı olup olmadığına dair oldukça önemli bulgular elde edilmiştir. Öğretmenler eğitim amaçlı sosyal ağlarda yer almanın oldukça faydalı olduğunu belirtmektedir. Gerek nitel bulgularda gerekse de sosyal ağ gruplarında yapılan incelemede öğretmenlerin eğitim amaçlı birçok sosyal ağa üye olduğu ve birçok sayfayı takip ettiği görülmektedir. Coğrafya öğretmenlerinin benzer içerik üreten ve paylaşımda bulunan birçok sosyal ağa aynı anda üye olması sosyal ağların öğretmenler tarafından benimsendiğini ve faydalı bulunduğunu göstermektedir.

Sosyal ağların günümüzde birçok fayda sağladığı aşikârdır. Katılımcıların yaklaşık dörtte birinden fazlası eğitim alanında sosyal ağları kullanmayan öğretmenlerin öğrenciler

nezdinde yetersiz kalacağını düşünmektedir. Teknolojiye hâkim olan Z kuşağının sahip olduğu teknolojik yatkınlıktan eğitim alanında faydalanmak önem arz etmektedir. Sosyal ağların da bu kuşak tarafından çok yaygın bir şekilde kullandığı göz önüne alındığında katılımcılar, öğretmenlerin sosyal ağları kullanmaları gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların hâkim görüşü sosyal ağların öğretmenlerin bilgi ve becerisini olumlu yönde etkilediği ve bunun da eğitime olumlu katkı sağladığı yönündedir. Sosyal ağlar şüphesiz sadece öğretmenler açısından değil aynı zamanda öğrenciler açısından da eğitime olumlu katkı sağlamaktadır. Sosyal ağlar aracılığı ile bilgi ve tecrübe paylaşımının hızlı olması, eğitimde olumlu örneklerin bu sayede çok geniş kitlelere ulaşması, güzel uygulamaların yapılan paylaşımlar ile teşvik edici olması, sempozyum, kongre gibi mesleki etkinlerden öğretmenlerin daha hızlı haberdar olması bu faydaların başında sayılabilir. Toplumun bazı kesimlerince İnternet ve sosyal ağların öğrenci başarısını negatif yönde etkileyeceğine dair bir kanaat hâkim olsa da katılımcıların bu kanaatte olmadığı görülmektedir. Ancak buradaki en büyük risk öğrenci ve öğretmenlerin eğitim amaçlı içerik üretip paylaşım yapmakla birlikte eğitim dışı amaçlar için de sosyal ağlar veya İnternet'te fazla zaman geçirmesidir. Sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda öğretmen ve öğrencilere bilgilendirmelerin yapılması bu imkândan daha etkin bir şekilde faydalanmayı sağlayacaktır. Katılımcılar, öğretmenlerin sosyal ağları sadece içerik paylaşımı konusunda değil aynı zamanda öğrencilere rehberlik yapma amacıyla da kullanabileceklerini belirtmektedir. Yasal ve etik değerler korunmak kaydıyla sosyal ağlar aracılığı ile öğretmen ve öğrenci iletişiminin okul dışında da devam etmesi öğrencilerin okula aidiyet duygusunu güçlendirecek ve bu da öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

Araştırma neticesinde elde edilen önemli sonuçlardan biri de sosyal ağların zaman ve emek tasarrufu konusunda önemli fayda sağladığıdır. Nitekim katılımcıların önemli bir kısmı sosyal ağlar sayesinde hazır dokümanlara ulaştığını, derslerinde bu dokümanlardan faydalandıklarını belirtmişlerdir. Sosyal ağlar aracılığı ile hazır bilgi ve materyallere ulaşmak kolay olsa da bunun bazı sakıncaları bulunmaktadır. Hazır dokümanların her sınıf ve okul seviyesine uygun olmayacağı aşikârdır. Ancak buna rağmen öğretmenlerin önemli bir kısmı hazır doküman kullandığını ifade etmiştir. Sürekli belli öğretmenler tarafından doküman üretilmesi ve birçok öğretmenin de bu dokümanları kullanması meslekî üretkenlik açısından bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar doğrultusunda alt problemlerle ilgili tartışmalara yer verilmiştir.

Yapılan literatür taramasında sosyal ağların Coğrafya Eğitiminde kullanıma yönelik fazla çalışmaya rastlanılmamıştır. Yapılan araştırmalar daha ziyade öğretmen adayları ve öğrencilerin sosyal ağları kullanım amacını tespit etmeye yöneliktir. Bu doğrultuda araştırmanın tartışma bölümü, öğretmen adayları, sosyal bilgiler öğretmenleri ve başka branş öğretmenlerinin sosyal ağları kullanımına yönelik araştırmalar da dikkate alınarak şekillendirilecektir. Carpenter ve Krutka (2015) bazı öğretmen ve idarecilerin sosyal ağların kullanımını engelleyici yönde adım attıklarını bazılarının ise sosyal ağları teşvik ettiğini belirtmektedir. Burada esas soru sosyal ağların nasıl daha etkin bir şekilde kullanılacağıdır. Çünkü sosyal ağlar günümüzün bir realitesi olup bunun eğitimde nasıl kullanılacağı tartışılmalıdır. Yaptığımız araştırmada da öğretmen ve idarecilerin çoğunlukla sosyal ağların kullanımını teşvik edici yönde görüş beyan ettiği görülmüştür.

Mingle ve Adams (2015) ABD'de öğretmenlerin, öğrenciler ve velilerle iletişim kurmak amacıyla sosyal ağları yaygın bir şekilde kullandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler müfredat konularında fikir alışverişinde bulunmak ve meslektaşlarıyla günlük iletişim kurmak amacıyla sosyal ağları yaygın bir şekilde kullanmaktadırlar. Bununla birlikte etik ve yasal sınırların net olmaması ve özel yaşam alanının ihlal edilmesinden dolayı medya raporlarında sosyal ağlar üzerinden sağlanan iletişim neticesinde çok sayıda olumsuz vakaya rastlanılmıştır. Sosyal ağlar üzerinden öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin, etik kuralları ihlal etmemesi için bir çerçevenin ortaya konması gerektiği belirtilmiştir. Yaptığımız bu araştırmada da müfredat konuları ile ilgili paylaşımlar ve günlük iletişim amacıyla kullanım konusunda benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmen ve öğrenci iletişiminde etik kuralların ihlal edilmemesi için bir çerçevenin ortaya konması görüşünü dile getirmişlerdir.

Özmen vd. (2012) sosyal ağların öğretmen ve öğrenci arasında iletişimi güçlendirdiğini, eğitimi olumlu yönde desteklediğini, öğrencilerin sorgulama ve problem

çözme becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Z kuşağının sosyal ağları aktif bir şekilde kullandığı gerçeği göz önüne alındığında eğitim içeriklerinden öğrencilerin daha aktif bir şekilde faydalanabilmesi için sosyal ağların eğitimde nasıl kullanılacağı konusu tartışılmalıdır. Yapmış olduğumuz araştırmamızda etik ilkeler ve belli sınırlar çiğnenmemek kaydıyla sosyal ağların öğretmen öğrenci iletişimini güçlendirmede önemli bir araç olduğu sonucu ortaya konulmuştur. İletişim kurulan kuşağın Z kuşağı olduğu göz önüne alındığında bunun çok daha fazla önem kazanacağı aşikârdır.

Sumuer ve Yıldırım (2014) sınıf öğretmenlerinin sosyal ağlardan Facebook'u arkadaşları ile iletişim kurmak amacıyla kullandıklarını ifade etmiştir. Genç yaştaki öğretmenler Facebook'u daha aktif kullanırken kıdemli öğretmenler ise daha az kullanmaktadır. Sumuer ve Yıldırım'ın yaptığı araştırmanın sekiz yıl öncesine dayandığı dikkate alındığında günümüzde daha farklı sonuçların karşımıza çıkması doğaldır. Çünkü o yıllarda üniversite ve lise eğitimi gören birçok genç günümüzde öğretmen olarak görev yapmaktadır. Bununla birlikte o dönemde teknolojiye uzak olan kıdemli öğretmenler yerine teknolojiye yatkın olan gençler bugünün kıdemli öğretmenleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüze gelindiğinde akıllı telefonların ve İnternet alt yapısının yaygınlaşması tüm sosyal ağlar gibi Facebook'un da geniş kitleler tarafından kullanılmasına imkân sağlamaktadır. Ancak tarafımızdan yapılan araştırmada daha farklı bulgular elde edilmiştir. Coğrafya eğitiminde kıdem ve sosyal ağlar arasında belirgin bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Sosyal ağ kullanımının daha ziyade öğretmenlerin teknolojiye olan yatkınlığı ile doğrudan ilişki olduğunu düşünmekteyiz. Bununla birlikte meslek hayatının son yıllarında sosyal ağlar ile tanışan öğretmenler yerine genç öğretmenler mesleğe başladıkça sosyal ağların iletişim ve eğitim hayatında kullanım oranı da gittikçe artacaktır.

Korucu ve Sezer (2016) farklı branşlara ait öğretmenlerin sosyal ağları etkin bir şekilde kullandıklarını ortaya koymuştur. Yeni nesil teknolojilerin daha etkin kullanımı için hizmet içi eğitimin faydalı olacağını düşünmektedir. Bu bağlamda sosyal ağ, sosyal medya ve İnternet okur-yazarlığı önem arz etmektedir. Araştırmamızın görüşme kısmına katılan katılımcılar da benzer görüşleri dile getirmiştir. Bu alanda yapılacak hizmet içi eğitim çalışmaları sayesinde

sosyal ağlardan daha etkin bir şekilde faydalanılması önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Van Vooren ve Bess (2013)'in araştırmasına göre öğretmenler dijital çağda teknik beceriler açısından öğrencilerin gerisinde kalmışlardır. Öğrenciler iletişim amacıyla sosyal ağları çok fazla tercih ederken öğretmenler ise daha çok telefon ve e-postayı tercih etmektedirler. Ancak burada unutulmaması gereken bir husus var ki Van Vooren ve Bess'in yaptığı çalışma mevcut araştırmamızdan dokuz yıl önce yapılmıştır. Bu süre sosyal ağlarda meydana gelen değişimler açısından oldukça uzun bir süredir. Nitekim kısa bir süre önce kullanılmaya başlanan Web 2.0 ürünleri günümüzde insan hayatının ana merkezine oturmuştur. Instagram, Twitter, Facebook'un doğuşu ve toplum hayatında çok önemli bir noktaya gelmesi çok kısa bir zaman diliminde gerçekleşmiştir.

Tiryakioğlu ve Erzurum (2011)'un akademisyenlerin Facebook'u bir eğitim aracı olarak kullanma düzeyleri konusundaki araştırmasına göre akademisyenler Facebook'u benimseyerek eğitim alanında kullanımına sıcak bakmaktadırlar. Özellikle akıllı telefonların ve mobil uygulamaların yaygınlaşması da materyal paylaşımı, duyuru, etkinlikler için Facebook'un kullanımını cazip hale getirmiştir. Yapmış olduğumuz bu araştırmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Katılımcıların büyük kısmı Facebook'u bir eğitim aracı olarak kullanmaktadır. Etkinliklerden haberdar olma, duyuru yapma, duyurulara ulaşma, materyal paylaşımı, bilimsel konularda destek alma/destek verme amacıyla Facebook etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Tombuloğlu ve İşman (2014)'ın araştırmasına göre öğretmenler sosyal ağları haber, video, fotoğraf, karikatür paylaşımı için kullanmaktadır. Sarsar vd. (2015) da sosyal ağların öğretme-öğrenme süreci için verimli ve gerekli olduğunu, iletişim ve materyal paylaşımını kolaylaştırdığını, başarıyı olumlu yönde etkilediği ifade etmiştir. Ancak tarafımızdan yapılan araştırmada öğretmenlerin sadece video, fotoğraf vb paylaşımlar amacıyla sosyal ağları kullanmadığı eğitim amaçlı içerik paylaşımı, bilimsel yardım talebi ve bilimsel destek, öğrenciler ile eğitim amaçlı bilgi ve doküman paylaşımı için de sosyal ağları kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Yapılan araştırmalara göre sosyal ağlar içinde en fazla tercih edilen Facebook'tur (Zachos vd, 2018). 2010-2018 yılları arasında yapılan 77 adet çalışmanın incelenmesi neticesinde bu bulgulara ulaşılmıştır. Çalışmalarda hâkim olan ortak görüş sosyal ağların eğitim alanında daha etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Tarafımızdan yapılan araştırmanın bulguları da bu durumu desteklemektedir. Zachos'un araştırmasına göre yapılan çalışmalar her ne kadar öğretmenleri sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda cesaretlendirse de öğretmenlerin bu konuda yeterince hevesli olmadığı görülmektedir. Yaptığımız araştırma ve incelemede sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda bilimsel çalışma, hizmet içi eğitim çalışmaları, atölye çalışmaları arttıkça öğretmenlerin sosyal ağ/sosyal medya okuryazarlığı artacaktır. Bu durum da sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda oldukça teşvik edici olacaktır.

Papandrea (2012) sosyal medya-öğretmen-öğrenci ilişkileri konusunda ABD'de özgün bir çalışma yapmıştır. Çalışmada sosyal ağların etik yönüne dikkat çekmiştir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden etik olmayan ilişkiler kurabileceği konusunda bir endişe hâkimdir. Bu nedenle bazı kurumlar ve yasama organları öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden iletişim kurması konusunda kısıtlayıcı adımlar atmışlardır. Yaptığımız çalışmada her ne kadar somut bir bulguya ulaşmamış olsak da zaman zaman medyada benzer vakaların yaşandığına şahit olunmaktadır.

Eğitim öğretim sürecini olumlu yönde etkileyen sosyal ağlar (Ekici ve Kıyıcı, 2012), günümüz şartlarında eğitim alanında temel bir ihtiyaç olup (Ünsal, 2018, Amutha ve John Kennedy, 2015) bu alanda kullanımı faydalı bulunmuştur (İşman ve Albayrak, 2014, Feyzioğlu, 2016, Bozanta ve Mardıkyan, 2017, Zachos vd, 2018, Sarsar vd, 2015, Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011, Çenesiz ve Özdemir, 2021). Buna karşın sosyal ağlar şayet doğru kullanılmadığı takdirde öğrenme öğretmen sürecini olumsuz yönde de etkileyebilir (Gafni ve Deri, 2012, Mingle ve Adams, 2015). Bu bağlamda sosyal ağların avantajları göz önüne alınarak eğitim alanında daha etkin kullanımı konusunda politikalar geliştirilmelidir (Alican ve Saban, 2013, Carpenter ve Krutka, 2015). Araştırmamız neticesinde öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağları her gün belli sıklıkta kullandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Sosyal ağların kullanımı

kısıtlanmayıp gün geçtikçe daha çok yaygınlaştığı göz önüne alındığına eğitim alanında sosyal ağlardan etkin bir şekilde faydalanılacak politikaların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Sosyal ağların Coğrafya Öğretmenleri tarafından kullanımı konusunda kurum türü, kıdem ve sunulan teknolojik imkânlar konusunda belirgin bir farklılık göze çarpmamaktadır. Her ne kadar kıdem yılı arttıkça öğretmenlerin teknolojiyi kullanım düzeyinin azalacağı konusunda hâkim bir kanaat olsa da araştırmamızda bunu doğrulayacak bulgulara ulaşılmamıştır. Sosyal ağların Türkiye'de ilk kullanılmaya başlanmasından günümüze kadar yaklaşık yirmi yıllık süre geçmiştir. Sosyal ağların kullanıldığı ilk dönemler için genç nesillerin teknolojiye daha yatkın olacağı düşüncesinden yola çıkılarak o dönemler için kıdem ile sosyal ağ kullanımı arasında ters bir orantı olduğu söylenebilir. Ancak o dönemin düşük kıdemli öğretmenlerinin şimdiki kıdemli öğretmenler olduğu gerçeği göz önüne alındığında artık kıdemin sosyal ağ kullanımı üzerinde pek etkisinin olmayacağı rahatlıkla söylenebilir. Coğrafya öğretmenleri sosyal ağları sadece iletişim amaçlı değil genel itibarıyla meslekî dayanışma, meslekî gündemi takip etme, öğrenci ve meslektaşları ile iletişim kurma, proje tabanlı çalışmaların takip edildiği birer mecra olarak görmektedir.

5.3. Öneriler

5.3.1. Eğitimcilere ve Eğitim Yöneticilerine Yönelik Öneriler

- Sosyal ağların toplum hayatının her aşamasında hâkim olduğu gerçeği göz önüne alınarak eğitim alanında sosyal ağlardan faydalanılması gerçeği eğitim yöneticileri, karar vericiler ve öğretmenler tarafından dikkate alınmalıdır.
- Öğretmenlerin sosyal ağları eğitim alanında etkin bir şekilde kullanabilmesi için hizmet içi eğitim çalışmaları, atölye çalışmaları ve çalıştaylar yapılmalıdır.
- Sosyal ağlar eğitim amaçlı kullanılırken zaman yönetimi göz önüne alınarak zamanın israf edilmemesine dikkat edilmelidir.
- Eğitim Fakülteleri tarafından teknolojinin eğitimde kullanılması çatısı altında veya bağımsız bir şekilde sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda eğitim verilmelidir.

- Sosyal ağları barındıran Web 2.0 dünyası sınırsız bir mecra olup bu mecradan etkin bir şekilde faydalanmak için sosyal ağlar/sosyal medya okur-yazarlığı konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları, kurs ve konferanslar için sosyal ağların sunduğu imkânlardan faydalanılmalıdır. Bu doğrultuda e-kurs, e-konferanslar daha fazla düzenlenmelidir.
- Sosyal ağların her zaman ulaşılabilirliği dikkate alınarak doküman paylaşımı için bu ağlardan daha fazla faydalanılarak öğrencilerin bilgiye diledikleri zaman sınırsız bir şekilde ulaşabilmelerinin önü açılmalıdır.
- Sosyal ağların öğretmen ve öğrenci ilişkisi açısından açık bir iletişim kapısı olduğu göz önüne alınarak etik çerçeve oluşturulmalıdır.
- Sosyal ağların kullanımını gerektiren zorunlu hallerde öğrencilerin İnternet'e erişim durumu dikkate alınmalıdır. Bu durumlarda çevrenin sosyo-ekonomik şartları göz ardı edilmemelidir.
- EBA platformunda olduğu gibi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sıkça kullanılan sosyal ağlarda branşlar bazında sayfa ve kanallar oluşturulmalıdır.
- Öğrencilerin sosyal ağlarda çok fazla zaman geçirdiği gerçeği göz önüne alınarak sosyal ağlarda Coğrafya başta olmak üzere tüm branşlarda içerik zenginleştirilmelidir. Bunun için de örneğin performans ve proje ödevleri verilirken öğrencinin klasik bilgiyi nakledecek konular yerine Instagram, Facebook, Tiktok gibi popüler ağlar başta olmak üzere sosyal ağlarda içerik üretmesi sağlanabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Sosyal ağların Coğrafya Eğitimi alanında kullanımı konusunda nitel ve nicel araştırmaların daha fazla yapılması önerilir.
- Farklı branşlar bazında sosyal ağların eğitim alanında kullanımı konusunda araştırmaların yapılması önerilir.
- Sosyal ağlar kullanılarak düzenlenecek olan hizmet içi eğitim ve kursların etkisini ölçmeye yönelik çalışmalar önerilir. Mekâna bağlı yapılan kurs ve

konferanslar ile sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilen e-kurs ve e-konferansların karşılaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilir.

- Sosyal ağların gelecekte eğitim alanındaki yerine dair projeksiyonlar ortaya koymaya yönelik araştırmaların yapılması önerilir.
- Sosyal ağların, sempozyum, kongre, seminer gibi bilimsel çalışmalara katılım ile bu çalışma sonuçlarının ilgili kitlelere ulaştırılması konusundaki rolüne dair araştırmaların yapılması önerilir.

KAYNAKÇA

Abdul Wahid, F. S., Sajiharan, S. (2019). *Impact of social media use on academic performance among University students:* Special reference with South Eastern University of Sri Lanka. s. 763-768

Abdullah Al-Bahrani, Darshak Patel (2015). Incorporating Twitter, Instagram, and Facebook in Economics Classrooms, *The Journal of Economic Education,* 46:1, 56-67,

Abu-Shanab, E., Al-Tarawneh, H. (2015). The Influence of Social Networks on High School Students' Performance. *International Journal of Web-Based Learning and Teaching Technologies, 10(2), 49-59, April-June 2015.*

Akdoğan, Ö. (2012). Elektronik Beyinden Akıllı Kaleme. *National Geograpy Türkiye Dergisi,* Sayı:131, Mart 2012.

Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Sayı: 22 (1-8).

Albion, P. (2007). *Web 2.0 in Teacher Education: Two Imperatives for Action.* Australia.

Alican, C., Saban, A. (2013). Ortaokul ve Lisede Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Tutumları: Ürgüp Örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı:35 Yıl: 2013/2 s1-14

Aljasir, S., Bajnaid, A., Elyas, T., Alnawasrah, M., (2017). University Students Usage of Facebook: The Case of Obtained Gratifications and Typology of Its Users. *Journal of Management and Strategy* Vol. 8, No. 5; (30-47).

Alkan, V., Şimşek, S., Armağan Erbil, B. (2019). Karma Yöntem: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education,* 7(2), 558-581.

Altun, A. (2010). *Medya okuryazarlığının sosyal bilgiler programlarıyla ilişkilendirilmesi ve öğretim* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

Amadı, E. C., Ewa, C. J. (2018). Social Media Networking and the Academic Performance of University Students in Nigeria: A Study of the Rivers State University. *Port Harcourt*

International Journal of Innovative Scientific & Engineering Technologies Research 6(1):24-31, Jan.-March., 2018

Amutha, S., John Kennedy S. (2015). Awareness and Utilization of Social Networking Among Teacher Trainees. *Internatiolan Journal of Innovative Research & Development*. Volume 4, Issue 10. Septemper, 2015.

Aslan, A. (2020). *Eğitim bilişim ağı (eba) destekli ters yüz edilmiş sınıf (tys) modelinin 9. Sınıf coğrafya dersi beşeri sistemler ünitesinin öğretim sürecine etkileri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum)

Aull Davies, C. (1999). *Reflexive Ethnography A Guide to Researching Selves and Others*. London, New York: Routledge

Aydemir, S. (2019). *Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı medya okuryazarlığı eğitiminin öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutumlarına etkisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

Aydın, İ. E. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 373-386.

Baki, A., Gökçek, T. (2012). Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Güz-2012 Cilt:11 Sayı:42 (001-021).

Bal, H. (2019). *Öğretmenlerin Eğitimde Yeni Teknolojileri ve Web 2.0. Araçlarını Kullanımlarının Değerlendirilmesi.* Milli Eğitim Bakanlığı, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *5*(2), 368-388.

Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, *9*(1), 23-28.

Başlar, G. (2013). Yeni Medyanın Gelişimi ve Dijitalleşen Kapitalizm. Akademik Bilişim 2013 – XV. *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 23-25 Ocak 2013 – Akdeniz Üniversitesi, Antalya

Belal, H.M., (2017) Social Networking Experiences on Facebook: A Study on the Students' of Comilla University. *J Mass Communicat Journalism* 7: 333

Beytekin, O. F., Kılıç, F. (2021). İlkokul müdürlerinin karar verme sürecini etkileyen faktörler. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi*, *1*(1), 37-54.

Bilici, İ.E. (2011). *Türkiye'de ortaöğretimde medya okuryazarlığı dersi için bir model önerisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri)

Bolat, Y. (2018). A Research on the Use of Social Media Networks by Teacher Candidates. *Journal of Curriculum and Teaching* Vol. 7, No. 1

Boyd, D. (2007) *"Why Youth (Heart) Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life."* MacArthur Foundation Series on Digital Learning – Youth, Identity, and Digital Media Volume (ed. David Buckingham). Cambridge, MA: MIT Press.

Boyd, D. M., Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, *13*(1), 210-230.

Bozanta, A., Mardıkyan, S. (2017). The Effects Of Social Media Use On Collaborative Learning: A Case Of Turkey. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE* January 2017 ISSN 1302-6488 Volume: 18 Number: 1

Brannen, J. (2005). Mixed Methods Research: A discussion paper, *ESRC National Centre for Research Methods NCRM Methods Review Papers*.

Bursa, O., Ünalır, M.O. (2010). *Sosyal Ağlar ve Profil Yönetimine Etkileri.* M.Akgül, E. Derman, U. Çağlayan, A. Özgit, T. Yılmaz (Ed.). Akademik Bilişim'10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10 - 12 Şubat 2010 Muğla Üniversitesi Basımevi.

Büyüköztürk, Ş. (2011). *Deneysel desenler* (3. Baskı*)*. Ankara: Pegem Akademi.

Byrne, Dara N. (2008). *"The Future of (the) 'Race': Identity, Discourse, and the Rise of Computer-mediated Public Spheres."* Learning Race and Ethnicity: Youth and Digital Media. Edited by Anna Everett. The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation Series on Digital Media and Learning. Cambridge, MA: The MIT Press, 15–38.

Callan, V.J., Johnston, M.A. (2017). *Social media and student outcomes: teacher, student and employer views.* Published by NCVER.

Carpenter, P. J., Krutka, D. G. (2015). *Social Media in Teacher Education. Handbook of Research on Teacher Education in the Digital Age,* Publisher: IGI Global, Editors: M. L. Niess & H. Gillows-Wiles, pp.28-54.

Cemaloğlu, N. (2014). *Veri Toplama Teknikleri: Nicel-Nitel.* A.Tanrıöğen (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri (s.131-164), Anı Yayınları, Ankara.

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research methods in education.* Sixth edition. London and New York: Routledge

Creswell, J. W. (2017). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş.* Çev. Prof. Dr. Mustafa Sözbilir. Pegem Akademi. Ankara.

Creswell, J.W. (2006). *Understanding Mixed Methods Research,* (Chapter 1). https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/10981_Chapter_1.pdf. Erişim tarihi: 21.02.2022

Çakmak, E. (2010). *İngiltere ve Türkiye'deki ilköğretim medya okuryazarlığı eğitimi program ve uygulamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu)

Çenesiz, M., Özdemir, M. A. (2021). The effect of Web 2.0. tools on academic success on topography and rocks in high school 10th grade geography. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE),* 43, 39-53.

Çubukçu, Z., Tosuntaş, Ş. B., İnci, T., Kırcaburun, K. (2017). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı Dersinin Teknoloji Entegrasyonuna Katkısı Açısından Değerlendirilmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi,* 5(2), 29-41.

Davis F.C.H., Deil-Amen, R., Rios-Aguilar, C., Gonzalez Canche, M. S. (2012). Social media in higher education: a literature review and research directions. *Report printed by the university of arizona and claremont graduate university, 8.*

Demirci, A., Taş, H.İ., Özel, A. (2007). Türkiye'de Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Teknoloji Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (15), 37-54.

Doğanay, H. (2013). *Coğrafya'ya Giriş 1 Genel ve Fiziki Coğrafya.* Aktif Yayınevi. 8. Baskı

Doğru, E., Aydın, F. (2018). Coğrafya Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Hakkındaki Düşünceleri ve Bunu Kullanma Durumları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi* 2018, Cilt 4, Sayı 2, S. 88-100

Dolanbay, H. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik medya okuryazarlığı eğitimi modeli.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul)

Durmuş, A. (2015). Web 2.0. Araçları ve Eğitsel Uygulamalar. B. Akkoyunlu, A. İşman, H. T. Odabaşı (Ed.), *Eğitim Teknolojileri Okumaları, 2015,* (s. 109-129).

Ekici, M., Kıyıcı, M. (2012). Sosyal Ağların Eğitim Bağlamında Kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2012) 5/2, 156-167

Ekiz, D. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Anı Yayıncılık. Ankara.

Erdem, C. (2018). *Öğretmen adayları için medya okuryazarlığı dersi öğretim programı tasarısı.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir)

Erdemci, H., (2017) Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Amaçlarının İncelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 2017, 2 (1), 10-19.

Erol, O., Sevim, N., Ulutaş, A., Sevli, O., Başer, V.G., (2017). *Examining social media usage aims of teacher candidates.* Academic Conference on Engineering, IT and Artificial Intelligence AC-EITAI 2017 (574-581)

Ersöz, A., G. (2016*). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanma Alışkanlıkları: Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Örneği*. Sosyoloji Konferansları, İstanbul (53), 303-326.

Ersöz, B. (2020). Yeni Nesil Web Paradigması-Web 4.0. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, *1*(2), 58-65.

Eyüp, B. (2022). Examination of Turkish language teachers' competencies for using Web 2.0 tools. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, *23*(1), 307-323.

Feyzioğlu, B.İ. (2016) *Eğitimde Sosyal Medyanın Kullanımına İlişkin Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görüşleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar)

Fırat, M., Kabakçı Yurdakul, I., Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education,* 2(1), 65-86.

Fuchs, C. (2011). "An Alternative View of Privacy on Facebook." *Information,* Vol: 2. (S.140-165).

Gafni, R., Deri, M. (2012). Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management Special Section on Social Networking, *Teaching, and Learning.* Volume 7, 2012. (S. 58)

Gikas, J., Grant, M. M. (2013). Mobile computing devices in higher education: Student perspectives on learning with cellphones, smartphones & social media. *The Internet and Higher Education*, 19, 18-26.

Gökdaş, İ., Torun, F., Bağrıacık, A. (2014). Öğretmen Adaylarının Cep Telefonlarını Eğitsel Amaçlı Kullanım Durumları ve Mobil Öğrenmeye İlişkin Görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi ,* 5 (2) , 43-61 .

Görmez, E. (2014). Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı düzeyleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum)

Greenhow, C., Lewin, C. (2016). Social media and education: Recon ceptualizing the boundaries of formal and informal learning, *Learning, Media and Technology*, 41:1, 6-30,

Greenhow, C., Robelia, B., Hughes, J. E. (2009). Learning, teaching, and scholarship in a digital age: Web 2.0 and classroom research: What path should we take now?. *Educational researcher*, *38*(4), 246-259.

Gülcü, A., Solak, M., Aydın, S., Koçak, Ö. (2013). İlköğretimde görev yapan branş öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies, 8*(6). S. 195 - 213

Gümüş, N. (2018). Sosyal Medyanın Kamu Kurumları Tarafından Kamusal Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması: 81 İl Valiliği Üzerinde Bir Araştırma. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2018, Cilt:18, Yıl:18, Sayı: 4, 18: 189-212

Güvenir, H. A. (2005). Türkiye'de İnternet. *Bilkent Dergi.* Sayı:4 s. 8 -9 .

Ilgar, M. Z., Ilgar, S. C. (2013). Nitel bir araştırma deseni olarak gömülü teori (temellendirilmiş kuram). *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* 2(3), 197-247.

Işık, U. (2007). *Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda İnternet kullanımının etkileri ve İnternet bağımlılığı.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya)

İnan, T. (2013). *Medya okuryazarlığı sürecinde medya, çocuk ve ebeveyn ilişkisi: Ortaokul öğrencilerinin ve ebeveynlerinin televizyon ve internet kullanımlarına ilişkin tutum ve davranışlarının incelenmesi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya)

İşman, A., Albayrak, E. (2014). Sosyal ağlardan Facebook'un eğitime yönelik etkililiği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *4*(1), 129-138.

Johnson, R.B., Onwuegbuzie, A.J. (2004). Mixed method and mixed model research. In Johnson, R.B., Christensen, L.B. (Eds.*) Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches,* (pp. 408–431). Allyn and Bacon, Needham Heights, MA.

Kanwar, P., Taprial, V. (2017*). Understanding Social Media.* Ventus Publishing. 2. Baskı.

Kapan, K., Üncel, R. (2020). Gelişen web teknolojilerinin (web 1.0-web 2.0-web 3.0) Türkiye turizmine etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi,* 3(3), 276-289.

Kaplan, A. M., Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, *53*(1), 59-68.

Kaplan, K. (2017). *Medya okuryazarlığı dersinin Türkçe öğretimiyle birleştirilmesi sürecinde medya okuryazarlığı dersi öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlikler.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

Karahan, S., Uca, S., Güdük, T. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78-101.

Karakaya, İ., (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* (Ed. A. Tanroöğren) Bilimsel Araştırma Yöntemleri (s. 57-83), Ankara: Anı Yayıncılık.

Karal, H., Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education.* 1 (3), 251-263.

Karaman, M.K., (2010). Öğretmen Adaylarının TV ve İnternet Teknolojilerini Kullanma Amaç ve Beklentilerinin Medya Okuryazarlığı Bağlamında Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (2010) 3/2, 51-62

Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi,* 21. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Karataş, A. (2017). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve eğitim fakültelerine yönelik bir 'medya okuryazarlığı' eğitim programı tasarısı.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi,* Cilt 1, Sayı 1, s. 62-80.

Kartal, O. Y. (2013). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ile aktif vatandaşlık bağlamında toplum yaşamına katılma düzeyleri arasındaki ilişki.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale)

Kasalak, F., Kasalak, G., ve Oral, O., (2013). Üniversite 1. Sınıf Öğrencilerin Sosyal Paylasım Sitelerini Kullanımına İliskin Motivasyon Düzeyleri. *Akdeniz Üniversitesi Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri,* 23-25 Ocak 2013 s. 601-606.

Katıtaş, S. (2019). "Karma Yöntem Araştırmalarına Bütüncül Bir Bakış*", International Social Sciences Studies Journal,* 5(49): 6250-6260.

Keser, H. (2011). Türkiye'de Bilgisayar Eğitiminde İlk Adım: Orta Öğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu Raporu. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* Cilt:1 Sayı:2

Kılıç, S. (2016). Cronbachs Alpha Reliability Coefficient. *Journal of Mood Disorders,* Volume: 6, Number: 1, 2016

Koç, E. (2016). *Türkiye'deki medya okuryazarlığı eğitimi için bir uygulama önerisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul)

Koç, M. Karabatak, M. (2011). Sosyal Ağların Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin Veri Madenciliği Kullanılarak İncelenmesi. *5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sunulan bildiri.* 22-24 Eylül 2011, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.

Korucu, A.T., Sezer, C. (2016). Web 2.0 Teknolojilerini Kullanma Sıklığının Ders Başarısı Üzerindeki Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,* Mayıs 2016 Cilt:5 Sayı:2

Krutka, D.G., Nowell, S., Whitlock, A.M. (2017). Towards a social media pedagogy: Successes and shortcomings in educative uses of Twitter with teacher candidates. *Journal of Technology and Teacher Education* (2017) 25(2), 215-240

Kuzu, E. B. (2014). *Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayları Arasında Çevrimiçi Sosyal Ağların Öğretim Amaçlı Kullanımı.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir).

Lai, L.S.L., Turban, E. (2008). Groups Formation and Operations in the Web 2.0 Environment and Social Networks. *Group Decis Negot* (2008)

Mandiber, M., (2012). *The Social Media Reader*. New York Unıversıty Press.

Mazman, S.G., (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

MEB, (2018). *Coğrafya Dersi Öğretim Programı.* Milli Eğitim Eğitim Bakanlığı. Ankara

MEB, (2018). *Güçlü Yarınlar İçin 2023 Eğitim Vizyonu.* Ankara. MEB

Melville, S. D., Allan, C., Crampton, J., Fothergill, J., Godrey, A., Harloe, M. Vd (2009). *Higher Education in a Web 2.0 World: Report of an independent Committee of Inquiry into the impact on higher education of students' widespread use of Web 2.0 technologies*. The Committee.

Menteşe, M. (2013). *Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara)

Metin, E. (2018). Eğitimde Teknoloji Kullanımında Öğretmen Eğitimi: Bir Durum Çalışması. *Journal of STEAM Education, 1*(1), 79-103.

Milligan, I. (2017). *The Web as History. London,* (Ed. Niels Brügger and Ralph Schroeder), s. 137 – 159, UCL Press.

Mingle, J., Adams, M., (2015). Social Media Network Participation and Academic Performance in Senior High Schools in Ghana. *Library Philosophy and Practice (e-journal).* Summer 7-21-2015. s.(1-51).

Mutlu, A.P. (2015). Bulut tabanlı uygulamaların kişisel öğrenme ortamı olarak kullanımı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Journal of Research in Education and Teaching,* Ağustos 2015 Cilt:4 Sayı:3 Makale No: 15, 118-124.

O'Boyle, I. (2014). Mobilising social media in sport management education. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 15,* 58-60.

O'Reilly, T. (2012). *What Is Web 2.0?* M. Mandiber (Ed), The Social Media Reader (s. 17-27). New York University Press.

Onwuegbuzie, A. J., Leech, N. L. (2004). Enhancing the Interpretation of "Significant" Findings: *The Role of Mixed Methods Research. The Qualitative Report,* 9(4), 770-792.

Özel, A. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı algılarının incelenmesi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Kütahya)

Özen, Ü., Çam, H., Can, D., Dönmez, Ö. (2018). Uzaktan yükseköğretim öğrencilerinin sosyal medyanın eğitim boyutu konusundaki algıları ve eğitim amaçlı sosyal medya kullanımlarının belirlenmesi. *The Journal of International Scientific Researches, 3*(1), 64-72.

Özhan, U. (2019). *Liselerde Sosyal Ağ Olgusunun İncelenmesi: Malatya Örneği.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara)

Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür M., Baysal, N. (2012). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği. *E- Journal of New World Sciences Academy*, Volume 7, Number 2., 496-506

Özsarı, İ., Batdal Karaduman, G. (2016). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanimi ve Yalnizliklarinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Journal of Research in Education and Teaching. Aralık* 2016 Cilt:5 Özel Sayı Makale No: 41

Öztürk, M., Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Bu Sitelerin Eğitimlerinde Kullanılması ile İlgili Görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.

Öztürk, M.F., Talas, M. (2015). Sosyal Medya Eğitimi ve Etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks.* Volume 7, No.1

Papandrea, M. R. (2012). Social Media, Public School Teachers, and the First Amendment. *North Carolina Law Review* 90, 1597-1642.

Petter, C., Reich, K., Scheuermann, F. (2005). *Analysis of Tools Supporting Communities of Practice.* Work & Learn Together.

Polat, M., Arabacı, İ.B. (2014). Eğitimde Açık Liderlik ve Sosyal Ağlar (Open Leadershıp and Social Networks in Educatıon). *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks.* ZfWT Vol. 6, No. 1

Rai, G. (2017). Impact of Social Networking Sites (SNSs): Are Youth affected by its usage? *Issues and Ideas in Education* Vol-5, No-1 March 2017 pp. 11–24

Sarsar, F., Başbay, M., Başbay, A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt 11, Sayı 2.

Seçkiner-Bingöl, E., Tahtalıoğu, H. (2017). Türkiye'de Üniversitelerin Sosyal Medya Kullanımı: Gazi Üniversitesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Y.2017, C.22, Kayfor15 Özel Sayısı, s.2405-2423.

Solmaz, B. Tekin, G. Herzem, Z., Demir, M. (2013). Internet Ve Sosyal Medya Kullanimi Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*. Cilt:7 Sayı:4, s.23-32.

Sumuer, E., Yıldırım, S. (2014). Do Teacher Characteristics Matter for Facebook Use? Evidence from Classroom Teachers in Turkey. *Mersin University Journal of the Faculty of Education,* Volume 10, Number 1.

Şahin, L. (2020*). Pandemi ekseninde küresel değişim ve yeni ekonomik düzen.* (ed. Pakdemirli, B., Bayraktar, Z., Ünalmış, A. N., Takmaz, S.) S. 79 – 125, Akçağ Yayınları.

Şişman-Eren, E. (2014). Sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 29(4), 230-243. [Ekim 2014]

Tan, O. (2015). *Medya okuryazarlığı eğitimi: Öğrenci, öğretmen, aile bağlamında örnek bir araştırma.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya)

Tanrıverdi, H., Sağır, S. (2014). Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Amaçlarının ve Sosyal Ağları Benimseme Düzeylerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7(18), 775-822.

Tekindal, M., Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi,* 20 (1), 153- 182.

Tess, P.A., (2014) The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review. *Computers in Human Behavior 29 (2013) A60–A68.*

Tiryakioğlu, F., Erzurum, F. (2011). Use of Social Networks as an Education Tool. *Contemporary Educatıonal Technology,* 2011, 2(2), 135-150

Tonbuloğlu, İ. ve İşman, A. (2014). Öğretmenlerin Sosyal Ağları Kullanım Profillerinin İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 3(1).

Tosun, N. (2016). Meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanma alışkanlıkları ve sosyal ağ kullanımına ilişkin görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *2* (2), 114-149.

Tunalı, S.B., Gözü, Ö., Özen, G. (2016). Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemlerinin Bir Arada Kullanılması "Karma Araştırma Yöntemi. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi.* Haziran 2016. S. 106-112

Tutkun, T. (2013). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyi ile aktif vatandaşlık bileşenlerinden temsili demokrasiye, protesto ve sosyal değişime katılım düzeyi*

arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale)

Türkkan, T., Odacı, H., Bülbül, K. (2022). Covid 19 Pandemisi ve Akademisyenler: Psikolojik Yansımalar ve Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkileri The Covid 19 Pandemic and Academics: Psychological Reflections and Its Impact on Social Life. *GEFAD / GUJGEF42(1):* 85-121

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel biraraştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi,* 24(24), 543-559.

Türnüklü, A. (2001). Eğitim Bilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak İçin Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 26, Sayı. 120, Nisan 8-13.

Tüzel, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde medya okuryazarlığı eğitimi: Bir eylem araştırması.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale)

Ulu, H., Baş, Ö. (2019). Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım amaçları, eleştirel düşünme eğilimleri ve medya okuryazarlıkları arasındaki ilişkiler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* Advance online publication.

Ulusoy, A. (2018). *Dijital medya okuryazarlığı, gereksinimler ve yenilikçi uygulamalar üzerine bir inceleme.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri)

Uslu, S., Hamarat, E. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağları Kullanım Amaçlarının Belirlenmesi . *e-Kafkas Journal of Educational Research* , 3 (1) , 26-35 .

Utz, S., Muscanell, N., Khalid, C. (2015). Snapchat Elicits More Jealousy than Facebook: A Comparison of Snapchat and Facebook Use. *Cyberpsychology, Behavior, And Social* Networking Volume 18, Number 3.

Ünal, T.A. (2015). *Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Ünlü, M. (2014). *Coğrafya Eğitimi.* Pegem Akademi. Ankara

Ünsal, H. (2018). The Use of Social Media by Prospective Teachers and Their Practice Aims of Web Technologies in Turkey. *Universal Journal of Educational* Research 6(10): 2258-2265.

Van-Vooren, C., Bess, C. (2013). Teacher Tweets Improve Achievement for Eighth Grade Science Students. *Systemics, Cybernetics And Informatics*, Vol. 11(1), 2013, pp. 33-36.

Vasek, M., Hendrick, R. (2016). Teachers, Social Media, and Free Speech. *e-Journal Of Education Policy,* Spring 2106.

Vural, B., Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20, 3348-3382.

Wearesocial. (2022). *Digital 2021 Local Country Headlines*. https://datareportal.com/

Yağcı, M., Işık, M. (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences,* 6 (21), 136-148.

Yavan, N. (2014). "Batı Coğrafyası Geleneği Üzerine", İçinde E. Bekaroğlu ve A.R. Özdemir (Eds) *Bir Disiplinin İç Dünyası: Modern Türk Coğrafyası Üzerine Söyleşiler*, 17-51, İdil Yayıncılık, İstanbul.

Yaylak, E. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitimde sosyal medyayı kullanım düzeyleri ve görüşleri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli).

Yazgan, A.D. (2013). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ile aktif vatandaşlığa ilişkin demokratik değer düzeyleri arasındaki ilişki.* (Yayınlanmamış

Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale)

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* 9. Baskı. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

Yıldırım, S. (2019). *Coğrafya öğretmenlerine C-TPAB modeli temelli açık kaynak kodlu CBS yazılımı ve ücretsiz verilerden yararlanılmasına yönelik hizmet içi eğitimin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul)

Zachos, G., Paraskevopoulou-Kollia, E.-A., Anagnostopoulos, I. (2018). Social Media Use in Higher Education: A Review. *Educ. Sci., 8 (4),* 194.

İNTERNETKAYNAKÇASI

http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php Erişim tarihi: 02.12.2021

https://digg.com/about Erişim tarihi: 11.11.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/BlackPlanet Erişim tarihi: 18.12.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/Instagram Erişim tarihi: 18.12.2021

https://en.wikipedia.org/wiki/LiveJournal Erişim tarihi: 02.05.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/MiGente.com Erişim tarihi: 30.04.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Pinterest Erişim tarihi: 30.04.2022

https://en.wikipedia.org/wiki/Snapchat Erişim tarihi: 30.04.2022

https://recrodigital.com/we-are-social-2022-turkiye-sosyal-medya-kullanimi-verileri/ Erişim tarihi: 15.05.2022

https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: 14.08.2021

https://tr.foursquare.com/about Erişim tarihi: 07.07.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nternetin_tarihi Erişim tarihi: 04.07.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0Phone Erişim tarihi: 23.08.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/MSN_Messenger Erişim tarihi: 23.08.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Usenet Erişim tarihi: 10.10.2021

https://tr.wikipedia.org/wiki/Vine Erişim tarihi: 27.02.2022

https://wearesocial.com/ Erişim tarihi: 25.04.2022

https://www.britannica.com/topic/Flickrcom Erişim tarihi: 15.10.2021

https://www.britannica.com/topic/Twitter Erişim tarihi: 19.10.2021

https://www.britannica.com/topic/YouTube Erişim tarihi: 19.10.2021

https://www.dijitalajanslar.com/sosyal-medya-tarihcesi/ Erişim tarihi: 19.10.2021

https://www.help.tinder.com/hc/tr/articles/115004647686-Tinder-nedir- Erişim tarihi: 13.02.2022

https://www.pscp.tv/ Erişim tarihi: 03.02.2022

https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc318.html Erişim tarihi: 27.12.2021

https://www.statista.com/statistics/242606/number-of-active-twitter-users-in-selected-countries/ Erişim tarihi: 13.07.2022

https://www.statista.com/statistics/261925/unique-visitors-to-tumblrcom/ Erişim20.07.2022

https://www.usenetserver.com/what-is-usenet Erişim 05.04.2020

https://www.webdesignerdepot.com/2009/10/the-history-and-evolution-of-social-media/ Erişim tarihi: 11.12.2021

https://www.webtekno.com/akilli-telefonlarin-dunden-bugune-evrimi-akilli-olan-telefon-iphone-degildi-h55658.html Erişim tarihi: 17.07.2022

https://www.WhatsApp.com/about/ Erişim tarihi: 01.05.2022

EKLER

Uygulama İzin Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-29453804 12/08/2021
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Burhan GÜNCEGÖRÜ)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Marmara Üniversitesinin 09.07.2021 tarihli ve 64683 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 05.08.2021 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu	:Coğrafya Öğretmenlerinin Eğitim Alanında Sosyal Ağları Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi
Araştırma Türü	: Anket
Araştırma Yeri	: İstanbul
Araştırma Kişiler	: Liselerde Görev Yapan Öğretmenler
Araştırmanın Süresi	: 2021 - 2022 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
12/08/2021
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (8 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : strateji@istirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
Unvanı : Büro Hizmetleri
İnternet Adresi : http://istanbul.meb.gov.tr/
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden f13f-f307-32ae-a5ba-75f2 kodu ile teyit edilebilir.

Marmara Üni Evrak Tarih ve Sayısı: 13.08.2021-85126

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

GÜNLÜDÜR
13.08.2021

Sayı : E-59090411-44-29492961
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Burhan GÜNCEGÖRÜ)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.02.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 12.08.2021 tarihli ve 29453804 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenen örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

İrfan BALLI
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 30
E-posta : strateji.gelistirme34@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
Unvanı : Büro Hizmetleri
İnternet Adresi : http://istanbul.meb.gov.tr/
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 771c-4cb0-31d4-a111-e89e kodu ile teyit edilebilir.

Evrak Tarih ve Sayısı: 17.08.2021-85589

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-16110545-302.08.01-85589 17.08.2021
Konu : Burhan GÜNCEGÖRÜ, İzin

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 07.07.2021 tarih ve 62756 sayılı yazınız.

Enstitünüz Coğrafya Öğretmenliği Doktora Programı öğrencilerinden Burhan GÜNCEGÖRÜ, **"Coğrafya Öğretmenlerinin Eğitim Alanında Sosyal Ağları Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi"** başlıklı çalışmasının uygun görüldüğüne dair İstanbul Valiliğinden gelen yazı sureti ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Özlem GÜNGÖR
Daire Başkanı

Ek:
1- Yazı Sureti (1 sayfa)
2- Üst Yazı (1 sayfa)
3- Ek Belgeler (3 sayfa)
4- Ek4 (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu :BSP56ZPBKB Pin Kodu :72182 Belge Takip Adresi : https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5709&eD=BSP56ZPBKB&eS=85589

Adres:Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
34722 Kadıköy / ISTANBUL
Telefon:0216 777 1200 Faks:0216 777 1201
e-Posta:ogrenciisleri@marmara.edu.tr Elektronik Ağ:http://oidb.marmara.edu.tr
Kep Adresi:marmarauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: HASRET ISANÇ
Unvanı: Belge Yöneticisi
Tel No: (216) 777 12 12

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Anket Soruları

Değerli Öğretmenim,

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde doktora eğitimine devam etmekteyim. "Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Sosyal Ağları Eğitim Alanında Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tezi hazırlamaktayım. Bu doğrultuda ekte hazırladığım anket ile sosyal ağların eğitimde kullanımı konusunda sizin görüşünüze başvuruyorum. Çalışmaya yapacağınız katkı benim için oldukça kıymetlidir.

Anket için verdiğiniz cevaplar sadece bu çalışma için kullanılacaktır. Samimi cevaplarınız ve çalışmaya yaptığınız katkı için çok teşekkür ederim.

Burhan GÜNCEGÖRÜ

EĞİTİMDE SOSYAL MEDYAYI KULLANIM ANKETİ

1. Cinsiyetiniz

Kadın ( ) Erkek ( )

2. Kıdem yılınız

1-5 ( ) 6-10 ( ) 11-15 ( ) 16-20 ( ) 21-25 ( ) 25+ ( )

3. Mezun olduğunuz fakülte

Eğitim Fakültesi ( ) Fen Edebiyat ( ) Diğer ( ) Lütfen belirtiniz :.....

4. Eğitim durumunuz

Lisans ( )

Yüksek Lisans devam ediyor ( )

Yüksek Lisans ( )

Doktora devam ediyor ( )

Doktora ( )

5. Görev yaptığınız eğitim kurumu

Anadolu Lisesi ( ) Fen Lisesi ( ) Meslek Lisesi ( )

İmam Hatip Lisesi ( ) Sosyal Bilimler Lisesi ( ) Güzel Sanatlar/Spor Lisesi ( )

BÖLÜM 1

Öğretmenlerin sosyal medyayı anlama düzeyleri

1	Herhangi bir sosyal ağa üye misiniz? Evet ( ) Hayır ( ) Cevabımız hayır ise nedeni;					
2	Aşağıdaki Sosyal Ağlardan hangisine üyesiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz) Facebook ( ) Instagram ( ) Twitter ( ) Linkedin ( ) Snapchat ( ) Whatshapp ( ) Telegram ( ) Diğer (.....)					
3	Sosyal ağları hangi sıklıkta kullanırsınız? Her gün ( ) 2-3 günde bir ( ) Her hafta ( ) Birkaç haftada bir ( )					
4	8. Sosyal ağlarda günlük ortalama ne kadar zaman harcarsınız? .... Saat					
	Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz	**Kesinlikle katılıyorum**	**Katılıyorum**	**Nötr**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle katılmıyorum**
5	Sosyal ağları eğitim amacıyla kullanırım					
6	Sosyal ağları arkadaşlık ve iletişim amaçlı kullanırım					
7	Sosyal ağlar aracılığıyla elde ettiğim bilgilerin doğruluğuna kuşkuyla bakarım					
8	Eğitim alanında sosyal ağlar yoluyla gelen yardım taleplerine cevap veririm					
9	Öğretmenlerin sosyal ağlardan elde ettikleri hazır sunum ve materyaller kullanmalarını doğru buluyorum					
10	Sosyal ağları pasif olarak kullanırım (Paylaşımlarım ile herhangi bir katkıda bulunmam)					
11	Sahip olduğum bazı bilgilerin yanlış olduğunu sosyal ağlar aracılığıyla fark ediyorum					
12	Sosyal ağların eğitimde kullanımını faydalı buluyorum					
13	Daha önce hiç kullanmadığım yöntem ve tekniklerden sosyal ağlar vasıtasıyla haberdar oldum					
14	Sosyal ağlar vasıtasıyla haberdar olduğum yöntem ve teknikleri derslimde uygulamaya başladım					
15	Sınıfta uyguladığım yöntem ve teknikleri sosyal ağlar aracılığıyla meslektaşlarım ile paylaşırım					
16	Sosyal ağlar vasıtasıyla elde ettiğim hazır sunum ve dokümanları derslerimde kullanırım					
17	Bazı konuları öğrencilerin sosyal ağları kullanacağı yöntemlerle işlerim					

BÖLÜM 2

Öğretmenlerin sosyal ağlar konusundaki özdeğerlendirme düzeyleri

	Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz	**Evet**	**Hayır**	**Kısmen**
1	Mesleğim ile ilgili sempozyum, kongre vb çalışmalara sosyal ağlar üzerinden haberdar olurum			
2	Kanun, yönetmelik, yönerge gibi bilgi ve yeniliklerden sosyal ağlar aracılığı ile haberdar olurum			
3	Sosyal ağlar aracılığı ile meslektaşlarım ile görüş alışverişinde bulunurum			
	3. Soruya Evet cevabı verdiyseniz hangi konularda görüş alışverişinde bulunursunuz? Lütfen yazınız:			
4	Branşım ile ilgili ikilemde kaldığım konularda öncelikle sosyal ağlar aracılığıyla yardım isterim			
	4. Soruya Evet cevabı verdiyseniz yardım talebine tatminkâr yanıtlar alıyor musunuz? Akademisyenler yardım talebine katkı sağlıyor mu? Lütfen yazınız:			
5	Sosyal ağlar aracılığıyla edindiğim bilgiler, yeni yöntem ve teknikleri derslerimde kullanmam konusunda beni teşvik ediyor			
6	Sosyal ağlar, proje üretme ve yürütme konusunda bana katkı sağlar			
7	Sosyal ağlar aracılığı ile edindiğim fikirler proje tabanlı çalışmalar üretmemi sağlar			
	7. Soruya Evet cevabı verdiyseniz bugüne kadar yaptığını bir çalışma/proje var mı? Lütfen yazınız:			

BÖLÜM 3

Öğretmenlerin sosyal ağları sınıfta kullanma düzeyleri

	Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz	**Kesinlikle katılıyorum**	**Katılıyorum**	**Nötr**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle katılmıyorum**
1	Sosyal ağlardaki gruplar üzerinden öğrencilere araştırma, proje ve ödev gönderirim					
	1. Soruya "Katılıyorum, Kesinlikle katılıyorum" cevabı verdiyseniz öğrenciler olumlu geri bildirimde bulunuyor mu? Lütfen yazınız: …… …… ……					
2	Sosyal ağlar aracılığıyla öğrencilerin ders ile ilgili taleplerine yardımcı olurum					
3	Öğrencilere, sosyal ağları kullanıp hazırlayacakları ödev/performans ödevleri veririm					
4	Öğrencilerin, eğitim alanında sosyal medya kullanmalarını faydalı buluyorum					
5	Öğrenciler proje ve ödev gibi konularda sosyal ağ üzerinden iletişim kurulmasını benimsiyorlar					

BÖLÜM 4

Öğretmenlerin sosyal ağların eğitim alanında kullanma konusundaki yaklaşımları

	Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz	**Kesinlikle katılıyorum**	**katılıyorum**	**Nötr**	**katılmıyorum**	**Kesinlikle katılmıyorum**
1	Eğitim alanında sosyal ağları kullanmak motivasyonumu artırır					
2	Eğitim amaçlı oluşturulan sosyal ağ gruplarında yer almayı faydalı buluyorum					
3	Eğitim alanında sosyal ağları kullanmayan öğretmenler öğrenciler nezdinde yetersiz kalır					
4	Sosyal ağlar öğretmenlerin bilgi ve becerisini artırması açısından eğitim alanında olumlu katkı sağlar					
5	Sosyal ağlar öğrenciler açısından eğitim alanında olumlu katkı sağlar					
6	Sosyal ağlar kanalıyla elde edilen bilgi ve materyal zaman açısından tasarruf sağlar					
7	Öğretmenlerin sosyal ağlara üye olması öğrenciler üzerinde olumsuz örnek oluşturur					
8	Öğretmenlerin sosyal ağlar eğitim alanında kullanmaları başarılarını artırır					
9	Öğretmenlerin sosyal ağlara üye olması eğitim alanı dışında fazla zaman geçirmesine sebep olur					
10	Sosyal ağlardan elde edilen hazır sunum ve materyaller öğretmenleri tembelleştirir					
11	Öğretmenlerin eğitim alanında sosyal ağları kullanmaları günümüzde zorunlu bir ihtiyaçtır					
12	Sosyal ağların eğitim alanında kullanılması öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkiler					
13	Öğretmenlerin sosyal ağlar kanalıyla öğrencilere rehberlik etmesi öğrenci başarısını artırır					
14	Sosyal ağlar öğrencilere verilen ödev ve projelerin daha etkin bir şekilde kontrol edilmesini sağlar					
15	Sosyal ağlar sınıf dışında da öğrenci-öğretmen iletişimini devam ettirdiği için eğitime katkı sağlar					
16	Öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağlar aracılığı ile iletişim kurmasını etik buluyor musunuz? Lütfen gerekçesi ile yazınız: …… …… ……					
17	Sosyal ağların eğitimde kullanımı ile ilgili çevrenizde yaşanmış somut olumlu veya olumsuz uygulama var mıdır? Açıklayabilir misiniz? …… …… ……					

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları

GÖRÜŞME SORULARI

1. Üye olduğunuz sosyal ağlar hayatınızda nasıl bir anlam ifade ediyor?

   Sonda: Kullanma amacınız, ayırdığınız zaman, sosyal ağların gerekliliği açısından

2. Üye olduğunuz sosyal ağların kişisel ve mesleki gelişiminize etkisi açısından neler düşünüyorsunuz?

   Sonda: Yeni teknolojilerden haberdar olma, alanınız ile ilgili yeniliklerden haberdar olma, branşınızla ilgili soru ve sorunların çözümü, meslektaşlarınızın yardım isteğine cevap verme açısından

3. Sosyal ağların coğrafya eğitiminde kullanımı konusunda neler düşünüyorsunuz?

   Sonda: Öğrencilere yapılacak duyurular, grup çalışmaları, araştırma ödevleri, proje üretme, zamanı verimli kullanma açısından, öğrenciler arasında işbirliğini artırma açısından

4. Öğretmenlerin sosyal ağlar üzerinden öğrenciler ile iletişim kurmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

   Sonda: Öğretmen- öğrenci ilişkisi ve etik açıdan, yaşanmış olumlu ve olumsuz örnekler açısından, öğrencileri daha yakından tanıyıp bunu eğitimde bir fırsat olarak değer4esendirme açısından

5. Yaşanan pandemi sürecini düşündüğünüzde sosyal ağların bundan sonraki süreçte eğitim alanındaki yeri hakkında neler düşünüyorsunuz?

   Sonda: Pandemi öncesi ile kıyaslama açısından, bundan sonraki süreçte online eğitimin hayatımızdaki yeri, yeni eğitim teknolojilerinin ortaya çıkaracağı değişim açısından

6. Sosyal medya okuryazarlığı konusunda kendiniz ve meslektaşlarınız hakkında neler düşünüyorsunuz?

   Sonda: Sosyal ağların verimli bir şekilde kullanımı, sosyal ağların coğrafya eğitimi alanında nasıl kullanılacağı, öğrenciler karşısında sosyal ağlar ve teknolojiye hakim olma konusunda

